

פרק א':

א. וַיְהִי בְשָׁלְשִׁים שָׁנָה - מהיובל האחרון. בְּרַב־עֵי - בחדש הרביעי (חדש תמוז), בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ - בה' בחודש. וְאָנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר - הנביא אומר, שהוא היה בגלות ליד נהר כבר ששם ליד המים הוא יכול להתנבא למרות שזה חו"ל כיון שזה מקום טהור, או בגלל שהתחיל כבר להתנבא בא"י לכן יכול להמשיך בחו"ל. נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲרָאָה מֵרְאוֹת אֱלֹקִים - משל למראה הנבואה, שראה דברים מחוץ לטבע, מראות אלקים.

ב. בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ - הרביעי, הַיּוֹם הַשְּׁנֵי הַחֲמִישִׁית לְגָלוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹיָכִן - שנת ה - 30 ליובל האחרון, היא השנה החמישית, לגלות שגלה יחזקאל עם הגולים בזמן יהויכין.

ג. הֲיִהְיֶה דְבַר ה' אֶל יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כְּשָׂדִים עַל נְהַר כְּבָר - היה ליד נהר כבר. וַתְּהִי עָלָיו שֵׁם יָד ה' - היתה עליו רוח הנבואה מן ה' (וכן בכל הספר).

ד. וַאֲרָא וְהִנֵּה רוּחַ סַעְרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן - במראה הנבואה, ראה רוח סערה חזקה מאד באה מהצפון. עָנָן גָּדוֹל - הרוח הביאה ענן גדול. וְאִשׁ מִתְּלַקְחַת - ואש דולקת. וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב - ומסביב לאש היה "נגה", הוא מראה הזוהר והאור שהאש מפיצה. וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשָׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ - בתוך האש היה כעין החשמל, הוא האש הבהירה או הכחולה שסביב לפתילה. לכל נר יש ג' חלקים, הצמוד לפתילה הבהיר ביותר - הוא חשמל, סביבו - האדום או הצהוב - הוא אש, ומסביבו - הוא הנגה.

ה. וּמִתּוֹכָהּ דְמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מֵרְאִיָּהֶן דְמוֹת אָדָם לְהִנָּה - בתוך הענן והאש היו דמויות של ארבע חיות שמראיהן כגוף אדם.

ו. וְאַרְבַּעַת פָּנִים לְאַחַת - לכל חיה ארבע פנים שצורתם כתובה בהמשך (פסוק י'). וְאַרְבַּע כַּנְפִּים לְאַחַת לָהֶם - לכל חיה ארבע כנפים (לא כרשי"י).

ז. וּרְגְלֵיהֶם רְגַל יִשְׂרָאֵל וְכַף רְגְלֵיהֶם כְּכַף רְגַל עֵגֶל - מחלק אחד ולא מכמה פרקים. וְנִצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל - הרגלים וכף הרגל שהיתה כרגל עגל היו נוצצים כנחשת ממורקת.

ח. וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם - ארבע ידיים מתחת לארבע כנפים. עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם - לארבעת צדדיהם. וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעַתָּם - לכל אחת מהארבע חיות יש 4 פנים ו4 כנפיים.

ט. חֲבֵרַת אִשָּׁה אֶל אַחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם - שתי כנפים היו מחוברות אחת לשנייה כלפי הפנים, וכך היו מכסות את הפנים. לֹא יִסְבוּ בְּלִבְתָּן אִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יִלְכוּ - הפנים לא צריכות להסתובב בלכתן כי לכל צד יש פנים.

י. וְדְמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעַתָּן - לצד קידמת הפנים היו פני אדם ולצד ימין פני אריה ולצד שמאל פני שור. וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן - מצד אחורי של פני האדם היה פני נשר וכך היה לכל הארבע חיות.

יא. וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרָדוֹת מְלֻמְעָלָה - גם הפנים וגם הכנפים היו מחוברות לגוף ופרודות מלמעלה. לְאִישׁ שְׁתֵּי חֲבֵרֹת אִישׁ - שתי כנפיים מחוברות אשה אל אחותה. וּשְׁתֵּי מְכַסּוֹת - ושתי כנפיים מכסות את הגוף. אֶת גְּוִיתֶיהֶנָּה - הגוף נקרא גויה.

יב. ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן - החיות הולכות כפי שהרוח מוליכה אותם.

יג. ודמות החיות מראיהם בגחלי אש - וראה את החיות כמראה גחלי אש. בערות כמראה הלפדים - שבוער כמו לפידים. היא מתהלכת בין החיות - ואש זו (כמראה הלפידים) הולכת בין החיות. ונגה לאש - וגם לאש זו היה נגה. ומן האש יוצא ברק - ויוצאים ממנה ברקים.

יד. והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק - כמו לשונות אש שיוצאות מן הכבשן ומיד חוזרות כך החיות רצוא ושוב.

טו. וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו - ליד כל חיה היה אופן, גלגל, בארץ.

טז. מראה האופנים ומעשיהם בעין תרשיש ודמות אחד לארבעתן - כמו אבן יקרה ששמה תרשיש, וכל האופנים נראים אותו הדבר. ומראיהם ומעשיהם באשר יהיה האופן בתוך האופן - כל אופן היה כמו גלגל בתוך גלגל שיכול להסתובב לכל כיוון.

יז. על ארבעת רבועיהן בלכתם ילכו לא יסבו בלכתן - לארבעת הצדדים הם יכולים ללכת ולא צריכים להסתובב (כיון שהם כאופן בתוך אופן).

יח. וגביהן וגבה להם - האופן היה רחב וגבוה, גב הכונה לרוחב. ויראה להם - והרחב והגובה מעורר פחד, יראה. וגבתם מלאת עינים סביב לארבעתן.

יט. ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם. ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים - כשהחיות מתרוממות האופנים מתרוממים למולם.

כ. על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת והאופנים ינשאו לעמתם כי רוח החיה באופנים - לכל מקום שהרוח הולכת החיות הולכות וגם האופנים שאצלם.

כא. בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאים מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם כי רוח החיה באופנים.

כב. ודמות על ראשי החיה רקיע בעין הקרח הנורא - מעל לחיות כמו שמים, רקיע, שנראה כמו קרח שלרב גדלו מעורר פחד. נטוי על ראשיהם מלמעלה - פרוש מלמעלה.

כג. ותחת הרקיע בנפיהם ישרות אשה אל אחותה לאיש שתים מכסות להנה ולאיש שתים מכסות להנה את גויתיהם - הכנפים המחוברות היו ישרות מתחת לרקיע, ושתי כנפים מכסות את גוף החיות.

כד. ואשמע את קול בנפיהם בקול מים רבים - קול הכנפים כשהם עפים היה כקול מים רבים שהוא קול חזק. בקול שדי בלכתם - קול ה' שהוא קול חזק ונורא. קול המלה בקול מתנה - קול מלה (רד"ק), כמו קול הדיבור של מחנה שיש בו המון אנשים והוא קול גדול וחזק. בעמדם תרפינה כנפיהן.

כה. ויהי קול מעל לרקיע אשר על ראשם בעמדם תרפינה כנפיהן

כו. וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא - אבן יקרה, זה מראה הכסא. ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.

כז. וארא בעין חשמל כמראה אש בית לה סביב כמראה מתננו ולמעלה - הדמות אדם שעל הכסא הוא

דמות כבוד ה', היה ממתניו ולמעלה כעין חשמל ומסביבו כעין אש. וממראה מתניו ולמטה ראיתי כמראה אש ונגה לו סביב - החלק הפנימי היה אש ומסביבו כעין הנגה.

כח. כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם בן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' - כמו צבעי הקשת בענן כשיש גשם כך מראה הנגה שסביב לאש. ואראה ואפל על פני ואשמע קול מדבר - את כל זה ראה ונפל על פניו לרב השתוממות על המראה.

פרק ב':

א. ויאמר אלי בן אדם - קורא לנביא יחזקאל בכל הספר בן אדם לומר לו שהוא רק אדם למרות המראה שראה. עמד על רגליך ואדבר אתך - שמע קול מדבר אחרי שנפל על פניו.

ב. ותבא בי רוח כאשר דבר אלי ותעמדני על רגלי - תוך כדי הדיבור באה רוח והעמידה אותי. ואשמע את מדבר אלי - כמו את ה' אומר את הדברים אלי.

ג. ויאמר אלי בן אדם שולח אני אותך אל בני ישראל אל גוים המורדים אשר מרדו בי - עם ישראל שהם כמה שבטים ולכן נקראים גויים. המה ואבותם פשעו בי עד עצם היום הזה.

ד. והבנים קשי פנים וחזקי לב - חצופים ויש להם לב חזק שלא רוצים לשמוע. אני שולח אותך אליהם ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים.

ה. והמה אם ישמעו ואם יחדלו - אם ישמעו וגם אם יפסיקו לשמוע אתה תדבר אליהם. כי בית מרי המה - בית מורדים. וידעו כי נביא היה בתוכם - ולא תהיה להם טענה להצטדק שלא הוכיחו אותם הנביאים בדבר ה'.

ו. ואתה בן אדם אל תירא מהם ומדבריהם אל תירא כי סרבים וסלונים אותך - מסרבים לשמוע. וסלונים, קוצים, אנשים מכאיבים כמו קוצים. ואל עקרבם אתה יושב - עם ישראל יעשו לך צרות כאלו שאתה יושב על עקרבים שעוקצים. מדבריהם אל תירא ומפניהם אל תחת כי בית מרי המה - אל תפחד ואל תשבר מהם.

ז. ודברת את דברי אליהם אם ישמעו ואם יחדלו כי מרי המה - בכל זאת תדבר אליהם את דברי.

ח. ואתה בן אדם שמע את אשר אני מדבר אליך אל תהי מרי בבית המרי - אל תהיה מורד כמו שהם מורדים אלא שמע בקול ה'. פצה פיך ואכל את אשר אני נתן אליך - משל, לפתוח הפה ולאכול, והנמשל שילמד היטב את דברי הנבואה.

ט. ואראה והנה יד שלוחה אלי והנה בו מגלת ספר.

י. ויפרש אותה לפני והיא כתובה פנים ואחור - משני צדדים כתוב על מגלת הספר. וכתוב אליה קנים והנה והי - דברי הספד ובכי על בניי אם לא ישמעו בקול ה'.

א. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי בֶן אָדָם אֵת אֲשֶׁר תִּמְצָא אֹכֹל אֹכֹל אֵת הַמַּגְלָה הַזֹּאת וְלֶךְ דִּבֶּר אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל - כֹּל מִה שֶׁכְּתוּב עַל הַמַּגְלָה פְּנִים וְאֲחֹר.

ב. וַאֲפָתַח אֵת פִּי וַיֹּאכְלֵנִי אֵת הַמַּגְלָה הַזֹּאת - שֶׁלִּמְדַתִּי וְהִכְנַסְתִּי לְתוֹכִי אֵת דְּבַרֵי הַנְּבוּאָה.

ג. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי בֶן אָדָם בְּטַנְּךָ תֹאכַל וּמַעֲיֵךְ תִּמְלֵא אֵת הַמַּגְלָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ - שִׁיבִין הֵיטֵב אֵת הַדְּבָרִים וְיִשִּׁים אוֹתָם עַל לְבוֹ. וַאֲכַלְהָ וְתֵהִי בְּפִי כְּדָבֶשׁ לְמֶתוֹק - כְּמוֹ דָּבֶשׁ מֵתוֹק כִּי דְבַרֵי הַמַּגְלָה יִהְיוּ אֲצִלוֹ מֵתוֹקִים, שֶׁהֵם דְּבַרֵי ה'.

ד. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי בֶן אָדָם לֶךְ בֵּא אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְדַבַּרְתָּ בְּדְבָרֵי אֱלֹהִים - בְּשֵׁפָה שֶׁאֲנִי מְדַבֵּר אֵלֶיךָ בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

ה. כִּי לֹא אֶל עִם עַמְּקֵי שְׂפָה וְכַבְּדֵי לְשׁוֹן אֶתְהָ שְׁלֹחַ - לֹא לַעַם שֶׁמְדַבְּרִים בְּשֵׁפָה שֶׁאֲתָה לֹא מִבֵּין. אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל - אֵלָּא לְבֵית יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּבֵּינִים אֵת דְּבַרֵי.

ו. לֹא אֶל עַמִּים רַבִּים עַמְּקֵי שְׂפָה וְכַבְּדֵי לְשׁוֹן - לֹא לְכָל הָעַמִּים שֵׁשׁ לָהֶם שְׁפוֹת שׁוֹנוֹת אֲנִי שׁוֹלַח אוֹתְךָ. אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע דְּבָרֵיהֶם - שֶׁאֲתָה לֹא מִבֵּין אֵת שְׁפָתָם. אִם לֹא אֱלֹהִים שְׁלַחְתִּיךָ הֵמָּה יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ - אֵילוֹ הֵייתִי שׁוֹלַח אוֹתְךָ לְגוֹיִים הֵיוּ שׁוֹמְעִים (לְמִירוֹת שֶׁאֵינִים מִבֵּינִים אֵת דְּבַרְךָ)

ז. וּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹא יֵאָבֹו לְשִׁמְעַת אֵלֶיךָ כִּי אֵינֶם אֹבִים לְשִׁמְעַת אֵלֵי - לֹא יִרְצוּ לְשִׁמְעוֹ. כִּי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲזָקִי מִצָּח וְקָשִׁי לֵב הֵמָּה - מֵעִיזִים פְּנִים וְלֵב חֲזָק לֹא לְשִׁמְעוֹ לְקוֹל ה'.

ח. הִנֵּה נֹתַתִּי אֵת פְּנֵיךָ חֲזָקִים לְעַמֹּת פְּנֵיהֶם וְאֵת מִצְחֶךָ חֲזָק לְעַמֹּת מִצְחָם - תּוֹכֵל לְעַמּוֹד בְּעֵז מוֹלֵם שֶׁתִּהְיֶה יוֹתֵר חֲזָק מֵהֶם.

ט. כְּשִׁמְרֵי חֲזָק מִצָּח נֹתַתִּי מִצְחֶךָ לֹא תִירָא אוֹתָם וְלֹא תַחַת מִפְּנֵיהֶם כִּי בֵּית מְרֵי הֵמָּה - כְּמוֹ סוּג בְּרוּז, שֶׁחֲזָק יוֹתֵר מִסַּלַּע כִּי תִהְיֶה אֵתָה חֲזָק מֵהֶם.

י. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי בֶן אָדָם אֵת כָּל דְּבָרֵי אֲשֶׁר אָדַבֵּר אֵלֶיךָ קַח בְּלִבְבְּךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמַע

יא. וְלֶךְ בֵּא אֶל הַגּוֹלָה אֶל בְּנֵי עַמְּךָ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אִם יִשְׁמְעוּ וְאִם יִתְדַלְּו - אֵל בְּנֵי הַגּוֹלָה, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּגִלוֹת לֵיד נֶהַר כְּבַר.

יב. וְתִשְׁאַנֵּי רוּחַ וְאִשְׁמַע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ - רוּחַ הַרִימָה אוֹתִי וְשִׁמְעֵתִי קוֹל אוֹמֵר בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

יג. וְקוֹל כְּנָפֵי הַחַיִּית מְשִׁיקוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֹתָהּ - בְּמַעוֹפֵם הַכְּנָפִים דּוֹפְקוֹת אַחַת עַל חֲבֵרְתָהּ וְעוֹשׂוֹת רַעַשׁ. וְקוֹל הָאוֹפְנִים לְעַמְּתָם וְקוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל - הָאוֹפְנִים מְרַעִישִׁים לְעוֹמֵת הַכְּנָפִים וְנִשְׁמַע רַעַשׁ גְּדוֹל.

יד. וְרוּחַ נְשִׂאתָנִי וְתִקְחָנִי וְאֶלְךָ מֵרַ בְּחֻמַּת רוּחִי וְיָד ה' עָלַי חֲזָקָה - הֵייתִי עֲצוּב שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְהוֹכִיחַ אֵת בְּנֵי.

טו. וְאָבּוֹא אֶל הַגּוֹלָה תֵּל אָבִיב הַיֹּשְׁבִים אֶל נְהַר כְּבַר וְאִשְׁבַּ הֵמָּה יוֹשְׁבִים שָׁם - מִקוֹם שֶׁשְׁמוֹ תֵּל אָבִיב לֵיד נֶהַר כְּבַר. וְאִשְׁבַּ שָׁם שְׁבַעַת יָמִים מְשִׁמִּים בְּתוֹכָם - שׁוֹתֵק, שֶׁבְּמִשְׁךְ שְׁבַעַת יָמִים לֹא אָמַר לָהֶם כְּלוּם.

טז. ויהי מקצה שבעת ימים ויהי דבר ה' אלי לאמר

יז. בן אדם צפה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם ממני - כמו הצופה במלחמה שמוזהר מסכנות כך הנביא מזהיר את בניי.

יח. באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו ולא דברת להזהיר רשע מדרבו הרשעה לחיתו הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש - כשה' אומר שהרשע ימות ברשעו ואתה הנביא לא מזהיר אותו, אבקש את דמו מידך שיכלת להוכיחו ולא הוכחת.

יט. ואתה פי הזהרת רשע ולא שב מרשעו ומדרבו הרשעה הוא בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת - אם תוכיח אותו ולא ישוב מדרכו וימות ברשעו אתה נצלת.

כ. ובשוב צדיק מצדקו ועשה עול ונתתי מכשול לפניו הוא ימות פי לא הזהרתו בחטאתו ימות - שיעשה שקר, חטא, וימות בעונו. ולא תזכרן צדקתו אשר עשה ודמו מידך אבקש - לא יזכרו את זכויותיו וימות בעונו כי לא הזהרתו דמו מידך אבקש.

כא. ואתה פי הזהרתו צדיק לבלתי חטא צדיק והוא לא חטא - אחרי שהזהירו אותו הוא לא חטא ונשאר בצדקו. חיו יחיה פי נוהר ואתה את נפשך הצלת - הוא ישאר בחיים כי נוהר מלחטוא.

כב. ותהי עלי שם יד ה' - שרתה עליו רוח נבואה. ויאמר אלי קום צא אל הבקעה ושם אדבר אותך - שזה מקום טהור.

כג. ואקום ואצא אל הבקעה והנה שם כבוד ה' עמד ככבוד אשר ראיתי על נהר כבר ואפל על פני - כמראה הנבואה של המרכבה שראיתי על נהר כבר.

כד. ותבא בי רוח ותעמדני על רגלי - הרוח, אחרי שנפל על פניו. וידבר אתי ויאמר אלי בא הסגר בתוך ביתך - ולא יצא לדבר עם בניי.

כה. ואתה בן אדם הנה נתנו עליך עבותים - חבלים חזקים. ואסרוך בהם ולא תצא בתוכם - כאלו קושרים אותך שלא תוכל לצאת מהבית.

כו. ולשונך אדביק אל חךך - לשון שדבוקה לחיך לא יכולה לדבר. ונאלמת - כמו אלם שלא תדבר אליהם עד שאצוד. ולא תהיה להם לאיש מוכיח פי בית מרי המה.

כז. ובדברי אותך אפתח את פיך - כאשר אצוה אותך לפתוח את פיך. ואמרת אליהם כה אמר ה' ה' השמע ישמע והחדל יחדל פי בית מרי המה - מי ששומע ישמע ומי שמפסיק לשמוע מפסיק כי הם בית מרי.

פרק ד':

א. ואתה בן אדם קח לך לבנה ונתתה אותה לפניך - של טיט ושורפים אותה בשמש או בתנור. וחקות עליה עיר את ירושלים - תצייר עליה בחקיקה את ירושלים.

ב. ונתתה עליה מצור - תצייר עליה שאויבים באים עליה. ובנית עליה דיק - כמו מגדל עץ שממנו זורקים

אבנים על העיר. וְשִׁפְכֶתָּ עָלֶיהָ סִלְלָהּ - ערמות עפר שאפשר לטפס על החומה ולחדור לעיר. וְנִתְּתָה עָלֶיהָ מַחְנוֹת - כמו מחנה צבא סביב לעיר. וְשִׁים עָלֶיהָ פְּרִים סְבִיב - אילים מברזל שמנגחים את החומה לשוברה.

ג. וְאַתָּה קַח לָךְ מִחֶבֶת בְּרֹזֶל וְנִתְּתָה אוֹתָהּ קִיר בְּרֹזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר - כלי לא עמוק ותעשה אותה קיר ברזל ליד העיר. וְהִכִּינֶתָה אֶת פְּנִיךָ אֵלָיָה וְהִיתָה בְּמִצּוֹר וְצִרְתָּ עָלֶיהָ - תכין את עצמך כאילו אתה נלחם על העיר. אוֹת הִיא לְבֵית יִשְׂרָאֵל - וכל זה סימן לבית ישראל שכך יבואו האויבים עד שיכבשו את ירושלים.

ד. וְאַתָּה שֹׁכֵב עַל צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי - גם זה סימן שיצטער בזה שישכב רק על צד שמאל. שִׁמְתָּ אֶת עֹז בֵּית יִשְׂרָאֵל עָלָיו - וזה כפרה לעוונות בית ישראל. וּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו תִּשָּׂא אֶת עוֹנָם - הזמן שתשכב כך יהיה כפרה לעוונות ישראל.

ה. וְאֲנִי נִתְּתִי לָךְ אֶת שְׁנֵי עוֹנָם לְמִסְפַּר יָמִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם וְנִשְׂאָתָּ עֹז בֵּית יִשְׂרָאֵל - כפי השנים שחטאו כך מספר הימים שתשכב.

ו. וְכִלִּיתָ אֶת אֱלֹהֶיךָ - את שלש מאות ותשעים יום על צד שמאל והוא כנגד מלכות ישראל. וְשִׁכַּבְתָּ עַל צִדְּךָ הַיְמָנִי שְׁנֵית - פעם שניה תשכב רק על צד ימין. וְנִשְׂאָתָּ אֶת עֹז בֵּית יְהוּדָה אַרְבָּעִים יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה נִתְּתִיו לָךְ - וזה כנגד מלכות יהודה במשך ארבעים יום.

ז. וְאַל מִצּוֹר יְרוּשָׁלַם תִּכְיֶן פְּנִיךָ וְזִרְעֶךָ חֲשׂוּפָה - כאשר תשכב תהיה זרועך מגולה כדרך הנלחמים שמגלים זרועם. וְנִבְּאָתָּ עָלֶיהָ - בזה כאלו תנבא עליה על חרבנה שחוץ מהאויבים גם ה' ילחם עליה.

ח. וְהִנֵּה נִתְּתִי עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וְלֹא תִהְיֶה מִצִּדְּךָ אֵל צִדְּךָ - בזמן שאתה שוכב על צדך השמאלי או הימני כאילו אתה קשור בחבלים שלא תוכל לזוז. עַד פְּלוֹתְךָ יָמֵי מִצּוֹרְךָ - הימים שאתה צריך לצור על העיר בשכבך.

ט. וְאַתָּה קַח לָךְ חֲטִיץ וְשִׁעָרִים וּפּוֹל וְעֵדָשִׁים וְדַחַן וְכֶסֶם וְנִתְּתָה אוֹתָם בְּכָלִי אֶחָד וְעָשִׂיתָ אוֹתָם לָךְ לְלֶחֶם מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר אִתָּה שׁוֹכֵב עַל צִדְּךָ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם תֹּאכְלֶנּוּ - זה סימן לרעה שיאפו לחם מכמה מינים של דגן. ואת זה תאכל כל השלש מאות ותשעים יום.

י. וּמֵאֲכָלְךָ אֲשֶׁר תֹּאכְלֶנּוּ בְּמִשְׁקוֹל עֶשְׂרִים שֶׁקֶל לַיּוֹם - משקל מדוד לאכול במשך יום שלם מפני הרעה. מֵעַתָּה עַד עַתָּה תֹּאכְלֶנּוּ - מערב עד ערב, היינו יום שלם.

יא. וּמִים בְּמִשׁוֹרָה תִּשְׁתֶּה שְׁשִׁית הֵהִין מֵעַתָּה עַד עַתָּה תִּשְׁתֶּה - מדת הלח ששית ההין ולא כל צרכם.

יב. וְעַגְתַּ שְׁעָרִים תֹּאכְלֶנָה - וזה יהיה כמו עגת שעורים שהיא לא יפה כעוגת חטים. וְהִיא בְּגִלְלִי יֵצֵאת הָאָדָם תִּעֲגָנָה לְעֵינֵיהֶם - תאפה את זה לעיניהם בגללי אדם שזה בזיון גדול.

יג. וַיֹּאמֶר ה' בְּכֹה יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לֶחֶמָם טָמֵא - לשון מאוס. בְּגוֹיִם אֲשֶׁר אֲדִיחֶם שָׁם - שאגלה אותם לשם.

יד. וַיֹּאמֶר אֱהֵה ה' אֱלֹקִים הִנֵּה נִפְשִׁי לֹא מִטְמָאָה - לא חטאתי בטומאה שמוגיע לי לאכול כך. וּנְבִלָה וְטִרְפָּה לֹא אֲכַלְתִּי מִנְעוּרֵי וְעַד עַתָּה וְלֹא בָּא בִּפִּי בִּישׁ פְּגוּל - בשר מתועב שנאסר באכילה.

טו. וַיֹּאמֶר אֵלָי רֵאֵה נִתְּתִי לָךְ אֶת צְפִיעֵי הַבְּקָר תַּחַת גְּלְלֵי הָאָדָם וְעָשִׂיתָ אֶת לֶחֶמְךָ עָלֵיהֶם - גללי בקר וזה פחות בזיון מגללי אדם.

טז. ויאמר אלי בן אדם הנני שבר מטה לחם בירושלם - וכל זה רמז שאשבור את משען הלחם שיהיה רעב בירושלים. ואכלו לחם במשקל ובדאגה - במדה, והדאגה שמא לא יהיה למחר. ומים במשורה ובשמוון ישתו - במדה, ובתמהון לבב מפני העתיד.

יז. למען יחסרו לחם ומים - הדאגה תהיה בגלל שיהיה חסר לחם ומים. ונשמו איש ואחיו ונמקו בעונם - תמהון, לב נמס מלשון פחד מרוב הרעב והצער.

פרק ה':

א. ואתה בן אדם קח לך חרב חדה - לגלח שער הראש והוא סמל לחרב נבוכדנצר. תער הגלבים תקחנה לך והעברת על ראשך ועל זקנך - סכין ספרים. ולקחת לך מאזני משקל וחלקתם - לחלק את השער במשקל.

ב. שלשית באור תבעיר - שליש תשרוף באש. בתוך העיר - העיר שחוקקה על הלבנה. כמלאת ימי המצור - ששכב על צידו השמאלי הימני. ולקחת את השלשית תכה בחרב סביבותיה - סביב העיר והוא סמל לאלו שיהרגו. והשלשית תזרה לרוח - לפזר לרוח. וחרב אריק אחריהם - תוציא החרב מנרתיקה לרדוף אחרי השער שהתפזר.

ג. ולקחת משם מעט במספר - מהחלק שתפזר לרוח. וצרת אותם בכנפיך - תאסוף אותם בבגד והוא סמל לאלו שישארו.

ד. ומהם עוד תקח והשלכת אותם אל תוך האש ושרפת אתם באש - ממה שצרת בכנפיך תקח עוד קצת ותשרוף. ממנו תצא אש אל כל בית ישראל - זה סמל לאש שתצא ותהרוג.

ה. כה אמר ה' אלקים זאת ירושלם בתוך הגוים שמתייה - במקום הנבחר מכל המקומות. וסביבותיה ארצות - כל הגויים מסביבה. וזו הקדמה לזה שעמ"י לא מתנהג כמו הגוים.

ו. ותמר את משפטי- החלפתם את משפטי ה'. לרשעה מן הגוים - להיות רשעים יותר מהגויים. ואת חקותי מן הארצות אשר סביבותיה - החלפתם את חוקותי יותר מן יושבי הארצות. כי במשפטי מאסו וחקותי לא הלכו בהם - הגויים לא מאסו בחוקים שלהם.

ז. לכן כה אמר ה' אלקים יען המנכם מן הגוים אשר סביבותיכם - בגלל שאתם יותר מן הגויים ויותר טוב לכם התחלתם לחטוא. כמו וישמן ישרון ויבעט. בחקותי לא הלכתם ואת משפטי לא עשיתם - לא הלכתם בחוקות ה'. וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם - שהגויים לא החליפו את הע"ז שלהם ואתם כן החלפתם.

ח. לכן כה אמר ה' אלקים הנני עליך גם אני - אני ה' נותן לכם עונש. ועשיתי בתוכך משפטים לעיני הגוים - שתתבישו בפניהם.

ט. ועשיתי בך את אשר לא עשיתי ואת אשר לא אעשה כמהו עוד - לא עשיתי כאלו עונשים וגם לא אעשה. יען כל תועבתך - בגלל התועבות שעשית.

י. לכן אבות יאכלו בנים בתוכך ובנים יאכלו אבותם - זה חלק מהענשים של הרעב. ועשיתי בך שפטים

וזריתי את כל שאריתך לכל רוח - אפזר את הנשארים.

יא. לכן חי אני נאם ה' אס לא - לשון שבועה. יען את מקדשי טמאת בכל שקוציך ובכל תועבתיך - בעיני שהוא דבר משוקץ. וגם אני אגרע ולא תחוס עיני וגם אני לא אחמול - אחסר מכם, ולא תרחם עיני.

יב. שלשתיך בדבר מותו - זה הנמשל לחלוקת השער. וברעב יכלו בתוכך - יגמרו בתוך העיר. והשלשית בחרב יפלו סביבותיך והשלשית לכל רוח אזרה וחרב אריק אחריהם.

יג. וכלה אפי והנחותי חמתי בם - יגמר כעסי. והנחמתי - בזה שאעניש אתכם זה יהיה נחמה לה'. וידעו כי אני ה' דברתי בקנאתי בכלותי חמתי בם - ה' מדבר עיני הכעס.

יד. ואתנך לחרפה ולחרפה בגוים אשר סביבותיך לעיני כל עובר - לחרבן ולבזיון.

טו. והיתה חרפה וגדופה - לשונות בושה ובזיון. מוסר ומשמה לגוים אשר סביבותיך - שיקחו מוסר לא לעשות כמעשיהם. ותמהון לבב מרב הצרות. בעשותי בך שפטים באף ובחמה ובתכחות חמה אני ה' דברתי - ענשים שיבואו בכעס.

טז. בשלחי את חצי הרעב הרעים בהם אשר היו למשחית אשר אשלח אותם לשחתכם - הרעב שאני שולח בכם. ורעב אסף עליכם ושבדתי לכם מטה לחם - אשבור את משען הלחם (שעליו האדם חי).

יז. ושלחתי עליכם רעב וחייה רעה ושבדתי - יהרגו את הקטנים ותהיו שכלים. ודבר ודם יעבר בך וחרב אביא עליך אני ה' דברתי - מגפה וחרב ששופכת דם.

פרק ו':

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. בן אדם שים פניך אל הרי ישראל והנבא אליהם- תנבא למול הרי ישראל.

ג. ואמרתי הרי ישראל שמעו דבר ה' אלקים כה אמר ה' אלקים להרים ולגבעות- שעבדו עיני על ההרים הרמים. לאפיקים ולגאות - אפיק, הוא מקום נמוך מאד בתוך הגיא. הנני אני מביא עליכם חרב ואבדתי במותיכם - את הבמות של העיני.

ד. ונשמו מזבחותיכם - לשון שממה. ונשברו חמניכם - העיני בצורת חמה, שמש. והפלתני חלליכם לפני גלוליכם - תמותו לפני העיני שעבדתם.

ה. ונתתי את פגרי בני ישראל לפני גלוליהם וזריתי את עצמותיכם סביבות מזבחותיכם - אפזר את עצמותיכם.

ו. בכל מושבותיכם הערים תחרבנה והבמות תישמנה - בכל המקומות שתהיו שם. למען יחרבו ויאשמו מזבחותיכם ונשברו ונשבתו גלוליכם ונגדעו חמניכם ונמחו מעשיכם - כל העיני יושמדו וימחקו כל המעשים הרעים שעשיתם.

ז. ונפל חלל בתוככם וידעתם כי אני ה'.

ח. והותרתני בהיות לכם פליטי חרב בגוים בהזרותיכם בארצות - אשאיר לכם קצת שיתפזרו בגויים.

ט. וזכרו פליטיכם אותי בגוים אשר נשבו שם - אלו שישארו יזכרו בה' שממנו כל הענשים. אשר נשברתי - כמו אשר שברתי. את לבם הזונה אשר סר מעלי ואת עיניהם הזנות אחרי גלוייהם - הלב שהלך מה'. ונקטו בפניהם אל הרעות אשר עשו לכל תועבתייהם - יתקוטטו בינם לבין עצמם, היינו שייסרו את עצמם על הצרות שבאו.

י. וידעו כי אני ה' לא אל חנם דברתי לעשות להם הרעה הזאת - לא דבר בחנם ומקיים את הנבואות.

יא. כה אמר ה' אלקים הבה בכפף ורקע ברגלך ואמר אח - קריאת צער. אל כל תועבות רעות בית ישראל אשר בחרב ברעב ובדבר יפלו.

יב. הרחוק בדבר ימות והקרוב בחרב יפול והנשארו והנצור ברעב ימות וכליתי חמתי בם - מי שבורח מן המלחמה ימות בדבר.

יג. וידעתם כי אני ה' בהיות חלליהם בתוך גלוייהם סביבות מזבחותיהם - כשיהיו המתים במקום הע"ז תדעו שה' העניש אתכם. אל כל גבעה רמה בכל ראשי ההרים - גבעה גבוהה (וגבעה היא פחות מהר). ותחת כל עץ רענן ותחת כל אלה עבתי - עץ אלה, שענפיו קלועים וסבוכים. מקום אשר נתנו שם ריח ניחח לכל גלוייהם - שהקריבו שם לע"ז.

יד. ונטייתי את ידי עליהם ונתתי את הארץ שממה ומשמה - כל הארץ תהיה שממה והכל יתמהו על החרבן. ממדבר דבלתה בכל מושבותיהם וידעו כי אני ה' - שם תתחיל הגלות.

פרק ז':

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. ואתה בן אדם כה אמר ה' ה' לאדמת ישראל קץ בא הקץ על ארבע כנפות הארץ - בא הסוף לשוב הארץ.

ג. עתה הקץ עליך - עכשיו הסוף עליך. ושלחתי אפי בך ושפטתיך בדרכיך ונתתי עליך את כל תועבתיך - עונש כנגד כל תועבותיך.

ד. ולא תחוס עיני עליך ולא אחמול כי דרכיך עליך אתן ותועבותיך בתוכך תהיין וידעתם כי אני ה' - העונש בתוכך יהיה לפי התועבות שעשו.

ה. כה אמר ה' אלקים רעה אחת רעה הנה באה - רעה אחת גדולה מאד והכונה לחרבן ביהמ"ק.

ו. קץ בא בא הקץ הקיץ אליך הנה באה - הסוף, התעורר, שמגיע החרבן.

ז. באה הצפירה אליך יושב הארץ - תחילת הבוקר, תחילת הצרות והרעות. בא העת קרוב היום - הזמן קרוב מאד. מהומה ולא חד הרים - קולות פורענות אמיתית ולא כמו חד הרים שהוא קול לא אמיתי.

ח. עתה מקרוב אשפוך חמתי עליך וכליתי אפי בך ושפטתיך בדרכיך ונתתי עליך את כל תועבותיך -

עכשיו בקרוב אשפוך כעסי.

ט. ולא תחוס עיני ולא אחמול כדרכיך עליך אתן ותועבותיך בתוכך תהיין וידעתם כי אני ה' מכה.

י. הנה היום הנה באה - חוזר במילים שונות על תכיפות הצרות שמתחילות. יצאה הצפירה - הבוקר כבר האיר, היינו כבר התחיל הענש. צץ המטה פרח הזדון - הפירות של המטה המכה כבר יצאו (והמטה הוא נבוכדנצר).

יא. החמס קם למטה רשע - החמס שעשו גרם למטה שמכה בהם. לא מהם ולא מהמונם - לא ישאר מהם ולא מהמון העם. ולא מהמהם ולא נה בהם - חוזר על מהם, ולא יוכלו לבכות מרוב רעה.

יב. בא העת הגיע היום הקונה אל ישמח והמוכר אל יתאבל - מי שקונה בית שלא ישמח כי תכף הולכים לגלות. כי חרון אל כל המונה - כעס על כל המון העם.

יג. כי המוכר אל הממכר לא ישוב - לא יחזור למה שמכר כמו שתמיד חוזרים ביובל. ועוד בחיים חיתם - ואע"פ שנפשם תהיה בחיים לא ישובו לבית שמכרו כי הם יהיו בגלות. כי חרון אל כל המונה - כשנאמרה הנבואה. לא ישוב - לא חזרו בהם. (לא שבו בתשובה) ואיש בעונו חיתו - כל איש היתה שקועה נפשו בעוונות. לא יתחזקו - ולא רצו להתחזק ולשוב לה'.

יד. תקעו בתקוע - תקעו בשופר. והכין הכל - תתכוננו למלחמה. ואין הלך למלחמה - אין מי שילך למלחמה מרוב פחד. כי חרוני אל כל המונה - כעס ה' על כל המון העם.

טו. התרעב בחוץ - האויב הורג מחוץ לעיר. והדבר והרעב מבית - מגיפה ורעב בתוך העיר. אשר בשדה בחרב ימות ואשר בעיר רעב ודבר יאכלנו.

טז. ופלטו פליטיהם והיו אל ההרים - הפליטים שימלטו ויתפזרו להרים. ביוני הגאות כלם המות איש בעונו - ישמיעו קולות המיה ובכי כקול הנשמע מהיונים ויתודו על עונם.

יז. כל הידים תרפינה - הידים יחלשו, מלשון רפיון. וכל ברבים תלבנה מים - הברכיים ימסו כמו מים והוא לשון פחד.

יח. וחגרו שקים - דרך אבלות. וכסתה אותם פלצות - פלצות היא חרדה ואימה גדולה. ואל כל פנים בושה ובכל ראשיהם קרחה - יתלשו שערותיהם מרוב צער.

יט. כספם בחוצות ישליכו וזהבם לנדה יהיה - זהבם יהיה לריחוק שלא יהיה בו שום תועלת. כספם וזהבם לא יוכל להצילם ביום עברת ה' - ביום כעס ה'. נפשם לא ישבעו ומעיהם לא ימלאו - לא ישבעו מהאוכל. כי מכשול עונם היה - התקלה והמכשול הזה היה בגלל עונם.

כ. וצבי עדיו לגאון שמהו - ההדר של התכשיט שה' שם אותו לרומם אותם (והכוונה לביהמ"ק). וצלמי תועבתם שקוציהם עשו בו - העמידו בביהמ"ק את הע"ז שלהם. על בן נתתיו להם לנדה - שביהמ"ק יורחק מהם, שהם ילכו בגלות וביהמ"ק יחרב.

כא. ונתתיו ביד הזרים לבז ולרשעי הארץ לשלל וחללוהו - יבזזו ויקחו את כל כלי ביהמ"ק.

כב. והסבותי פני מהם וחללו את צפוני - את קדש הקדשים שהוא מוצפן - במקום מוסתר. ובאו בה פריצים

וּחִלְלוּהָ - רשעים שפורצים ונכנסים למקדש.

כג. עֲשֵׂה הֲרַתּוֹק - תעשה שלשלות ברזל, והוא סמל לשרשראות שילכו בס לגלות. כִּי הָאָרֶץ מְלֵאָה מִשְׁפָּט דְּמִים וְהָעִיר מְלֵאָה חָמָס - חייבים ענש מוות.

כד. וְהִבֵּאתִי רָעִי גוֹיִם וְיָרְשׁוּ אֶת בְּתֵיהֶם - גויים רעים שיתפסו את בתיהם. וְהִשְׁבַּתִּי גְאוֹן עֲזִים - אבטל את גאות ישראל שהם עזים וחצופים.

וּנְחַלּוּ מִקִּדְשֵׁיהֶם - יחללו את המקדש.

כה. קִפְדָּה - כריתה בָּא וּבִקְשׁוּ שְׁלוֹם וְאֵין.

כו. הֲזֵה עַל הַזֶּה תָּבוֹא וְשָׁמְעָה אֶל שְׁמוּעָה תִּהְיֶה - שבר על שבר, צרה על צרה. וּבִקְשׁוּ חֲזוֹן מִנְּבִיא - יבקשו נבואה ולא תהיה. וְתוֹרָה תֵּאבֵד מִפֶּהוֹן - הכהנים לא יורו המשפטים ליעקב. וְעֵצָה מִזְּקֵנִים - הזקנים לא יכולו לתת עצות מרוב הצרות.

כז. הַמֶּלֶךְ יִתְאַבֵּל וְנִשְׂאֵי יִלְבַּשׁ שָׂמָמָה - כפל לשון למלך, שיהיה לו תמהון לבב. וְיָדֵי עַם הָאָרֶץ תִּבְהַלְנָה - יהיו מבוהלים. מִדְּרַכְסָם אֲעֲשֶׂה אוֹתָם וּבְמִשְׁפָּטֵיהֶם אֲשַׁפֵּטֶם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' - העונש יהיה כפי מעשיהם והדרך שהלכו בה.

פרק ח':

א. וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית - לגלות יהויכין. בַּשָּׁשִׁי בַחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ - בחדש הששי - אלול, וזה היה לאחר ששכב על צידו כל ימי המצור. אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי וְזִקְנֵי יִהוּדָה יוֹשְׁבִים לִפְנֵי וּתְפֹל עָלַי שֵׁם יְד ה' אֱלֹקִים - ליד נהר כבר וזקני יהודה שהיו שם בגלות היו לפניו.

ב. וְאָרְאָה וְהִנֵּה דְמוֹת כְּמִרְאֵה אִשׁ מִמִּרְאֵה מִתְּנִי וּלְמַטָּה אִשׁ וּמִמִּתְּנִי וּלְמַעְלָה כְּמִרְאֵה זֹהָר כְּעֵין הַחֲשָׁמְלָה - שנראית כאש כפי שמתואר בפסוק.

ג. וַיִּשְׁלַח תְּבִנִית יָד - צורת יד. וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצַת רָאשֵׁי - בשערות ראשי. וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַיִם בְּמִרְאֹת אֱלֹקִים - במראה הנבואה ולא במציאות. אֶל פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה צָפוֹנָה - החצר הפנימית שהיא העזרה וחיצונית ממנה היא חצר הר הבית. אֲשֶׁר שָׁם מוֹשֵׁב סִמְלַת הַקְּנָאָה הַמְּקַנָּה - דמות של פסל שמרגיז את ה' וזהו הקנאה לשון מכעיס, והמקנה - באמת הוא מרגיז ולא רק ששמו כך.

ד. וְהִנֵּה שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבִקְעָה - ובבקעה ראה כמו שראה כבר את החיות האופנים הכסא וכבוד ה'.

ה. וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם שֵׁא נָא עֵינֶיךָ דֶּרֶךְ צָפוֹנָה - לצד צפון. וְאִשָּׁא עֵינַי דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וְהִנֵּה מִצְפוֹן לְשַׁעַר הַמְּזֻבָּח סִמְלַת הַקְּנָאָה הַזֶּה בְּבִאָה - הפסל הזה היה בפתח השער שדרכו באים לתוך השער ולכן נקראה בבאה.

ו. וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם הֲרָאָה אֶתְּהָ מָה הֵם עֹשִׂים תוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים פֶּה לְרַחֲקָה מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד תִּשׁוּב תִּרְאָה תוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת - העיז גורם שאתרחק מבית המקדש.

ז. וַיבֹּא אֶתִי אֶל פֶּתַח הַחֲצֵר וְאָרְאָה וְהִנֵּה חֹר אֶחָד בְּקִיר - קרב אותו לפתח אותו שער שבצפון והראה לו חור בקיר.

ח. וַיֹּאמֶר אֵלִי בֶן אָדָם חֲתֵר נָא בְּקִיר וְאַחֲתֵר בְּקִיר וְהִנֵּה פֶתַח אֶחָד - חפור בקיר, ומצא שם חדר ובו ע"ז.

ט. וַיֹּאמֶר אֵלִי בֹא וּרְאֵה אֶת הַתּוֹעֵבוֹת הָרְעוֹת אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים פֹּה.

י. וְאָבֹא וְאָרְאָה וְהִנֵּה כָל תְּבֻנֵית רִמְשׁ וּבְהֵמָה שֶׁקֶץ וְכָל גְּלוּלֵי בַיִת יִשְׂרָאֵל - צורות של רמש ובהמה וכל גלולי בית ישראל, כל מיני סוגים של ע"ז שבנ"י היו עובדים. מַחֲקָה עַל הַקִּיר סְבִיב סְבִיב - חקוק על הקיר מסביב לכל החדר.

יא. וְשִׁבְעִים אִישׁ מִזְקְנֵי בַיִת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאזְנִיָּהוּ בֶן שֹׁפָן עִמָּד בְּתוֹכָם - החשוב שבהם. עִמָּדִים לְפָנֵיהֶם וְאִישׁ מְקַטְרְתּוֹ בִּידּוֹ - מחתה עם קטורת. וְעֵתֵר עֲנַן הַקְּטֹרֶת עֲלֶיהָ - והרבה ענן של קטורת.

יב. וַיֹּאמֶר אֵלִי הֲרֵאִיתָ בֶן אָדָם אֲשֶׁר זָקְנֵי בַיִת יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֲשֵׁךְ אִישׁ בְּחֻדְרֵי מִשְׁכֵּיתוֹ - בחדר שמכוסה באבן, כמו אבן משכית. כִּי אֲמָרִים אֵין ה' רָאָה אֶתְנּוּ עֹזֵב ה' אֶת הָאָרֶץ - כך הם אומרים, ולכן אפשר לעבוד ע"ז.

יג. וַיֹּאמֶר אֵלִי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים.

יד. וַיבֹּא אֶתִי אֶל פֶּתַח שַׁעַר בַּיִת ה' אֲשֶׁר אֶל הַצִּפּוֹנָה וְהִנֵּה שֵׁם הַנְּשִׂים יֹשְׁבוֹת מִבְּכוֹת אֶת הַתְּמוּז - תמוז הוא שם של ע"ז. והיו לו עינים מעופרת ומדליקים בתוכו אש והעופרת ניתכת ונוזלת ונראה כאילו הוא בוכה, וזהו מבכות, גורמות לו לבכות.

טו. וַיֹּאמֶר אֵלִי הֲרֵאִיתָ בֶן אָדָם עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת מְאֹלָה.

טז. וַיבֹּא אֶתִי אֶל חֲצֵר בַּיִת ה' הַפְּנִימִית וְהִנֵּה פֶתַח הַיֵּכָל ה' בֵּין הָאוֹלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כְּעֹשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ אַחֲרֵיהֶם אֶל הַיֵּכָל ה' וּפְנֵיהֶם קִדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיִּתִם קִדְמָה לְשִׁמְשׁ - וזו תועבה יותר גדולה כי זה עוד יותר קרוב להיכל ה'.

יז. וַיֹּאמֶר אֵלִי הֲרֵאִיתָ בֶן אָדָם הַנִּקְל לְבַיִת יְהוּדָה מַעֲשׂוֹת אֶת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ פֹּה - זה קל בעיניהם לעבד ע"ז. כִּי מְלֹאוֹ אֶת הָאָרֶץ חֲמָס וַיִּשְׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי - מעשים רעים. וְהֵנָּם שֹׁלְחִים אֶת הַזְּמוּרָה אֶל אֲפֶס - זמורה הוא ריח רע שנודף מאדם ועושה לו בזיון לעצמו, וזהו מעשיהם הרעים שהם עושים וזהו קלון ובזיון לעצמם.

יח. וְגַם אָנִי אֶעֱשֶׂה בְּחֵמָה לֹא תַחוּס עֵינֵי וְלֹא אַחְמַל - אעשה בכעס. וְקִרְאוּ בְּאָזְנֵי קוֹל גְּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמַע אוֹתָם - יקראו לה' שיצילם ולא אשמע בקולם.

פרק ט':

א. וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי קוֹל גְּדוֹל לְאָמֹר - הנביא שמע קול קורא באזניו. קָרְבוּ פְּקֻדוֹת הָעִיר - יתקרבו המופקדים להשחית את העיר. וְאִישׁ כְּלֵי מִשְׁחָתוֹ בִּידּוֹ - כל אחד כלי ההרס וההרג שלו בידו.

ב. והנה ששה אנשים באים מדרדף שער העליון אשר מפנה צפונה - ראה ששה אנשים משער שנקרא שער העליון. ואיש כלי מפצו בידו - כלי שמשבר ומנפץ. ואיש אחד בתוכם לבש בדים - עוד איש אחד לבוש בדים, בגדי פשתן. וקסת הספר במתניו - כלי של דיו שכותבים אתו, קשור במתניו. ויבאו ויעמדו אצל מזבח הנחשת - ליד מזבח העלה שהוא במקום מזבח הנחשת שהיה במשכן.

ג. וכבוד אלהי ישראל נעלה מעל הפרוב אשר היה עליו - השכינה הסתלקה מהכרובים שעל הכפורת. אל מפתן הבית - לפתח הבית וזהו תחלת סלוק השכינה מבית המקדש. ויקרא אל האיש הלבש הבדים אשר קסת הספר במתניו.

ד. ויאמר ה' אליו עבר בתוך העיר בתוך ירושלים - האיש לבש הבדים יעבור בעיר. והתוית תו - תסמן סימן על המצח. על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה - הצדיקים שכואב להם שעובדים ע"ז.

ה. ולא לה - לששה אנשים אמר באזני עברו בעיר אחריו והפכו אל תחם עינכם ואל תחמלו.

ו. זקן בחור ובתולה וטף ונשים תהרגו למשחית - תהרגו את כולם להשחיתם מן העולם. ועל כל איש אשר עליו התו אל תגשו וממקדשי תחלו ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית - תתחילו בבית המקדש באלו שעבדו ע"ז בבית המקדש.

ז. ויאמר אליהם טמאו את הבית ומלאו את החצרות חללים - אפילו שימותו בביהמ"ק ויטמאו אותו ע"י המתים. צאו ויצאו והפכו בעיר - אחרי שתהרגו במקדש תצאו ותהרגו בעיר.

ח. ויהי פהבותם ונאשאר אני ואפלה על פני ואזעק ואמר אהה ה' אלקים המשחית אתה את כל שארית ישראל - האם אתה הורג את כולם. בשפכה את חמתך על ירושלים - כשאתה שופך את כעסך על ירושלים.

ט. ויאמר אלי עון בית ישראל ויהודה גדול במאד מאד ותמלא הארץ דמים - שופכי דמים. והעיר מלאה מטת - הטנת משפט. כי אמרו עזב ה' את הארץ ואין ה' ראה.

י. וגם אני לא תחוס עיני ולא אחמל דרכם בראשם נתתי - את ענשם אתן לפי דרכם.

יא. והנה האיש לבש הבדים אשר הקסת במתניו משיב דבר לאמר עשיתי ככל אשר צויתני - האיש לבש הבדים חזר ואמר שעשה שליחותו.

פרק י'

א. ואראה והנה אל הרקיע - ראיתי מעל הרקיע. אשר על ראש הכרובים - הרקיע נמצא מעל ראש הכרובים. כאבן ספיר כמראה דמות כסא נראה עליהם - שנראה מעל הכרובים מראה של כסא שנראה כאבן ספיר

ב. וַיֹּאמֶר אֵל הָאֵישׁ לְבֹשׁ הַבְּדִים - ה' אמר לאיש שהיה לבוש בגדי פשתן. וַיֹּאמֶר בֵּא אֵל בְּיָנֹת לְגִלְגָל - ה' אמר לו לאיש לבוא לבין האופנים. אֵל תַּחַת לְכְרוּבִים - אל בין לכרובים (החיות). וּמִלֵּא חֲפְנֵיךָ גַחְלֵי אֵשׁ - תיקח מלא החפנים גחלים של אש. מְבִינֹת לְכְרוּבִים - שהגחלים נמצאים בין לחיות (הכרובים). וְזָרַק עַל הָעִיר - ותזרוק את הגחלים על ירושלים. וַיָּבֵא לְעֵינָי - ראיתי את האיש בא לחיות.

ג. וְהַכְּרוּבִים עֹמְדִים מִיְמִין לְבַיִת בְּבֹאוֹ הָאֵישׁ - החיות עמדו מצד ימין - (דרום) לבית כאשר הגיע לבוש הבדים. וְהָעֵנָן מָלֵא אֶת הַחֲצֵר הַפְּנִימִית - ענן כבוד ה' מלא את החצר הפנימית.

ד. וַיֵּרָם כְּבוֹד ה' מֵעַל הַכְּרוּבִים - כבוד ה' התרומם מעל המקום שבין הכרובים שעל ארון העדות (בקדש הקדשים). עַל מִפְתַּן הַבַּיִת - ויצא אל פתח קדש הקדשים. וַיִּמְלֵא הַבַּיִת אֶת הָעֵנָן וְהַחֲצֵר מְלֵאָה אֶת נֶגַה כְּבוֹד ה' - החצר הפנימית (עזרת כהנים) התמלאה בנוגה של כבוד ה'.

ה. וְקוֹל בְּנֵי הַכְּרוּבִים נִשְׁמָע עַד הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה - הקול שהשמיעו הכרובים הגיע עד החצר החיצונה. כְּקוֹל אֵל שְׂדֵי בְּדָבָרוֹ - הקול היה חזק כקול ה' שדבר במתן תורה.

ו. וַיְהִי בְּצוּתוֹ אֶת הָאֵישׁ לְבֹשׁ הַבְּדִים לֵאמֹר - כאשר ה' ציוה את האיש. קַח אֵשׁ מִבְּיָנֹת לְגִלְגָל מִבְּיָנֹת לְכְרוּבִים - שיקח את האש מבין החיות. וַיָּבֵא וַיַּעֲמֵד אֵצֶל הָאוֹפֵן - מיד בא ועמד ליד האופנים.

ז. וַיִּשְׁלַח הַכְּרוּב אֶת יָדוֹ מִבְּיָנֹת לְכְרוּבִים - אחד מהכרובים שלח יד לבין הכרובים. אֵל הָאֵשׁ אֲשֶׁר בְּיָנֹת הַכְּרוּבִים - לאש שנמצאת בין הכרובים. וַיִּשָּׂא וַיִּתֵּן אֵל חֲפְנֵי לְבֹשׁ הַבְּדִים - והרים את הגחלים ונתן לתוך חפני האיש. וַיִּקַּח וַיֵּצֵא - האיש לבוש הבדים לקח את הגחלים ויצא.

ח. וַיֵּרָא לְכְרוּבִים תְּבִנִית יַד אָדָם תַּחַת כַּנְּפֵיהֶם - היה מראה של צורת יד אדם לכרובים מתחת לכנפיהם.

ט. וַאֲרָאָה וְהִנֵּה אַרְבַּעָה אוֹפְנִים אֵצֶל הַכְּרוּבִים - ראיתי ארבעה אופנים ליד הכרובים. אוֹפֵן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד - לכל כרוב אופן אחד. וְאוֹפֵן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד - להדגיש שהיה לכל כרוב רק אופן אחד. וּמִרְאָה הָאוֹפְנִים כְּעֵין אָבֶן תְּרִשִׁישׁ - מראה האופנים כמראה של אבן יקרה ששמה תרשיש.

י. וּמִרְאֵיהֶם דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעֹתָם - כל ארבעת האופנים היו באותו מראה. כַּאֲשֶׁר יְהִי הָאוֹפֵן בְּתוֹךְ הָאוֹפֵן - מראיהם כמו אופן בתוך אופן (כמו כדור שיכול להתגלגל לכל כיוון).

יא. בְּלִכְתָּם אֵל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם יִלְכוּ - כאשר הם רוצים ללכת הם יכולים ללכת לכל אחד מארבעת צדדיהם. לֹא יִסְבוּ בְּלִכְתָּם - ולא צריכים להסתובב. כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִפְנֶה הָרֹאשׁ אַחֲרָיו יִלְכוּ - החיה שהולכת קדימה נקראת הראש וכל שאר האופנים הולכים אחריה. לֹא יִסְבוּ בְּלִכְתָּם - ולא צריכים להסתובב (כי הם כמו אופן בתוך אופן)

יב. וְכָל בְּשָׂרָם וּגְבֵיהֶם וְכַנְּפֵיהֶם - הברשר של החיות ורוחבם וידיהם וכנפיהם. וְהָאוֹפְנִים מְלֵאִים עֵינִים סָבִיב - וגם האופנים מלאים בגוונים (צורות של כל מיני מראות נוסף על המראה העיקרי שלהם שהיה כעין תרשיש וכעין גחלי אש). לְאַרְבַּעֹתָם אוֹפְנֵיהֶם - כך היה המראה לכל הארבעה אופנים וחיות.

יג. לְאוֹפְנִים לָהֶם קוֹרָא הַגִּלְגָל בְּאֵזְנֵי - שמעתי באזני שקול קורא להם גלגל.

יד. וְאַרְבַּעַה פָּנִים לְאַחַד - לכל אחת מהחיות היו ארבע פנים. פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוּב - פני דמות תינוק (והחליף את פני השור מפרק א') וּפְנֵי הַשְּׁנַי פְּנֵי אָדָם וְהַרְבִּיעֵי פְּנֵי נֶשֶׁר - מבואר.

טו. וַיְרֹמוּ הַכְּרוּבִים - התרוממו החיות (שנקראים כרובים על שם הפנים הראשונות) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּנֶהֱרַב - אותו מראה של המרכבה שנראה בנהר כבר (בפרק א').

טז. וּבִלְקַח הַכְּרוּבִים יִלְכוּ הָאוֹפָנִים אַצְלָם - האופנים הולכים להיכן שהכרובים הולכים. וּבִשְׂאֵת הַכְּרוּבִים אֵת פְּנֵיהֶם - כאשר מרימים הכרובים את כנפיהם. לְרוֹם מֵעַל הָאָרֶץ - להתרומם מעל הארץ. לֹא יִסְבוּ הָאוֹפָנִים גַּם הֵם מֵאַצְלָם - לא מסתובבים והולכים האופנים למקום אחר מהחיות.

יז. בְּעֵמָדִם יַעֲמְדוּ - כאשר החיות עומדות האופנים עומדים. וּבְרוֹמָם יְרוֹמוּ אוֹתָם - וכאשר מתרוממים החיות מתרוממים האופנים. כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּהֶם - הרצון של החיה נמצא באופנים.

יח. וַיֵּצֵא כְּבוֹד ה' מֵעַל מִפְתַּן הַבַּיִת - גלות השכינה מהפתח של קדש הקדשים. וַיַּעֲמֵד עַל הַכְּרוּבִים - מעל החיות.

יט. וַיֵּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֵת פְּנֵיהֶם - התרוממו כדי לעוף. וַיְרוֹמוּ מִן הָאָרֶץ לְעֵינֵי בְּצִאתָם - וראיתי אותם מתרוממים ביציאתם מהפתח. וְהָאוֹפָנִים לְעִמָּתָם - האופנים מתרוממים לעבר הכיוון שהחיות הולכות. וַיַּעֲמֵד פֶּתַח שַׁעַר בַּיִת ה' הַקְּדָמוֹנִי - החיות נעמדו. וּכְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה - השכינה עומדת מעליהם.

כ. הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֶהֱרַב כְּבָר וְאָדַע כִּי כְרוּבִים הֵמָּה - אותו מראה שראיתי בנהר כבר (בפרק א') וידעתי שזה אותו מראה אפילו שהשתנה פני השור לפני כרוב.

כא. אַרְבַּעַה אַרְבַּעַה פָּנִים לְאַחַד - לכל אחד מהכרובים יש ארבעה פנים. וְאַרְבַּע פְּנֵיהֶם לְאַחַד - וגם ארבע כנפים יש לכל חיה. וְדַמּוֹת יָדֵי אָדָם תַּחַת פְּנֵיהֶם - ומראה של ידי אדם מתחת לכנפיהם.

כב. וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נְהַר כְּבָר - אותו דמות וצורה שכבר ראיתי בנהר כבר. מִרְאִיהֶם וְאוֹתָם - בדיוק אותם ראיתי, את אותו מראה. אִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יִלְכוּ - שכל אחד מהם הלך ופניו היו לכוון הפנים שהראש הלך.

פרק י"א:

א. וַתֵּשֶׂא אֶתִי רוּחַ - הרימה אותי במראה נבואה והביאה אותי. וַתָּבֵא אֹתִי אֶל שַׁעַר בַּיִת ה' הַקְּדָמוֹנִי הַפּוֹנֶה קְדִימָה - השער המזרחי בהיכל. וְהִנֵּה בִפְתַח הַשַּׁעַר עֹשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וְאַרְבָּע בְּתוֹכָם אֵת יְאֻזָּנָה בֶּן עֹזַר וְאֵת פְּלִטְיָהוּ בֶּן בְּנֵיהוּ שְׂרֵי הָעָם - בתוך העשרים וחמשה אנשים היו שני השרים הנ"ל. (אותם אנשים בפרק ח' ט"ז שהתשחווו קדמה לשמש)

ב. וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם אֱלֹהֵי הָאֲנָשִׁים הַחֹשְׁבִים אֹזֶן - מחשבות רשע. וְהַיְעֲצִים עֲצַת רָע בְּעֵיר הַזֹּאת - נותנים עצות רעות ליושבי ירושלים.

ג. הָאֲמָרִים לֹא בְקָרוֹב - עצתם הרעה היא שאומרים על הפורענות שמנבא יחזקאל שלא תהיה בזמן קרוב. בָּנוֹת בָּתָּיִם - לכן אפשר וכדאי לבנות בתים כי לא ילכו לגלות. הִיא הַסִּיר וְאַנְחָנוּ הַבְּשָׂר - ירושלים היא כמו סיר

ואנחנו כמו בשר שמתבשל בסיר (וכמו שהבשר נשאר בסיר עד גמר בישולו כך גם אנחנו נשאר בירושלים כל ימי חיינו).

ד. לִכְן הִנְבֵּא עֲלֵיהֶם הַנְּבִיא בֶּן אָדָם - כפל הדבר לזירוז.

ה. וְתִפֹּל עָלַי רוּחַ ה' - מראה נבואה. וַיֹּאמֶר אֵלַי אָמַר כֹּה אָמַר ה' - תאמר לאנשי ירושלים כך אמר ה'. בֶּן אֲמַרְתֶּם בַּיַּת יִשְׂרָאֵל - כך היו דבריכם במשל הסיר והבשר שלא תבוא פורענות. וּמַעֲלוֹת רוּחְכֶם אֲנִי יֹדְעֹתִיהָ - העולה במחשבתכם אני יודע.

ו. הַרְבִּיתֶם חֲלָלִים בְּעִיר הַזֹּאת - הרגתם הרבה מיושבי ירושלים. וּמִלְּאֲתֶם חוּצוֹתֶיהָ חֲלָל - ומלאתם את רחובות העיר במתי חרב שרצחתם ושפכתם דם נקיים.

ז. לִכְן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים חֲלָלִים אֲשֶׁר שְׁמַתֶּם בְּתוֹכָהּ - המתים שרצחתם בתוך העיר. הַזְּמָה הַבֶּשֶׂר וְהִיא הַסִּיר - הם כמו הבשר שבמשל שלכם וירושלים כמו הסיר (הם המשילו את הבשר ליושביה הרשעים והנביא ממסיל את הבשר להרוגים שהם רצחו). וְאַתְּכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ - אבל אתם החיים לא תזכו להשאר בתוך העיר אלא תגלו ממנה.

ח. חָרַב יִרְאֲתֶם - פחדתם מהחרב של נבוכדנצר. וְחָרַב אָבִיָּא עֲלֵיכֶם נָאם ה' אֱלֹקִים - לכן אותה חרב תפגע בכם.

ט. וְהוֹצִיאֲתִי אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ - תלכו לגלות. וְנָתַתִּי אֶתְכֶם בְּיַד זָרִים - ביד האויב שיכבוש אתכם. וְעָשִׂיתִי בְּכֶם שְׁפָטִים - מכות וצרות גדולות.

י. בַּחֲרַב תִּפְּלוּ עַל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁפוּט אֶתְכֶם - תמותו ברעב ובמקום קרוב לגבול ישראל (ברבלה שבארץ חמת) שם אעניש אתכם (נבוכדנצר שחט שם את שרי יהודה ואת צדקיהו עיוור ושחט את בניו). וַיֹּדְעֲתֶם כִּי אֲנִי ה' - בעונשים הללו תדעו ותכירו שאני מעניש מי שעובר על מצוותי.

יא. הִיא לֹא תִהְיֶה לְכֶם לְסִיר - ירושלים לא תשאיר אתכם בתוכה. וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְּתוֹכָהּ לְבֶשֶׂר - לבשר שמתקלקל בסיר. אֶל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁפֹט אֶתְכֶם - אבל אעניש אתכם לא בתוכה אלא בגבול ישראל (ברבלה כני"ל)

יב. וַיֹּדְעֲתֶם כִּי אֲנִי ה' אֲשֶׁר בַּחֲקֵי לֹא הִלַּכְתֶּם וּמִשְׁפָּטִי לֹא עָשִׂיתֶם - תדעו שאני מעניש את מי שלא הולך בחוקים ובמשפטים שקבעתי בתורה. וּכְמִשְׁפָּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֵיכֶם עָשִׂיתֶם - ועוד הלכתם אחרי משפטי הגויים שהם עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים.

יג. וַיְהִי כֹה־נְבִאִי - תוך כדי שהתנבאתי. וּפְלִטִיָּהוּ בֶּן בְּנֵיָה מַת - ראה אותנו שמת לפתע. וְאַפֵּל עַל פָּנָי וְאַזְעַק קוֹל גָּדוֹל וְאָמַר אֲהֵה ה' אֱלֹקִים - נפל לבקש רחמים ולהתפלל. כָּלָה אֲתָה עֹשֶׂה אֶת שְׂאֲרֵי יִשְׂרָאֵל - האם אתה מתחיל את הכליה בעם? שחשב שהתחיל בשר החשוב ותמשך הכליה לכל שאר העם.

יד. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

טו. בֶּן אָדָם אַחִיד אַחִיד אֲנִשִּׁי גְּאֻלְתֶּךָ - כל האחים שלך והקרובים שכבר הלכו לגלות (הזכיר כאן את גלות שומרון וגלות יהויכין) וְכָל בַּיַּת יִשְׂרָאֵל כְּלָה - שהלכו בגולה. אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יְרוּשָׁלַם - שלא יצאו עדיין לגולה דיברו על הגולים בלעג ושמחה לשברם. רַחֲקוּ מֵעַל ה' - שהגולים כבר רחוקים מהשגחת ה' (שה' נשאר להשגיח בארץ). לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה - ואנחנו שנשארנו בארץ ירשנו את כולה ונשב פה לעולם.

טז. לִכְן אָמַר כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים. כִּי הִרְחַקְתִּים בְּגוֹיִם וְכִי הִפְיַצְתִּים בְּאֲרָצוֹת - אפילו שהגולים הרחקתי

אותם ופזרתם אותם בארצות הגויים. וְאֵהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעֻט - אני אמשך להשגיח עליהם ואהיה מצוי להם במקדשים הקטנים שיבנו לכבודי בגלות (בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם קטנים לעומת ביהמ"ק הגדול). בְּאַרְצוֹת אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם - בכל ארצות הגולה.

יז. לְכֵן אָמַר כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים וְקִבְצֵתִי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים וְאֶסְפְּתִי אֶתְכֶם מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נִפְצַתֶם בָּהֶם - כנגד דברי יושבי ירושלים שאמרו שהם יירשו את הארץ לעולם אומר הנביא שהגולים הם אלו שיחזרו מהגלות. וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת אֲדֻמַּת יִשְׂרָאֵל - לרשת את הארץ.

יח. וּבָאוּ שָׁמָּה - שיחזרו יבואו לארץ ישראל. וְהִסִּירוּ אֶת כָּל שְׁקוּצֵיהָ וְאֶת כָּל תּוֹעֲבוֹתֶיהָ מִמֶּנָּה - יסירו את כל העבודות זרות שהקימו הגויים שגרו פה.

יט. וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד - שלכולם יהיה לב (רצון) לעבוד רק את ה'. וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם - רצון חדש ללכת בדרכי ה'. וְהִסְרֵתִי יָד הָאֶבֶן מִבְּשָׂרְךָ וְנָתַתִּי לָהֶם יָד בָּשָׂר - הלב העקשן וקשה כאבן שלא רצו לקבל מוסר יסיר אותו ובמקומו יתן להם לב רך ונח לקבל מוסר.

כ. לְמַעַן בַּחֲקֹתִי יֵלְכוּ וְאֶת מִשְׁפָּטִי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֶתֶם וְהָיוּ לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים - ולכן נותן להם לב בשר.

כא. וְאֵל יָד שְׁקוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם לִבָּם הִלֵּךְ - אלו הרשעים שנשארו בירושלים וממשיכים במעשיהם הרעים. דְּרָכָם בְּרֵאשִׁים נָתַתִּי נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים - אעניש אותם על מעשיהם.

כב. וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוֹבִים אֶת כַּנְפֵיהֶם וְהֵאֻפְּנִים לְעַמְתָּם - התרוממו החיות והאופנים כנגדם. וּכְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלֵיהֶם מְלַמְעֵלָה - כמו שנזכר למעלה.

כג. וַיַּעַל כְּבוֹד ה' מֵעַל תּוֹךְ הָעִיר - הסתלק מלהיות בתוך העיר. וַיַּעֲמֵד עַל הָהָר אֲשֶׁר מִקְדָּם לְעִיר - הר הזיתים.

כד. וְרוּחַ נְשֹׂאתִנִּי וְתַבִּיאִנִּי כְשִׂדִּימָה אֵל הַגּוֹלָה בִּמְרֹאֵה בְרוּחַ אֱלֹהִים - רוח הנבואה החזירה אותי לבבל שהרי באמת לא היה בירושלים אלא רק במראה הנבואה ועכשיו נדמה לו שחוזר בדרך מירושלים לבבל. וַיַּעַל מֵעַל הַמְּרֹאֵה אֲשֶׁר רָאִיתִי - הסתלקה ממני רוח הנבואה.

כה. וְאָדָּבַר אֵל הַגּוֹלָה אֶת כָּל דְּבָרֵי ה' אֲשֶׁר הִרְאֵנִי - ואנשי בבל מעבירים את דברי הנביא אל קרוביהם שבירושלים.

פרק י"ב:

א. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

ב. בֶּן אָדָם בְּתוֹךְ בֵּית הַמְּרִי אֶתָּה יֹשֵׁב - בתוך עם מרדן ועקשן אתה יושב. אֲשֶׁר עֵינַיִם לָהֶם לְרֹאוֹת וְלֹא רְאוּ אֲזַנָּיִם לָהֶם לְשִׁמְעַע וְלֹא שָׁמְעוּ כִּי בֵּית מְרִי הֵם - שלא רוצים לפקוח את עיניהם ולשמוע את האמת שמי שלא שב בתשובה יסבול.

ג. וְאֶתָּה בֶּן אָדָם עֲשֵׂה לְךָ כְּלִי גוֹלָה - כלים שמיוחדים למי שיוצא לגלות שהם: כלי לשתייה ותרמיל ומקל.

וּגְלָה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם - תעשה עצמך כהולך לגלות באור היום שכולם יראו. וְגַלִּיתָ מִמְקוֹמְךָ אֶל מְקוֹם אַחֵר לְעֵינֵיהֶם - תיגלה מביתך למקום אחר באופן שיבינו שזה רעיון לגלות. אוֹלֵי יִרְאוּ כִּי בֵּית מְרִי הֵמָּה - אולי יבינו שזה מה שיקרה להם כי הם מרדנים ולא בטוח שירצו לקבל מוסר מזה.

ד. וְהוֹצֵאתָ כְּלִיד כְּכֹלֵי גוֹלָה יוֹמָם לְעֵינֵיהֶם - תוציא את כלי הגולה ביום, שתראה כמי שהולך לגלות. וְאַתָּה תֵצֵא בְעֶרְב לְעֵינֵיהֶם כְּמוֹצֵאי גוֹלָה - וגם בערב תצא כמי שהולך ויוצא לגלות.

ה. לְעֵינֵיהֶם חָתַר לְךָ בְּקִיר וְהוֹצֵאתָ בוֹ - תעשה חור בקיר שיראו איך שאתה יוצא דרכו (רמו ליציאת צדקיהו במחותרת)

ו. לְעֵינֵיהֶם עַל כְּתָף תִּשָּׂא בְּעֶלְטָה תוֹצִיא - שיראו אותך מוציא את כלי הגולה ונושאם על כתפך ובחושך תעשה זאת. פְּנִידָךְ תִּכְסֶה וְלֹא תִרְאֶה אֶת הָאָרֶץ - תכסה את הפנים כמו אדם שמתבייש שיראו אותו (ככה יצאו בניי לגלות בבושה) כִּי מוֹפֵת נִתְּתִיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל - אתה תִּרְאֶה להם בתור דוגמא שכך יקרה להם.

ז. וְאַעֲשֶׂה כֵּן כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי כְּלֵי הוֹצֵאתִי כְּכֹלֵי גוֹלָה יוֹמָם - עשיתי מה שה' ציווה אותי הוצאתי את כלי הגולה ביום. וּבְעֶרְב חָתַרְתִּי לִי בְּקִיר בֵּיד - ולא עיני כלים כדי שלא ישמע קול השבירה (כך גם צדקיהו ימלט לו במסתור ובשקט שלא יתפס) בְּעֶלְטָה הוֹצֵאתִי עַל כְּתָף נִשְׂאתִי לְעֵינֵיהֶם - בחשכה הוצאתי את כלי על הכתף באופן שיראו אותי.

ח. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי בְּבִקְרִי לְאָמֹר

ט. בֶּן אָדָם הֲלֹא אָמְרוּ אֵלַיךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בֵּית הַמְּרִי מָה אַתָּה עֹשֶׂה - שאלו אותך על מעשיך המשונים.

י. אָמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים - תענה להם בשמי תשובה לשאלתם. הַנְּשִׂיא הַמִּשָּׂא הַזֶּה בִּירוּשָׁלַם וְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵמָּה בְּתוֹכָם - הנבואה הזאת שעשיתי היא על הנשיא (- המלך) מה שיקרה לו בירושלים ולכל בית ישראל שנמצאים בתוך ירושלים.

יא. אָמֹר אֲנִי מוֹפְתְכֶם - תגיד לעם שאני הנביא עושה לכם מעשים של מופת שכך יקרה. כְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתִי בֶּן יַעֲשֶׂה לְהֶם - כמו שעשיתי פעולות משונות שנראות כהולך בגלות כך יקרה לכם. בְּגוֹלָה בְּשָׁבִי יֵלְכוּ - שילקחו בשבי ויצאו לגלות.

יב. וְהַנְּשִׂיא אֲשֶׁר בְּתוֹכָם אֶל כְּתָף יִשָּׂא בְּעֶלְטָה וַיֵּצֵא - שהמלך יצא לגלות כדרך הגולים עם כלי גלות שישא על כתפו ויצא בחשיכה. בְּקִיר יִחְתְּרוּ לְהוֹצִיא בוֹ - יעשו לו חור בקיר שינסה לברוח דרכו. פְּנִיּוֹ יִכְסֶה יַעַן אֲשֶׁר לֹא יִרְאֶה לְעֵינַי הוּא אֶת הָאָרֶץ - יכסה את פניו מרוב בושה כדי שלא יראה את הארץ שהוא בורח ממנה.

יג. וּפְרַשְׁתִּי אֶת רַשְׁתֵּי עַלְיוֹ וְנִתְּפֵשׂ בְּמַצוֹדְתִי - שילכד על ידי האויב במלכודת שיניחו לתופשו שהאויב ירדוף אחריו ויתפשחו. וְהִבֵּאתִי אֹתוֹ בְּבִלָּה אֶרֶץ כְּשָׂדִים וְאַתָּה לֹא יִרְאֶה וְשֵׁם יְמוֹת - צדקיהו לא יוכל לראות את בבל כי נבוכדנצר יעוור את עיניו.

יד. וְכֹל אֲשֶׁר סָבִיבְתֵינוּ עָזְרוּ וְכֹל אֲנָפִיו אָזְרָה לְכָל רוּחַ - כל מי שנמצא סביבו כדי לעזור לו וכל חיילו ושריו יברחו ויתפזרו. וְחָרַב אֶרֶץ אַחֲרֵיהֶם - ואשלוף את חרבי להכות בהם בברירתם.

טו. וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּהִפְיֵצִי אֹתָם בְּגוֹיִם זָרִיתִי אֹתָם בְּאֶרְצוֹת - אפזרם בארצות הגולה.

טז. והותרתי מהם אנשי מספר - ישארו מעט אנשים. מחרב מרעב ומדבר - שינצלו מהפורענויות הללו. למען יספרו את כל תועבותיהם בגוים אשר באו שם וידעו כי אני ה' - שיספרו בארצות גלותם על מה ה' הענישם.

יז. ויהי דבר ה' אלי לאמר

יח. בן אדם לחמד ברעש תאכל - תראה את עצמך כאוכל ברעדה ופחד. ומימיך ברגזה ובדאגה תשתה - גם תשתה בדאגה ופחד.

יט. ואמרת אל עם הארץ - אל אנשי הגולה שבבבל. בזה אמר ה' אלקים ליושבי ירושלם אל אדמת ישראל - הנבואה נאמרת ליושבים עדיין בירושלים על אדמת ארץ ישראל ועוד לא גלו ממנה. לחמם בדאגה יאכלו ומימיהם בשממון ישתו - בפחד ובתמהון מרוב דאגה. למען תשם ארצה ממלאה - דאגתם היא בגלל שהארץ תהיה שוממה מכל מה שהיא מליאה. מתחמם כל הישבים בה - מהגזל של יושביה היא תיעשה שממה.

כ. והערים הנושבות תחרבנה והארץ שממה תהיה וידעתם כי אני ה' - הערים המיושבות באנשים יחרבו וייעשו שממה.

כא. ויהי דבר ה' אלי לאמר

כב. בן אדם מה המשל הזה לכם על אדמת ישראל לאמר - מה זה המשל שאתם אומרים על אדמת ישראל. יארכו הימים ואבד כל חזון - יעברו עוד ימים רבים וכל נבואות הפורענות יאבדו ויתבטלו.

כג. לכן אמר אליהם בזה אמר ה' אלקים השבתי את המשל הזה ולא ימשלו אתו עוד בישראל - אני אבטל את הלעג שבמשלכם. כי אם דבר אליהם קרבו הימים ודבר כל חזון - כי באמת יגיעו ויתקיימו דברי הנבואה בזמן קרוב.

כד. כי לא יהיה עוד כל חזון שוא ומקסם חלק בתוך בית ישראל - לא יתקיימו נבואות השקר וכל הכישופים ודברי החלקקות - הפיתוי של הנביאים.

כה. כי אני ה' אדבר את אשר אדבר דבר ויעשה לא תמשך עוד - לא יקח עוד הרבה זמן לקיום דבריי. כי בימיכם בית המרי אדבר דבר ועשיתו נאם ה' אלקים - עוד בימיכם אתם המרדנים יתקיימו דבריי והפורענות תגיע.

כו. ויהי דבר ה' אלי לאמר

כז. בן אדם הנה בית ישראל אמרים החזון אשר הוא חזה לימים רבים - הנבואה של הנביא היא לעוד הרבה זמן. ולעתים רחוקות הוא נבא - לזמן רחוק ולא בימינו יתקיימו דבריו.

כח. לכן אמר אליהם בזה אמר ה' אלקים לא תמשך עוד כל דברי - לא יקח עוד הרבה זמן. אשר אדבר דבר ויעשה נאם ה' אלקים - מה שדיברתי בידי נביא יתקיים בקרוב.

פרק י"ג:

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. בן אדם הנבא אל נביאי ישראל הנבאים ואמרת לנביאי מלבם שמעו דבר ה' - תנבא אל נביאי השקר שמנבאים מליבם.

ג. כה אמר ה' אלקים הוי על הנביאים הנבלים - הנביאים שעושים דבר נבלה - רשעות.

אשר הלכים אחר רוחם ולבלתי ראו - אחר רצונם ולא שראו את דבר הנבואות שקר.

ד. פשעלים בחרבות נביאיך ישראל היו - כמו שועל שנכנס בחרבה - בפרצה שבכרם כך נביאי השקר משחיתים בישראל.

ה. לא עליכם בפרצות - לא מנעתם מהאויב לבוא. ותגדרו גדר על בית ישראל - ולא סתמתם את הפירצה בגדר (לתקן את העבירות שעושים בניי) לעמד במלחמה ביום ה' - שיוכלו לעמוד מול האויב במלחמה

ו. חזו שוא וקסם כזב האמרים נאם ה' וה' לא שלחם - אמרו נבואות ודברי עתידות שהם שקר בשם ה' כאילו שהם נשלחו מה' ובאמת לא נשלחו. ויחלו לקיים דבר - מיחלים ומקוים שיתקומו דבריהם (וזה תוחלת שוא)

ז. הלוא מחזה שוא חזיתם ומקסם כזב אמרתם ואמרים נאם ה' ואני לא דברתי - כיון שדברו נבואות שקר.

ח. לכן כה אמר ה' אלקים יען דברכם שוא וחזיתם כזב - נבואות שוא ושקר יחד עם קסמים כדי לפתות את העם. לכן הנני אליכם נאם ה' אלקים - לכן ה' יעניש אותם.

ט. והיתה ידי אל הנביאים החזים שוא והקסמים כזב - אעניש אותם ביד קשה. בסוד עמי לא יהיו - לא יהיו ביחד עם עם ישראל שלא יחשבו בתוכם. ובכתב בית ישראל לא יכתבו - לא יכתבו עם ישראל לעולם הבא. ואל אדמת ישראל לא יבאו וידעתם כי אני ה' אלקים - ולא יחזרו מהגלות.

י. יען וביען הטעו את עמי לאמר - כפל לחיזוק הענש, בגלל שהטעו את עמי. שלום ואין שלום - שיהיה שלום ואין שלום כי יהיה פורענות. והוא בנה חין - בונים קיר רעוע, דברי נבואות השקר. והנם טחים אתו תפל - טחים אותו בטיח חלש שהקיר לא מחזיק.

יא. אמר אל טחי תפל ויפל - תאמר לאלו ששמים טיח חלש הרי הקיר יפול. היה גשם שוטף - ואם יהיה גשם שוטף גם מחליש הקיר. ואתנה אבני אלגביש תפלנה - ואתן אבני ברד שדומות במראה לאבן גביש - אבן יקרה. ורוח סערות תבקע - ורוח חזקה תבקע את הקיר.

יב. והנה נפל הקיר הלא יאמר אליכם איה הטיח אשר טחתם - וכשהקיר יפול יאמרו לכם היכן הטיח שמחזק את הקיר.

יג. לכן כה אמר ה' אלקים ובקעתי רוח סערות בחמתי וגשם שטף באפי יהיה ואבני אלגביש בחמה לבלה - לכן ה' אומר שיביא רוח סערה בכעסו, וגם גשם שוטף ואבני אלגביש אוריד בכעס לכלות את דברי נביאי השקר.

יד. והרסת את הקיר אשר טחתם תפל והגעתי והו אל הארץ ונגלה יסדו ונפלה וכליתם בתוכה וידעתם כי אני ה' - והקיר יפול לארץ עד היסודות.

טו. וכליתי את חמתי בקיר ובטחים אתו תפל - אכלה את כעסי בקיר (בדברי נביאי השקר) ובמייפס את דברי

שקדם שיתקבלו על לב שומעם. וְאָמַר לְכֶם אֵין הַקִּיר וְאֵין הַטְּחִים אֲתוֹ - ולא יהיה קיר ולא את אלו שעשו טיח.
טז. נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הִנְבְּאִים אֶל יְרוּשָׁלַם וְהַחֲזִים לָהּ חֲזוֹן שְׁלֹם וְאֵין שְׁלֹם נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים - הבונים והטחים,
הם נביאי השקר, שיבוא האויב ותתבטל כל הנבואה, שלא יהיה השלום שהבטיחו.

יז. וְאֲתָה בֶן אָדָם שִׁים פְּנִיךָ - תנבא עליהן. אֶל בְּנוֹת עַמְדָּה הַמִּתְנַבְּאוֹת מִלְבָּהֶן וְהִנְבֵּא עֲלֵיהֶן - היו גם
נביאות שקר שנבאו מלבן.

יח. וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הוּא לְמִתְפָּרוֹת כְּסָתוֹת - אומר אוי לאלו שתפרו כעין כסתות (כריות). עַל כָּל
אֲצִילֵי יָדַי - לזרועות הידים של הבאים לשאול אותם עתידות. וְעֲשׂוֹת הַמְּסַפְּחוֹת עַל רֹאשׁ כָּל קוֹמָה - ועשו
מטפחות לראשים של השואלים. לְצוּדֵךְ נִפְשׁוֹת - לצוד את הנפשות שבאים לשאול, שהיו עושות להם קסמים
ואומרות עתידות שקר. הַנִּפְשׁוֹת הַצּוֹדְדָנָה לְעַמִּי וְנִפְשׁוֹת לְכַנְּהָ תַחֲיִינָה - וכי זה הגון שאתן מחיות את נפשכן
בשכר שאתן לוקחות מאלו שאתן צדות ומחטיאות אותם?

יט. וְתַחֲלִלְנָה אֶתִּי אֶל עַמִּי בְּשַׁעֲלֵי שְׁעָרִים וּבְכַתְּוֵתֵי לַחֵם - חופן שעורים וחתוכות לחם. לְהַמִּית נִפְשׁוֹת
אֲשֶׁר לֹא תִמּוֹתְנָה - לומר למי שימות ולא מגיעה לו מיתה. וְלַחֲיוֹת נִפְשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תַחֲיִינָה - ולהחיות מי
שלא מגיע לו לחיות. בְּכֹזְבְּכֶם לְעַמִּי שְׁמַעֵי כֹזֵב - משקרות לעמי ששומע ממכם דברי שקר ומאמין לכן.

כ. לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הַנְּנִי אֶל כְּסָתוֹתֶיכֶנָה - אתן את רוגזי בכסתות שלכן. אֲשֶׁר אֲתַנְּה מִצְדָּדוֹת שָׁם
אֶת הַנִּפְשׁוֹת לְפָרְחוֹת - שאתן צדות את הנפשות, שגורמות שלא ישובו בתשובה ונשפסם תצא ותפרח מהם
להענש בגהנם. וְקִרְעֵתִי אֲתֶם מֵעַל זְרוּעֵתֵיכֶם - שתפסיקו עם מעשיכם הרעים. וְשַׁלַּחְתִּי אֶת הַנִּפְשׁוֹת - אשלח
אותם לחפשי שלא תוכלו לרמותם. אֲשֶׁר אֲתֶם מִצְדָּדוֹת אֶת נִפְשֵׁים לְפָרְחָת - את אלו שאמרתם עליהם שימותו
- שתפרח נשמתם מהם.

כא. וְקִרְעֵתִי אֶת מִסְפַּחְתֵיכֶם - המטפחות של הקסמים. וְהִצַּלְתִּי אֶת עַמִּי מִיַּדְכֶן - אציל את עמיי שלא ילכדו
בקסמים. וְלֹא יִהְיוּ עוֹד בְּיַדְכֶן לְמִצְוֵה וִידְעֵתֶן כִּי אֲנִי ה' - לתפיסה, לשון ציד.

כב. יַעַן הַכָּאוֹת לִב צַדִּיק שֶׁקָר וְאֲנִי לֹא הִכְאֲבֵתִיו - אתן מכאיבות ומשברות לב הצדיק בשקר שיקרה לו דבר
רע ולא מגיע לו. וְלַחֲזוֹק יָדִי רָשָׁע לְבַלְתִּי שׁוֹב מִדְּרָכּוֹ הָרַע לְהַחֲיוֹתוֹ - ולרשע אתן אומרות שלא יקרה לו כלום
וימשיך ברשעו.

כג. לָכֵן שׁוֹא לֹא תַחֲיִינָה וְקֶסֶם לֹא תִקְסַמְנָה עוֹד - לא ינבאו עוד שקר. וְהִצַּלְתִּי אֶת עַמִּי מִיַּדְכֶן וִידְעֵתֶן כִּי
אֲנִי ה' - ובזה ידעו כי אני ה'.

פרק י"ד:

א. וַיָּבֹאוּ אֵלַי אַנְשֵׁים מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבוּ לִפְנֵי - באו אלי אנשים מזקני ישראל והקב"ה גלה לו שהם רוצים
לעבוד ע"י.

ב. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

ג. בֶּן אָדָם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הֶעֱלוּ גְלוּלֵיהֶם עַל לִבָּם - הלב שלהם ומחשבותם לע"י. וּמְכֻשׁוֹל עֲוֹנָם - וגם

במעשיהם הם נכשלים בע"ז. נתנו נכח פניהם - שהע"ז כל הזמן למול פניהם. האדרש אדרש להם - האם אמלא את דרישתם, בקשתם?

ד. לכן דבר אותם ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים איש איש מבית ישראל אשר יעלה את גלוליו אל לבו ומכשול עונו ישים נכח פניו ובא אל הנביא - כל אחד מישראל שעובד ע"ז ובא לנביא לבקש משהו. אני ה' נענתי לו בא ברב גלוליו - ה' אומר שיענה לו למרות שכל מחשבותיו לע"ז.

ה. למען תפש את בית ישראל בלבם - כדי לתפוס אותם שאולי ישמעו בקול ה', לכן ה' עונה להם. אשר נזרו מעלי בגלוליהם כלם - שפרשו מעל ה' לעבוד ע"ז.

ו. לכן אמר אל בית ישראל כה אמר ה' אלקים שובו והשיבו מעל גלוליתכם ומעל כל תועבותיכם השיבו פניכם - לכן תגידו לבית ישראל שיחזרו בתשובה ויחזירו גם את משפחתם אתם.

ז. כי איש איש מבית ישראל ומהגר אשר יגור בישראל. וינזר מאחרי - יתרחק ממני. ויעל גלוליו אל לבו ומכשול עונו ישים נכח פניו - יעבוד ע"ז. ובא אל הנביא לדרש לו בי - לבקש מהנביא שיפנה בעבורו לה' למלא את בקשתם. אני ה' נענה לו בי - אני אענה לנביא בעבור השואל.

ח. ונתתי פני באיש ההוא - אכעס עליו (אם לא ישוב בתשובה). והשמתיהו לאות ולמשלים - אשים אותו לסמל ודוגמא. והכרתיו מתוך עמי וידעתם כי אני ה'.

ט. והנביא כי יפתה ודבר דבר אני ה' פתיתי את הנביא ההוא - נביא שיתפתה לומר שקר, אני ה' נתתי לו את האפשרות להתפתות (והיה עליו להשמר ולבחור בטוב) ונטיתי את ידי עליו והשמדתיו מתוך עמי ישראל - לכן אטה את ידי להעניש אותם.

י. ונשא עונם בעון הדרש בעון הנביא יהיה - כמו הדורש בשם ה' ולא מקיים את דבר ה' כך יהיה עונש נביא השקר.

יא. למען לא יתעו עוד בית ישראל מאחרי ולא יטמאו עוד בכל פשעיהם - כי כשיראו שאני מעניש לא יתעו עוד לחטוא. והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים נאם ה' אלקים.

יב. ויהי דבר ה' אלי לאמר

יג. בן אדם ארץ כי תחטא לי למעל מעל - ארץ שתחטא ויעשו עבירות. ונטיתי ידי עליה ושבירתי לה מטה לחם והשלחתי בה רעב והכרתי ממנה אדם ובהמה - אתן להם עונש של רעב ואכרית אותם.

יד. והיו שלשת האנשים האלה בתוכה נח דניאל ואיוב המה בצדקתם ינצלו נפשם נאם ה' אלקים. - ואפילו אם יהיו בעיר שלשה צדיקים כאלו, הם יצילו רק את עצמם ולא את כל העיר.

טו. לו חיה רעה אעביר בארץ ושכלתה והיתה שממה מפלי עובר מפני החיה - אם הענש יהיה חיה רעה שגורמת לשכול ומוות עד כדי שהעיר תהיה שוממה.

טז. שלשת האנשים האלה בתוכה חי אני נאם ה' אלקים - אני נשבע. אם בנים ואם בנות יצילו המה לבדם ינצלו והארץ תהיה שממה - ואפילו אם מצד הדין היה צריך שינצלו בזכותם בנים ובנות, רק הם ינצלו.

יז. או חרב אביא על הארץ ההיא - או אם יהיה עונש חרב על הארץ, ג"כ רק הם ינצלו. ואמרת חרב תעבר בארץ והכרתי ממנה אדם ובהמה.

יח. ושלשת האנשים האלה בתוכה חי אני נאם ה' אלקים לא יצילו בנים ובנות פי הם לבדם ינצלו

יט. או דבר אשלח אל הארץ ההיא ושפכתי חמתי עליה בדם להכרית ממנה אדם ובהמה - או ענש דבר - מגיפה.

כ. ונח דניאל ואיוב בתוכה חי אני נאם ה' אלקים אם בן אם בת יצילו המה בצדקתם יצילו נפשם.

כא. פי כה אמר ה' אלקים אף פי ארבעת שפטי הרעים חרב ורעב וחרה רעה ודבר שלחתי אל ירושלים להכרית ממנה אדם ובהמה - וכל שכן אם אביא על ירושלים ארבע פורעניות. (שלא ינצלו בזכות הצדיקים).

כב. והנה נותרה בה פלטה המוצאים בנים ובנות הנם יוצאים אליכם וראיתם את דרכם ואת עלילותם - בחסדי ה' תשאר פלטה והם הבנים והבנות שילכו בשבי. ונחמתם על הרעה אשר הבאתי על ירושלים את כל אשר הבאתי עליה - תבינו שה' העניש בדין את ירושלים וזו תהיה נחמה.

כג. ונחמו אתכם פי תראו את דרכם ואת עלילותם וידעתם פי לא חנם עשיתי את כל אשר עשיתי בה נאם ה' אלקים - אלא בגלל העבירות.

פרק ט"ו:

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. בן אדם מה יהיה עץ הגפן מכל עץ - מה אפשר לעשות מענפי עץ הגפן, שהעץ עצמו לא טוב לכלום. הזמורה אשר היה בעצי היער - סתם עץ גפן שגדל ביער ולא מוציא פירות ודאי לא יצלח לכלום.

ג. היקח ממנו עץ לעשות למלאכה - האם אפשר לקחת ממנו לאיזו מלאכה. אם יקחו ממנו יתד לתלות עליו כל כלי - או לתלות עליו משהו.

ד. הנה לאש נתן לאכלה - רק לאש הוא טוב כי הוא עץ חלש. את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה - וכאשר נשרפים שני קצותיו ותוכו מתיבש, ודאי שכבר לא שוה כלום.

ה. הנה בהיותו תמים לא יעשה למלאכה - אפילו כשהוא שלם הוא לא ראוי לכלום. אף פי אש אכלתהו ויחר ונעשה עוד למלאכה - ודאי כאשר הוא נשרף והתיבש.

ו. לבן פה אמר ה' אלקים באשר עץ הגפן בעץ היער אשר נתתו לאש לאכלה - ישראל נמשלו לגפן, ואחרי שחטאו נמשלו כעץ שלא יצלח לכלום רק לשרוף אותו. בן נתתי את יושבי ירושלים - כך ישראל.

ז. ונתתי את פני בהם מהאש יצאו והאש תאכלם וידעתם כי אני ה' בשומי את פני בהם - כבר התחילה הפרענות ולא חזרו בתשובה והפורענות תמשיך עליהם.

ח. ונתתי את הארץ שממה - אחרי שימותו וילכו בגלות הארץ תהיה שממה. יען מעלו מעל נאם ה' אלקים - בגלל המעל שמעלו בה'.

א. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

ב. בֶּן אָדָם הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַם אֶת תּוֹעֲבֹתֶיהָ - תוֹדִיעַ לְאַנְשֵי יְרוּשָׁלַם אֶת מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים.

ג. וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים לְיְרוּשָׁלַם מְכַרְתֶּיךָ וּמְלֻדְתֶיךָ מֵאַרְצָה הַכְּנַעֲנִי - מִקּוֹם מְגוּרֶיךָ וּמִקּוֹם הוֹלַדְתְּךָ. אָבִיךָ הָאֲמֹרִי וְאִמֶיךָ חַתִּית - הִתְנַהֲגוּתְךָ נֹרְאִית כְּמוֹ שֶׁאַבִּיךָ וְאִמֶיךָ מֵהָאֲמֹרִי וְהַחִיתִי.

ד. וּמְלֻדוֹתֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא אֶתְּךָ לֹא כָרַת שְׂרָף - לֹא חֲתַכּוּ אֶת חִבְלֵי הַטְּבוּר. וּבַמַּיִם לֹא רָחַצְתָּ לְמַשְׁעֵי - לֹא רָחַצוּ אוֹתְךָ לְהַחֲלִיק אֶת עוֹרְךָ. וְהִמְלַח לֹא הִמְלַחְתָּ - לֹא שָׁמוּ עֲלֶיךָ מֶלַח. (לְחַזֵּק אֶת הַגּוֹף) וְהִחַתַּל לֹא חֲתַלְתָּ - לֹא כִיסוּ אוֹתְךָ בַּבְּגָדִים.

ה. לֹא חָסָה עֵלְיֶךָ עֵינַי לַעֲשׂוֹת לְךָ אַחַת מֵאֲלֵה לְחַמְלָה עֲלֶיךָ - לֹא רִיחַמוּ עֲלֶיךָ. וְתִשְׁלַכְנִי אֶל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּגַעַל נַפְשֶׁךָ בַּיּוֹם הַלְּדוֹת אֶתְּךָ - עִם כָּל הַלְּכוּךָ שֶׁל הַלִּידָה עֲלֶיךָ.

ו. וְאֶעֱבֹר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶה מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֶיךָ - שְׂקוּעָה וּמְגוֹלְגַלַת בַּתוֹךְ דָּם. וְאָמַר לְךָ בְּדַמֶיךָ חַיִּי וְאָמַר לְךָ בְּדַמֶיךָ חַיִּי - מִתוֹךְ הַדָּם אֶת תַּחֲיִי (וּכְפַל כְּדֵי לְחַזֵּק הָעֵינַי).

ז. רַבְּבָה בְּצַמַח הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ - גְּדֻלַת וְהִתְרַבֵּית כְּמוֹ צֶמַח שְׂדֵה. וְתִרְבִּי וְתִגְדְּלִי וְתִבְאִי בְּעַדֵי עַדִּים - גְּדֻלַת וְהִגְעַת לְגִיל שְׁבוּנוֹת מִתְקַשְׁטוֹת בַּתְּכַשִּׁיטִים. שְׂדֵים נִכְנָו וְשִׁעְרֶךָ צֶמַח וְאֶת עֵרֶם וְעֵרִיָּה - הַגּוֹף שֶׁלְךָ גָּדַל לְהִיּוֹת כְּמוֹ אִשָּׁה וְעַדִּינָא אֶת עֵרוֹמָה.

ח. וְאֶעֱבֹר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶה וְהִנֵּה עֵתָךָ עֵת דִּדִים - הִגְעַת לְגִיל וּלְזִמָּן שֶׁאֵת רֵאוּיָה לְהִתְחַתֵּן. וְאֶפְרֹשׁ כְּנָפֵי עֲלֶיךָ וְאֶכְסֶה עֲרוֹתֶךָ - פִּרְשֵׁתִי אֶת בְּגָדֵי עֲלֶיךָ וְכִיסִיתִי אֶת מַעְרוֹמֶיךָ. וְאֶשְׁבַּע לְךָ וְאֶבְרִית אֶתְּךָ נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים וְתִהְיֶי לִי - נִשְׁבַּעְתִּי וְהִתְחַיֵּיבִיתִי לְקַחְתְּךָ לְאִשָּׁה וְנִהִיִּית אִשְׁתִּי.

ט. וְאַרְחִצֶךָ בַּמַּיִם וְאֶשְׁטֶף דָּמֶיךָ מֵעֲלֶיךָ וְאֶסְכַּךְ בְּשֶׁמֶן - מִרְחַתִּי עֲלֶיךָ שֶׁמֶן לְעֵדֶן אֶת הַבָּשָׂר.

י. וְאֶלְבִּישֶׁךָ רֶקְמָה וְאֶנְעִלְךָ תַּחַשׁ וְאֶחַבְּשֶׁךָ בְּשֵׁשׁ וְאֶכְסֶךָ מְשִׁי - הַלְּבַשְׁתֶּיךָ בְּגָדֵי רֶקְמָה וְנַעֲלִים מֵעוֹר תַּחַשׁ וְחַבְשֵׁתִי לְרֹאשְׁךָ כּוֹבַע פֶּשֶׁתֶן וְכִסִּיתִי אוֹתְךָ בַּבְּגָדֵי מְשִׁי.

יא. וְאֶעֱרֶךְ עַדֵי וְאֶתְנֶה עֲמִידִים עַל יְדֶיךָ וְרִבִּיד עַל גְּרוֹנְךָ - שְׁמַתִּי עֲלֶיךָ תְּכַשִּׁיטִים וְצַמִּידִים וְשִׁרְשַׁרְתָּ עַל צוּאָרְךָ.

יב. וְאֶתֵן נֶזֶם עַל אַפֶּךָ וְעִגְלִים עַל אָזְנוֹךָ וְעֵטְרַת תְּפָאֶרֶת בְּרֹאשְׁךָ - כֶּתֶר מִפּוֹאֵר נִתְתִי בְּרֹאשְׁךָ (כְּמוֹ מַלְכָּה)

יג. וְתַעֲדֵי זָהָב וְכֶסֶף וּמְלַבּוּשֶׁךָ שֵׁשׁ וּמְשִׁי וְרֶקְמָה - תְּכַשִּׁיטִי זָהָב וְכֶסֶף שְׁמַתִּי עֲלֶיךָ וּבְגָדֵי פֶשֶׁתֶן וּמְשִׁי וּבְגָדִים מִרוֹקְמִים וְצַבְעוֹנִיִּים. סֵלֶת וְדָבֶשׁ וְשֶׁמֶן אֶכְלֶת וְתִיפִי בְּמֵאָד מֵאָד וְתַעֲלִחִי לְמַלּוּכָה - נִהִיִּית יָפָה מֵאָד וְרֵאוּיָה לְמַלּוּכָה

יד. וַיֵּצֵא לְךָ שֵׁם בְּגוֹיִם בְּיַפְיֶךָ כִּי כָלִיל הוּא - הִתְפָּרַסְתָּ שֶׁמֶךָ בְּגוֹיִם בְּזָכוֹת יִפְיֶךָ שֶׁהוּא מוֹשֵׁלִם. בְּהַדְרֵי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי עֲלֶיךָ נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים - עַל יְדֵי הַהֲדָר שֶׁשְׁמַתִּי עֲלֶיךָ.

טו. וְתִבְטְחִי בְּיַפְיֶךָ - בַּטַּחַת בִּיפִיךָ. וְתִזְנִי עַל שְׁמֶךָ וְתִשְׁפְּכִי אֶת תְּזוּנוֹתֶיךָ עַל כָּל עוֹבֵר לוֹ יְהִי - וְזוּנִית בְּשֵׁם

המפורסם שלך והרבית זנות (כמו ששופכים מכלי כמות גדולה) עם כל אחד והסכמות לזנות איתו.

טז. ותקחי מבגדיך ותעשי לך במות טלאות ותזני עליהם - קשטת את הבמות לעיזי בבגדיך. לא באות ולא יהיה - לא היתנה בעולם התנהגות כזאת ולא תהיה.

יז. ותקחי כלי תפארתך מזהבי ומכספי אשר נתתי לך ותעשי לך צלמי זכר ותזני בהם - פסלים בדמות אנשים זכרים.

יח. ותקחי את בגדי רקמתך ותכסישן ושמיני וקטרתי נתת לפנייהם - הבגדים הרקומים (צבעוניים).

יט. ולחמי אשר נתתי לך סלת ושמן ודבש האכלתיך ונתתיהו לפנייהם לריח ניחח ויהי נאם ה' אלקים - נתת לאחרים את המאכלים שהאכלתיך והקרבת לפנייהם.

כ. ותקחי את בניך ואת בנותיך אשר ילדת לי ותזבחים להם לאכול המעט מתזונתיך - וזה דבר מועט ולא נחשב אצלך מרוב תזונתיך.

כא. ותשחטי את בני ותתנים בהעביר אותם להם - העברת בני למולך.

כב. ואת כל תועבתיך ותזנתיך לא זכרת את ימי נעוריך - ומרוב התועבות לא זכרת את הטובות שעשיתי איתך בנערויך. בהיותך ערם ועריה מתבוססת בדמך היית - כאשר היית ערומה ושקועה ומגולגלת בתוך דם.

כג. ויהי אחרי כל רעתך אוי אוי לך נאם ה' אלקים - אוי על הענשים שיבואו עליך.

כד. ותבני לך גב ותעשי לך רמה בכל רחוב - מקומות גבוהים (במות לעבודה זרה).

כה. אל פל ראש דרך בניית רמתך - בכל דרך ראשית בניית מזבחות ובמות גבוהות. ותתעבי את יפיך - ביזית את יפיך. ותפשקי את רגליך לכל עובר ותרבי את תזונתיך - פתחת את רגלייך בחוסר צניעות לכל אחד.

כו. ותזני אל בני מצרים שכניך גדלי בשר - זנית עם המצרים שהם שכנים לארץ ישראל והם מגודלים בבשרם. ותרבי את תזנתך להכעיסני

כז. והנה נטיתי ידי עליך ואגרע חקך - הענשתי אותך והחסרתי ממך את אוכלך. ואתה בנפש שנאותיך בנות פלשתים הנבלמות מדרךך זמה - ומסרתי אותך ביד שונאיך הפלשתים שאפילו הם מתביישים לראות את מעשיך הרעים.

כח. ותזני אל בני אשור מבלתי שבעתך ותזנים וגם לא שבעת - לא שבעת מזנות עד שהלכת לזנות גם עם אשור.

כט. ותרבי את תזונתך אל ארץ כנען בשדימה וגם בזאת לא שבעת - וזנית גם עם כנען והכשדים ולא שבעת.

ל. מה אמלה לבתך נאם ה' אלקים - חתוך ממך הלב (שאת חסרת לב אם את מסוגלת להתנהג כך). בעשותך את כל אלה מעשה אשה זונה שלטת - מתנהגת כמו זונה ששולטת ועושה כל מה שרוצה.

לא. בבנותיך גבך בראש כל דרך ורמתך עשית בכל רחוב - את בונה במות גבוהות לעיזי בכל דרך ראשית

ורחוב. ולא היית בזונה לקלם אתנן - ולא התנהגת כמו הזונות שלא מרוצות מהמתנות שמקבלות, ותמיד מבזות את האתנן כדי לקבל יותר.

לב. האשה המנאפת תחת אישה תקח את זרים - שנאפת תחת בעלך וזנית עם אנשים זרים.

לג. לכל זנות יתנו נדה - לכל זונה נותנים שכר אתנן. ואת נתת את נדניך לכל מאהביך - אבל את שילמת כדי שיזנו איתך. ותשחדי אותם לבוא אליך מסביב בתזנותיך - ועוד שיחדת אותם כדי שיזנו אתך.

לד. ויהי בך הפך מן הנשים בתזנותיך - את התנהגת הפוך מכל הזונות. ואחריך לא זונה - ולא תקום אחריד כזאת זנות. ובתתך אתנן ואתנן לא נתן לך ותהי להפך - שאת משלמת אתנן ולא נותנים לך שכר אתנן.

לה. לכן זונה שמעי דבר ה'

לו. כה אמר ה' אלקים יען השפך נחשתך ותגלה ערותך בתזנותיך על מאהביך - בגלל שאת שפכת את זנותך וגילית ערותך, כמו ששופכים את תכולת הסיר מתגלה תחתית הנחושת שבסיר. ועל כל גלולי תועבותיך - ובגלל כל תועבות העיז שעשית. וכדמי בניך אשר נתת להם - ועל הדם ששפכת - שהקרבת למולך את בנייך.

לז. לכן הנני מקבץ את כל מאהביך אשר ערבת עליהם - אני אוסף את כל הגוים שזנית ונהנית איתם. ואת כל אשר אהבת על כל אשר שנאת - ואאסוף גם את אלה שאהבת וגם את אלה ששנאת. וקבצתי אתם עליך מסביב - אאסוף אותם מכל הארצות שסביבך, ויבואו עליך. וגליתי ערותך אלהם וראו את פל ערותך - ואגלה את מערומיך כדי שתתבזי.

לח. ושפטייך משפטי נאפות ושפכת דם - אענישך במשפט העונש של נאפות ורוצחות. ונתתיך דם חמה וקנאה - אענישך בחמה וקנאה על כל הדם ששפכת (מה שהקריבו בניהם למולך)

לט. ונתתי אותך בידם - אמסור אותך ביד הגויים. והרסו גבך ונתצו רמתיך - והם יהרסו את כל הבמות והמזבחות שבנית במקומות גבוהים ורמים. והפשיטו אותך בגדיך ולקחו כלי תפארתך והניחוך עירם ועריה - יניחו וישאירו אותך ערומה.

מ. והעלו עליך קהל ורגמו אותך באבן - יעלו עליך קהל וצבא גדול של גויים וירגמו אותך באבנים. ובתקוהך בחרבותם - יחתכו אותך בחרבותם.

מא. ושרפו בתיך באש ועשו בך שפטים לעיני נשים רבות - יכו אותך מכות ועונשים לעיני כולם כדי שתתביישי. והשפתיך מזונה וגם אתנן לא תתני עוד - ואבטל אותך מלהיות יותר זונה וגם לא תתני יותר אתנן שיזנו איתך.

מב. והנחתי חמתי בך - תנוח החימה (כעס) שהיה לי בך. וסרה קנאתי ממך - ותסור הקנאה והכעס שהיה לי ממך. ושקטתי ולא אכעס עוד - אנוח מכעסי.

מג. יען אשר לא זכרת את ימי נעוריך - וכל עונשים אלו אעשה לך על זה שלא זכרת את הטובות שעשיתי איתך בנערויך. ותרגזי לי בכל אלה - והכעסת אותי בכל התועבות האלו. וגם אני הא דרכך בראש נתתי נאם ה' אלקים - הנה אביא עליך עונשים, על כל דרכיך הרעים. ולא עשית את הזמה על כל תועבותיך - ולא חשבת על מעשיך בזמן שהזהרתי אותך שלא לעשות את התועבות הללו.

מד. הנה כל המשל עליך ומשל לאמר באמה בטה - מי שממשיל משלים יגיד עליך שאת כמו אמך שהיא מבנות חת (אמכן חיתית)

מה. בת אמך את געלת אישה ובניה - את מתנהגת כמו אמך החיתית ומרבה תועבות עד שהארץ תקיא את כל העם עם המלך. ואחות אחותך את אשר געלו אנשיהן ובניהן - וגם מתנהגת כמו אחותך שומרון שמעשיהן גרמו שהארץ הקיאה את כל אנשי שומרון ומלכה. אמכן חתית ואביכן אמרי - אתם מתנהגים כמו שאביכן ואמכן מהחתי והאמורי.

מו. ואחותך הגדולה שמרון היא ובנותיה - וכל הישובים שסביבת. היושבת על שמאולך - שומרון נמצאת לצד שמאל מיהודה (כאשר הפנים לכוון מזרח) ואחותך הקטנה ממך היושבת מימינך סדם ובנותיה - סדום היא אחות בשכנות בצד דרום מירושלים (שנמצאת לידך) ויושביה פחותים ממך.

מז. ולא בדרכיהן הלכת וכתועבותיהן עשית כמעט קט ותשחתי מהן בכל דרכיך - היו נחשבים בעיניך תועבתיהן כמעשים קלים כי את השחתת יותר מהן.

מח. חי אני נאם ה' אלקים אם עשתה סדם אחותך היא ובנותיה כאשר עשית את ובנותיך - אני נשבע בחיי שהם לעולם, שלא עשתה סדום כמו שאת עשית מעשים כל כך גרועים.

מט. הנה זה היה עון סדם אחותך - זה היה העוון של סדום. גאון שבעת לחם ושלות השקט היה לה ולבנותיה - שהיתה בגאווה מרוב שובע ושלווה. ויד עני ואביון לא החזיקה - לא החזיקה ותמכה בעניים בצדקה.

נ. ותגבהינה ותעשינה תועבה לפני - גבהו בליבם מרוב גאותם. ואסיר אתהן כאשר ראיתי - הסרתי אותם כאשר ראיתי את מעשיהן הרעים.

נא. ושמרון פחצי חטאתיך לא חטאה - אפילו לחצי מחטאתיך לא הגיעה. ותרבי את תועבותיך מהנה - הרבית לעשות תועבות יותר מהן. ותצדקי את אחותיך בכל תועבותיך אשר עשית - במעשייך כביכול עשית את שומרון כצדיקה לעומתך.

נב. גם את שאי כלמתך אשר פללת לאחותך - תתביישי על זה שהיית שופטת את שומרון על מה שחטאה ואמרת שהן ראויות לעונש. בחטאתיך אשר התעבת מהן תצדקנה ממך - ועכשיו את עושה חטאים ותועבות יותר גדולים ממנה עד ששומרון נחשבת לצדיקה ממך וגם את בושי ושאיי כלמתך בצדקתך אחיותך - את צריכה להתבייש ולהכלם על מה שהצדקת במעשיך את מעשי סדום ושומרון.

נג. ושבתי את שביתתן את שבות סדם ובנותיה ואת שבות שמרון ובנותיה - באחרית הימים אחזיר מהגלות את השבויים של סדום ושומרון. (בסדום הכונה שהמקום שהוא גפרית ומלח יתרפא ויהיה מקום דשן) ושבות שביתתך בתוכהנה - וגם את השבויים שלך אחזיר ביחד אתם.

נד. למען תשא כלמתך - שיהיה לך בושה וכלימה. ונכלמת מפל אשר עשית - על כל מה שעשית תתביישי. בנחמך אתן - שיהיה לשומרון נחמה שהם לא כך כך גרועים.

נה. ואחותיך סדם ובנותיה תשבון לקדמתן ושמרון ובנותיה תשבון לקדמתן ואת ובנותיך תשבנה לקדמתכן - יחזרו למקומם כמו מקודם וגם את יהודה וכל סביביך תחזרו למקומכם כמקודם.

נו. ולוא היתה סדם אחותך לשמועה בפיה - לא הזכרתם בפכים ביום שעשיתם רעות את הפורענות שקרתה לסדום. ביום גאונך - ביום שהיית בגאווה וגדולה. (שזה היה גורם לך לרדת מגאוותך).

נז. בטרם תגלה רעתך - לא חזרת לדרך טובה לפני שהי יגלה את רעתך לעיני כל העמים כמו עת חרפת בנות ארם - שארם נלחמו ביהודה וגרמו חרפה שלקחו מהם בשבי (בימי אחז). וכל סביבותיה בנות פלשתים השאטות אותך מסביב - וגם בחרפה שגרמו להם הפלשתים שביזו אותך העמים שסביבך.

נח. את זמתך ואת תועבותיך את נשאתים נאם ה' - על הזימה והתועבות שעשית את מקבלת עליהם עונשים וסובלת.

נט. פי כה אמר ה' אלקים ועשיתי אותך באשר עשית - הענשתי אותך כמו שהתנהגת. אשר בזית אלה להפר ברית - שביזית את הברית שכרתת איתו להיות נאמנה לה'.

ס. וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעוריך - אבל אני לא אבטל את בריתי ולא אשכח אותך והקמותי לך ברית עולם - אקיים את הברית לעולם.

סא. וזכרת את דרכיך ונבלמת - שתזכרי במעשים הרעים שלך יהיה לך בושה. בקחתך את אחותיך הגדלות ממך אל הקטנות ממך - באחרית הימים שתחזרי למלכותך תקחי את האומות הגדולות וגם את הקטנות. ונתתי אתהן לך לבנות - והם יהיו משועבדים תחתך שתשלטי עליהם. ולא מבריתך - אבל שתדעי שזה לא בזכות שאת שמרת את הברית אלא בזכות שאני שומר ברית.

סב. והקמותי אני את בריתי אתך וידעת כי אני ה'.

סג. למען תזכרי ובשת - את תזכרי ברעות שעשית תחת הטובות שגמלתי לך ותתבישי ולא תחטאי עוד. ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני בלמתך - ולא תפתחי את פיך להתלונן על הרעות שבאו עליך מרוב בושה, שאת לא קיימת את הברית והי' כן קיים, למרות שגמלת לו רעה תחת טובה. בכפרי לך לכל אשר עשית נאם ה' אלקים - שאסלח לך על כל הרעות שעשית.

פרק י"ז:

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. בן אדם חוד חידה ומשל משל אל בית ישראל - הנבואה הזאת היא בלשון חידה.

ג. ואמרתי כה אמר ה' אלקים הנשר הגדול - כינוי לנבוכדנצר. גדול הכנפים ארך האבר - שיש לו כנפיים ארוכות. מלא הנוצה אשר לו הרקמה - גופו מלא בנוצות ונוצותיו צבעוניות. בא אל הלבנון ויקח את צמרת הארז - בא לירושלים ולקח את מלכה (הגלה את המלך יהויקים וכל שריו)

ד. את ראש יניקותיו קטף - לקח את ראשי הענפים (שהגלה את שריו) וביאהו אל ארץ כנען בעיר רכלים שמו - והביא אותו לארץ כנען (כינוי לבבל).

ה. ויקח מזרע הארץ - לקח מזרע המלוכה את צדקיהו. ויתנהו בשדה זרע קח על מים רבים צפצפה שמו -

והמליך אותו בירושלים (מקום משובח כמו שדה מלא במים) שיגדל ויתפשט כמו עץ הצפצפה.

ו. וַיִּצְמַח וַיְהִי לְגִפֵּן סֹרְחַת - במלכותו צמח וגדל כמו גפן שגדלה. שִׁפְלַת קוֹמָה לְפָנוֹת דְּלִיּוֹתָיו אֱלֹהֵי וְשָׂרְשָׁיו תַּחְתָּיו יִהְיוּ - אבל היה מושפל שהיה כפוף למלך בבל שאת ענפיו היה מפנה אל נבוכדנצר והשרשים שלו גם היו תחת מלך בבל. וַתְּהִי לְגִפֵּן וַתַּעַשׂ בְּדִים וַתִּשְׁלַח פְּאֵרוֹת - ולמרות זאת היתה לו מלכות חזקה ושלטון על כל סביבותיו (דליות, בדים, יונקות, פראות - כולם לשונות סוגי ענפים).

ז. וַיְהִי נֶשֶׁר אֶחָד גָּדוֹל גָּדֹל פְּנִפִּים וְרַב נוֹצָה - כינוי למלך מצרים. וַהֲנֵה הַגִּפֵּן הַזֶּה הָיָה שָׂרְשִׁיָּה עָלָיו - צדקיהו רעב ונתאוה לעזרת מלך מצרים (שהשרשים רצו לינוק ממקום אחר) וְדְלִיּוֹתָיו שִׁלְחָה לוֹ לְהִשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵעֲרֻגוֹת מִטְּעָה - ואת ענפיו שלח אל מלך מצרים כדי שישקה אותו בערוגות שסביב הנטיעה של העץ.

ח. אֵל שָׂדֵה טוֹב אֵל מִים רַבִּים הִיא שְׁתוּלָה - וצדקיהו בחינם פנה לעזרת מצרים כי היה לו טוב תחת מלכות נבוכדנצר. לַעֲשׂוֹת עֲנָף וּלְשִׂאת פְּרִי לְהִיּוֹת לְגִפֵּן אֲדָרַת - שיכל לגדול בענפיו ולגדל פירות ולהיות לגפן חזקה.

ט. אָמַר כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הַתְּעַלָּה - האם צדקיהו יצליח למרוד במלך בבל? הֲלוֹא אַתְּ שָׂרְשִׁיָּה יִנְתַּק - הרי נבוכדנצר יעקור את השרשים של צדקיהו. וְאַתְּ פְּרִיָּה יְקוּסִים וַיִּבֶשׂ - ואת הפירות שגדלו עליו יקצץ והם יתייבשו. כָּל טְרָפֵי צִמְחָה תִּיבֶשׂ - והעלים שצמחו בגפן יתייבשו. וְלֹא בִזְרוּעַ גְּדוּלָּה וּבָעַם רַב לְמִשְׁאֹת אוֹתָהּ מִשָּׂרְשִׁיָּה - וצדקיהו לא יקבל עזרה מזרוע מלך מצרים ומעמו שהם לא יבואו להלחם נגד מלך בבל שרוצה לעקור אותה משרשיה.

י. וַהֲנֵה שְׁתוּלָה הַתְּעַלָּה - והרי היה צדקיהו שתול היטב בזכות מלך בבל האם יצליח במרד? הֲלוֹא כְּגַעַת בָּהּ רוּחַ הַקָּדִים תִּיבֶשׂ יְבֶשׂ עַל עֲרֻגַת צִמְחָה תִּיבֶשׂ - הרי רק יגע בו מלך בבל שמשול לרוח קדים - מזרחית (שהיא מייבשת את הצמחים) והוא יתיבש.

יא. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

יב. אָמַר נָא לְבֵית הַמְּרִי הֲלֹא יִדְעַתֶּם מַה אֱלֹהֵי - אתם מבינים מה הנמשל של הנשרים והגפן. אָמַר הֲנֵה בָּא מֶלֶךְ בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וַיִּקַּח אֶת מַלְכָּהּ וְאֶת שָׂרֵיהֶּ וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו בְּבִלְהָ - נבוכדנצר הגלה את יהויקים ושריו לבבל.

יג. וַיִּקַּח מִזְרַע הַמְּלוּכָה - צדקיהו. וַיִּכְרַת אוֹתוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אוֹתוֹ בְּאֶלְהָ - השביע אותו להיות נאמן לנבוכדנצר. וְאֶת אֵילֵי הָאֲרָץ לָקַח - ואת שרי וחשובי יהודה הגלה לבבל (שיהיו ערבוני בידיו כדי שלא ימרוד בו צדקיהו).

יד. לְהִיּוֹת מִמְּלִכָה שְׁפֵלָה לְבִלְתִּי הַתְּנַשָּׂא - שיהיה נכנע לבבל ולא יתגאה לשלוט בלי רשות נ"י. לְשָׁמֵר אֶת בְּרִיתוֹ לְעַמּוּדָה - ועשה נבוכדנצר את כל זה כדי שיתקיים וישמר הברית.

טו. וַיִּמְרֹד בּוֹ לְשַׁלַּח מִלְּאָכָיו מִצְרַיִם לָתֵת לוֹ סוּסִים וְעַם רַב - צדקיהו מרד בנבוכדנצר ושלח שליחים למצרים שיעזרו לו להלחם בבבל. הַיִּצְלַח הַיִּמְלִיט הָעֵשָׂה אֱלֹהֵי וְהַפֵּר בְּרִית וְנִמְלַט - האם יצליח במרדו וימלט מענש מי שעובר על דברי הברית וההתחייבות?

טז. חֵי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹקִים אִם לֹא - אני נשבע בחיי. שֵׁנֵרָא אִם לֹא יִהְיֶה כַּדְּבַר הַזֶּה. בְּמָקוֹם הַמְּלִיךְ הַמְּמַלִּיךְ אוֹתוֹ אֲשֶׁר בָּזָה אֶת אֱלֹהֵי וְאֲשֶׁר הִפְרָ אֶת בְּרִיתוֹ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ בָּבֶל יָמוּת - שצדקיהו יגיע למקום שבו נמצא המלך שהמליך אותו שהוא נבוכדנצר, וימות בבבל ויגיע לו זאת בגלל שהפר את הברית וזלזל באלה.

יז. ולא בחיל גדול ובקהל רב יעשה אותו פרעה במלחמה - פרעה מלך מצרים לא יקיים את הבטחתו לעזור לו בסוסים ועם רב במלחמה נגד בבל. בשפף סללה ובבנות דיק להכרית נפשות רבות - כאשר נבוכדנצר יבוא לירושלים לבנות מצור כדי לכבוש את ירושלים ולהרוג את יושבי העיר. (סללה - שופכים עפר מול החומה כדי לעלות עליה. דייק - מגדלים גבוהים מול החומה כדי לירות עליה חיצים.)

יח. ובזה אלה להפר ברית והנה נתן ידו - הרים ידו בשבועה שלא יפר ויבזה את הברית והאלה. וכל אלה עשה לא מלט - ובסוף עבר על שבועתי לכן לא ימלט מידי נבוכדנצר.

יט. לכן כה אמר ה' אלקים חי אני - אני נשבע. אם לא אלהי אשר בזה ובריתי אשר הפיר ונתתיו בראשו - צדקיהו ביזה את ה' כי נשבע בה' לכן יבוא העונש על ראשו (רומז פה לניקור עיניו)

כ. ופרשתי עליו רשתי ונתפש במצודתי - שנתפש בנסיונו לברוח. והביאותיהו בבלה ונשפטתי אתו שם מעלו אשר מעל בי - ואשפוט ואענישו על מרדו בי.

כא. ואת כל מברחיו בכל אגפיו בחרב יפלו - גיבורי צבאו בכל חילותיו יפלו בחרב. והנשארים לכל רוח יפרשו וידעתם כי אני ה' דברתי - שאר החילים יתפזרו ויברחו.

כב. כה אמר ה' אלקים ולקחתי אני מצמרת הארז הרמה ונתתי - אקח מזרע בית דוד שמשולים לארז גבוה ואתן אותו למלך. מראש ינקותיו רך אקטף ושתלתי אני על הר גבה ותלול - אקטוף ענף רך ואשתול אותו במקום גבוה (רומז פה שיקום מלך המשיח ויתגלה לכל העולם)

כג. בהר מרום ישראל אשתלנו - אקבע אותו למלך בירושלים שהוא ההר הגבוה בחשיבות בארץ. ונשא ענף ועשה פרי והיה לארז אדיר - ויגדל ויפרח ותתפשט מלכותו עד שיהיה חזק ושליט כמו ארז גדול. ושכנו תחתיו כל צפור כל כנף בצל דליותיו תשכנה - ויהיו נכנעים ומשועבדים תחתיו כל אומות העולם אבל תהיה להם מנוחה כמו ישיבה בצל העץ.

כד. וידעו כל עצי השדה - כל אומות העולם. כי אני ה' השפלתני עץ גבה - אלו בבל שה' בסוף השפילם. הגבהתי עץ שפל - מלכות בית דוד שבאחרית הימים יגבהו וישלטו בעולם. הובשתי עץ לח והפרחתי עץ יבש אני ה' דברתי ועשיתי - חוזר על הענין שייבש את העץ הלח שהם בבל ויפריח את העץ היבש שהם מלכות בית דוד שהושפלו עד עכשיו.

פרק י"ח:

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. מה לכם אתם משלים את המשל הזה על אדמת ישראל לאמר אבות יאכלו בסר ושני הבנים תקהינה - האבות חוטאים והבנים נענשים בעוונות אביהם. (בוסר - פרי לא בשל.) (תקהינה - טעם חמיצות על השיניים.)

ג. חי אני נאם ה' אלקים אם יהיה לכם עוד משל המשל הזה בישראל - אני נשבע שלא תמשלו את המשל הזה.

ד. הן כל הנפשות לי הנה - הרי כל בני האדם שייכים לי. כנפש האב וכנפש הבן לי הנה - גם האב וגם הבן

שייכים לי. הנפש החטאת היא תמות - ורק מי שחוטא יענש וימות.

ה. ואיש כי יהיה צדיק ועשה משפט וצדקה.

ו. אל ההרים לא אכל - לא עבד ע"ז. ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל - לא פנה לעבוד ע"ז. ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב - לא עבר על איסור אשת איש ואשה נדה.

ז. ואיש לא יונה - לא הונה ולא רימה. חבלתו חוב ישיב - מה שלקח משכון על חוב החזיר. גזלה לא יגזל לחמו לרעב יתן ועירם יכסה בגד - נתן צדקה מממונו.

ח. בנשד לא יתן ותרבית לא יקח - לא הלווה בריבית. מעול ישיב ידו - מלעשות רשע השיב ידו. משפט אמת יעשה בין איש לאיש.

ט. בחקותי יהלך ומשפטי שמר לעשות אמת צדיק הוא חיה יחיה נאם ה' אלקים.

י. והוליד בן פריץ שפך דם - רשע רוצח. ועשה אח מאחד מאלה - עשה לאחיו מישראל מאחת העבירות הנזכרות לעיל.

יא. והוא את כל אלה לא עשה - הטובות שעשה אביו לא עשה. כי גם אל ההרים אכל ואת אשת רעהו טמא.

יב. עני ואביון הונה גזלות גזל חבל לא ישיב ואל הגלולים נשא עיניו תועבה עשה

יג. בנשד נתן ותרבית לקח וחי - האם מגיע לו לחיות? לא יחיה את כל התועבות האלה עשה מות יומת דמיו בו יהיה - הוא לא יחיה כי עשה כאלו תועבות.

יד. והנה הוליד בן וירא את כל חטאת אביו אשר עשה ויראה ולא יעשה בהן - כאלו חטאים.

טו. על ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל את אשת רעהו לא טמא.

טז. ואיש לא הונה חבל לא חבל וגזלה לא גזל לחמו לרעב נתן וערום כסה בגד.

יז. מעני השיב ידו נשד ותרבית לא לקח משפטי עשה בחקותי הלך הוא לא ימות בעון אביו יחיה.

יח. אביו כי עשק עשק גזל גזל אח - גזל מאחיו. ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו והנה מת בעונו.

יט. ואמרתם מדע לא נשא הבן בעון האב - ואתם שואלים מדוע לא נענש הבן על עוונות האב? והבן משפט וצדקה עשה את כל חקותי שמר ויעשה אתם חיה יחיה - ולמה שיענש והרי מתנהג ביושר ועושה רק טוב לכן יחיה.

כ. הנפש החטאת היא תמות - מי שחוטא יענש. בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן - הבן לא יענש בעוונות אביו והאב לא יענש בעוונות בנו. צדקת הצדיק עליו תהיה - על הצדיק יבוא השכר על צדקותו. ורשעת הרשע עליו תהיה - ועל הרשע יבוא העונש על מעשיו הרעים.

כא. והרשע כי ישוב מכל חטאתיו אשר עשה - יחזור בתשובה. ושמר את כל חקותי ועשה משפט וצדקה חיה יחיה לא ימות.

כב. כל פִּשְׁעֵי אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזְכְּרוּ לוֹ בְּצַדִּיקְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יַחִיה

כג. הַחֶפֶץ אַחֲפֵץ מוֹת רָשָׁע נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים - הָאֵם אֲנִי רוֹצֵה שֶׁהֲרַשַׁע יָמוּת. הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וַחִיָּה - הֲרִי אֲנִי רוֹצֵה שִׁיחֲזוֹר מִדְּרָכֵי הָרַעָה וַיַּחִיה.

כד. וּבְשׁוּב צְדִיק מִצַּדִּיקְתּוֹ וְעָשָׂה עוֹל - צְדִיק שֶׁעֲזָב אֶת הַתּוֹרָה וּמִתְחַרֵּט עַל צַדִּיקוּתוֹ שֶׁעָשָׂה. כָּכֵל הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה הֲרָשָׁע יַעֲשֶׂה וַחִי - הָאֵם מְגִיעַ לוֹ לַחַיּוֹת? כָּל צַדִּיקְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא תִזְכָּרָה - נִמְחָקִים לוֹ כֹּל הַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה. בְּמַעַלּוֹ אֲשֶׁר מַעַל - בְּמָה שֶׁבִגַּד בִּי. וּבַחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּם יָמוּת - וּבַחֲטָאִים שֶׁחָטָא בְּשׁוּבוֹ עֲלֵיהֶם יַעֲנֹשׁ.

כה. וְאִמְרַתֶּם לֹא יִתְּכֵן דֶּרֶךְ ה' - לֹא מִבִּינַיִם אֶת דֶּרֶךְ ה' וְהִיא לֹא נִכּוֹנָה. שְׁמַעוּ נָא בַּיִת יִשְׂרָאֵל הַדֶּרֶךְ לֹא יִתְּכֵן הֲלֹא דְרָכֵיכֶם לֹא יִתְּכֵנוּ - הָאֵם דְּרָכֵי לֹא נִכּוֹנָה? הֲרִי דְרָכֵיכֶם הִיא לֹא נִכּוֹנָה!

כו. בְּשׁוּב צְדִיק מִצַּדִּיקְתּוֹ וְעָשָׂה עוֹל וּמַת עֲלֵיהֶם בְּעוֹלוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יָמוּת.

כז. וּבְשׁוּב רָשָׁע מִרְשָׁעוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעֲשֶׂה מִשְׁפָּט וַיִּצְדָּקָה הוּא אֶת נַפְשׁוֹ יַחִיה.

כח. וַיִּרְאֶה וַיֵּשֶׁב מִכָּל פִּשְׁעֵי אֲשֶׁר עָשָׂה חַיּוֹ יַחִיה לֹא יָמוּת.

כט. וְאִמְרוּ בַּיִת יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְּכֵן דֶּרֶךְ ה' הַדֶּרֶךְ לֹא יִתְּכֵנוּ בַּיִת יִשְׂרָאֵל הֲלֹא דְרָכֵיכֶם לֹא יִתְּכֵנוּ - חוֹזֵר עַל דְּבָרָיו כְּדִי לְחַזֵּק אֶת הָעֲנִין שֶׁל הַתְּשׁוּבָה.

ל. לִכֵּן אִישׁ בְּדְרָכָיו אֲשַׁפֵּט אֶתְכֶם בַּיִת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים - מִה שֶׁבִּסּוּפוֹ בָּחַר לַחַיּוֹת. שׁוּבוּ וְהִשְׁיבוּ מִכָּל פִּשְׁעֵיכֶם וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם לְמַכְשׁוֹל עוֹן - תִּחְזְרוּ בְּכֶם מִהַמַּעֲשִׂים הָרַעִים כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיוּ לָכֶם לְכַשְׁלוֹן וּתִסְבְּלוּ בַּעֲבוּרֵם.

לא. הַשְּׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת כָּל פִּשְׁעֵיכֶם אֲשֶׁר פָּשַׁעְתֶּם בָּם. וַעֲשׂוּ לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה - תִּנְקוּ אֶת לְבַבְכֶם שִׁיחִיה כְּמוֹ חֲדָשׁ נְקִי מִעֲבִירוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת. וְלִמָּחָה תִּמְתְּנוּ בַּיִת יִשְׂרָאֵל - כְּדִי שֶׁלֹּא תִּמְתְּנוּ בַּגִּלְגָּל זֶה.

לב. כִּי לֹא אַחֲפֵץ בְּמוֹת הַמֵּת נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים וְהִשְׁיבוּ וַחִיּוֹ - תִּשׁוּבוּ בַּתְּשׁוּבָה וּתִזְכּוּ לַחַיִּים.

פֶּרֶק י"ט:

א. וְאַתָּה שָׂא קִינָה אֶל נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל - דְּבַרֵּי הַסֶּפֶד וּבְכִי עַל מַלְכֵי יְהוּדָה.

ב. וְאִמְרַתְּ מָה אִמְרָה לְבִיא - כְּמָה חֲשׁוּבָה הִיְתָה אִמְךָ - יֵאֱשִׁיחוּ הַמֶּלֶךְ (כְּמוֹ לְבִיאָה) בֵּין אֲרִיזוֹת רְבִיצָה - בֵּין הַמַּלְכִּים הִיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּלֵי פֶחַד. בְּתוֹךְ כְּפָרִים רְבִתָּה גּוֹרִיָּה - וְאֶת יַלְדֵיהָ גִידְלָה לַחַיּוֹת חֲשׁוּבִים כְּמוֹ כְּפָרִים. (לְבִיא - נִקְבְּתָה הָאֲרִיָּה. כְּפִיר - אֲרִיָּה צַעִיר.)

ג. וְתַעַל אֶחָד מִגְּרִיָּה כְּפִיר הָיָה - עָלָה לְגַדּוּלָה אֶחָד מִגּוֹרִיָּה וְנַעֲשָׂה מֶלֶךְ (מִדְּבַר עַל יְהוּאֲחָז) וַיִּלְמַד לְטָרְף טָרְף אָדָם אָכַל - וְהָיָה מִתְנַהֵג בְּרַשַׁע וְגוֹזֵל וְטוֹרֵף - הוֹרֵג בְּנֵי עַמּוֹ הָעֲנִיִּים.

ד. וַיִּשְׁמַעוּ אֱלֹהֵי גוֹיִם בְּשַׁחַתְּם נְתַפֵּשׁ - פָּרַעַה מֶלֶךְ מִצְרַיִם נֶאֱסַף לְמַלְחָמָה עֲלָיו וַיְהוּאֲחָז נִתְפַּס בְּבוֹר כְּמוֹ הַמַּלְכוּדוֹת שֶׁעוֹשִׂים לְאֲרִיזוֹת. וַיִּבְאֵהוּ בַּחֲחִים אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם - הִגְלָה אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם וְדִימָה אֶת תְּפִיסָתוֹ לְתִפְסֵי הַמַּלְכוּדוֹת שֶׁעוֹשִׂים לְאֲרִיזוֹת.

האריה ששמים לו טבעת (חח) כדי למשוך בה את החיה.

ה. וַתֵּרָא בִּי נֹחֵלָה - אין לו כבר תקוה לחזור למלך. אֲבָדָה תִּקְוֹתָהּ - כפל הענין. וַתִּקַּח אֶחָד מִגְּרִיָּה בְּפִיר שְׂמֹתָהּ - העמידו מלך אחר (יהויקים)

ו. וַיִּתְּהַלֵּךְ בְּתוֹךְ אֲרֵיֹת בְּפִיר הָיָה - היה מתנהג כמו מלכי הגויים. וַיִּלְמַד לְטָרֵף טָרֵף אָדָם אָכַל - גם היה מתנהג בגזל והרג בבני עמו כמו חיה טורפת.

ז. וַיַּדַּע אֱלֹמְנוּתָיו וְעֲרִיָּהֶם הִחְרִיב - היה מענה את הנשים האלמנות והחריב את הערים. וַתִּשֶׁם אֶרֶץ וּמְלָאָהּ מְקוּל שְׂאֵגָתוֹ - הארץ נעשתה שוממה מכל מה שהיתה מלאה מהתנהגות המלך.

ח. וַיִּתְּנוּ עָלָיו גֹּיִם סְבִיב מְמֹדִינֹת - עשו איתו מלחמה הגויים סביבו. וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו רְשָׁתָם בְּשַׁחַתָּם נִתְּפָשׁ - לכדו אותו ולקחו אותו בשבי.

ט. וַיִּתְּנֵהוּ בְּסוּגָר בַּחֲחִים - כמו שעושים כשלוכדים אריה (ממשיל את תפיסתו לתפיסת האריה) וַיִּבְאֵהוּ אֶל מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְבֹאֵהוּ בַּמְּצָדֹת - להיות שבוי בבית סוהר בבבל. לִמְעַן לֹא יִשְׁמַע קוֹלוֹ עוֹד אֶל הָרִי יִשְׂרָאֵל - שיהיה במאסר לעולם בבבל ולא יחזור לארץ ישראל.

י. אִמְךָ כַּגֶּפֶן בְּדַמְךָ עַל מַיִם שְׂתוּלָה - מלכות יהודה דומה לגפן ששתולה במקום מים. פְּרִיָּה וְעֲנַפָּה הֵיְתָה מִמֵּי רַבִּים - שמוציאה פירות וענפים מרוב המים ששתולה עליהם.

יא. וַיְהִי לָהּ מַטּוֹת עֵז אֶל שְׁבִטֵי מְשָׁלִים - היה לו שלטון חזק. וַתִּגְבֶּה קוֹמָתוֹ עַל בֵּין עֲבֹתַיִם - ומלכותו גבהה וכל המלכויות שסביבה שנמשלים לענפים עבותים - מרובים. וַיֵּרָא בְּגִבְהוֹ פֶּרֶב דְּלִיתָיו - היה בולט בגבהו מרוב ענפיו הגבוהים.

יב. וַתִּתֵּשׁ בַּחֲמָה לְאֶרֶץ הַשְּׁלֹכָה - נזרקה והשלחה בכעס לארץ. וְרוּחַ הַקְּדִים הוֹבִישׁ פְּרִיָּה - מלכות נבוכדנצר ייבשה את פריה ביטל את מלכות יהודה. הַתִּפְרְקוּ וַיִּבְשׂוּ מַטֵּה עֵזָה אֲשֶׁר אֲכָלְתֶּהּ - פירק וייבש את חוזק השלטון של מלכי יהודה ושרפם באש.

יג. וְעֵתָה שְׂתוּלָה בַּמְדַּבֵּר בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצִמָּא - נמצאים בגלות במקום המדבר שהוא יבש בלי מים - שאין להם את השפע והטובה מאת ה'.

יד. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִמַּטֵּה בְּדִיָּה פְּרִיָּה אֲכָלָהּ - הענש בא אליהם ממעשיהם שלהם הרעים. וְלֹא הָיָה בָּהּ מַטֵּה עֵז שֶׁבֵט לְמִשׁוֹל - ויותר לא היה מלך משבט יהודה למשול בארץ. קִינָה הִיא וַתְּהִי לְקִינָה - דברים אלו הם נבואות קינה שיתקימו וכך יהיה.

פרק כ':

א. וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית בַּחֲמִשִּׁי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּאוּ אַנְשִׁים מִזְּקֵנֵי יִשְׂרָאֵל לְדַרְשׁ אֶת ה' וַיֵּשְׁבוּ לִפְנֵי - לבקש שיתפלל לה' בשבילם.

ב. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר.

ג. בן אדם דבר את זקני ישראל ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים ה' הדרש אתי אתם באים - האם לבקש אותי אתם באים אחרי שאתם עובדים ע"ז. חי אני אם אדרש לכם נאם ה' אלקים - אני נשבע שלא אענה לכם.

ד. התשפט אתם התשפטו בן אדם - תוכיח אותם על מעשיהם. את תועבת אבותם הודיעם - ותודיע להם גם את התועבות שעשו אבותם.

ה. ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים ביום בחרי בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב - כאשר בחרתי בישראל במצרים נשבעתי להם להוציאם ממצרים. ואודע להם בארץ מצרים - התגליתי אליהם ע"י משה ואהרן. ואשא ידי להם לאמר אני ה' אלהיכם - ונשבעתי להם שאני אהיה להם לאלוקים.

ו. ביום ההוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים - נשבעתי להם. אל ארץ אשר תרתי להם זבת חלב ודבש - להביאם לארץ שחפצתי ובחרתי בשבילם. צבי היא לכל הארצות - שהיא היפה מכל הארצות.

ז. ואמר אלהם איש שקוצי עיניו השליכו - כל הע"ז תשליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו אני ה' אלהיכם - בע"ז של מצרים.

ח. וימרו בי ולא אבו לשמע אלי - מרדו בי ולא רצו לשמוע לי. איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו ואמר לשפך חמתי עליהם לכלות אפי בהם בתוך ארץ מצרים - ורציתי לשפוך את כעסי עליהם ולכלותם במצרים.

ט. ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר המה בתוכם - אבל לא כליתים שלא יתחלל שמי לעיני המצרים שהם יושבים ביניהם. אשר נודעתי אליהם לעיניהם להוציאם מארץ מצרים - אחרי שכבר התגליתי עליהם והודיעתי להם להוציאם ממצרים.

י. ואוציאם מארץ מצרים ואבאם אל המדבר.

יא. ואתן להם את חקותי ואת משפטי הודעתי אותם - מסרתי להם את התורה בהר סיני. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם - שמי שיקיים את דברי התורה יזכה לחיים גם בעולם הזה וגם לעולם הבא.

יב. וגם את שבתותי נתתי להם להיות לאות ביני וביניהם לדעת כי אני ה' מקדשם - השבת היא סימן בין ה' לישראל שה' מקדש את ישראל שהם לא כמו כל הגויים.

יג. וימרו בי בית ישראל במדבר בחקותי לא הלכו ואת משפטי מאסו אשר יעשה אתם האדם וחי בהם - מרדו בי בחטא העגל. ואת שבתתי חללו מאד ואמר לשפך חמתי עליהם במדבר לכלותם - וגם את השבת חללו בזה שיצאו מן העם ללקוט מן וכן המקושש עצים.

יד. ואעשה למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר הוצאתים לעיניהם - ולא כיליתים שלא יתחלל שמי.

טו. וגם אני נשאתי ידי להם במדבר לבלתי הביא אותם אל הארץ אשר נתתי - נשבעתי להם שלא אכניסם לארץ בעוון חטא המרגלים. זבת חלב ודבש צבי היא לכל הארצות - שהיא היפה מכל הארצות.

טז. יען במשפטי מאסו ואת חקותי לא הלכו בהם ואת שבתותי חללו - בגלל שבחוקי התורה הם מואסים. כי אחרי גלוליהם לבם הליך - תועבות הע"ז.

יז. ותחס עיני עליהם משחתם ולא עשיתי אותם בלה במדבר - ריחמתי עליהם מלהשחיתם ולא כיליתי אותם.

יח. ואמר אל בניהם במדבר בחוקי אבותיכם אל תלכו ואת משפטיהם אל תשמרו ובגלוליהם אל תטמאו - הזהרתי את בניהם שלא יתנהגו כמו אבותיהם.

יט. אני ה' אלהיכם בחקותי לכו ואת משפטי שמרו ועשו אותם.

כ. ואת שבתותי קדשו והיו לאות ביני וביניכם לדעת כי אני ה' אלהיכם.

כא. וימרו בי הבנים בחקותי לא הלכו ואת משפטי לא שמרו לעשות אותם - אבל גם הבנים מרדו בי במחלוקת קרח ובעל פעור. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם - שמי שמקיימם יזכה לחיים. את שבתותי חללו ואמר לשפך חמתי עליהם לבלות אפי בם במדבר - רציתי לשפוך את כעסי עליהם ולכלותם במדבר.

כב. והשבתי את ידי ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר הוצאתי אותם לעיניהם - החזרתי את ידי מלכלותם כדי שלא יתחלל שמי בגויים.

כג. גם אני נשאתי את ידי להם במדבר - נשבעתי להם. להפיץ אתם בגוים ולזרות אותם בארצות - שאפזר אותם בגלות כאשר יחטאו לי.

כד. יען משפטי לא עשו וחקותי מאסו ואת שבתותי חללו ואחרי גלולי אבותם היו עיניהם.

כה. וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם - כאשר מסרתי אותם בידי הגויים ששמו עליהם חוקים ומשפטים לא טובים כל מיני גזרות ומיסים.

כו. ואטמא אותם במתנותם בהעביר כל פטר רחם - הרחקתי אותם ממני בגלל המתנות שנתנו את בניהם למולך במקום לקדש את בכוריהם. למען אשמים למען אשר ידעו אשר אני ה' - ודבר זה יביא עליהם שממה וחורבן ועל ידי כך ידעו שאני ה' וירצו לחזור אלי.

כז. לכן דבר אל בית ישראל בן אדם ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים. עוד זאת גדפו אותי אבותיכם במעלם בי מעל - חרפו וביזו אותי במרדס שמרדו בי.

כח. ואביאם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה להם ויראו כל גבעה רמה וכל עץ עבות ויזבחו שם את זבחייהם - מקום גבוה עם ענפים מרובים ועבדו שם ע"ז. ויתנו שם בעס קרבנם - שהיו מכעיסים אותי בקרבנם לע"ז. וישימו שם ריח ניחוחיהם ויסיכו שם את נסביהם.

כט. ואמר אלהם מה הבמה אשר אתם הבאים שם - למה אתם עובדים בבמות כמו הגויים ומכבדים את המזבחות הללו בשם במה וגובה. ויקרא שמה במה עד היום הזה - אבל לא עזרה התוכחה והמשכתם לקרוא למזבחות במה עד היום.

ל. לכן אמר אל בית ישראל כה אמר ה' אלקים הדרוך אבותיכם אתם נטמאים ואחרי שקוצייהם אתם זנים - האם זה ראוי שאתם הולכים בדרך הרעה של אבותיכם ועכשיו באים לבקש ממני הצלה?

לא. ובשאת מתנתיכם בהעביר בניהם באש אתם נטמאים לכל גלוליהם עד היום - ואת המתנות שהייתם

צריכים להרים לפני (קדושת הבכורים) אתם מעביירים באש למולך. וְאֲנִי אֲדַרְשׁ לָכֶם בַּיּוֹם הַהוּא - ועכשיו אתם רוצים שאדרש ואקבל את בקשותיכם. חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹקִים אִם אֲדַרְשׁ לָכֶם - אני נשבע שלא אקבל את תפילתכם ובקשתכם.

לב. וְהֵעֵלָה עַל רוּחְכֶם הָיוּ לֹא תִהְיֶה - והמחשבות הרעות שעולות בכם לא יתקיימו. אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים נִהְיֶה כְּגוֹיִם כְּמִשְׁפַּחֹת הָאָרְצוֹת לְשֵׁרֵת עֵץ וְאֶבֶן - שאתם רוצים להיות כמו הגויים לעבוד ע"ז.

לג. חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹקִים אִם לֹא בְיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֵעַ נְטוּיָה וּבְחִמָּה שְׂפוּכָה אִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם - אני נשבע שבלי שתרצו אמלך עליכם אכריח בכח ידי ובעונשים שאביא עליכם שתקבלו את מלכותי ותעבדו אותי.

לד. וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר נְפוּצוֹתֶם בָּם - אפדה אתכם מהגלות שתהיו ואאסוף אתכם מכל הארצות שפוזרתם. בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֵעַ נְטוּיָה וּבְחִמָּה שְׂפוּכָה.

לה. וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל מְדַבֵּר הָעַמִּים וְנִשְׁפָּטְתִּי אֶתְכֶם שֵׁם פָּנִים אֶל פָּנִים - מקום פני מכל הגויים ושם אשפוט ואעניש אתכם ונהיה רק אני ואתם שם בלי הגויים שלא יראו במפלת הרשעים שבכם וישמחו.

לו. כֹּאֲשֶׁר נִשְׁפָּטְתִּי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם בְּמִדְבַר אֶרֶץ מִצְרַיִם - כמו שהענשתי והוכחתי את אבותיכם במדבר בצאתכם ממצרים. כִּן אֲשַׁפֵּט אֶתְכֶם נְאֻם ה' אֱלֹקִים - ככה אשפוט אתכם.

לז. וְהֵעֵבַרְתִּי אֶתְכֶם תַּחַת הַשֶּׁבֶט - ואעביר אתכם כמו שמעבירים את הבהמות אחת תחת המקל והאיש שלא ירצה לקבל מלכותי אענישו. וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם בְּמִסְרֵת הַבְּרִית - ואביא אתכם שוב בברית שאמסור לכם.

לח. וּבְרוּתִי מִכֶּם הַמְרָדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי - אנקה ואסלק מכם את הרשעים. מֵאֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם וְאֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ וְיִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי ה' - שהם יצאו מהגלות אבל יענשו בדרך ולא במקום גלותם כדי שלא ישמחו הגויים במפלתם.

לט. וְאַתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים אִישׁ גְּלוּלָיו לְכוּ עֲבַדוּ - יותר טוב שתעבדו ע"ז לבד בלי לעבוד אותי כלל. וְאַחַר אִם אֵינְכֶם שֹׁמְעִים אֵלַי - אחרי שאתם לא שומעים אלי. וְאַתֶּם שֵׁם קָדְשִׁי לֹא תִחַלְלוּ עוֹד בְּמִתְנֹתֵיכֶם וּבְגִלּוּלֵיכֶם - ותפסיקו לחלל את שמי במתחנות שאתם מקריבים את בניכם למולך.

מ. כִּי בָהָר קָדְשִׁי בָהָר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נְאֻם ה' אֱלֹקִים - בירושלים במקדש שהוא המקום הגבוה בכבוד בארץ ישראל. שֵׁם יַעֲבֹדְנִי כָּל בַּיּוֹם יִשְׂרָאֵל כֹּל הַיּוֹם - באחרית הימים. שֵׁם אֶרְצֶם וְשֵׁם אֲדָרְוֶשׁ אֶת תְּרוֹמַתֵיכֶם וְאֶת רֵאשִׁית מִשְׁאֹתֵיכֶם בְּכָל קָדְשֵׁיכֶם - ואז אקבל את תפילתם ובקשתם וארצה לקבל את קרבנותיהם ברצון ואת הביכורים והפרשת חלה והתרומות.

מא. בְּרִיחַ נִיחַח אֶרְצָה אֶתְכֶם - הריח של הקטורת והקרבנות יתקבלו לפני ברצון. בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר נִפְצַתֶם בָּם - כאשר אוציא אתכם מהגלות ואאסוף אתכם מכל הארצות שפוזרתם בהם. וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּכֶם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם - ושמי יקודש על ידכם שיראו הגויים את כוחי.

מב. וְיִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי ה' בְּהִבְיֵאִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל - תדעו שאני מקיים את הבטחתי להחזיר אתכם לארץ ישראל. אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יָדִי לְתֵת אוֹתָהּ לְאֲבוֹתֵיכֶם - שנשבעתי לתת אותה.

מג. וּזְכַרְתֶּם שֵׁם אֶת דְּרָכֵיכֶם - בגלות. וְאֶת כָּל עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר נִטְמַאתֶם בָּם - מעשיכם הרעים. וְנִקְטַתֶּם

בפניכם בכל רעותיכם אשר עשיתם - ותאשימו את עצמכם על הרעות שעשיתם.

מד. וידעתם כי אני ה' בעשותי אתכם למען שמי - תדעו שאני ה' מקיים את דברי למען כבוד שמי. לא כדרכיכם הרעים וכעלילותיכם הנשחתות בית ישראל נאם ה' אלקים - וזה לא בזכות מעשיכם כי הם רעים ומושחתים.

פרק כ"א:

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. בן אדם שים פניך דרך תימנה - תסתכל לדרך דרום. (לירושלים) והטף אל דרום - ותאמר את הנבואה לצד דרום. (לכוון בית המקדש) והנבא אל יער השדה נגב - ותנבא למקום שנקרא יער השדה בצד דרום. (לארץ ישראל)

ג. ואמרתי ליער הנגב שמע דבר ה' כה אמר ה' אלקים הנני מצית בקך אש - מדליק בקך אש שתשרוף בקך. ואכלה בקך כל עץ לח וכל עץ יבש - ותאכל גם את הצדיקים וגם את הרשעים. לא תכבה להבת שלהבת - להבת האש נקראת גם שלהבת. ונצרבנו בה כל פנים מנגב צפונה - וישרפו ויכוונו בה כל מי שנמצא מצד דרום למקום הצפוני. (ארץ ישראל נמצאת מדרום לבבל שנמצאת בצד צפון.)

ד. וראו כל בשר כי אני ה' בערתי לא תכבה - יראו בני האדם שאני הדלקתי את האש ולכן היא לא תכבה.

ה. ואמר אהה ה' אלקים - אוי איזה צער גדול יש לי. המה אמרים לי הלא ממשל משלים הוא - האנשים אומרים לדברי הנבואה שהם רק משלים ולא יתקיימו דברי הפורענות.

ו. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ז. בן אדם שים פניך אל ירושלים - תסתכל לכוון ירושלים. והטף אל מקדשים - ותגיד נבואה על חורבן המקדש (רמז לבי החרבנות) והנבא אל אדמת ישראל - ותנבא על ארץ ישראל.

ח. ואמרתי לאדמת ישראל כה אמר ה' הנני אליך והוצאתי חרבי מתערה והכרתי ממך צדיק ורשע - להביא עליך פורענות. (תערה - נרתיקה.)

ט. יען אשר הכרתי ממך צדיק ורשע לכן תצא חרבי מתערה אל כל בשר מנגב צפון - בגלל שאני יודע שהאויבים שלכם ישמחו כאשר אענישכם לכן גם עליהם תבוא החרב על כל האומות שנמצאים מדרום לבבל.

י. וידעו כל בשר כי אני ה' הוצאתי חרבי מתערה לא תשוב עוד - עד שתגמור החרב להרוג לא תחזור למקומה.

יא. ואתה בן אדם האנח בשברון מתנים ובמרירות תאנח לעיניהם - תעשה אנחה כאדם שמצטער עד כדי שהמתניים כביכול נשברים ושהאנחה תשמע מרירה ומלאת צער.

יב. והיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנח - ישאלו אותך בני ישראל. ואמרתי אל שמועה כי באה - על השמועה הרעה שמגיעה. וננמס כל לב ורפו כל ידים - שתגרום שינמס הלב ויחלשו הידים. וכהתה כל רוח וכל ברפים תלכנה מים - ותשבר רוח וחוזק האנשים והברכים ירעדו כמו שמים זזים ונעים. הנה באה

וְנִהְיְתָה נַאֲם ה' אֱלֹקִים - הנה מגיעה הפורענות ותתקיים.

יג. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

יד. בֶּן אָדָם הִנְבֵּא וְאִמְרַתְּ כֹה אָמַר ה' אֲמַר חֲרַב חֲרַב הוֹחֲדָה וְגַם מְרוֹטָה - שתי חרבות יבואו עליכם חרבות מחודדות ומבריקות (חרב אחת של נבוכדנצר וחרב שניה של עמון שהרגו את גדליה בן אחיקם).

טו. לְמַעַן טַבַּח טַבַּח הוֹחֲדָה - בשביל לשחוט חדדו אותה. לְמַעַן הִיָּה לָהּ בָּרֶק מְרוֹטָה - בשביל שתנצוץ הבריקו אותה. אוּ נְשִׁישׁ - אומרים עם ישראל: אולי אנחנו יכולים לשוב ולשמוח שהחרב לא תבוא עלינו שֶׁבֶט בְּנֵי מִאֲסַת כָּל עֵץ - אומר ה' לבני ישראל: שהשבט (החרב) תבוא על בני (על עם ישראל) והיא מואסת ולא רוצה לפגוע באף עץ (בעם אחר)

טז. וַיִּתֵּן אֶתֶּה לְמְרוֹטָה לְתַפֵּשׁ בַּכַּף - שייף אותה והבריקה כדי שתהיה נוחה להתפש ולהחזיק בה. הִיא הוֹחֲדָה חֲרַב וְהִיא מְרוֹטָה לְתַת אוֹתָהּ בְּיַד הוֹרֵג - חדדו אותה והבריקו אותה כדי שתהיה נוחה באחיזת ההורג שיוכל להרוג בקלות (שנבוכדנצר יהרוג את ישראל בקלות).

יז. זַעַק וְהִלֵּל בֶּן אָדָם כִּי הִיא הֵיְתָה בְּעַמִּי הִיא בְּכָל נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל - תבכה ותזעק על הצרה שהולכת לבוא על עמי ועל מלכיה. מְגוֹרֵי אֵל חֲרַב הָיוּ אֶת עַמִּי - שיתאספו הגויים למלחמה על עמי. לְכֵן סָפַק אֵל יְרֵךְ - תדפוק עם ירך על הירך של הרגל לסימן של צער ואבילות.

יח. כִּי בַחֵן - כי כבר הרבה בחינות של פורענויות הגיעו על עמי ולא נעשתה בהם כליה. וַיִּמָּה אִם גַּם שֶׁבֶט מִאֲסַת - אז מה יקרה אם גם השבט הזה שזו החרב שהיא מואסת את עמי תצטרף לבחינות של הפורענויות שהיו להם. לֹא יִהְיֶה - אבל באמת השבט המואסת הזו (חרב נבוכדנצר) תגרום שלא יהיה יותר עם ישראל ולכן תזעק ותילל על הפורענות הזו. נַאֲם ה' אֱלֹקִים.

יט. וְאַתָּה בֶּן אָדָם הִנְבֵּא וְהָדָךְ כַּף אֵל כַּף - תתנהג בצער. וְתַכְפֵּל חֲרַב שְׁלִישִׁתָּה חֲרַב חֲלָלִים - על החרב הכפולה שנבאת קודם (חרב נבוכדנצר וגדליה) תהיה חרב משולשת שג' חרבות יבואו שהחרב הג' תהיה אכזרית ותפיל הרבה חללים (מתים) הִיא חֲרַב חֲלָל הַגְּדוֹל הַחֲדָרֶת לָהֶם - ותחדדו ותכנס לכל מקומות המסתור ותהרוג.

כ. לְמַעַן לְמוֹג לֵב - החרב הזו תבוא כדי שינמסו הלבבות ויהיה פחד גדול בלבבות ישראל. וְהִרְבָּה הַמְכַשׁוּלִים - שיהיה להם הרבה מכשולים. עַל כָּל שְׁעָרֵיהֶם נִתְּנִי אֲבַחַת חֲרַב - בכל עריהם אתן טביחת (שחיטת חרב). אֶח עֲשׂוּיָה לְבָרֶק מְעֻטָה לְטַבַּח - אוי על הצרה הזו שהחרב הזו עשו אותה מבריקה לגרום פחד והיא מכוסה כרגע עד שיגיע זמן הטבח ואז תתגלה.

כא. הַתְּאֲחָדֵי הַיַּמִּנִּי הַשְּׁמִיָּלִי - החרב של נבוכדנצר תבחרי לך מקום אחר ללכת או לצד ימין - ליהודה או לשמאל - עמון. אָנָּה פְּנִיךָ מַעֲדוֹת - להיכן הפנים שלך מופנות ומזומנות.

כב. וְגַם אָנִי אֶפְה כַּפִּי אֵל כַּפִּי - גם אני ה' אצטער ואכה בכפי כדרך האבלים על הפורענות שתבוא. וְהִנְחִיתִי חֲמַתִּי אָנִי ה' דְּבַרְתִּי - אבל אחר כך תנוח חמתי מכעסי על ישראל.

כג. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

כד. וְאַתָּה בֶּן אָדָם שִׁים לְךָ שְׁנַיִם דְּרָכִים - תעשה שתי דרכים. לְבֹא חֲרַב מְלֶךְ בְּכָל מְאָרֶץ אֶחָד יֵצֵאוּ

שְׁנֵי־הֵם - שמתני שתבוא חרב נבוכדנצר מארצו בבבל תגיע חרבו לפרשת הדרכים. **וַיֵּד בְּרָא בְּרָאשׁ דְּרָךְ עִיר בְּרָא** - ושם הוא צריך לבחור באיזו דרך ללכת לאיזו עיר להכנס עם החרב, לירושלים או לעמון. (יד - מקום. ברא - תבחר. בראש דרך - במקום שהדרך מתפצלת לשני כוונים)

כ.ה. דְּרָךְ תְּשִׁים לְבוֹא חָרֵב אֶת רַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן - דרך אחת תהיה לכוון עמון שלשם יכולה לבוא החרב. **וְאֵת יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם בְּצוּרָה** - ודרך שניה שהחרב תוכל לבוא לעיר ירושלים שהיא בצורה מפני האויב.

כ.ו. כִּי עָמַד מֶלֶךְ בְּבַל אֶל אִם הַדְּרָךְ בְּרָאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים - כאשר יגיע מלך בבל אל ראש הדרך למקום שהדרך מתפצלת לשני הכוונים. **לְקַסֵּם קַסֵּם קָלְקַל בְּחָצִים שָׂאֵל בְּתַרְפִּים רָאָה בְּכַבֵּד** - יעשה שם קסמים וגם ילטש ויבריק את החצים, וישאל בתרפים ויסתכל בכבד (הכל מעשה קסמים וכישוף) כדי להחליט לאיזה כוון עליו לפנות לעמון או לירושלים.

כ.ז. בַּיּוֹמֵנוּ הִיָּה הַקַּסֵּם יְרוּשָׁלַם - יצא לו בקסמים לבחור בצד ימין לכוון ירושלים. **לְשׁוֹם כְּרִים** - אילי ברזל לנגח החומה. **לְפִתְחָ פֶּה בְּרִצָּח** - דרך החילים שצורחים צרחות על רצונם לרצוח. **לְהָרִים קוֹל בְּתַרוּעָה** - תוקעים בשופרות וחצוצרות. **לְשׁוֹם כְּרִים עַל שְׁעָרִים** - אילי ברזל לנגח את השערים. **לְשַׁפֵּף סִלְלָה** - ערימת חול לפני החומה כדי לטפס עליה. **לְבָנוֹת דָּיִק** - מגדלים מחוץ לחומה כדי לירות בחצים ואבנים לתוך העיר.

כ.ח. וְהָיָה לָהֶם בְּקַסֵּם שָׂוֵא בְּעֵינֵיהֶם - בני ישראל לא התייחסו ברצינות לקסמים של נבוכדנצר וזה היה להם כקסמים של שוא. **שִׁבְעֵי שְׁבַעוֹת לָהֶם** - אבל באמת נבוכדנצר עשה את קסמיו שבע פעמים (49 פעמים) לראות להיכן ללכת, ויצא לו לירושלים. **וְהוּא מְזַכֵּר עֵזֶן לְהַתְּפֹשׁ** - ונבוכדנצר היה מזכיר את עוונות ישראל בזמן הקסמים כדי שהם יצליחו להיות לרעת ישראל שיתפסו בידיו.

כ.ט. לִכְן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעַן הִזְכַּרְתֶּם עֲוֹנֵיכֶם - בגלל שאתם מזכירים את עוונותיכם הראשונים. **בְּהַגְלוֹת פִּשְׁעֵיכֶם לְהַרְאוֹת חַטְאוֹתֵיכֶם בְּכָל עֲלִילוֹתֵיכֶם** - על ידי שאתם מגלים ולא מסתירים את עוונותיכם וחוזרים על החטאים והפשעים הללו שעשו אבותיכם. **יַעַן הִזְכַּרְתֶּם בְּכַף תְּתַפְּשׁוּ** - ובגלל זה נבוכדנצר יתפוס אתכם בידו.

ל. וְאֵתָה חָלַל רֶשַׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל - צדקיהו המלך שברוב רשעותך מגיע לך להיות חלל - מת. **אֲשֶׁר בָּא יוֹמוֹ בְּעֵת עֵזֶן קָץ** - שהגיע זמנו להיות מוסר מן המלוכה בזמן שיתמלא ויגמר הצרות למלכותו מרוב עוונות.

ל.א. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הָסִיר הַמְּצַנְפֹת וְהָרִים הָעֲטֻרָה - תסיר את מצנפת הכהן הגדול ותרים ממך את כתר המלכות. (שיחרב המקדש ותבטל הכהונה וגם מלכות בית דוד תבטל) **זֹאת לֹא זֹאת הַשְּׁפִלָה הַגְּבוּהָ** - כזאת רעה עוד לא היתה כי המלך לפניך אמנם הושפל וירד ממלכותו (יהויכין) אבל את זרעו אגביה שיצא ממנו מלך המשיח. **וְהַגְּבוּהָ הַשְּׁפִיל** - ואת הגבוה (צדקיהו) אשפיל שירד במלכותו וימות זרעו.

ל.ב. עוֹה עוֹה עוֹה אֲשִׁמְנָה - את מלכות צדקיהו אעקם (וחזר על העיוות ג' פעמים לחיזוק שלא ישארו מזרעו) **גַּם זֹאת לֹא הָיָה** - וגם לזרע המלכות שתשאר אחרי החורבן לא תתקיים. **עַד בָּא אֲשֶׁר לוֹ הַמְּשַׁפֵּט וַנִּתְּתִיו** - עד שיגיע הזמן של המשפט באחרית הימים ואז אתן את המלכות למלך המשיח.

ל.ג. וְאֵתָה בֶן אָדָם הַנְּבִיא וְאֵמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים אֶל בְּנֵי עַמּוֹן וְאֵל תַּרְפָּתֵם - שמתני שנבוכדנצר בא על ישראל הם שמחו במפלת ישראל וחרפו את ה' שהעבודה זרה יותר חזקה מאלוקי ישראל ולכן ישראל הפסידו וגלו. **וְאֵמַרְתָּ חָרֵב חָרֵב פְּתוּחָה לְטִבַּח מְרוּטָה** - החרב של נבוכדנצר עדיין פתוחה שהיא מחוץ לנרתיקה והיא

עדיין מחודדת ומבריקה. לְהַכִּיל לְמַעַן בָּרַק - והיא יכולה להכיל ולסבול הרבה מתים מעמון.

לד. בַּחֲזוֹת לָךְ שׁוֹא בְקֶסֶס לָךְ כָּזָב - שהחוזים של עמון חזו להם שנבוכדנצר לא יבוא עליהם וזה נבואות שוא ושקר. לָתֵת אוֹתָךְ אֶל צוֹאֵרֵי חַלְלֵי רְשָׁעִים - כי באמת את תנתני בצווארך להיות כמו מה שקרה למתים ברשעי ישראל שגם עמון ימותו מחרב מלך בבל. אֲשֶׁר בָּא יוֹמָם בְּעֵת עֶזְרָת קִיץ - כמו שהגיע להם בעת ובזמן שמלאו את סאת עוונתם והגיע קיצם.

לה. הֲשֵׁב אֶל תַּעֲרָה - תחכי את שתשוב החרב שהורגת בישראל אל נרתיקה. בְּמָקוֹם אֲשֶׁר נִבְרָאת בְּאֶרֶץ מִכְרוֹתֶיךָ אֲשַׁפֵּט אֹתָךְ - ואז החרב תבוא אל מקומך אל ארץ מגוריך בעמון ושם אשפוט אותך ותענשי.

לו. וְשִׁפְכְתִי עָלֶיךָ זַעֲמֵי בָאֵשׁ עֲבָרְתִי אֶפִּיחַ עָלֶיךָ - אשפוך עליך את כעסי שהוא כמו אש שאנשוף עליך. וְנִתְתִּיךָ בְיַד אֲנָשִׁים בְּעָרִים חֲרָשֵׁי מִשְׁחִית - ואמסור אותך בידי אנשים שיודעים להבעיר את האש והם בקיאים כמו אומנים להשחית (מנבא על בבל שיבואו על עמון).

לז. לֹאֵשׁ תִּהְיֶה לְאֹכְלָהּ דָּמְךָ יִהְיֶה בְּתוֹךְ הָאָרֶץ - תשרף באש ותהרג בידי בבל והדם שלך ישפך על ארצך. לֹא תִזְכְּרִי כִּי אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי - ויותר לא תזכרי (שעמון יכלו).

פרק כ"ב

א. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

ב. וְאַתָּה בֶן אָדָם הִתְשַׁפֵּט הִתְשַׁפֵּט אֶת עֵיר הַדְּמִים - האם תשפוט את מעשיהם של אנשי ירושלים שיש בה רוצחים. וְהִדְעָתָה אֶת כָּל תּוֹעֵבוֹתֶיהָ - תודיע להם את תועבותיהם. (חז"ל אומרים שעברו על כ"ד עבירות המוזכרות לקמן)

ג. וְאָמַרְתְּ כֹה אָמַר ה' אֱלֹקִים עֵיר שִׁפְכַת דָּם בְּתוֹכָהּ לְבֹא עֲתָה - עיר שהגיע זמנה להענש מרוב שפיכות הדם בתוכה. וְעָשִׂיתָ גְלוּלִים עָלֶיהָ לְטַמְאָהּ - עובדים ע"ז בה לטמא אותה.

ד. בְּדַמְךָ אֲשֶׁר שִׁפְכְתָ אֲשַׁמֵּת - את אשמה בגלל הדם ששפכת. וּבְגִלּוּלֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ טַמְאָת - ובגלל הע"ז שאת עושה ומטמאה את העיר. וְתִקְרִיבִי יָמֶיךָ וְתִבֹּא עַד שְׁנוֹתֶיךָ - את מקרבת את קיצך ואת ימי ענשך. עַל כֵּן נִתְתִּיךָ חֲרָפָה לְגוֹיִם וְקָלְסָה לְכָל הָאָרְצוֹת - ולכן תהיי לבזיון לכל הגויים.

ה. הַקְּרִבוֹת וְהַרְחֲקוֹת מִמֶּךָ יִתְקַלְסוּ בָךְ - גם הארצות הקרובות וגם הרחוקות יבזו אותך. טַמְאָת הַשָּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה - בגלל שאת מטמאה את שמך ומרוב המהומות והרעש של הנעשקים בתוכך.

ו. הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בָךְ - משתמשים בכוחם ופוגעים בעמך לעשות רשע לְמַעַן שִׁפְךָ דָּם - ומשתמשים בכוחם לרצוח.

ז. אָב וְאִם הִקְלוּ בָךְ - מזלזלים בהורים. לָגֵר עָשׂוּ בְעֵשֶׂק בְּתוֹכָךְ - עושקים את הגרים. יְתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ - ומצערים יתומים ואלמנות.

ח. קִדְשֵׁי בָזִית וְאֵת שַׁבָּתִי חָלַלְת - מבזים את הקרבנות ומחללים שבת.

ט. אַנְשֵׁי רְכִיל הָיוּ בְּךָ לְמַעַן שְׁפֹךְ דָּם - מדברים לשון הרע כדי שהדיבורים יגרמו לכעס ולרצח. וְאֵל הַהָרִים אָכְלוּ בְּךָ - עובדים ע"ז במקומות הגבוהים. זְמַה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ - גילוי עריות (ועכשיו מפרט את עבירות העריות שעשו)

י. עֲרוֹת אֵב גְּלָה בְּךָ - אשת אביו. טְמֵאת הַנְּדָה עֲנוּ בְּךָ - איסור נדה.

יא. וְאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה - אשת איש וְאִישׁ אֶת כְּלָתוֹ טְמֵא בְּזֵמָה - אשת בנך. וְאִישׁ אֶת אַחֲתוֹ בֵּת אָבִיו עָנָה בְּךָ - ערות אחותך.

יב. שָׁחַד לָקַחוּ בְּךָ לְמַעַן שְׁפֹךְ דָּם - לוקחים שוחד במשפט והדין נפסק להרג בחינם. נִשְׁפָּךְ וְתִרְבִּית לָקַחְתָּ - ריבית בהלוואות. וְתִבְצָעִי רַעִידָה בְּעֶשֶׂק - גוזלים ועושקים. וְאֶתִי שָׁכַחְתָּ נְאֻם ה' אֱלֹקִים - ואת ה' שכחת.

יג. וְהִנֵּה הִבִּיתִי כַּפִּי אֶל בְּצַעֲךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ - הצטערתי על הגזילות שעשית (הגול קשה מן הכל) וְעַל דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ - ועל השפיכות דם.

יד. הִיעָמַד לְבַבְךָ אִם תַּחְזֹקְנָה יְדֶיךָ - האם תצליחי להתחזק בליבך ובכוחך. לִימִים אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ - ביום שיבוא עליך האויב. אָנִי ה' דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי - מה שדיברתי אקיים.

טו. וְהִפְּצוּתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם זָרִיתִיךָ בְּאַרְצוֹת - אפור אתכם בארצות הגולה. וְהִתְמַתִּי טְמֵאתְךָ מִמֶּנֶּךָ - ותפסיק ותתבטל הטומאה שיש בך.

טז. וְנַחֲלַתְךָ בְּךָ לְעֵינֵי גוֹיִם - תהיי מחוללת ומבוזה בעיני הגויים. וַיִּדְעַתְּ כִּי אָנִי ה'.

יז. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

יח. בֶּן אָדָם הָיוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְסִיג - פסולת של מתכות. כָּלֵם נַחֲשָׁת וּבְרָזָל וְעוֹפְרַת בְּתוֹךְ בּוֹר - סוגים של מתכות והכוונה דרגות ליראת השם. (כור - כבשן אש לצרוף מתכות). סִגִּים כֶּסֶף הָיוּ - בתחילה היו צדיקים. (כמו שהכסף הוא המתכת היותר יקרה מביניהם).

יט. לָכֵן פֶּה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעַן הָיִיתָ כָּלְכֵם לְסִגִּים - שיש בהם בעם הרבה רשעים כמו הפסולת שבכסף. לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם - אאסוף את כל העם לירושלים שהיא תהיה כמו הכור.

כ. קִבְּצַת כֶּסֶף וְנַחֲשָׁת וּבְרָזָל וְעוֹפְרַת וּבְרָזָל אֶל תּוֹךְ בּוֹר - אאסוף את כל סוגי העם לתוך הכור. לְפַתַח עָלְיוֹ אִשׁ לְהַנְתִּיךָ - לנפוח באש כדי שתגדל ותתיך - תמיס את כל המתכות ותשרוף את הפסולת - הסיגים. בֶּן אֶקְבֹּץ בְּאָפִי וּבְחַמְתִּי - כך אאסוף אתכם בכעסי. וְהִנַּחֲתִי וְהִתְכַּתִּי אֶתְכֶם - אניח אתכם בתוך הכור ואתיך אתכם שיבואו עליכם הפורענויות וצרות מהאויב.

כא. וְכִנְסֵתִי אֶתְכֶם וְנִפְחַתִּי עֲלֵיכֶם בְּאֵשׁ עֲבָרְתִי וְנִתְכַתֵּם בְּתוֹכָהּ - אכנוס ואאסוף אתכם לתוך ירושלים ואגדיל את האש בכעסי שתהיה פורענות חזקה ותהיו נמסים בתוכה.

כב. כִּהְתוֹךְ כֶּסֶף בְּתוֹךְ בּוֹר בֶּן תִּתְּכּוּ בְּתוֹכָהּ - כמו שהכסף ניתך ונמס בכור כך יקרה לכם. וַיִּדְעַתֶּם כִּי אָנִי ה' שְׁפַכְתִּי חַמְתִּי עֲלֵיכֶם - בסוג הפורענות תדעו שרק ה' מביא עליכם צרה כזאת ותאמינו בו.

כג. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

כד. בן אדם אמר לה את ארץ לא מטהרה היא - לא טהרת וניקית את עצמך מטומאה שלא חזרת בתשובה. לא גשמה ביום זעם - ולכן לא ירד הגשם ביום זעם ה' עליך.

כה. קשר נביאיה בתוכה - מתחברים נביאי השקר בעצה אחת. בארי שואג טרף טרף - והם דומים לאריה שואג שרוצה לטרוף. נפש אכלו - רוצחים. חסן ויקר יקחו - גוזלים את ממונם של הנרצחים. אלמנותיה הרבו בתוכה - מרבים הרבה אלמנות מרוב רציחות אנשים.

כו. כהנייה חמסו תורתיה ויחללו קדשי - לא מלמדים תורה ואת הדינים בעם ומחללים את הקרבנות. בין קדש לחל לא הבדילו ובין הטמא לטהור לא הודיעו - שתפקידם להזהיר את העם וללמדם מה קודש וטהור ומה חול וטמא. ומשבתותיה העלימו עיניהם - שרואים שמחללים שבת ולא מוחים. ואחל בתוכם - נתחלל שמי.

כז. שריה בקרבה בזאבים טרפי טרף - השרים דומים לזאבים טורפים. לשפך דם לאבד נפשות למען בצע בצע - לרצוח כדי לגזול את ממונם.

כח. ונביאיה טחו להם תפל - נביאי השקר מנבאים נבואות שאין להם קיום כמו טיח חלש שלא יחזיק את הקיר. חזים שוא וקסמים להם כזב - מנבאים נבואות שווא וקסמי שקר. אמרים כה אמר ה' אלקים וה' לא דבר - אומרים בנבואתם בלשון: שכך ה' דבר.

כט. עם הארץ עשקו עשק וגזלו גזל - גם אנשי הארץ הפשוטים גוזלים. ועני ואביון הזנו - ומצערים עניים. ואת הגר עשקו בלא משפט - ועושקים את הגרים לא כדין.

ל. ואבקש מהם איש גדר גדר ועמד בפרץ לפני - חיפשתי בהם מישוהו שיעמוד בפירצה להוכיח את העם. בעד הארץ לבלתי שחתה ולא מצאתי - כדי שלא אבוא להשחית בעם.

לא. ואשפך עליהם זעמי באש עברתי בליתים - שפכתי את כעסי שהוא כמו אש וכיליתים. דרכם בראשם נתתי נאם ה' אלקים - מעשיהם הרעים יהפכו עליהם לפורענויות שיגיעו.

פרק כ"ג:

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. בן אדם שתים נשים בנות אם אחת היו - שתי אחיות מלכות יהודה ומלכות שומרון.

ג. ותזנינה במצרים בנעוריהן זנו - כאשר עם ישראל היו עדיין במצרים הם זנו ועבדו את הע"ז של מצרים. שמה מעכו שדיהן ושם עשו דדי בתוליהן - דרך הזנות והכוונה שהמצרים לימדו אותם את תועבותיהם בע"ז.

ד. ושמותן אהלה הגדולה ואהליבה אחותה - ותהינה לי - לקחתי אותן לנשים. ותלדנה בנים ובנות - ושמותן שמרון אהלה וירושלם אהליבה - אהלה - האהל שלה בה (כנגד עגלי הזהב של ירבעם). אהליבה - האהל שלי (ביהמ"ק) נמצא בה.

ה. ותזן אהלה תחתיה - זינתה ועבדה ע"ז. ותעגב על מאהביה אל אשור קרובים - חשקה להתחבר אל אוהביה אשור שהם נמצאים קרוב אליה (שנעזרו בהם)

ו. לְבָשִׁי תִכְלֹת פְּחוֹת וּסְגָנִים - בגדים יקרים ואנשים חשובים (פחות וסגנים - דרגות שררה) בַּחֹרֵי חֶמֶד בְּלָם - כולם נחמדים ולכן חשקה בהם. פְּרָשִׁים רַכְבֵי סוּסִים -

ז. וַתִּתֵּן תְּזִנוּתֶיךָ עֲלֵיהֶם מִבְּחַר בְּנֵי אֲשׁוּר בְּלָם - זינתה עם הנבחרים והמיוחדים שבאשור. וּבְכָל אֲשֶׁר עָגְבָה בְּכָל גְּלוּלֵיהֶם נִטְמָאָה - בכל מה שחשקה הלכה ונטמאה (כל מה שראתה בסוגי הע"ז הלכה ועבדה אותם).

ח. וְאֵת תְּזִנוּתֶיךָ מִמְצָרִים לֹא עֲזָבָה - וגם את הע"ז שעשתה במצרים לא עזבה. כִּי אוֹתָהּ שָׁכְבוּ בְּנֵעוּרֶיהָ - שזכרה שהיתה במצרים (קודם יציאת מצרים) ושם לימדו אותה המצרים את תועבותיהם. וְהִמָּה עָשׂוּ דְדֵי בְּתוּלֵיהָ - דרך זנות. וַיִּשְׁפְּכוּ תְזִנוּתָם עָלֶיהָ - הרבו עליהם כל מיני סוגי ע"ז.

ט. לָכֵן נִתְתִּיךָ בְּיַד מְאֵהָבֶיהָ - לכן נענשה שהם כבשו אותה במלחמה. בְּיַד בְּנֵי אֲשׁוּר אֲשֶׁר עָגְבָה עֲלֵיהֶם - בגלל שחשקה בהם ולא בטחה בה' להיות נאמנה רק אליו.

י. הִמָּה גְלוּ עֲרוֹתָהּ - צבא אשור ביזו אותה. בְּנִיָּהּ וּבְנוֹתֶיהָ לָקְחוּ - הגלו וְאוֹתָהּ בַּחֶרֶב הִרְגוּ וַתְּהִי שֵׁם לְנָשִׁים - נהייתה מפורסמת לכל הנשים שתדענה שכך ענשה של מי שמתנהגת כך. וּשְׂפוּטִים עָשׂוּ בָּהּ - צרות ופורענויות הביאו עליה.

יא. וַתֵּרָא אַחֲוֹתֶיהָ אֶהְלִיבָהּ - ירושלים. וַתִּשְׁחַת עֲגָבְתָהּ מִמְּנָה - השחיתה לעבוד ע"ז יותר ממנה. וְאֵת תְּזִנוּתֶיהָ מִזְנוּנֵי אַחֲוֹתָהּ - הרבתה יותר תועבות מאחותה.

יב. אֵל בְּנֵי אֲשׁוּר עָגְבָהּ - הלכה לעבוד את הע"ז של אשור. פְּחוֹת וּסְגָנִים קְרָבִים לְבָשִׁי מְכֻלָּל - שרי אשור היו מלובשים יפה בכל הבגדים היפים. פְּרָשִׁים רַכְבֵי סוּסִים בַּחֹרֵי חֶמֶד בְּלָם - נחמדים.

יג. וְאֵרָא כִּי נִטְמָאָה דְּרָךְ אֶחָד לְשִׁתִּיָּהּ - שתיהן הלכו באותה דרך רעה.

יד. וַתּוֹסֶף אֵל תְּזִנוּתֶיהָ - הוסיפה עוד תועבות. וַתֵּרָא אֲנָשִׁי מַחֲקָה עַל הַקִּיר - שאפילו שראתה צרות חקוקות על הקיר. צִלְמֵי כְּשָׂדִים חֲקָקִים בְּשֵׁשׁ - את הצלמים של הכשדים (בבל) חקוקים על הקיר בכל מיני ציורים ודמויות התאותה לעובדם.

טו. חֲגוּרֵי אֲזוּר בְּמַתְנֵיהֶם - הדמויות החקוקות על הקיר היו נראים כמו שיש להם חגורות במתניהם. סְרוּחֵי טְבוּלִים בְּרֵאשֵׁיהֶם - וכובעים גדולים (שיש להם סרח - יתרון) שטבולים בצבעים. מִרְאֵה שְׁלֹשִׁים בְּלָם - כל הדמויות הללו נראו כמו שרים חשובים. דָּמוֹת בְּנֵי בָּבֶל כְּשָׂדִים אֲרִץ מוֹלְדָתָם - כדמות הבבלים בארצם.

טז. וַתִּעְגְּבָה עֲלֵיהֶם לְמִרְאֵה עֵינֶיהָ - רצתה לעבוד אותם אפילו שהם לא ממשיים אלא רק חקיקות על הקיר. וַתִּשְׁלַח מְלָאכִים אֲלֵיהֶם כְּשָׂדִימָה - ולכן שלחה שליחים לבבל שיבואו אליה.

יז. וַיָּבֵאוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי בָּבֶל לְמִשְׁכַּב דָּדִים - והם הגיעו כדי לזנות איתה. וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּתִזְנוּתָם - וטימאו אותה בעבודות זרות שלמדו אותה. וַתִּטְמָא בָּם וַתִּקַּע נַפְשָׁהּ מֵהֶם - שהיתה מחוברת לבבל עד שרצתה להסיר את עצמה מהם (בקשה למרוד)

יח. וַתִּגַּל תְּזִנוּתֶיהָ וַתִּגַּל אֵת עֲרוֹתָהּ - כאשר היתה מגלה בפרסום את תזנותיה ואת ערותה (שהיתה עובדת ע"ז בגלוי) וַתִּקַּע נַפְשָׁהּ מֵעֲלֶיהָ - הסרתה את עצמי - שכינתי ממנה. כַּאֲשֶׁר נִקְעָה נַפְשִׁי מֵעַל אַחֲוֹתָהּ - כמו שהסרתה את שכינתי מעל שומרון אחותה.

יט. ותרבה את תזנותיה לזכר את ימי נעוריה - הרבתה לזנות עם מצרים כמו שזכרה את הנאתה בימי נעוריה במצרים. אשר זנתה בארץ מצרים - שזנו בע"ז כאשר בניי היו במצרים.

כ. ותעגבה על פלגשיהם - הסכימה מרוב תאותה אליהם להיות למצרים כמו פלגש (בא להגיד את תאות הע"ז שהיה להם) אשר בשר חמורים בשרם - בשר המצרים כמו בשר חמור ואעפ"כ התאותה אליהם. וזרמת סוסים זרמתם - שהסוסים ידועים בתור בעלי תאווה.

כא. ותפקדי את זמת נעוריה - זכרת את הזימה שעשית בנעוריה. בעשות ממצרים דדיה - כאשר המצרים לימדו אותך את תועבותיהם. למען שדי נעוריה - בשביל ההנאה שהיתה לך מהמצרים, זכרת עכשיו לעשות את התועבות שלהם.

כב. לכן אהליבה כה אמר ה' אלקים הנני מעיר את מאהביך עליך - מעורר את אלה שעבדת את אלוהיהם לבוא עליך למלחמה. את אשר נקעה נפשך מהם - אלה שהסרת מהם את עצמך (שמרדת בהם) והבאתים עליך מסביב - יבואו עליך למצור ולמלחמה.

כג. בני בבל וכל בשרים פקוד ושוע וקוע כל בני אשור אותם - יבואו איתם כל מיני עמים ומדינות לעשות איתך מלחמה. בחורי חמד פחות וסגנים בלם - אותם בחורים נחמדים וחשובים ששמחת לזנות איתם. שלשים וקרואים רכבי סוסים בלם - שרים ואנשים גדולים וחשובים.

כד. ובאו עליך הצן רכב וגלגל ובקהל עמים - יבואו עליך בחוזק במרכבות ובגלגליהם ובהרבה עמים. צנה ומגן וקובע ישימו עליך סביב - כל מיני כלי מלחמה ישימו עליך למצור סביבך. ונתתי לפניהם משפט ושפטוך במשפטיהם - אתן להם לשפוט אותך שהם יהיו שליחי להענישך.

כה. ונתתי קנאתי בך - אתן בך את כעסי. ועשו אותך בחמה - והם ילחמו ויענישו אותך בכעס. אפך ואזניך יסירו ואחריתך בתרב תפול - ישפילו אותך שיקחו ממך את תכשיטייך ויהרגוך בחרב. המה בניך ובנותיך יקחו ואחריתך תאכל באש - יקחו לגלות את בנייך ובנותייך ואת ארצך ישרפו.

כו. והפשיטוך את בגדיך ולקחו כלי תפארתך - הפשיטו אותך כדי לביישך ויקחו את הכלים היקרים שלך.

כז. והשפתי זמתך ממך ואת זנותך מארץ מצרים - שתהיי בגלות כבר לא תעבדי ע"ז. ולא תשאי עיניך אליהם ומצרים לא תזכרי עוד - ומרוב הצרות כבר לא תהני לעבוד את אלוהי מצרים.

כח. כי כה אמר ה' אלקים הנני נתנך ביד אשר שנאת - אמסור אותך ביד הבבלים שמרדת בהם. ביד אשר נקעה נפשך מהם - בידי אלו שהסרת את עצמך מהם.

כט. ועשו אותך בשנאה - יעשו לך רעות ברוב שנאתם אותך. ולקחו כל יגיעך ועזבוך עירם ועריה - כל מה שעמלת והרווחת יקחו ממך וישאירו אותך ערומה. ונגלה ערות זנוניך וזמתך ותזנותיך - תתגלה חרפתך על זנותך.

ל. עשה אלה לך - כל עונשים אלו יבואו עלייך. בזנותך אחרי גוים על אשר נטמאת בגלוליהם - בגלל שזנית לאלוהי הגויים ונטמאת בהם.

לא. בדרך אחותך הלכת ונתתי כוסה בידך - בגלל שהלכת בדרכי אחותך לכן אתן עלייך את כוס הפורענות

שבא עליה.

לב. כה אמר ה' אלקים כוס אַחֻתֶיךָ תִשְׁתִּי הַעֲמִקָּה וְהִרְחַבָּה - כוס הפורענות שהיא מליאה ועמוקה (מליאה בצרות) תִּהְיֶה לְצַחֵק וְלִלְעַג מְרֵבָה לְהַכִּיל - הגויים יצחקו על ריבוי הפורענות שבאה עליך (שהכוס מכילה ריבוי פורענות)

לג. שְׁכָרוֹן וַיְגֹזֵן תִּמְלֵאִי - שהכוס מליאה בשכר שיגרום לך שכרות ויגון. כוס שְׁמָה וְשִׁמְמָה כוס אַחֻתֶיךָ שְׁמָרוֹן - שתהיי שוממה מריבוי הפורענות שבכוס כמו הפורענות שבאה על אחותך.

לד. וְשִׁתִּית אֹתָהּ וּמָצִית - תשתי את כל מה שהכוס מכילה ואפילו תמצצי את הטיפות האחרונות (שהפורענות תהיה עליך עד תום)

וְאֵת חֲרָשֶׁיהָ תִּגְרְמִי וְשִׁדִּיךָ תִּנְתַּקִּי - תשברי את הכוס כדי למצוץ משברי החרס מה שנבלע בהם ותחבלי ותשחיתי בגופך מרוב צרות. כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נָאִם ה' אלקים.

לה. לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' אלקים יַעַן שָׁכַחְתָּ אוֹתִי וַתִּשְׁלִיכִי אוֹתִי אַחֲרַי גֹּזֶף - השלכת אותי כמו שמשליכים חפץ מאחורי הגוף כדי לא לראות.

וְגַם אֶת שְׂאֵי זְמַתְךָ וְאֵת תִּזְנוֹתֶיךָ - לכן את תסבלי בעבור הזימה והזנות שעשית.

לו. וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי בֶּן אָדָם הֲתִשְׁפּוֹט אֶת אֱהֻלָּהּ וְאֵת אֱהֻלִּיבָה - האם תשפוט אותם על כל מעשיהם אלו. וְהִגֵּד לָהֶן אֵת תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן - תוכיח אותם על כל תועבותיהם.

לז. כִּי נִאֲפוּ וְדָם בִּידֵיהֶן וְאֵת גְּלוּלֵיהֶן נִאֲפוּ - עשו גילוי עריות ורצחו ועבדו ע"ז. וְגַם אֵת בְּנֵיהֶן אֲשֶׁר יִלְדוּ לִי הֶעֱבִירוּ לָהֶם לְאֲכָלָהּ - העבירו את בניהם למולך.

לח. עוֹד זֹאת עָשׂוּ לִי טִמְאוּ אֶת מִקְדָּשִׁי בַיּוֹם הַזֶּה וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי חִלְּלוּ

לט. וּבְשַׁחַטְטָם אֵת בְּנֵיהֶם לְגְלוּלֵיהֶם - היו שוחטים את בניהם לע"ז. וַיָּבֵאוּ אֶל מִקְדָּשִׁי בַיּוֹם הַזֶּה לְחַלְּלוֹ - ואח"כ באים לביהמ"ק כדי לחללו ולהכעיס אותי. וְהִנֵּה כֹה עָשׂוּ בְּתוֹךְ בֵּיתִי - כך עשו גם בביהמ"ק - את כל התועבות הללו.

מ. וְאִף כִּי תִשְׁלַחְנָה לְאֲנָשִׁים בָּאִים מִמֶּרְחֶק - היו שולחים לגויים שיבואו אליהם ממקום רחוק כדי שילמדו אותם לעבוד ע"ז. אֲשֶׁר מִלְאָךְ שְׁלוּחַ אֲלֵיהֶם וְהִנֵּה בָאוּ - שלחו שליח אליהם שיבואו והם באו. לְאֲשֶׁר רָחַצְתָּ כַּחֲלָת עֵינַיִךָ וְעֵדִית עָדִי - והתקשטת לכבודם.

מא. וַיִּשְׁבַּתְּ עַל מִטָּה כְּבוֹדָהּ - וישבת לפנייה על מטה מכובדת. וְשִׁלַּחַן עָרוּךְ לְפָנֶיהָ - וערכת לפני המיטה שלחן מלא מאכלים. וּקְטָרְתִּי וְשִׁמְנִי שִׁמְתָה עָלֶיהָ - וגם קטורת ושמן שמת על המיטה והכל עשתה כדי לכבד את הגויים.

מב. וְקוֹל הַמּוֹזֵן שְׁלוֹ בָהּ - היו בהמון העם שבירושלים קולות של שלווה (שלא היה לה מלחמה). וְאֵל אֲנָשִׁים מְרֵב אָדָם מוֹבָאִים סְבָאִים מִמְדַּבֵּר - היתה לה שלווה למרות שהגיעו אליה הרבה אנשים שבאו מהמדבר ממקום שנקרא סבא. (והם ידועים בתור אנשים רעים ואכזריים). וַיִּתְּנוּ צְמִידִים אֶל יְדֵיהֶן וְעֵטְרַת תְּפָאֲרַת עַל רָאשֵׁיהֶן - היו מתקשטות לפני הגויים כדי למצוא חן בעיניהם (שילמדו אותה את הע"ז שלהם)

מג. ואמר לבלה נאופים - אמר ה' חשבתי שעכשיו שהיא כבר בלתה והזדקנה בזנותה וניאופה. עתה יזנו תזנותה והיא - תצא ותפסיק את זנותיה אבל היא נשארת ברעתה.

מד. ויבוא אליה כבוא אל אשה זונה - באו אליה הגויים כמו שבאים לאשה זונה (כך היא עבדה כל עבודה זרה שקיימת) בן באו אל אלה ואל אהליבה אשת הזמה - כך באו הגויים אל שומרון וירושלים שהם נשות זימה וזנות ללמדה ע"ז.

מה. ואנשים צדיקים המה ישפטו אותם משפט נאפות ומשפט שפכות דם - בבל נקראים לעומתם אנשים צדיקים והם ישפטו אותה על זנותה ורציחותיה. כי נאפת הנה ודם בידיהן - זונות ורוצחות.

מו. כי פה אמר ה' אלקים העלה עליהם קהל - אויב. ונתן אתהן לזעודה ולבו - יעשה בהם פורענות שיהיו בחרדה ורעדה וילקח מהם כל שלם.

מז. ורגמו עליהן אבן קהל - ירגמו אותם באבן האויבים. וברא אותהן בחרבותם - ויכרתו אותם בחרבותם. בניהם ובנותיהם יהרגו ובתיהן באש ישרפו

מח. והשבתי זמה מן הארץ - תפסק הזנות מא"י. ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזמתכנה - יקבלו מוסר כל הנשים בעולם שלא להתנהג כמותכן בכזאת זימה.

מט. ונתנו זמתכנה עליכן וחסאי גלוליכן תשאינה - האויב שיבוא עליכם יעניש אתכם על זימתכם, ועל החטאים שעבדתם ע"ז תסבלו מידיהם. וידעתם כי אני ה' אלקים - בעונש שיבוא עליכם תדעו שהי מקיים את דבריו ותאמינו בו.

פרק כ"ד :

א. ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית - לצדקיהו בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר - יי בטבת.

ב. בן אדם כתב לך את שם היום את עצם היום הזה - תכתוב ותפרסם את התאריך הזה. סמך מלך בכל אל ירושלם בעצם היום הזה - היום שבא לצור על ירושלים.

ג. ומשל אל בית המרי משל ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים - תמשל משל לעם המרדן שבירושלים. שפת הסיר שפת וגם יצק בו מים - תשים את הסיר על האש ושים בסיר מים.

ד. אסף נתחיה אליה כל נתח טוב ירד וכתף - תכניס לסיר חתיכות משובחות. מבחר עצמים מלא - ותמלא את הסיר גם בשאר חלקי הבשר.

ה. מבחר הצאן לקוח - הבשר שתשים בסיר שיהיה מהמובחר שבצאן. וגם דור העצמים תחתייה - ותדליק מדורה מתחת לסיר ותקח להבערת האש את איברי הבשר (במקום עצים). רתח רתחיה גם בשלו עצמיה בתוכה - תרתח את הבשר בסיר עד שגם החתיכות הקשות לבישול יתבשלו.

ו. לכן כה אמר ה' אלקים אוי עיר הדמים - ירושלים שנעשים בה מעשי רצח. סיר אשר תלאתה בה - ירושלים היא כמו סיר שכאשר מבשלים בו צף למעלה הלכלוך של הבשר. וחלאתה לא יצאה ממנה - ולא

הוציאו ממנה את הלכלוך. לְנִתְחִיָּה לְנִתְחִיָּה הוֹצִיאָהּ לֹא נָפַל עָלֶיהָ גּוֹרֵל - תוציא את חתיכות הבשר חתיכה אחר חתיכה. לא עשו גורל איזה חתיכה תצא קודם.

ז. כִּי דָמָה בְּתוֹכָהּ הָיָה עַל צִחִיחַ סֶלַע שָׁמְתָהּ - לא הסתירו את מעשי הרצח שלהם השאירו את הדם ששפכו בגלוי על סלע יבש. לֹא שָׁפַכְתָּהּ עַל הָאָרֶץ לְכִסּוֹת עָלָיו עֵפֶר - לא שפכו את הדם על האדמה כדי שבלע ויוסתר מעשיהם.

ח. לְהַעֲלוֹת חֲמָה לְנֶקֶם נֶקֶם נָתַתִּי אֶת דָּמָהּ עַל צִחִיחַ סֶלַע לְבִלְתִּי הַפְּסוֹת - הדם נשאר גלוי כדי שיזעק לפני ויעלה בי כעס להענישם.

ט. לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים אֹי עִיר הַדְּמִים גַּם אֲנִי אֶגְדִּיל הַמְדוֹרָה - שהאש תגדל ותתחזק.

י. הֲרֵבָה הָעַצִּים הַדִּלֵּק הָאֵשׁ הָתָם הַבָּשָׂר - אשים הרבה עצים כדי שהמדורה תדלק היטב ותשרוף את הבשר. וְהִרְקַח הַמְּרַקְחָה וְהַעֲצָמוֹת יִחָרוּ - כמו שמערבבים תבלינים בבישול, והבישול יהיה עד שגם העצמות יתייבשו מרוב חום הבישול.

יא. וְהַעֲמִידָהּ עַל גְּחֻלֶיהָ רִקָּה - הסיר יעמד על האש עד שכל מה שנמצא בו ישרף והוא ישאר ריק. לְמַעַן תַּחֲסֶם וְחָרָה נַחֲשָׁתָהּ - עד שהסיר יתחמם וישרף אפילו הנחושות שהסיר עשוי ממנו. וְנִתְכָּה בְּתוֹכָהּ טְמֵאָתָהּ תַּחֲסֶם חֻלְאָתָהּ - תינמסו בתוך ירושלים (כל מעשי הטומאה שעשיתם יגמרו).

יב. תֵּאֲנִים הַלְּאֵת - עוונות שקר הרבתם לעשות עד שהתעייפתם. וְלֹא תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֻלְאָתָהּ בְּאֵשׁ חֻלְאָתָהּ - ולכן לא יצליחו להנצל מהפורענות כל הרשעים שבתוך ירושלים.

יג. בְּטְמֵאָתְךָ זָמָה - בגלל הטומאות של הזנות והעוֹזִי שעשיתם אתם תיכלו. יַעַן טְהַרְתִּיךָ וְלֹא טְהַרְתָּ - שלחתי נביאים להוכיחך לשוב אלי ולא רצית. מְטֵמְאָתְךָ לֹא תִטְהַרִי עוֹד - לכן ודאי שלא תרצי להטהר מטומאתך. עַד הַנִּיחִי אֶת חַמְתִּי בְּךָ - עד שאענישך ברוב כעסי.

יד. אֲנִי ה' דִּבַּרְתִּי בָּאֵה וְעָשִׂיתִי - מה שדברתי יבוא ויתקיים. לֹא אֶפְרַע וְלֹא אֶחֹס וְלֹא אֶנְחַם - לא אבטל את גזירתי ולא ארחם ואתחרט על מחשבותי. בְּדַרְכֶיךָ וּכְעִלְלוֹתֶיךָ שֹׁפְטוּךָ נָאִם ה' אֱלֹקִים - יבואו עליך עונשים על כל דרכיך הרעים.

טו. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

טז. בֶּן אָדָם הִנְנִי לֹקַח מִמּוֹךְ אֶת מַחְמַד עֵינֶיךָ בְּמַגְפָּה - אשתו שהיא אהובה עליו תמות במגיפה. וְלֹא תִסְפַּד וְלֹא תִבְכֶּה וְלֹא תִבּוֹא דְמַעַתְךָ - אסור לך להתאבל ולהצטער.

יז. הֲאֵנֶק דָּם - תשתוק מלהאנח ולבכות. מֵתִים אֲבָל לֹא תַעֲשֶׂה - לא תעשה אבילות על מת. פֶּאֶרְךָ חֲבוּשׁ עֲלֶיךָ - תמשיך ללבוש את כובעך המפואר. וְנִעְלִיךָ תִשִּׂים בְּרַגְלֶיךָ - ותנעל נעלים. וְלֹא תַעֲטֶה עַל שָׁפָם - דרך האבלים שמכסים את הפה (כמו המצורע "ועל שפם יעטה") וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכַל - דרך האבלים שמכניסים להם אוכל אנשים אחרים (סעודת הבראה)

יח. וְאֲדַבֵּר אֶל הָעָם בְּבִקְרָה וְתַמְתָּ אִשְׁתִּי בְּעָרֵב - נבאתי את הדברים בבקר והם התקיימו בערב. וְאֶעֱשֶׂ בְּבִקְרָה בְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי - בבקר למחרת.

יט. ויאמרו אלי העם הלא תגיד לנו מה אלה לנו כי אתה עשה - מה דבר זה מרמוז אלינו.

כ. ואמר אליהם דבר ה' היה אלי לאמר

כא. אמר לבית ישראל כה אמר ה' אלקים הנני מחלל את מקדשי גאון עזכם - המקדש שהוא גאות וחוזק ישראל יחולל ע"י הגויים. מחמד עיניכם ומחמל נפשכם - שהוא בשבילכם אהוב ביותר. ובניכם ובנותיכם אשר עזבתם בחרב ופלו - שהשאתם את ילדיכם בירושלים מתי שיצאתם לגלות.

כב. ועשיתם כאשר עשיתי - שלא תתאבלו על החורבן כמו שאני לא התאבלתי על אשתי. על שפם לא תעטו ולחם אנשים לא תאכלו - כנ"ל

כג. ופארכם על ראשיכם ונעליכם ברגליכם - כנ"ל. לא תספדו ולא תבכו - כנ"ל ונמקתם בעונתיכם - תנמסו ברוב עוונתיכם. ונהמתם איש אל אחיו - תנהמו ותבכו אחד לשני מרוב צער.

כד. והיה יחזקאל לכם למופת - שכך יקרה לכם. ככל אשר עשה תעשו - כמו שיחזקאל התנהג כך תתנהגו שלא תתאבלו. בבאה וידעתם כי אני ה' אלקים - שתגיע הפורענות תדעו שדברי ה' מתקיימים.

כה. ואתה בן אדם הלא ביום קחתי מהם את מעוזם - את חוזקם. משוש תפארתם - הבית שהוא משמח אותם ומפאר אותם. את מחמד עיניהם - שאוהבים אותו. ואת משא נפשם בנייהם ובנותיהם - ואת ילדיהם שנפשם יוצאת אליהם מאהבה.

כו. ביום ההוא יבוא הפליט אליך להשמעות אונים - יגיע זמן שיבוא אליך פליט מהמלחמה להשמיע לך את הבשורה הרעה שכבשו את ירושלים.

כז. ביום ההוא יפתח פיך את הפליט ותדבר ולא תאלם עוד - כי עד עכשיו היה כמו אלם שלא קבלו את דבריו ולא האמינו לו. והיית להם למופת וידעו כי אני ה' - ועכשיו ידעו שכל מה שאמרת אמת ויאמינו בה'.

פרק כ"ה:

א. ויהי דבר ה' אלי לאמר

ב. בן אדם שים פניך אל בני עמון והנבא עליהם - תסתכל לכוון ארצם ותנבא.

ג. ואמרת לבני עמון שמעו דבר ה' אלקים כה אמר ה' אלקים יען אמרתי האח - בגלל ששמחת לאיד (ועל השבר שיש לבני) אל מקדשי כי נחל - על ביהמ"ק שהתחלל ונחרב. ואל אדמת ישראל כי נשמה - ועל השממה בארץ. ואל בית יהודה כי הלכו בגולה - ועל גלות יהודה.

ד. לכן הנני נתנדף לבני קדם למורשה - ירשו אותך בבל שנמצאים בצד קדם. וישבו טירותיהם בך - ויכבשו אותך ויגורו בארמנותיך. ונתנו בך משכניהם - וישכנו בארצך. המה יאכלו פריך - ויאכלו את פריך. והמה ישתו חלבך - וישתו את החלב של צאנך.

ה. ונתתי את רבה לנוה גמלים - עיר הבירה של עמון תהיה חרבה ויהיה מקום משכן לגמלים. ואת בני עמון למרבץ צאן - שאר ארצך יהיה מקום רביצת צאן. וידעתם כי אני ה'

ו. כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעֲזֹר מִחֲאָדָּר יָד וְרַקְעָד בְּרַגְלֵי - מחאתם כף בשמחה על מפלת ישראל וכן דפקתם ברגליכם לשמחה על שבר ישראל. וְתִשְׂמַח בְּכָל שְׂאֵטָה בְּנַפְשׁ אֵל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל - ושמחת על מפלתם מרוב הבזיון שיש לך על אדמת ישראל.

ז. לִבְנֵי הַנְּטִי אֶת יָדֵי עֲלִיָּה - להעניש אותך. וְנִתְתִּיךָ לְבִז לְגוֹיִם - תהיה מבוזזה בעמים. וְהִכְרַתִּיךָ מִן הָעַמִּים וְהֶאֱבַדְתִּיךָ מִן הָאָרְצוֹת - תוכרת ותאבד מכל העמים והארצות. אֲשַׁמִּידְךָ וְיִדְעָתָ כִּי אֲנִי ה' - תשמד ולא ישאר מעמד כלום.

ח. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעֲזֹר מוֹאָב וְשַׁעִיר הַנֶּהָה כְּכֹל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה - שכמו שלכל הגוים העיז לא מועילה להם כך גם אלקי ישראל לא משגיח על עמו.

ט. לִבְנֵי הַנְּטִי פִתַּח אֶת פֶּתַח מוֹאָב מִהָעָרִים מֵעָרֵי מִקְצֵהוּ - אפתח את גבולות ארצו שיבואו דרכם האויבים לכובשו. צְבִי אֶרֶץ בֵּית הַיְשִׁימוֹת בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיַת יִמָּה - הערים היפות שלו.

י. לְבָנֵי קָדָם עַל בְּנֵי עַמּוֹן וְנִתְתִּיךָ לְמוֹרְשָׁה - אפתח את ארץ עמון בפני בבל שבאים מצד קדם והם ירשו אותה. לְמַעַן לֹא תִזְכָּר בְּנֵי עַמּוֹן בְּגוֹיִם - שלא יזכר שמה בארצות הגויים.

יא. וּבְמוֹאָב אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים וְיִדְעוּ כִּי אֲנִי ה' - גם על מואב אביא פורענות.

יב. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעֲזֹר עֲשׂוֹת אֲדָוִם בְּנִקְמָה נִקְמָה לְבֵית יְהוּדָה - אנקום באדום על מה שעשו ליהודה. וַיֹּאשְׁמוּ אֲשׁוּם וְנִקְמוּ בָהֶם - שיש לאדום אשמה על התנהגותם שנקמו בישראל.

יג. לִבְנֵי כֹה אָמַר ה' אֱלֹקִים וְנִתְתִּיךָ יָדֵי עַל אֲדָוִם וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אֲדָם וּבְהֶמָּה - אענישה ואכריתה. וְנִתְתִּיךָ חֲרָבָה מִתִּימָן - תהיה חרבה מצידה הדרומי עד סוף ארצה. וְדִדְנָה בְּחָרֵב יַפְלוּ - אנשי דדן (עיר באדום) ימותו בחרב.

יד. וְנִתְתִּיךָ אֶת נִקְמַתִּי בְּאֲדָוִם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ בְּאֲדָוִם כְּאִפִּי וְכַחֲמַתִּי - לעתיד ישראל ינקמו באדום נקמה גדולה כגודל כעסו של ה' עליהם. וְיִדְעוּ אֶת נִקְמַתִּי נְאֻם ה' אֱלֹקִים - ואדום ידעו שהפורענות באה עליהם בנקמה על מעשיהם.

טו. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעֲזֹר עֲשׂוֹת פְּלִשְׁתִּים בְּנִקְמָה - עשו צרות לישראל כמו שהם נוקמים בהם. וַיִּנְקְמוּ נִקְמָה בְּשֹׂאט בְּנַפְשׁ - והנקמה שעשו היא מרוב הבזיון שביזו את ישראל. לְמִשְׁחִית אֵיבַת עוֹלָם - השחיתו בישראל כאילו היתה להם שנאת עולם למרות שישראל לא עשו להם רעה.

טז. לִבְנֵי כֹה אָמַר ה' אֱלֹקִים הַנְּטִי נוֹטָה יָדֵי עַל פְּלִשְׁתִּים וְהִכְרַתִּי אֶת כְּרַתִּים - אעניש את פלשתים ואכרית את אנשי כרתים. וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת שְׂאֵרֵי חוֹף הַיָּם - אהרוג את יושבי חוף הים בארץ פלשתים.

יז. וְעִשִּׂיתִי בָּם נִקְמוֹת גְּדוֹלוֹת בְּתוֹכָהֶן חֲמָה - העונשים שאביא עליהם הם חזקים ברוב כעסי עליהם. וְיִדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי אֶת נִקְמַתִּי בָּם - וידעו שאני ה' המענישם.

פרק כ"ז:

א. וַיְהִי בַעֲשֵׂתִי עֶשְׂרֵה שָׁנָה - לצדקיהו. בְּאַחַד לַחֲדָשׁ - לא כתוב באיזה חודש (אולי מדובר על חדש אב שנחרב הבית)
הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

ב. בֶּן אָדָם יַעַן אֲשֶׁר אָמְרָה צַר עַל יְרוּשָׁלַם הָאֵת - שמחה על מפלת ירושלים. נִשְׁבְּרָה דְלֹתוֹת הָעַמִּים נִסְבָּה
אֵלַי - נשבור את שעריה של ירושלים (שכל העמים היו באים לסחור איתה) ונעביר את המסחר לצור. אִמְלֵאָה הַחֲרֻבָּה
- אתמלא ואעשיר מחורבן ירושלים.

ג. לִבְנֵי פֶה אָמַר ה' אֱלֹקִים הִנְנִי עֲלִיךָ צַר - אבוא להענישך. וְהֵעֲלִיתִי עֲלֶיךָ גוֹיִם רַבִּים פְּהֵעֵלוֹת הַיָּם לְגִלְיוֹ -
הרבה גוים יבואו להשחיתך (מרובים כמו גלי הים).

ד. וְשִׁחַתְתוּ חֲמוֹת צַר וְהָרְסוּ מִגְדָּלֶיהָ - יהרסו חומותיך וגם את מגדלי השמירה יהרסו. וְסַחֲתִי עֲפָרָה מִמְּנָה -
יעקרו את עפר ארצה וישפך אל הים. וְנָתַתִּי אוֹתָהּ לְצַחֲחִת סֻלַּע - וישאירו אותה על סלע יבש בלי אדמה (צור)
בנויה על סלע בתוך הים)

ה. מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה בְּתוֹךְ הַיָּם - תהיה בזויה ומושפלת שישטחו עליה הדיגים את רשתות הדיג שלהם. כִּי
אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם ה' אֱלֹקִים וְהִיְתָה לְבֹז לְגוֹיִם - מבזזה בעמים.

ו. וּבְנוֹתֶיהָ אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה בַחֲרָב תִּהְרָגְנָה - כל הישובים שסביבה יהרגו. וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי ה'

ז. כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹקִים הִנְנִי מֵבִיא אֶל צַר נְבוּכַדְרֶאֱצַר מֶלֶךְ בָּבֶל מִצָּפוֹן מֶלֶךְ מַלְכִים - מלך גדול שמושל
על מלכים רבים. בְּסוּס וּבָרֶכֶב וּבַפָּרָשִׁים וְקָהַל וְעַם רָב - צבא גדול.

ח. בְּנוֹתֶיהָ בִּשְׂדֵה בַחֲרָב יִהְרָג - אנשי הישובים שסביבה יהרגו בחרבו. וְנָתַן עֲלֶיךָ דֵיֶק - מגדל מול החומה
לירות חיצים ואבנים לתוכה. וְשָׁפַךְ עֲלֶיךָ סֻלָּה - ערימת עפר ליד החומה כדי לטפס עליה. וְהָקִים עֲלֶיךָ צְנָה -
חיילים לבושי מגן.

ט. וּמַחֵי קָבְלוּ יָתֵן בַּחֲמוֹתֶיךָ - ישליכו אבנים (כמו "פגזים") להרוס את החומה. וּמִגְדָּלֶיךָ יָתֵן בַּחֲרֻבוֹתָיו -
מגדלי העיר ישבור בחרבו.

י. מִשְׁפַּעַת סוּסָיו יִכְסֹף אֲבָקָם - מרוב סוסי צבא בבל יעלה אבק ברגלם שיכסה את צור. מִקוֹל פָּרֶשׁ וְגִלְגָּל
וְרֶכֶב תִּרְעַשְׁנָה חוֹמוֹתֶיךָ - תהיה רעידה חזקה מריבוי כלי המלחמה. בָּבֹאוּ בְּשַׁעְרֶיךָ כַּמְבֹאֵי עִיר מִבְּקָעָה -
כאשר יבואו על שעריך לכבשך, יכנסו לתוכך כמו שבאים על עיר שנבקעה חומתה.

יא. בַּפָּרְסוֹת סוּסָיו יִרְמֹס אֵת כָּל חוֹצוֹתֶיךָ - הסוסים ירמסו ברגליהם ברחובות העיר את אנשיך. עִמָּךְ בַּחֲרָב
יִהְרָג וּמַצְבּוֹת עֲזָף לְאָרְצָן תִּרְד - כל חוזקך ירד לארץ ותהיי חלשה ומושפלת.

יב. וְשָׁלְלוּ חֵילֶיךָ וּבָזוּ רֵבְלֹתֶיךָ - יבזו את כל עושרך וסחורתך. וְהָרְסוּ חוֹמוֹתֶיךָ וּבִתֵּי חֲמֻדֹתֶיךָ יִתְצוּ - את כל
בתי האוצרות ישברו. וְאֲבָנֶיךָ וְעֵצֶיךָ וְעַפְרֶךָ בְּתוֹךְ מַיִם יִשְׁימוּ - ואת כל שברי החורבן ישימו בתוך מי הים.

יג. וְהִשְׁבַּתִּי הַמּוֹן שִׁירֶיךָ - שהיתה בתפארתה היה נשמע בעיר קולות שירים ועכשיו יפסיקו לשיר. וְקוֹל כְּנֹרֶיךָ
לֹא יִשְׁמַע עוֹד - וגם קול ניגון הכינור לא ישמע.

יד. וְנָתַתִּיךָ לְצַחֲחִת סֻלַּע - חריבה, שמכל יופיך ישאר הסלע שעליו היית בנויה. מִשְׁטַח חֲרָמִים תִּהְיֶה - מבזזה
שדיגים ישטחו את רשתות הדיג עליך. לֹא תִבְנֶה עוֹד כִּי אֲנִי ה' דִּבַּרְתִּי נְאֻם ה' אֱלֹקִים - לא תחזרי להיות

בנויה.

טו. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים לְצוֹר הֲלֹא מִקּוֹל מִפְּלִתְךָ בָּאֲנֹק חָלַל - מִקּוֹלוֹת הַמִּפְלָה וְצַעֲקוֹת מִתֶּיךָ בַּחֶרֶב. בְּהֶרֶג הָרֶג בְּתוֹכְךָ יִרְעֵשׂוּ הָאִיִּים - כָּל יוֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת שְׁבִים יִשְׁמְעוּ וַיִּקְבְּלוּ רֶעַד וְתַמְהוּן עַל מַה שֶּׁקָּרָה לְךָ.

טז. וַיִּרְדּוּ מֵעַל כְּסֻאוֹתֵם כָּל נְשִׂאֵי הַיָּם - לְסִימָן שֶׁל צַעַר וְאֲבִילוֹת. וְהִסִּירוּ אֶת מְעִילֵיהֶם וְאֶת בְּגָדֵי רִקְמָתָם יִפְשְׁטוּ - יוֹרִידוּ אֶת בְּגָדֵי מַלְכוּתָם. חֲרָדוֹת יִלְבְּשׂוּ - יִשְׁיִמוּ עַל עֲצָמָם חֲרָדָה וּבַהֲלָה. עַל הָאָרֶץ יֵשְׁבוּ - וַיִּשְׁבוּ בְּאֲבִילוֹת עַל הָאָרֶץ. וְחֲרָדוּ לְרֹגְעִים וְשִׁמְמוֹ עֲלֶיךָ - תִּהְיֶה לָּהֶם חֲרָדָה עַל שִׁבְרְךָ וּמִפְּלַתְךָ וַיִּתְמַהוּ עַל מַה שֶּׁקָּרָה לְךָ.

יז. וְנִשְׂאוּ עֲלֶיךָ קִינָה וְאָמְרוּ לְךָ - יִקּוֹנְנוּ עֲלֶיךָ וַיִּסְפִּידוּךָ. אֵיךְ אֲבָדְתָּ נְוִשְׁבַת מִיָּמִים - אֵיךְ קָרָה לְךָ כֹּזֵה חוֹרְבוֹן, אֶת צוֹר שֶׁהֵייתָ נַחֲשֶׁבֶת הַמְּיוֹשֶׁבֶת בַּחוּזֶק וּבַעוֹשֶׁר מִכָּל אֲרָצוֹת הַיָּם. הָעִיר הַהִלְלָה - הָעִיר שֶׁהָיָה מִשְׁבַּחִים אוֹתָהּ. אֲשֶׁר הִיְתָה חֲזָקָה בַּיָּם הִיא וַיִּשְׁבִּיָהּ - מוֹל אֲרָצוֹת הַיָּם הִיְתָה הַכִּי חֲזָקָה. אֲשֶׁר נָתַנּוּ חַתִּימָתָם לְכָל יוֹשְׁבֵיהָ - הִטִּילוּ פֶחַד עַל כָּל אֲרָצוֹת הַיָּם.

יח. עֲתָה יִחְרָדוּ הָאִיִּים יוֹם מִפְּלִתְךָ - כָּל הָאֲרָצוֹת שְׁבִים יִקְבְּלוּ פֶחַד עַל הַמִּפְלָה שֶׁקָּרָתָה לְךָ. וְנִבְהָלוּ הָאִיִּים אֲשֶׁר בַּיָּם מִצִּאֲתֶיךָ - וַיִּבְהָלוּ מִזֶּה שִׁיִּצְאֶת בְּגוֹלָה (שְׁחוֹשְׁבִים - שֶׁאִם כֵּךְ קָרָה לְצוֹר וּדְאִי שֶׁכֵּךְ יִקְרָה לָהֶם).

יט. כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹקִים בְּתַתִּי אֶתְךָ עִיר נַחֲרָבַת כְּעָרִים אֲשֶׁר לֹא נִוִּשְׁבוּ - אֲנִי אַעֲשֶׂה אוֹתְךָ עִיר חֲרִיבָה כְּמוֹ שֶׁמְעוֹלָם לֹא גָרוּ בְךָ. בְּהַעֲלוֹת עֲלֶיךָ אֶת תְּהוֹם וְכִסּוּף הַיָּמִים הָרַבִּים - שָׁמַי הִים יִכְסוּךָ.

כ. וְהוֹרְדְתֶיךָ אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר אֶל עַם עוֹלָם - לְקַבֵּר לַהֲיוֹת כְּמוֹ כָּל הַמֵּתִים שֶׁלִּפְנֵיךָ שֶׁקְּבוּרִים בְּבוֹר (הַקְּבֹר) וְהוֹשְׁבֵתֶיךָ בְּאָרֶץ תַּחְתִּיּוֹת - בְּתַחְתִּית הָאָדָמָה (קְבֹר) כְּחֲרָבוֹת מְעוֹלָם אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - תִּהְיֶי בִּיחָד עִם הָאֲרָצוֹת שֶׁנַּחֲרָבוּ לִפְנֵי זְמַן רַב וְהֵם קְבוּרִים בְּבוֹר הָאָדָמָה. לְמַעַן לֹא תִשְׁבִּי - שֶׁלֹּא תִחְזְרִי לַהֲיוֹת מְיוֹשֶׁבֶת. וְנָתַתִּי צָבִי בְּאָרֶץ חַיִּים - אֲבָל לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת אֶרֶץ הַחַיִּים אַחֲזִיר אֶת יוֹפִיָה וְתַפְאֶרְתָּהּ.

כא. בְּלָהוֹת אֶתְנֶיךָ וְאִינֶיךָ - אֲבִיא עֲלֶיךָ בַּהֲלָה עַד שֶׁלֹּא תִהְיֶי יוֹתֵר בְּעוֹלָם. וְתִבְקָשִׁי וְלֹא תִמְצָאִי עוֹד לְעוֹלָם - מִי שֶׁיַּחֲפֹשׂ אוֹתְךָ לֹא יִמְצָא לְעוֹלָם. נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים.

פֶּרֶק כ"ז:

א. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

ב. וְאַתָּה בֶּן אָדָם שָׂא עַל צַר קִינָה - תִּרְיָם אֶת קוֹלְךָ בְּקִינָה וְהִסְפַּד עַל צוֹר.

ג. וְאַמְרָתָ לְצוֹר הִישָׁבֶת עַל מְבוֹאוֹת יָם - אֶת שִׁיּוֹשֶׁבֶת בְּמִקּוֹם הַנִּמְלָה שֶׁסְּפִינּוֹת מִגִּיעוֹת לָשָׁם. רַכְלַת הָעַמִּים אֶל אִיִּים רַבִּים - סוֹחֲרֵת עִם אֲרָצוֹת רַבּוֹת. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים צוֹר אֶת אֶתְּ אֶמְרָתָ אֲנִי כְּלִילַת יָפִי - אֶת מִתְגַּאֵה וְאוֹמֵר עַל עֲצָמְךָ שֶׁכָּל הַיּוֹפִי נִמְצָא בְךָ.

ד. בְּלֵב יָמִים גְּבוּלֶיךָ - אֶת מוֹקֶפֶת בְּמִי הִים. בְּנִיךָ כְּלָלוּ יָפֶיךָ - הַבּוֹנִים אֶת הָעִיר הַשְּׁלִימוּ אֶת יוֹפֶיךָ שֶׁתִּרְאִי הָעִיר הַיִּפְהָ בְּיוֹתֵר.

ה. בְּרוּשִׁים מְשֻׁנָּר בָּנוּ לְךָ אֶת כָּל לַחְתֵּי־יָם - (מִדְּמָה אֶת צוֹר לְסַפִּינָה וּמִתְאָר מִכַּאֵן וְהִלָּאָה אֶת הַסַּפִּינָה) לַחְתֵּים - דַּפְנוֹת

האניה עשויות מעץ ברוש שמגיע משנר. אָרְז מְלִבְנוֹן לְקַחוּ לַעֲשׂוֹת תֵּרֶן עֲלֶיךָ - עמוד בספינה שעליו תולים את המפרשים.

ו. אֱלוֹנִים מְבֹשֶׁן עֲשׂוּ מְשׁוּטֵיךָ - להשיט את הספינה. קְרִישׁ עֲשׂוּ שֵׁן בֵּת אֲשֶׁרִים מֵאֵי כַתִּים - קרש שאיתו קובעים את כיוון הספינה עשוי משן של פיל שהביאו אותו האשורים מאיי כיתים.

ז. שֵׁשׁ בְּרֻקְמָה מְמִצְרִים הִיא מִפְרִשׁךָ לְהִיּוֹת לָךְ לָנֶס - פשתן רקום ממצרים עשו את מפרשיך שיהיו נראים למרחוק. תְּבַלֵּת וְאַרְגָּמָן מֵאֵי אֵלִישָׁה הִיא מְכַסֶּךָ - הכיסויים לאהל על הגג של הספינה. (לצל מהשמם)

ח. יִשְׁבִי צִידוֹן וְאַרְוֹד הֵיוּ שְׂטִים לָךְ - הם היו האוחזים במשוטים. חֲכַמֶיךָ צוֹר הֵיוּ בָךְ הֵמָּה חֲבָלֶיךָ - מפקדי הספינה.

ט. זְקָנֵי גָבֹל וְחֲכָמֵיהֶם הֵיוּ בָךְ מַחְזִיקֵי בְדָקֶךָ - אומנים בתיקון הספינה. (בודקים מה לחזק) כָּל אַנְיוֹת הַיָּם וּמְלַחֲיָהֶם הֵיוּ בָךְ לַעֲרֹב מֵעֲרָבֶךָ - לסחור איתך בסחורה.

י. פָּרֶס וְלוֹד וּפּוּט הֵיוּ בְּחִילֶךָ אֲנָשֵׁי מְלַחְמָתֶךָ - הצבא היה מחילים שהגיעו מארצות אחרות. מִגֵּן וְכוֹבַע תָּלוּ בָךְ הֵמָּה נָתַנוּ הַדָּרֶךְ - הדר של יראה וגבורה שכלי המלחמה תלויים במקום בולט.

יא. בְּנֵי אֲרֹד וְחִילֶךָ עַל חוֹמוֹתֶיךָ סָבִיב - שומרים את ומות צור. וְגַמְדִים בְּמַגְדָּלוֹתֶיךָ הֵיוּ - אנשים נמוכי קומה היו השומרים במגדלי השמירה של צור. שְׁלֹטֵיהֶם תָּלוּ עַל חוֹמוֹתֶיךָ סָבִיב מְגִינִים. הֵמָּה כָּלְלוּ יַפְיֶךָ - גם המגינים עשו רושם של חוזק גבורה מלאי יופי.

יב. תְּרַשִׁישׁ סַחְרָתֶךָ מְרֹב כָּל הוֹן - מרוב עושרך רצו סחור איתך. בְּכֶסֶף בְּרֹזֶל בְּדִיל וְעוֹפֶרֶת נָתַנוּ עֲזוֹבוֹנֶיךָ - סחרו איתך בחפצים אלו.

יג. יוֹן תַּבַּל וּמִשְׁךָ הֵמָּה רִכְלֶיךָ - סחרו איתך. בְּנֶפֶשׁ אָדָם וְכָלִי נְחֹשֶׁת נָתַנוּ מֵעֲרָבֶךָ - בעבדים ונחושת סחרו איתך.

יד. מִבֵּית תּוֹגְרָמָה סוּסִים וּפָרָשִׁים וּפָרָדִים נָתַנוּ עֲזוֹבוֹנֶיךָ - שילמו במסחר איתך. טו. בְּנֵי דָדָן רִכְלֶיךָ אֵיִם רְבִים סַחְרֹת יָדֶיךָ - סחרו איתך. קְרָנוֹת שֵׁן וְהַבְּנִים הַשִּׁיבוּ אֶשְׁכְּרֶךָ - קרני יעלים ושיני פיל וטווסים הביאו לך במתנה.

טז. אָרֶם סַחְרָתֶךָ מְרֹב מַעֲשֵׂיךָ - שידעו שיש לך עושר גדול. בְּנֶפֶךָ אֲרָגָמָן וְרֻקְמָה וּבוּץ וְרֵאמוֹת וְכַדְכַד נָתַנוּ בְּעֲזוֹבוֹנֶיךָ - באבנים יקרות וסוגי בד יקר סחרו איתך.

יז. יְהוּדָה וְאַרְץ יִשְׂרָאֵל הֵמָּה רִכְלֶיךָ - סחרו איתך. בְּחֲטִי מִנִּית וּפִנֵּג וְדָבֶשׁ וְשֶׁמֶן וְצִירֵי נָתַנוּ מֵעֲרָבֶךָ - בחיטים שמגיעים ממקום ששמו מינית ובפנג שהוא שמן אפרסמון סחרו איתך.

יח. דְּמָשֶׁק סַחְרָתֶךָ בְּרֹב מַעֲשֵׂיךָ - ברוב עשרך רצו לסחור איתך. מְרֹב כָּל הוֹן בֵּינֵן חֲלָבוֹן וְצֶמֶר צָחַר - יין משובח ולבן (כמו חלב) ובצמר לבן.

יט. וְדָן וְיוֹן מְאוּזֵל בְּעֲזוֹבוֹנֶיךָ נָתַנוּ - באו בשיירות לסחור איתך. בְּרֹזֶל עֲשׂוֹת קָדָה וְקָנָה בְּמֵעֲרָבֶךָ הִיא - ברזל נוצץ ובסוגי בושם סחרו איתך.

כ. דָּדָן רַכְלֵתָּ בְּבִגְדֵי הַפֶּשֶׁת לְרַכְבָּהּ - בבגדים יקרים לריפוד המרכבה לאנשים בני חורין (עשירים). כ.א. עָרַב וְכָל נְשֵׂי־אֵי קָדָר הֵמָּה סַחְרֵי יָדָךְ - סוחרים במקום שלך. בְּכָרִים וְאֵילִים וְעֵתוּדִים בָּם סַחְרֵי־ךְ - כבשים שמנים.

כב. רַכְלֵי שָׂבָא וְרַעְמָה הֵמָּה רַכְלֵי־ךְ - סוחרים איתך. בְּרֹאשׁ כָּל בֶּשֶׂם - בבשמים החשובים. וּבְכָל אֶבֶן יִקְרָה וְזָהָב נִתְּנוּ עֲזֹבוֹנֶיךָ - סחרו איתך.

כג. חָרָן וְכִנְהַ וְעֵדֶן רַכְלֵי שָׂבָא - כולם מקומות שסחרו עם צור. אֲשׁוּר כְּלָמֶד רַכְלֵתָּךְ - אשור ומדי היו סוחרים איתך.

כד. הֵמָּה רַכְלֵי־ךְ בְּמַכְלָלִים - בכל הדברים המושלמים ביופי. בְּגִלּוּמֵי תְּכֵלֶת וְרַקְמָה וּבִגְנָזֵי בְּרָמִים - גלימות עשויות מתכלת ורקמה ובתכשיטים יקרים שגונזים ומסתירים אותם בארגזים מיוחדים. בְּחֻבְלִים חֲבָשִׁים וְאַרְזִים בְּמַרְכְּלֵתָּךְ - הארגזים היו מעץ ארז (-ארוזים) וקשורים בחבלים יפים.

כה. אֲנִיּוֹת תְּרִשִׁישׁ שְׂרוֹתֶיךָ מְעַרְבָּךְ - באו בשיירות של אניות רבות לסחור איתך. וְתַמְלָאֵי וְתַכְבְּדֵי מָאֵד בְּלֵב יָמִים - התעשרת מאד מכל ארצות היס.

כו. בְּמַיִם רַבִּים הֵבִיאוּךָ הַשָּׁטִים אוֹתָךְ - המשיטים את הספינה הביאו אותך למקום מים עמוקים. רוּחַ הַקָּדִים שָׂבַרְךָ בְּלֵב יָמִים - ושם רוח מזרחית שברה את האוניה שהיתה באמצע היס.

כז. הוֹנֵךְ וְעֲזֹבוֹנֶיךָ מְעַרְבָּךְ - כל הסחורות שהיו באניה והעושר הרב שהחזיקה. מְלַחֵיךָ וְחַבְלֵיךָ מַחְזִיקֵי בְדָךְךָ - כל אנשי הספינה שמוליכים אותה ומתקנים את מה שצריך בה. וְעַרְבֵי מְעַרְבָּךְ וְכָל אֲנָשֵׁי מְלַחְמֵתָּךְ אֲשֶׁר בְּךָ וּבְכָל קְהָלְךָ אֲשֶׁר בְּתוֹכְךָ - וכל הסוחרים והחילים ושאר האנשים שבתוכך. יִפְּלוּ בְּלֵב יָמִים בְּיוֹם מַפְלֵתָּךְ - טבעו בים ביום שפגעה בך הפורענות.

כח. לְקוֹל זַעֲקַת חַבְלֵיךָ יִרְעָשׁוּ מְגַרְשׁוֹת - שנשמע קולות הזעקה של מנהיגי הספינה רעדו מגרשי הערים והמקומות שסמוכים לספינה הטובעת.

כט. וַיִּרְדּוּ מֵאֲנִיּוֹתֵיהֶם כָּל תַּפְשֵׁי מְשׁוֹט - כל המשיטים את ספינותיהם ירדו מאוניותם. מְלָחִים כָּל חַבְלֵי הַיָּם אֶל הָאָרֶץ יַעֲמְדוּ - וכל עובדי האוניות ומפקדיהם ירדו מהאניה ונעמדו על הארץ.

ל. וְהַשְּׂמִיעוּ עֲלֵיךָ בְּקוֹלָם וַיִּזְעְקוּ מֵרָה - וזעקו בקול מר על שברך. וַיַּעֲלוּ עָפָר עַל רְאשֵׁיהֶם בְּאִפְרֵי יִתְפַּלְשׁוּ - התאבלו.

לא. וְהִקְרִיחוּ אֵלֶיךָ קִרְחָה וְחָגְרוּ שָׂקִים - כדרך שמתאבלים על מת. וּבָכוּ אֵלֶיךָ בְּמַר נֶפֶשׁ מִסָּפֵד מָר - בכו על מפלתך והספידו אותך בקול עצוב.

לב. וְנָשְׂאוּ אֵלֶיךָ בְּנֵיהֶם קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלֶיךָ - וקוננו והספידו אותך. מִי כְּצוֹר כְּדָמָה בְּתוֹךְ הַיָּם - מי עוד דומה לצור בין כל הארצות של היס.

לג. בְּצֵאת עֲזֹבוֹנֶיךָ מִיָּמִים הַשְּׁבַעַת עַמִּים רַבִּים - כאשר היית בגדולתך היית משביעה בסחורותייך את הארצות. בָּרַב הוֹנֵיךָ וּמְעַרְבֶיךָ הַעֲשֵׂרֶת מְלָכֵי אֶרֶץ - ברוב עושרך היית מעשירה את מלכי הארץ.

לד. עַת נִשְׁפָּרַת מִיָּמִים בְּמַעֲמָקֵי מַיִם - עכשיו שאת נשברת וטבעת בעומק היס. מְעַרְבָּךְ וְכָל קְהָלְךָ בְּתוֹכְךָ נִפְּלוּ - כל הסחורה שיש לך וכל עמך טבעו יחד איתך.

לה. כל יִשְׁבֵי הָאֵיִם שְׁמָמוּ עָלֶיךָ - כל אנשי ארצות הים השתוממו למפלתך. וּמִלְכֵיהֶם שָׁעָרוּ שְׁעַר רַעְמוֹ פָּנִים - המלכים של הארצות רעדו מפחד והיו עצובים וכעוסים.

לו. סִחְרִים בְּעַמִּים שָׁרְקוּ עָלֶיךָ - הסוחרים של הארצות שרקו ברוב השתוממות על מפלתך. בְּלִהוֹת הָיִיתָ וְאֵינְךָ עַד עוֹלָם - בהלה גדולה היתה בך במפלתך ויותר לא תחזור להיות כמו שהיית.

פרק כ"ח:

א. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

ב. בֶּן אָדָם אָמַר לְנֶגִיד צֹר - למלך צור. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעַן גָּבַהּ לְבָבְךָ וַתֹּאמֶר אֵל אָנֹכִי - התגאית ואמרת על עצמך שאתה אלהים. מוֹשֵׁב אֱלֹהִים יִשְׁבְּתִי בְּלֵב יָמִים - שאתה יושב בים ושולט כמו שהי יושב ושולט בשמים. וְאַתָּה אָדָם וְלֹא אֵל - אבל אתה בסך הכל אדם ולא אל. וַתִּתֵּן לְבָבְךָ בְּלֵב אֱלֹהִים - ואיך אתה מעז להשוות עצמך לאלהים.

ג. הֲנִיָּה חָכֵם אַתָּה מִדְּנִיָּאל - האם אתה יותר חכם מדניאל? כָּל סְתוּם לֹא עֲמֹמוֹךָ - וכל דבר קשה וסתום לא נסתר ממך?

ד. בְּחִכְמָתְךָ וּבִתְבוּנָתְךָ עָשִׂיתָ לָךְ חֵיל - אתה אומר על עצמך שבזכות חכמתך העשרת. וַתַּעַשׂ זֶהָב וְכֶסֶף בְּאוֹצְרוֹתֶיךָ - והרווחת הרבה זהב וכסף ומלאת את אוצרותיך בהם.

ה. בָּרַב חִכְמָתְךָ בְּרִבְלֶתְךָ הִרְבִּיתָ חֵילְךָ - התגאית שאמרת שבחכמתך במסחר התעשרת וַיִּגְבַּהּ לְבָבְךָ בְּחֵילְךָ - והתגאית בעושרך ולא תלית שעושרך והצלחתך הם מאת ה'.

ו. לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים יַעַן תִּתַּךְ אֶת לְבָבְךָ בְּלֵב אֱלֹהִים - בגלל שהשווית את עצמך לה'. לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ זָרִים עָרִיצִי גוֹיִם - גויים זרים וחזקים. וְהִרִיקוּ חֲרִבוֹתָם עַל יָפִי חִכְמָתְךָ - ישלפו את חרבותיהם עליך ולא יועילו לך חכמתך ויופיך להנצל. וְחָלְלוּ יַפְעָתְךָ - יבזו את יופיך הזוהר.

ז. לְשַׁחַת יוֹרְדוֹךָ וּמָתָה - לקבר יורידו אותך. מְמוֹתֵי חָלָל בְּלֵב יָמִים - ותמות כמו מתי חרב למרות שאתה מתגאה בחזקתך בין כל ארצות הים.

ט. הָאֹמֵר תֹּאמֶר אֱלֹהִים אָנֹכִי לְפָנַי הִרְגָךָ - האם תנסה לומר שאתה אלוהים לפני אלו שירצו להורגך. וְאַתָּה אָדָם וְלֹא אֵל בְּיַד מַחְלָלֶיךָ - הבאים להורגך (לעשותך חלל חרב) מחשיבים אותך כאדם ולא אל.

י. מוֹתֵי עַרְלִים תָּמוּת בְּיַד זָרִים - תמות מות רשעים בידי זרים ולא מיתת עצמך מזיקנה. כִּי אָנֹכִי דִבַּרְתִּי נְאֻם ה' אֱלֹקִים - ובידי לקיים דברי.

יא. וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

יב. בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל מֶלֶךְ צֹר וְאַמְרָתָּ לּוֹ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים - תספיד את מלך צור. אַתָּה חוֹתֵם תְּכַנִּית מָלֵא חֲכָמָה וּכְלִיל יָפִי - אתה שלם בכל החכמות, הכבוד, העושר והיופי

יג. בְּעֵדֶן גֵּן אֱלֹהִים הָיִיתָ - היה לך הכל באילו שהיית בגן עדן. כָּל אֲבֹן יִקְרָה מִסְכָּתְךָ - הגג לביתך היה עשוי

מאבנים יקרות. אדם פטודה ויהלם תרשיש שהם וישפה ספיר נפך וברקת וזהב - סוגי האבנים שגג ביתו היה עשוי. מלאכת תפיד ונקביד בך - היה אצלך בבית גם כלי ניגון תופים וחלילים (כלי נגינה עשויים נקבים). ביום הבראך פוננו - כאילו הוכנו ביום שנבראת (בא להמשיל את התענוגות וההנאות שהיו לו באופן מושלם).

יד. את פרוב ממשח הסוכך - אתה חשוב מאד (כמו הכרובים שעל ארון הברית שהיו סוככים בכנפיהם) ממשח - גדולה (כמו מי שנמשח בשמן המשחה). ונתתך בהר קדש אלהים היית - היה לך את הזכות להשתתף בבנין ביהמ"ק בימי שלמה וחירם מלך צור. בתוך אבני אש התהלכת - בין מלכים חשובים כמו דוד ושלמה היית מתחבר.

טו. תמים אתה בדרךך מיום הבראך - היית בתחילתך תמים וצדיק בדרכך. עד נמצא עולתה בך - עד עכשו שיש בך עוולה של הגאווה.

טז. ברב רבלתך מלו תוכך חמס ותחטא - מרוב המסחר והעושר שהרווחת התמלאת בגזל. ואחללך מהר אלהים - ולכן ארחיק אותך מהזכות שהיתה לך בבנין ביהמ"ק. ואבדך פרוב הסכך מתוך אבני אש - אכרית אותך, אתה שהיית כמו כרוב סוכך שלא תהיה בחברת המלכים דוד ושלמה

יז. גבה לבך ביפך - התגאית ביופך. שחת חכמתך על יפעתך - השחת את מעשיך בעבור חכמתך ויופך שהתגאית בהם. על ארץ השלכתך לפני מלכים נתתך לראוה בך - תושפל ותרד מגדולתך וכל המלכים יראו אותך במפלתך.

יח. מרב עוניך בעול רבלתך חללת מקדשיך - מריבוי העוונות שעשית ובעוולות שעשית במסחרך גרמת לעצמך שירדת מקדושתך. ואוצא אש מתוכך היא אכלתך - העוונות שעשית יהפכו לאש שתשרוף אותך (תענש בעבור עוונותיך). ואתנך לאפר על הארץ לעיני כל ראיך - מושפל, שישאר בך כמו האפר שנשאר משריפת האש.

יט. כל יודעך בעמים שממו עליך - אלו שהכירו אותך יתפלאו ויתמהו על מה שקרה לך. בלהות היית ואינך עד עולם - קרו לך דברים מבהילים ויותר לא תשוב להיות מה שהיית.

כ. ויהי דבר ה' אלי לאמר

כא. בן אדם שים פניך אל צידון והנבא עליה - תסתכל לצד צידון ותנבא עליה.

כב. ואמרת פה אמר ה' אלקים הנני עליך צידון ונכבדתי בתוכך - להענישך, ועל ידי העונשים אתכבד שיראו את כוחי. וידעו כי אני ה' בעשותי בה שפטים ונקדשתי בה - יכירו בי בזכות המכות שאביא עליה ויתקדש שמי.

כג. ושלחתי בה דבר ודם בחוצותיה - מגיפות והרג ברחובותיה. ונפלל חלל בתוכה בחרב עליה מסביב - יפלו בחרב בתוכה מהאויב שבה עליה מסביב. וידעו כי אני ה' - מקיים את דברי.

כד. ולא יהיה עוד לבית ישראל - לא יהיו יותר לישראל. סלון ממאיר וקוץ מכאב - כמו קוצים דוקרים. מפל סביבתם השאטים אותם - כל העמים שסביבם שהיו מבזים אותם בליבם. וידעו כי אני ה' אלקים

כה. פה אמר ה' אלקים בקבצי את בית ישראל מן העמים אשר נפצו בם - שאקבץ את הגלויות מכל הארצות שישראל היו פזורים. ונקדשתי בם לעיני הגוים - אתקדש בזכות ישראל שכל הגויים יראו את כח ה'.

וַיָּשְׁבוּ עַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לַיַּעֲקֹב - יחזרו לגור בארץ.

כו. וַיָּשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבַטַח - וישבו בארץ בבטחון. וּבָנוּ בָתִּים וְנָטְעוּ כְרָמִים וַיָּשְׁבוּ לְבַטַח - יפריחו את הארץ משוממותה. בַּעֲשׂוֹתֵי שְׁפָטִים בְּכָל הַשָּׂאֲטִים אֲתֶם מִסְבִּיבוֹתֶם - וישבו בבטחון כי ה' יעשה צרות ויעניש את כל הגויים שסביבם שהיו מבוים אותם. וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם

פרק כ"ט:

א. בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂירִית - למלכות צדקיהו. בַּעֲשָׂרֵי בָּשָׁנִים עֲשָׂר לַחֹדֶשׁ - י"ב טבת. הֲיֵה דָבָר ה' אֵלַי לְאָמֹר

ב. בֶּן אָדָם שִׁים פָּנֶיךָ עַל פְּרַעֲזָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנְבֵּא עָלָיו - תנבא על פרעה. וְעַל מִצְרַיִם כְּלָה - וגם על כל עם מצרים.

ג. דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הַנְּנִי עָלֶיךָ פְּרַעֲזָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם - בא להענישך. הַתַּנְּנִים הַגְּדוֹל הַרְבִּיץ בְּתוֹךְ יִאֲרֹי - דימה את עצמו לתנין שיושב בנילוס. אֲשֶׁר אָמַר לִי יִאֲרִי וְאֲנִי עֲשִׂיתָנִי - אמר על עצמו שהוא ברא את היאור.

ד. וְנָתַתִּי חַחִים בְּלַחְיֶיךָ - טבעות שקושרים הציידים בלחי החיה. וְהִדְבַקְתִּי דָגַת יִאֲרִיךָ בְּקִשְׁשֶׁתְּךָ - דגי היאור ידבקו בקשקשים שלך (הכוונה לעם המצרי) וְהִעְלִיתִיךָ מִתּוֹךְ יִאֲרִיךָ - יוציא אותך מהיאור. וְאֵת כָּל דָּגַת יִאֲרִיךָ בְּקִשְׁשֶׁתְּךָ תִּדְבֹּק - יחד עם כל הדגים שדבוקים בך.

ה. וְנִטְשֶׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה - אשליך אותך. אוֹתְךָ וְאֵת כָּל דָּגַת יִאֲרִיךָ - יחד עם כל הדגים. עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל לֹא תִאֶסֶף וְלֹא תִקְבֹּץ - תשאר שם מושלך בשדה. לְחַיִּת הָאָרֶץ וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם נָתַתִּיךָ לְאֹכְלָהּ - יאכלו אותך החיות והעופות.

ו. וַיִּדְעוּ כָּל יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' יַעַן הָיוּתֶם מִשְׁעַנְתִּי קִנְיָה לְבַיִת יִשְׂרָאֵל - כל זה בגלל שהמצרים היו כמו משענת חלשה כקנה שנשבר בקלות.

ז. בְּתַפְשָׁם בְּךָ בַּכַּף תִּרְוִץ - שישראל תפסו כד להשען עליך נשברת. וּבִקְעַת לָהֶם כָּל כְּתָף - וחתכת להם את הכתף שאיתו נשענו עליך. וּבַהֲשָׁעֲנָם עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר - וְהִעֲמַדְתָּ לָהֶם כָּל מַתָּנִים - שהיו צריכים להחזיק במתניהם כדי לא ליפול.

ח. לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הַנְּנִי מִבֵּיא עָלֶיךָ חֶרֶב וְהִכַּרְתִּי מִמֶּךָ אָדָם וּבְהֵמָה - את נבוכדנצר.

ט. וְהִיָּתָה אֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁמְמָה וְחֶרֶבָה וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' - שוממה וחריבה. יַעַן אָמַר יִאֲרִי לִי וְאֲנִי עֲשִׂיתִי - וכל עונש זה בגלל שהתגאה להיות אלוה.

י. לִכֵּן הַנְּנִי אֶלֶיךָ וְאֵל יִאֲרִיךָ - להענישכם. וְנָתַתִּי אֵת אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחֶרְבוֹת חֶרֶב שְׁמָמָה מִמַּגְדָּל סוּנָה וְעַד גְּבוּל כּוּשׁ - גבולות ארץ מצרים.

יא. לֹא תַעֲבֹר בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה לֹא תַעֲבֹר בָּהּ וְלֹא תִשָּׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה

יב. וְנָתַתִּי אֵת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה בְּתוֹךְ אֶרְצוֹת נְשָׁמוֹת וְעַרְיָה בְּתוֹךְ עָרִים מִחֶרְבוֹת תַּהֲיִינָּה שְׁמָמָה

אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהַפְּעִיתִי אֶת מִצְרַיִם בְּגוֹיִם זָרִיתִים בְּאַרְצוֹת - יֵהִיו מִפּוֹזְרִים בְּאַרְצוֹת הַגּוֹלָה.

יג. כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹקִים מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה - אַחֲרֵי אַרְבַּעִים שָׁנָה. אֶקְבֹּץ אֶת מִצְרַיִם מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ שָׁמָּה - אֲשִׁיבם חֲזָרָה לְמִצְרַיִם.

יד. וְשַׁבְּתִי אֶת שְׁבוֹת מִצְרַיִם - אֲחֻזְרֶם מֵהַגְּלוּת. וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְּם אֶרֶץ פְּתָרוֹס - כִּינּוּי לְאַרְץ מִצְרַיִם. עַל אֶרֶץ מְכוֹרְתָם וְהָיוּ שָׁם מִמְּלֶכֶה שְׁפָלָה - לְאַרְץ מְכוֹרְתָם יִחְזְרוּ אֲדָךְ יֵהִיו אוֹמְרָה שְׁפָלָה.

טו. מִן הַמְּמַלְכוֹת תִּהְיֶה שְׁפָלָה - מִכָּל הַגּוֹיִים תִּהְיֶה מוֹשְׁפֶלֶת. וְלֹא תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל הַגּוֹיִם - לֹא תִתְגַּאֵה עַל הָעַמִּים. וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בְּגוֹיִם - יֵהִיו גַּם מֵעַט כַּדִּי שֶׁלֹּא יִמְשְׁלוּ עַל הַגּוֹיִים.

טז. וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִבְטַח מִזְבִּיר עֶזֶן - שִׁישְׂרָאֵל לֹא יִבְטַחוּ בָּהֶם וְלֹא יִזְכִּירוּ אֶת הָעוֹוֹן שֶׁבִטְחוּ בָּהֶם בְּמִקּוֹם בָּה'. בְּפָנוֹתָם אַחֲרֵיהֶם - כֹּאשֶׁר הֵם פָּנוּ לְבִטּוּחַ בָּהֶם. וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקִים

יז. וַיְהִי בְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה - לְמַלְכוּת נְבוּכַדְנֶצַּר בְּרֵאשִׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ - א' נִיסָן. הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר

יח. בֶּן אָדָם נְבוּכַדְרֶאֱצַר מֶלֶךְ בָּבֶל הֶעֱבִיד אֶת חֵילוֹ עֲבָדָה גְּדֹלָה אֶל עֵר - שֶׁנִּלְחַמוּ עֲלֶיהָ. כָּל רֹאשׁ מְקָרַח - שֶׁנִּתְלָשׁוּ שַׁעֲרוֹת חֵיילֵי בָבֶל מְרֹוב עֲבוּדָה. וְכָל כְּתֵף מְרוּטָה - וְכַתְּפָם נִמְרָטָה - נִחְתְּכָה. וְשָׁכַר לֹא הָיָה לוֹ וְלִחֵילוֹ מִצֵּר עַל הָעֲבָדָה אֲשֶׁר עָבַד עָלֶיהָ - לֹא קִבְלוּ שָׂכָר עַל כִּיבוּשׁ צוּר כִּי כָל עוֹשֶׂה יִרְדַּ לִּים.

יט. לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הַנְּנִי נָתַן לְנְבוּכַדְרֶאֱצַר מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם - וְנִשְׂא הַמִּנָּה וְשָׁלַל שְׁלָלָה וּבְזוּז בְּזָה - יִקְבְּלוּ אֶת שֶׁלַל מִצְרַיִם. וְהִיתָה שָׁכָר לְחֵילוֹ - וְזֶה יִהְיֶה הַשָּׂכָר לְחֵילוֹ עַל כִּיבוּשׁ צוּר.

כ. פְּעַלְתוֹ אֲשֶׁר עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם - עַל הָעֲבוּדָה שֶׁעָבַד בְּצוּר יִקְבַּל אֶת שָׂכָרוֹ בְּמִצְרַיִם. אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נֶאֱמַר ה' אֱלֹקִים

כא. בַּיּוֹם הַהוּא אֲצַמִּיחַ קָרְן לְבֵית יִשְׂרָאֵל - יִקּוּם מֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל שִׁיגָאֵלֶם וְיוֹצִיאֶם מִגְּלוּת בָּבֶל. וְלִךְ אֲתָן פְּתַחוֹן פֶּה בְּתוֹכָם - לִיחְזָקָאֵל יִהְיֶה לְמִי לְדַבֵּר שִׁיקְשִׁיבוּ לוֹ כִּי יִרְאוּ שֶׁנְּבוֹאוֹתַי מִתְקִיִּמוֹת. וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה'.

פֶּרֶק ל

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם הַנְּבִיא וְאִמְרַתְּ כֹה אָמַר ה' אֱלֹהֵים הַיִּלְיָלוּ - יִלְלָה. הָהָ לַיּוֹם - תֹּאמְרוּ: "אֵהָהָ" עַל שֶׁבַע יוֹם פּוֹרְעֵנוֹת:

(ג) כִּי קָרוֹב יוֹם - יוֹם הַפּוֹרְעֵנוֹת. וְקָרוֹב יוֹם לַה' - וְהַיּוֹם שֶׁבַע - מֵהַיּוֹם בֹּא עֲלֵינוּ. יוֹם עֲנָן - יוֹם חוֹשֶׁךְ. (מִשָּׁל לְפּוֹרְעֵנוֹת שֶׁתְּבוֹא.) עַתָּה גּוֹיִם יִהְיֶה - זְמַן הַפּוֹרְעֵנוֹת לְגוֹיִים.

(ד) וּבָאָה חֲרָב בְּמִצְרַיִם, וְהִיתָה חֲלָחְלָה בְּכוּשׁ - פַּחַד גְּדוֹל. בְּנִפְל חָלָל בְּמִצְרַיִם - מֵת בְּמַלְחָמָה נִקְרָא חָלָל. וְלִקְחוּ הַמּוֹנָה - יִקְחוּ בְּשִׁבִי אֶת הַמּוֹן הָעַם שֶׁבְּמִצְרַיִם. וְנִהְרְסוּ יְסוּדֹתֶיהָ - יְהָרְסוּ הַחֹמוֹת שֶׁל מִצְרַיִם. (הַחֹמוֹת הֵן כֵּאִילוֹ הַיְסוּדוֹת שֶׁל הָאָרֶץ):

(ה) בּוֹשׁ וּפּוֹט וְלוֹד וְכָל הָעָרֵב - תַּעֲרוּבַת גּוֹיִים שֶׁהִלְכוּ עִם מִצְרַיִם וְכּוֹב - שֵׁם מִקּוֹם. וּבְנֵי אֶרֶץ הַבְּרִית - אֵלוֹ שֶׁכִּרְתוּ בְרִית עִם מִצְרַיִם. אֲתָם בְּחָרֵב יִפְּלוּ:

(ו) כֹּה אָמַר ה' וְנִפְּלוּ סַמְכֵי מִצְרַיִם - הַעוֹזְרִים שֶׁל מִצְרַיִם - (שֶׁבְּפִסּוֹק ה') - וַיִּרְדַּ גְּאוֹן עֲזָה - גְּדוּלַת חוֹזְקָה.

מִמְגִּדֵּל סוּנָה - שם מקום בגבול מצרים. בְּחָרֵב יִפְּלוּ בְּהָ נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

(ח) וְנִשְׁמָו בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשֻׁמוֹת - יהיו שממה כמו שאר ארצות שוממות. וְעָרָיו בְּתוֹךְ עָרִים נְחָרְבוֹת תִּהְיֶינָה - וְעָרֵי מִצְרַיִם יִחָרְבוּ כִּמוֹ שֶׁאֵרֵם עָרִים חָרְבוֹת:

(ט) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרַיִם וְנִשְׁבְּרוּ כָּל עֲזָרֶיהָ - של מצרים:

(י) בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִלְּאֲכָבִים מִלְּפָנַי - אויבי מצרים שהם שְׁלִיחֵי ה'. בְּצִיִּם - בספינות.

לְהַחְרִיד אֶת כּוֹשׁ בְּטַח - לעשות חרדה בְּכוֹשׁ שִׁישְׁבָה תַּמִּיד בַּבְּטַח.

וְהִיתָה חִלְחָלָה בָּהֶם בַּיּוֹם מִצְרַיִם - יִחָרְדוּ, כִּמוֹ שֶׁנִּחְרְדוּ בַּיּוֹם שֶׁשָּׁמְעוּ עַל הַפּוֹרְעָנוֹת שֶׁהִיתָה בַּמִּצְרַיִם

כִּי הִנֵּה בָּאָה - הַפּוֹרְעָנוֹת גַּם עֲלֵיהֶם:

(יא) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וְהִשְׁבֵּתִי אֶת הַמּוֹן מִצְרַיִם - אֲבַטֵּל אוֹתָם מֵהָעוֹלָם בִּיד בַּבֵּל.

בְּיַד נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:

(יב) הוּא וְעַמּוֹ אָתוּ - פָּרַעַה וְעַמּוֹ יַחַד אִיתוּ.

עָרֵיצֵי גוֹיִם מוֹבָאִים לְשַׁחַת הָאָרֶץ - אֲבִיא עֲלֵיהֶם גּוֹיִים - חֲזַקִּים - לְהַשְׁחִית אֶת אֶרֶץ.

וְהִרְקוּ חָרְבוֹתָם עַל מִצְרַיִם - יִשְׁלַפוּ חָרְבוֹת

וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ חָלָל:

(יג) וְנָתַתִּי יְאֹדִים חָרְבָה - הַיְאוֹרִים בַּמִּצְרַיִם יִתְנַבְּשׁוּ.

וּמִכְרַתִּי אֶת הָאָרֶץ בְּיַד רָעִים - אֲנַשִּׁים רָעִים (הֵם הַכַּשְׁדִּים).

וְהִשְׁמַתִּי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ בְּיַד זָרִים - אֶרֶץ וְכָל מַה שֶּׁבָה אֵעֲשֶׂה שִׁמְמָה בִּיד עִם זָר. (בבֵּל)

אֲנִי ה' דִּבַּרְתִּי:

(יד) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וְהִאֲבִדְתִּי גְלוּלִים - אֲבַטֵּל הַעִיִּז שֶׁבַּמִּצְרַיִם.

וְהִשְׁבֵּתִי אֱלִילִים מִנֶּפֶץ - אֲבַטֵּל הַעִיִּז מִנֶּפֶץ שֶׁבַּמִּצְרַיִם.

וְנִשְׂאֵי מֵאָרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה - שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֶלֶךְ -

עוֹד וְנָתַתִּי יְרֵאָה בְּאָרֶץ מִצְרַיִם - יִהְיֶה פֶחַד בַּמִּצְרַיִם

(טו) וְהִשְׁמַתִּי אֶת פִּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּצַעַן וְעֲשִׂיתִי שְׁפָטִים - עוֹנָשִׁים

בְּנֵא - פִּתְרוֹס, צַעַן, נֵא - שְׁמוֹת שֶׁל מְקוֹמוֹת:

(טז) וְשִׁפְכְּתִי חֲמָתִי עַל סִין מְעוֹז מִצְרַיִם - אֲשַׁפּוֹךְ כַּעֲסִי עַל הָעִיר סִין שֶׁהִיא הַחוּזֵק שֶׁל מִצְרַיִם.

וְהִכְרַתִּי אֶת הַמּוֹן נֵא - אֲשַׁמִּיד אֶת הַמּוֹן הָעַם שֶׁבַּנֵּא:

(ט) וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרַיִם חוּל תַּחֲוֹל סִין - פחד גדול יהיה בסין.

וְנָא תִהְיֶה לְהַבְקֶע - יהיה קל לשבור את החומה שלה -

וְנָף צָרֵי יוֹמָם - אויבי נף יבואו ביום :-

(י) בַּחֲוָרֵי אֶזְרָא וּפִי בְּסֵת - הבחורים - של אֶזְרָא וּפִי בְּסֵת יפלו בחרב

בַּחֲרָב יִפְלוּ וְהָנָה בְּשָׁבִי תִלְכְּנָה - והנשים - שלהם ילכו בשבי:

(יח) וּבִתְחַפְּנַחַס - שם מקום.

חֲשֵׁךְ הַיּוֹם - יִמְנַע" היום. (שיהיה רק "לילה" - רק צרות)

בְּשִׁבְרֵי שָׁם אֶת מַטּוֹת מִצְרַיִם - כששבור בתחפנחס את שלטון מצרים.

וְנִשְׁפַּת בָּהּ גְּאוֹן עֲזִיָּה - יתבטל בתחפנחס גדולת חוזקה של מצרים.

הִיא עֲנָן יִכְסְנָה - חושך, צרות רבות.

וּבְנוֹתֶיהָ בְּשָׁבִי תִלְכְּנָה - והנשים ילכו בשבי:

(יט) וְעֲשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרַיִם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה':

(כ) וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה - לגלות יהויכין.

בְּרֵאשׁוֹן - היא גם שנת החורבן וסוף מלכות צדקיהו. - בחודש הראשון.

בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(כא) בֶּן אָדָם אֶת זְרֹעַ פְּרַעֲזָה מִלְּךָ מִצְרַיִם שְׁבַרְתִּי - שפעם אחת כבר נכבש ביד נבוכדנצר מלך בבל (בזמן יהויקים

מלך יהודה; מלכים ב', כג'; דהיי"ב פרק לה')

וְהִנֵּה לֹא חֲבָשָׁה - לא חבשו את הזרוע (שלא חזרו לחזקם הראשון)

לְתַת רַפְּאוֹת לְשׁוֹם חֲתוּל לְחֲבָשָׁה - לא שמו בגד לחבוש המכה.

לְחַזְקָה לְתַפֵּשׂ בַּחֲרָב - להיות חזקה כדי שתחזיק חרב.

(כב) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי אֶל פְּרַעֲזָה מִלְּךָ מִצְרַיִם וְשִׁבַרְתִּי אֶת זְרַעְתִּיו - עכשיו אשבור לו שתי ידיו.

אֶת הַחֲזִיקָה וְאֶת הַנְּשַׁבְּרֵת וְהַפְּלֵתִי אֶת הַחֲרָב מִיָּדוֹ - אחר שאשבור שתי ידיו החרב כבר תפול (שירד מכוחו לגמרי):

(כג) וְהַפְּצוֹתִי אֶת מִצְרַיִם בְּגוֹיִם וְזָרִיתֵם בְּאַרְצוֹת - והפצותי, וזריתם - אפזר אותם בין הגויים:

(כד) וְחִזַּקְתִּי אֶת זְרַעוֹת מִלְּךָ בְּבָל וְנָתַתִּי אֶת חֲרָבִי בְּיָדוֹ וְשִׁבַרְתִּי אֶת זְרַעוֹת פְּרַעֲזָה וְנָאֵק נְאֻקוֹת חָלָל לְפָנָיו -

ואנח אנחות של חלל לפני נבוכדנצר:

(כה) וְהַחֲזַקְתִּי - אחזק (את בבל) אֶת זְרַעוֹת מִלְּךָ בְּבָל וְזְרַעוֹת פְּרַעֲזָה תִפְלְנָה וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי חֲרָבִי בְּיַד מִלְּךָ

בְּבָל וְנָטָה אוֹתָהּ אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם:

(כז) וְהִפְצוּתִי אֶת מְצָרִים בְּגוֹיִם וְזִרְיָתִי אוֹתָם בְּאַרְצוֹת וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה':

פרק לא

(א) וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה - לגלות יהויכין.

היא גם שנת החורבן וסוף מלכות צדקיהו.

בְּשָׁלִישֵׁי - בחודש השלישי.

בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם אָמַר אֵל פְּרַעַה מֶלֶךְ מְצָרִים וְאֵל הַמּוֹן - אל המון העם שבמצרים.

אֵל מִי דָמִיתָ בְּגִדְלָךְ - אל מי מכל המלכים אתה

דומה בגודלך ?:

(ג) הֲיֵנָה אֲשׁוּר אֲרָז בְּלִבְנוֹן - אפילו אשור שהיה גדול ממך, ודמה לעץ ארז שגבוה מכל עצי הלבנון - ובכל זאת נפל מגדולתו.

יִפֶּה עֵנָף - בעל ענפים יפים.

וְחֹרֵשׁ מִצַּל - בעל ענפים שעושים הרבה צל.

וּגְבֻהַ קוֹמָה וּבֵינָן עֲבֹתֵים הָיְתָה צִמְרָתוֹ - אפילו הצמרת (ראש העץ) היה בעל ענפים עבים:

(ד) מִיָּם גִּדְלוּהוּ - ריבוי מים הביאו אותו לגדולתו.

תְּהוֹם רִמְמָתָהוּ - מי התהום רוממו אותו.

אֶת נְהַרְתֶּיהָ הַלֶּךְ סְבִיבוֹת מִטְעָה - הנהרות ממי התהום היו משקים סביב המטע (סביב אשור).

וְאֶת תְּעֻלְתֶּיהָ שְׁלַחַה אֵל כָּל עֲצֵי הַשָּׁדָה:

(ה) עַל בֶּן גְּבָהָא קָמְתוֹ - של סנחריב מלך אשור. - התרבו ענפיו.

מִכָּל עֲצֵי הַשָּׁדָה וְהַרְבִּינָה סָרְעַפְתִּיו וְהַתְּאַרְכְּנָה פְּאֲרָתִיו - התארכו ענפיו.

מִמֵּי רַבִּים בְּשִׁלְחוֹ - בזכות המים הרבים. שנשלחו מהתהום:

(ו) בְּסַעֲפְתִּיו קָנְנוּ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם - בענפיו עשו העופות קינים לגור בהם (שאשור שלט בכלום) - תחת ענפיו יִלְדוּ.

וְתַחַת פְּאֲרָתִיו יִלְדוּ כָּל חַיַּת הַשָּׁדָה וּבְצִלּוֹ יֵשְׁבוּ כָּל גּוֹיִם רַבִּים:

(ז) וַיִּיָּף - היה יפה תואר (בגודל ובאורך ענפיו).

בְּגִדְלוֹ בְּאֲרָךְ דְּלִיּוֹתָיו כִּי הָיָה שָׁרֵשׁוֹ אֵל מִיָּם רַבִּים - ולכן גדל:

(ח) אַרְזִים לֹא עֲמָמָהוּ - ארזים יפים אחרים, לא החלישו את מראה יופיו. (כי אשור עלה על כולם).

בְּגֵן אֱלֹהִים - בכל העולם שהאלוקים ברא.

בְּרוּשִׁים לֹא דָמוּ אֶל סַעֲפֹתָיו - ענפי שאר ברושים לא דמו ליופי הענפים שלו.

וְעֲרַמְנִים לֹא הָיוּ כְּפֹאֲרֹתָיו - ענפי עצי "עֲרַמוֹן" לא דמו לענפי הארז המשובח ההוא (לאשור). (שלא היה מלך גדול מאשור בכל העולם).

כָּל עֵץ בְּגֵן אֱלֹהִים לֹא דָמָה אֵלָיו בְּיָפוֹ :

(ט) יָפָה עֲשִׂיתִיו בְּרַב דְּלִיּוֹתָיו - בריבוי ענפיו היפים.

וַיִּקְנֵאֵהוּ כָּל עֲצֵי עֵדֶן אֲשֶׁר בְּגֵן הָאֱלֹהִים - משל לכך, שכל העמים קנאו בגדולת אשור :

(י) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים יַעַן אֲשֶׁר גָּבַהֶתָּ בְּקוֹמָה וַיִּתֵּן צִמְרֹתָיו אֶל בֵּין עֲבוֹתַיִם וְרַם לָבָבוּ בְּגָבְהוֹ יַעַן. וְרַם לָבָבוּ בְּגָבְהוֹ - בגלל. שהתגאה בגדולתו :

(יא) וַאֲתַנְהוּ בְּיַד אֵיל גּוֹיִם - ביד החזק שבעמים (נבוכדנצר)

עָשׂוּ יַעֲשֶׂה לוֹ - עונש כרצון ה'.

כְּרִשְׁעוֹ גְּרִשְׁתֵּהוּ - שבגלל רשעו (של אשור) גרשתי אותו מהעולם :

(יב) וַיִּכְרְתֵהוּ זְרִים - את אשור.

עָרִיצֵי גּוֹיִם - החזקים שבעמים.

וַיִּטְשֵׂהוּ אֶל הַהָרִים - הפילו אותו על ההרים.

וּבְכָל גְּאִיּוֹת נָפְלוּ דְלִיּוֹתָיו וַתִּשְׁבַּרְנָה פֹּאֲרֹתָיו בְּכָל אֶפְיָקֵי הָאָרֶץ - שְׁבָרֵי עֲנָפָיו יִפְלוּ בְּמִקּוֹם זְרִימַת הַמַּיִם.

וַיִּרְדּוּ מִצֵּלוֹ - לא ישבו עוד בצילו (תחת ממשלתו) - והפילו אותו מגדולתו.

כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וַיִּטְשֵׂהוּ:

(יג) עַל מַפְלֹתָיו - במקום נפילתו שם יִשְׁכְּנוּ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם.

יִשְׁכְּנוּ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְאֶל פֹּאֲרֹתָיו הָיוּ כָּל חַיֵּי הַשָּׂדֶה - ובמקום שְׁבִירַת עֲנָפָיו יִשְׁבוּ כָּל חַיֵּי הַשָּׂדֶה. (כל העמים) :

(יד) לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִגָּבְהוּ בְּקוֹמָתָם - שאר העמים כשיהיו חזקים (שילמדו מוסר מנפילת אשור).

כָּל עֲצֵי מַיִם וְלֹא יִתְּנוּ אֶת צִמְרֹתָם אֶל בֵּין עֲבֹתַיִם - שלא יתנו את לבם להתגאות כשצמרתם תהיה עבוֹתָהּ. (כמו שהיה אשור שהתגאה).

וְלֹא יַעֲמְדוּ אֵלֵיהֶם - לא יעמוד חוזקם לעולם.

בְּגָבְהֶם כָּל שְׁתֵּי מַיִם - למען שלא יעמדו בגדולתם ובגאוותם, כל העצים החזקים השותים מים.

כִּי כָּלֵם נִתְּנוּ לַמּוֹת - שבסוף כולם מתים.

אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית - אל הקבר (ומדוע יתגאו ?)

בְּתוֹךְ בְּנֵי אָדָם אֶל יוֹרְדֵי בּוֹר - כמו כל שאר בני אדם שיוורדים כולם לבור (לקבר):

(ט) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים בְּיוֹם רִדְתוֹ שְׂאוֹלָה הָאֲבֵלְתִי - פְּשִׁיכָד אֲשׁוּר מַגְדוּלְתוֹ, רַבִּים הָיוּ אַבְלִים עַל נַפְלֹתוֹ.

כִּסְתִי עָלָיו אֶת תְּהוֹם וְאֲמַנֶּע נְהוֹתֶיהָ - כאילו כיסה מי התהום, ומנע מהנהרות להשקותו עוד.

וַיִּבְלְאוּ מִיַּם רַבִּים - "נֶאֱסְרוּ" במאסר ולא ישקו עוד.

וְאֶקְדָּר עָלָיו לְבָנוֹן - הושחרו עצי הלבנון (משל לאבלות)

וְכָל עֵצֵי הַשָּׂדֶה עָלָיו עֲלֶפָה - כאילו יתעלפו מפחד:

(י) מִקּוֹל מַפְלָתוֹ הִרְעִשְׁתִּי גוֹיִם - הגויים נִחְרְדוּ מִמַּפְלָתוֹ.

בְּהוֹרְדֵי אֹתוֹ שְׂאוֹלָה אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - עַם כָּל יוֹרְדֵי בּוֹר (קבר).

וַיִּנְחַמוּ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית כָּל עֵצֵי עֵדֶן מִבְּחַר וְטוֹב לְבָנוֹן כָּל שְׁתֵּי מַיִם - כל שאר העצים, המובחרים והטובים שקבלו פורענות, יתנחמו בקבר, כשיראו שגם אשור הגדול נפל:

(יג) גַּם הֵם אֹתוֹ יִרְדּוּ שְׂאוֹלָה אֶל חַלְלֵי חָרָב וְזָרְעוּ יִשְׁבּוּ בְּצִלוֹ בְּתוֹךְ גוֹיִם - אל כל שאר חללי חרב. וְזָרְעוּ יִשְׁבּוּ בְּצִלוֹ - גם עוזריו שישבו בצילו, יפלו עמו:

(יד) אֶל מִי דְמִיתָ כָּכָה בְּכַבּוּד וּבְגָדָל - אל מי, פרעה, היית דומה בכבוד ובגדולה !?

בְּעֵצֵי עֵדֶן וְהוֹרְדָת - אתה פרעה, תוֹכַד לִקְבֵר עִם שֹׂאֵר עַרְלִים.

אֶת עֵצֵי עֵדֶן אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ עַרְלִים תִּשְׁכַּב אֶת חַלְלֵי חָרָב הוּא פְּרַעַה וְכָל הַמוֹן הָעַם נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

פרק לב

(א) וַיְהִי בַשָּׁנָה עֶשְׂרֵה שָׁנָה - לגלות יהויכין, שהיא גם השנה ה-12 למלכות צדקיהו שנה אחת לחורבן.

בַּשָּׁנָה עֶשְׂרִי חָדָשׁ בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל פְּרַעַה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאִמְרָתָ אֵלָיו כְּפִיר גוֹיִם נְדָמִית - דימית עצמך לכפיר אריות שיוצא לטרוף בכל מקום (גם ביבשה)

וְאַתָּה בְּתַנִּים בַּיָּמִים - ובאמת אתה דומה לתנין שכוחו רק בתוך המים (ואין כוחו ביבשה (מחוץ לארצו) כלל).

וְתִגַּח בְּנְהוֹתֶיהָ - והוצאת מים מנהרותיך מחוץ לנהר. (הכוונה שהוציא חיילים לארצות אחרות).

וְתִדְלַח מִיַּם בְּרִגְלֶיהָ וְתִרְפָּס נְהוֹתָם - דַּרְסָת וְהִעֲכַרְתָּ (ערבוב הטיט במים מעכיר את המים) מִי נְהוֹת אַחֲרָיִם (שיצא להלחם בעמים אחרים):

(א) בַּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וּפָרַשְׁתִּי עָלֶיךָ אֶת רִשְׁתִּי בְקַהֲל עַמִּים רַבִּים - נְבוֹכַדְנֶצַּר יְבִיא אֶת הַכְּשָׁדִים
וְהֶעֱלֹךְ בְּחַרְמֵי - וַיַּעֲלוּ אוֹתְךָ בְּרֶשֶׁת שִׁיפָרְשׁוּ עֲלֶיךָ.

(ב) וּנְטַשְׁתִּיךָ בְּאַרְצְךָ, עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲטִילֶךָ - יִשְׁלִיכוּ אוֹתְךָ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּאַרְצְךָ.

וְהִשְׁבַּנְתִּי עָלֶיךָ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם - יִשְׁכְּנוּ מֵעֲלֶיךָ. (שִׂיאֲכֻלוֹ אוֹתְךָ) הַעוֹפוֹת.

וְהִשְׁבַּעְתִּי מִמֶּךָ חַיַּת כָּל הָאָרֶץ - יֵאָכְלוּ אוֹתְךָ וַיִּשְׁבְּעוּ:

(ג) וְנָתַתִּי אֶת בְּשָׂרְךָ עַל הַהָרִים וּמְלֵאֲתִי הַגְּאֵיוֹת רְמוֹתֶיךָ - הַמְקוּמוֹת הַנְּמוּכִים יִתְמַלְאוּ מֵהַחַיִּילִים שֶׁהֵייתָ גָּאָה
בָּהֶם:

(ד) וְהִשְׁקִיתִי אֶרֶץ צָפְתֶיךָ מִדְּמָךְ - אֶרֶץ שֶׁהֵייתָ מוֹצֵפֶת מִמֵּי הַיָּאֹר הַטּוֹבִים, תִּהְיֶה מְלֵאָה מִדְּמָךְ.

אֶל הַהָרִים וְאֶפְקִים יִמְלֵאוּן מִמֶּךָ:

(ה) וּבְסִיתִי בְּכַבּוֹתֶיךָ שָׁמַיִם - כְּשֶׁאֲכַבֶּה וְאֶשְׁפִּיל גְּדוֹלְתְךָ, מְרֹב הַעֲשָׂן שִׁיעֵלָה - יִתְכַסּוּ הַשָּׁמַיִם.

וְהִקְדַּרְתִּי אֶת כְּבִיבֵיהֶם - אֲחֻשִׁיךָ הַכּוֹכָבִים. (רִיבּוּי צְרוֹת).

שָׁמֶשׁ בְּעֵנָן אֲכַסְנוּ - הַשֶּׁמֶשׁ תִּכּוּסֶה בַּעֲנָן. (רִיבּוּי צְרוֹת).

וַיִּרַח לֹא יָאִיר אוֹרוֹ:

(ו) כָּל מְאוּרֵי אוֹר בְּשָׁמַיִם אֶקְדָּירֶם - אֲחֻשִׁיךָ (רִיבּוּי צְרוֹת).

עָלֶיךָ וְנָתַתִּי חֲשֵׁךְ עַל אֶרֶץ נָאֵם ה' אֱלֹהִים:

(ז) וְהִכְעַסְתִּי לֵב. עַמִּים רַבִּים. בְּהִבְיֵאִי שְׁבָרְךָ

בְּגוֹיִם עַל אֶרְצוֹת אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּם - יִתְחַבֵּד לִיבָם שֶׁל הַגּוֹיִים, שִׁישְׁמְעוּ עַל שְׁבַר מִצְרַיִם:

(ח) וְהִשְׁמוֹתִי עָלֶיךָ עַמִּים רַבִּים - יִשְׁתַּוְּמְמוּ עַל מִפְּלַתְךָ.

וּמְלִכֵיהֶם יִשְׁעֲרוּ עָלֶיךָ שָׁעַר - יִפְחַדוּ (כְּמוֹ מִסְעָרָה שְׂבָאָה)

בְּעוֹפְפֵי חַרְבֵי עַל פְּנֵיהֶם - כִּשְׁתַּעֲבוֹר הַחֶרֶב לִידָם.

וְחָרְדוּ לְרַגְעִים - יִפְחַדוּ כָּל רֹגַע יוֹתֵר.

אִישׁ לְנַפְשׁוֹ

בְּיוֹם מִפְּלַתְךָ - בְּיוֹם נִפְּלַת מִצְרַיִם::

(ט) כִּי בַּה אָמַר ה' אֱלֹהִים חָרַב מֶלֶךְ בְּבַל תְּבוּאָךָ - חָרַב בְּבַל תְּבוּאָה עֲלֶיךָ::

(יב) בַּחֲרֻבוֹת גְּבוּרִים אֶפִּיל הַמוֹנֵךְ עָרִיצִי גוֹיִם כָּלֵם וְשִׁדְדוֹ אֶת גְּאוֹן מִצְרַיִם - יִקְחוּ אֶת גְּדוּלַת מִצְרַיִם.

וְנִשְׁמַד כָּל הַמוֹנֵה - וַיּוֹשֵׁם כָּל הַמוֹן הָעַם שְׁבַמְצַרִים ::

(יג) וְהֵאֲבֹדְתִי אֶת כָּל בְּהֵמָתָה - שֶׁהָאוֹיֵב יִקַּח הַבְּהֵמוֹת.

מֵעַל מַיִם רַבִּים

וְלֹא תִדְלַחֶם - כִּי לֹא יִהְיוּ אָדָם וּבְהֵמָה בְּמִצְרַיִם - שִׁיּוּכְלוּ לְדָרוֹס וּלְהַעֲכִיר, אֶת מֵי הַנְּהָרוֹת שֶׁל הַגּוֹיִים.

רַגְלֵ אָדָם עוֹד וּפְרָסוֹת בְּהֵמָה לֹא תִדְלַחֶם:

(יד) אִזּוֹ אֲשַׁקִּיעַ מִימֵיהֶם - אֲשַׁקִּיעַ הַטִּיט בְּמַיִם וַיְהִיו צְלוּלִים.

וְנִהְרֹתֶם בְּשֶׁמֶן אוֹלִיךְ - נִהְרוֹת הַגּוֹיִים יִהְיוּ צְלוּלִים כְּמוֹ שֶׁמֶן

נֶאֱסָם ה' אֱלֹהִים:

(טו) בְּתַתִּי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמֵמָה וְנִשְׁמָה כִּפֶּל לְשׁוֹן.

אֶרֶץ מְמַלְאָה - הָאֶרֶץ תִּהְיֶה שְׁמֵמָה מִמָּה שְׁמַלֵּא אוֹתָהּ.

בְּהֵבוֹתִי אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי בָהּ וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה':

(טז) קִינָה הִיא - זֶה קִינָה עַל מִצְרַיִם.

וְקוֹנְנוֹהָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם תִּקְוֶנָה אוֹתָהּ עַל מִצְרַיִם וְעַל כָּל הַמוֹנֵה תִקְוֶנָה אוֹתָהּ נֶאֱסָם ה' אֱלֹהִים:

(יז) וַיְהִי בַשָּׁתִּי עֲשָׂרָה שָׁנָה בַּחֲמֵשָׁה עָשָׂר לַחֲדָשׁ - בְּטוֹי לְחֹדֶשׁ שֶׁהִיְתָה הַנְּבוּאָה הַקּוֹדֶמֶת (חֹדֶשׁ ה - 12 - חֹדֶשׁ אֲדָר; פֶּסֶק א').

הִזְיָה דְבַר ה' אֵלַי לְאֹמֹר:

(יח) בֶּן אָדָם נָהָה - תִּבְכֶּה וּתֹאמַר קִינָה.

עַל הַמוֹן מִצְרַיִם - עַל הַמוֹן הָעַם שְׁבַמְצַרִים,

וְהוֹרְדָהוּ - שֶׁיִּרְדוּ מִגְּדוּלַתֶם לְאֶרֶץ תַּחְתִּית,

אוֹתָהּ - מִצְרַיִם עֲצֵמָה יִרְדוּ בְּרֵאשׁוֹנָה,

וּבְנוֹת גּוֹיִם אֲדָרִם - וְעוֹד גּוֹיִים תִּזְקִים יַחַד עֵימָם, אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - לְקַבֵּר.

(יט) מִמִּי נֶעְמָתָה - מִמִּי, פֶּרַעַה, אֶתָּה יוֹתֵר נְעִים, שֶׁאַתָּה מִתְגַּאֵה עֲלֵיהֶם ??

רָדָה וְהִשְׁכַּבְתָּ אֶת עַרְלֵים - רַד לְקַבֵּר, לְשַׁכַּב עִם שָׂרֵי גּוֹיִים עַרְלִים !!

(כ) בתוך חללי חרב יפלו - יחד עם שאר חללי חרב מצרים תפול.

חרב נתנה - מצרים נתנה לחרב.

משכו אותה וכל המונה - הבבלים ימשכו את מצרים והמון העם שבה, לחרב ולמנות.

(כא) ידברו לו - ידברו עליו, על פרעה.

אלי גבורים - שרים חזקים וגבורים.

מתוך שאול את עזריו - מתוך הקבר יאמרו הגבורים על פרעה ועוזריו :

ירדו, שכבו הערלים חללי חרב - "הנה, כבר ירדו אל הקבר גבורים", (וגם מצרים ירדו !)

(כב) שם אשור - שם (עם מצרים), אשור יפול לקבר.

וכל קהלה סביבותיו קברתיו - קהל אשור, מסביב למצרים, יפלו כולם לקברים המוכנים להם.

כלם חללים הנפלים בחרב - ולא מיתה רגילה.

(כג) אשר נתנו קברתיה בירכתי בור - הקברים שלהם מוכנים בסוף (פעומק) הבור.

ויהי קהלה סביבות קברתה - קהל אשור יפול סביבות הקברים של מצרים.

כלם חללים נפלים בחרב אשר נתנו חתית בארץ חיים - עוזן אשור הוא - שנתנו שבר בא"י (שהגלו את עשרת השבטים) :

(כד) שם עילם וכל המונה סביבות קברתה - גם עילם יפול סביבות מצרים במלחמה.

כלם חללים הנפלים בחרב אשר ירדו ערלים אל

ארץ תחתיות - אל הקבר.

אשר נתנו חתיתם בארץ חיים - שגם עילם, עזרו לבבל לתת שבר וחורבן בא"י.

וישאו כלמתם את יורדי בור - וישאו הבושה לקבר, עם כל יורדי בור :

(כה) בתוך חללים נתנו משכב לה - בתוך שאר החללים במלחמה, יתנו לעילם מקום לשכב בקבר.

בכל המונה סביבותיו קברתה - עם כל המון העם, ישכבו סביבות קברות מצרים.

כלם ערלים חללי חרב כי נתן חתיתם בארץ חיים וישאו כלמתם את יורדי בור

בתוך חללים נתן - בתוך שאר החללים ינתנו לקבר :

(כו) שם משך. - יחד עם מצרים, אשור ועילם יפלו גם משך ותובל.

תבל וכל המונה סביבותיו קברותיה כלם ערלים

מחללי חרב - חללי חרב.

כִּי נִתְּנוּ חֲתִיתֶם בְּאֶרֶץ חַיִּים - שֶׁעֲזַרוּ בְּשִׁבְרָה שֶׁל אִיִּי:

(כז) וְלֹא יִשְׁכְּבוּ אֶת גְּבוּרִים

נְפִלִים מֵעַרְלִים - לֹא יִשְׁכְּבוּ לְמוֹת, כְּמוֹ הַגְּבוּרִים הַנוֹפְלִים בַּמִּלְחָמָה.

אֲשֶׁר יִרְדּוּ שְׂאוֹל בְּכָלִי מִלְחָמָתְךָ - וְשֵׁאת הַגְּיבּוּרִים הֵם הֵיוּ מְכַבְּדִים, וְשִׁמְיָם אֶת כְּלֵי מִלְחָמָתְךָ תַּחַת רִאשִׁיָּהֶם בְּקִבְרָה. אֲבָל מִצָּרִים יִרְדּוּ לְקַבֵּר לֹלֵא כְּלֵי מִלְחָמָתְךָ וּבְבִזְיוֹן.

וַיִּתְּנוּ אֶת חֲרִבּוֹתֶיךָ תַּחַת רִאשִׁיָּהֶם וְתִהְיֶה עֲוֹנֹתְךָ עַל עֲצֻמוֹתֶיךָ - וְעוֹד, שֶׁנִּשְׁאָר עוֹוֹנִים (שֶׁנִּתְּנוּ שִׁבְרָה בְּאֶרֶץ חַיִּים - אִיִּי) עַל עֲצֻמוֹתֶיךָ שֶׁבְּקִבְרָה, וְלֹא יִתְּכַפֵּר עוֹוֹנִים, בְּכַךְ שֶׁמָּתוּ בַּחֲרִב.

כִּי חֲתִיתִי גְבוּרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים - כִּי שִׁבְרָה נִתְּנוּ הַגְּבוּרִים הָאֵלּוּ בְּאִיִּי:

(כח) וְאַתָּה בְּתוֹךְ עַרְלִים תִּשְׁבֵּר וְתִשְׁכַּב אֶת חֲלָלֵי חֶרֶב - וְאַתָּה, פְּרַעַה, תִּשְׁכַּב לְמוֹת בְּתוֹךְ שָׂאֵר עַרְלִים, שֶׁהֵם חֲלָלֵי חֶרֶב (וְלֹא תִּמּוֹת מִיַּתֵּה רִגִּילָה):

(כט) שְׁמָה - בְּתוֹךְ חֲלָלֵי הַחֲרִב (שֶׁלֹּא מָתוּ מִיַּתֵּה רִגִּילָה) - יִשְׁכְּבוּ:

אָדוּם, מְלָכִיָּה וְכָל נְשִׂיאָיָהּ, אֲשֶׁר נִתְּנוּ בְּגִבּוֹרָתְךָ אֶת חֲלָלֵי חֶרֶב - אָדוּם, מְלָכִיָּה וְכָל גְּדוּלֵיהֶם, שֶׁעַל אִף גְּבוּרָתְךָ, נִתְּנוּ לְמַנְתִּי יַחַד עִם שָׂאֵר חֲלָלֵי חֶרֶב.

הִמָּה אֶת עַרְלִים יִשְׁכְּבוּ וְאֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - עִם שָׂאֵר הַגּוֹיִים הָעַרְלִים וְיוֹרְדֵי בּוֹר.

(ל) שְׁמָה - בְּתוֹךְ חֲלָלֵי הַחֲרִב,

נְסִיכֵי צָפוֹן בְּלֶם וְכָל צְדָנִי - נְסִיכֵי צָפוֹן (מְלָכֵי בָבֶל), וְצִידוֹן,

אֲשֶׁר יִרְדּוּ אֶת חֲלָלִים - שִׁירְדוּ לְקַבֵּר, עִם שָׂאֵר חֲלָלֵי חֶרֶב.

בְּחֲתִיתְךָ מִגְּבוּרָתְךָ בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ עַרְלִים אֶת חֲלָלֵי חֶרֶב וַיִּשְׂאוּ כְּלִמָּתְךָ אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - בְּזִמְנֵן שִׁישְׁבְּרוּ (וַיִּמּוּתוּ בַּחֲרִב), וַיִּרְדּוּ לְקַבֵּר - יִהְיוּ בְּבוֹשָׁה וּבְבִזְיוֹן מִגְּבוּרָתְךָ שֶׁלֹּא הוֹעִילָה לָּהֶם.

(לא) אוֹתָם יִרְאֶה פְּרַעַה, וְנַחֵם עַל כָּל הַמוֹנֵי, חֲלָלֵי חֶרֶב פְּרַעַה וְכָל חֵילוֹ נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים - כְּשִׁירָאָה פְּרַעַה, אֶת נְפִילַת כָּל הָעַמִּים, יִתְּנָחֵם עַל נְפִילַת הַמוֹן הָעַם וְחִיילָיו בַּחֲרִב.

(לב) כִּי נִתְּתִי אֶת חֲתִיתִי בְּאֶרֶץ חַיִּים - שְׁבִאִיִּי - הֵיכֵן שֶׁהִיָּה הַשִּׁבְרָה לְיִשְׂרָאֵל - אֶתֵּן אֶת הַשִּׁבְרָה הַגְּדוֹל שֶׁל הַגּוֹיִים.

וְהִשְׁכַּב בְּתוֹךְ עַרְלִים אֶת חֲלָלֵי חֶרֶב פְּרַעַה וְכָל הַמוֹנֵי נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

פֶּרֶק ל"ג

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם דַּבֵּר אֶל בְּנֵי עַמְּךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם, אֶרֶץ כִּי אָבִיָּה עֲלֶיךָ חֶרֶב, וְלָקַחוּ עִם הָאֶרֶץ אִישׁ אֶחָד מִקְצֵיהֶם

- מביניהם,

ונתנו אתו להם לצפה:

(א) וראה את החרב באה על הארץ ותקע בשופר והזהיר את העם:

(ב) ושמע השמע את קול השופר ולא נזהר, ותבוא חרב ותקחהו, דמו בראשו יהיה - מפני שלא נזהר.

(ג) את קול השופר שמע ולא נזהר, דמו בו יהיה, והוא נזהר נפשו מלט - והוא, השומע שנוהר, הציל את נפשו.

(ד) והצפה, כי יראה את החרב באה, ולא תקע בשופר והעם לא נזהר, ותבוא חרב ותקח מהם נפש, הוא - החוטא,

בעונו נלקח - יפול בחרב שבאה מפני עוונותיו,

ודמו מיד הצפה אדרש - ואעפ"כ, את דמו של החוטא, אדרוש מידו של הצופה, שלא עשה את תפקידו להזהיר את העם מפני החרב.

(ה) ואתה בן אדם - אתה יחזקאל,

צפה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אתם ממני - על הפורענות העתידה לבוא עליהם.

(ו) באמרי לרשע רשע מות תמות ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש:

(ז) ואתה כי הזהרת רשע מדרכו לשוב ממנה ולא שב מדרכו הוא בעונו ימות ואתה נפשך הצלת:

(ח) ואתה בן אדם אמר אל בית ישראל בן אמרתם לאמר כי פשעינו וחסאתינו עלינו וכן אנחנו נמקים - בעבור העבירות שעשינו אנו נמסים (שנמות ולא נחיה בגלל עוונותנו).

ואיך נחיה:

(ט) אמר אליהם חי אני נאם ה' אלוהים אם אחפץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחייה שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל:

(י) ואתה בן אדם אמר אל בני עמך צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו וצדיק לא יוכל לחיות בה ביום חטאתו:

(יא) באמרי לצדיק חיה וחייה והוא בטח על צדקתו ועשה עול כל צדקתיו לא תזכרנה ובעולו אשר עשה בו ימות:

(יב) ובאמרי לרשע מות תמות ושב מחטאתו ועשה משפט וצדקה:

(יג) חבל ישיב רשע - המשכון שלקח מהעני יחזיר.

גזלה ישלם בחקות החיים הלך לבלתי עשות עול חיו וחייה לא ימות:

(יד) כל חטאתיו אשר חטא לא תזכרנה לו משפט וצדקה עשה חיו וחייה:

(טו) ואמרו בני עמך לא יתכן דרך ה' והמה דרכם לא יתכן:

(יח) בְּשׁוּב צְדִיק מִצְדֻקְתּוֹ וְעָשָׂה עוֹל וּמַת בָּהֶם:

(יט) וּבְשׁוּב רָשָׁע מִרְשָׁעוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲלֵיהֶם הוּא יַחֲיֶה:

(כ) וְאָמַרְתֶּם לֹא יִתְבַּן דְרֹךְ ה' אִישׁ בְּדַרְכּוֹ אֲשֶׁפוּט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל:

(כא) וַיְהִי בְשָׁתִי עֲשָׂרָה שָׁנָה בְּעֲשָׂרֵי בַחֲמָשָׁה לַחֹדֶשׁ לְגִלּוֹתֵנוּ בָּא אֵלַי הַפְּלִיט מִירוּשָׁלַם לֵאמֹר הִכְתָּה הָעִיר:

(כב) וַיֵּד ה' הִיָּתָה אֵלַי בְּעָרֵב לִפְנֵי בּוֹא הַפְּלִיט וַיִּפְתַּח אֶת פִּי - בַּדְּבָרֵי נְבוּאָה.

עַד בּוֹא אֵלַי בְּבִקְרֹר וַיִּפְתַּח פִּי וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי עוֹד - וְלֹא שִׁתַּקְתִּי עוֹד.

(כג) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(כד) בֶּן אָדָם יֵשְׁבִי הַחֲרָבוֹת הָאֵלֶּה עַל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל אֲמַרְיִם לֵאמֹר אַחַד הִיָּה אַבְרָהָם וַיִּירֶשׂ אֶת הָאָרֶץ וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה:

(כה) לָכֵן אָמַר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים עַל הַדָּם תֹּאכְלוּ וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל גְּלוּלֵיכֶם וְדָם תִּשְׁפְּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ:

(כו) עֲמַדְתֶּם עַל חֲרָבְכֶם - לִשְׁפוֹךְ דָּם.

עֲשִׂיתֶן תוֹעֵבָה - דַּבַּר מֵאוֹס וּמְגוֹנָה.

וְאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ טִמְאַתֶּם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ:

(כז) כֹּה תֹאמַר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים חַי אֲנִי אִם לֹא אֲשֶׁר בְּחֲרָבוֹת בְּחָרֵב יִפְלוּ - מִי שִׁיחִיה בַּעִיר בֵּין. הַחֲרָבוֹת יִפּוּל בַּחֲרָב.

וְאֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחֲיָה נִתְּתִיו לְאָכְלוֹ וְאֲשֶׁר בְּמִצְדוֹת - מַגְדִּלִים חֲזָקִים.

וּבְמַעְרוֹת בְּדָבָר זְמוּתוֹ:

(כח) וְנִתְּתִי אֶת הָאָרֶץ שְׂמֵמָה וּמְשֻׁמָּה וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֲזָה - יִתְבַּטַּל חוּזְקָה שֶׁל הָאָרֶץ.

וְשִׁמְמוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עוֹבֵר - לֹא יִהְיוּ עוֹבְרִים. מַגּוּדֵל הַשְּׂמֵמָה.

(כט) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׂמֵמָה וּמְשֻׁמָּה - כִּפֵּל לִשׁוֹן.

עַל כָּל תוֹעֵבְתֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ:

(ל) וְאֵתָה בֶּן אָדָם בְּנֵי עַמְךָ הַנְּדַבְּרִים בְּךָ - הַמְדַבְּרִים עֲלֶיךָ.

אָצֵל הַקִּירוֹת - לִיד הַקִּירוֹת.

וּבִפְתָחֵי הַבָּתִּים וְדַבֵּר חֵד אֶת אֶחָד אִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר בָּאוּ נָא וְשָׁמְעוּ מֶה הַדְּבָר הַיּוֹצֵא מֵאֵת ה':

(א) וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כְּמִבּוֹא עַם - בְּאִסְיַפָּה שֶׁל עַם.

וַיֵּשְׁבוּ לִפְנֵיָךְ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי עֲגָבִים בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים - עוֹשִׂים הַנְּבוּאָה. בְּפִיהֶם
"כְּשִׁיר עֲגָבִים" - כְּשִׁיר שֶׁל שְׁחֹק.

אַחֲרֵי בְּצַעַם לֶבֶם הִלְךְ - רְדִיפֵת וְחִמְדַּת הַמִּמּוֹן :

(ב) וְהִנֵּךְ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים יִפָּה קוֹל וּמִטֵּב נִגֵּן וְשָׁמְעוּ אֶת דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם - לֹא מְקִיִּימִים דְּבָרֵי
הַתּוֹכַחָה שֶׁבְּנְבוּאָה.

(ג) וּבְבֹאָה הִנֵּה בָּאָה - כְּשֶׁתְּבוֹא הַפּוֹרְעָנוֹת יֵאמְרוּ :
"הִנֵּה בָאָה" - הַנְּבוּאָה שֶׁאֵמַר !!.

וַיֵּדְעוּ כִּי נִבְיָא הָיָה בְּתוֹכְכֶם:

פֶּרֶק לַד

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם הַנִּבְאָה עַל רֹעֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְאָה וְאִמְרַתְּ אֵלֵיהֶם לְרֹעִים כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵים הוּא רֹעֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵיוּ
רֹעִים אוֹתָם - שֶׁהָרֹעִים הָיוּ רֹעִים אֶת עַצְמָם וְרַק לְתוֹעֵלָתָם.

הֲלוֹא הַצֵּאֵן יָרְעוּ הָרֹעִים - הָרִי אֶת הַצֵּאֵן צְרִיכִים הֵיוּ לְרֹעוֹת.

(ג) אֶת הַחֶלֶב תֹּאכְלוּ וְאֶת הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִּזְבְּחוּ - הַצֵּאֵן הַמְּשׁוּבָח וְהַבְּרִיאָה הֵיוּ שׁוֹחֲטִים וְאוֹכְלִים, וְהַצֵּאֵן
לֹא רֵעוּ.

הַצֵּאֵן לֹא תִרְעוּ:

(ד) אֶת הַנְּחִלּוֹת - הַצֵּאֵן שִׁישׁ לָהֶן כְּאֲבִים שׁוֹנִים לֹא חִזְקָתָם.

לֹא חִזְקָתָם וְאֶת הַחֹלָה לֹא רִפְאוּתָם וְלֹא חֲבִשְׁתָּם וְאֶת הַנְּדָחַת לֹא הִשְׁבַּתְתֶּם - הַעֲזוּבָה לֹא הַחֲזַרְתֶּם
לְעֵדֶר.

וְאֶת הָאֲבֹדֹת לֹא בְקִשְׁתֶּם - לְמִצּוֹא אוֹתָהּ.

וּבְחִזְקָה רְדִיתֶם אֹתָם וּבְפֶרֶךְ - מִשְׁלַתֶּם בָּהֶם בְּחִזְקָה וּבְפֶרֶךְ :

(ה) וְתִפּוּצִינָה מִבְּלֵי רֵעָה - הַתִּפְזָרוּ כִּאִילוּ אֵין לָהֶן רֹעָה.

וְתִהְיִינָה לְאֹכְלָה לְכָל חַיֵּת הַשָּׂדֶה וְתִפּוּצִינָה:

(ו) יִשְׁגּוּ צֵאֲנֵי - יִתְעוּ מִמְּקוֹם לְמִקוֹם כַּהֲפֹקֶר.

בְּכָל הַהָרִים וְעַל כָּל גְּבֻעָה רָמָה וְעַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ נִפְצְאוּ צִאֲנֵי וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מִבְקָשׁ:

(ח) לְכֵן רָעִים שָׁמְעוּ אֶת דְּבַר ה':

(ח) חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם לֹא יַעַן הָיִיתָ צִאֲנִי לְבָז - שֶׁהֲצֵאָן הִיָּה לְבִיזָה.

וַתִּהְיֶינָה צִאֲנֵי לְאֹכְלָה לְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רְעָה וְלֹא דְרָשׁוּ רְעֵי אֶת צִאֲנֵי וַיִּרְעוּ הָרָעִים אוֹתָם וְאֶת צִאֲנֵי לֹא רָעוּ:

(ט) לְכֵן הָרָעִים שָׁמְעוּ דְבַר ה':

(י) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי אֶל הָרָעִים וְדַרְשָׁתִי אֶת צִאֲנֵי מִיָּדָם וְהִשְׁבַּתִּים מִרְעוֹת צֹאן - אֲמַנַע מֵהֶם לִהְיוֹת רוֹעִים.

וְלֹא יִרְעוּ עוֹד הָרָעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי צִאֲנֵי מִפִּיהֶם וְלֹא תִהְיֶינָן לָהֶם לְאֹכְלָה:

(יא) כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי אֲנִי וְדַרְשָׁתִי אֶת צִאֲנֵי וּבִקְרָתִים - אַחֲקוֹר אוֹדוֹתֶם וְאֵדָאָג לָהֶם:

(יב) כְּבִקְרַת רְעָה עָדְרוּ בְּיוֹם הָיִיתוּ בְּתוֹךְ צֹאֲנוֹ נִפְרָשׁוֹת - כְּמוֹ שְׁחוֹקֵר וְדוֹאָג הַרוֹעֵה לְצֹאֲנוֹ, שֶׁלֹּא יִתְפָּזְרוּ וַיֵּאבְדוּ.

כֵּן אֲבִקֵּר אֶת צִאֲנֵי - בְּנִי,

וְהִצַּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נִפְצְאוּ שָׁם בְּיוֹם עָנָן וְעַרְפֵּל - בַּיָּמֵי הַגְּלוּת, הַמַּלְאִים בְּצָרוֹת וַיִּסּוּרִים. (עַנָּן וְעַרְפֵּל, מִשַׁל לְחוֹשֶׁךְ, צָרוֹת וַיִּסּוּרִים)

(יג) וְהוֹצֵאתִים מִן הָעַמִּים וְקִבְּצֵתִים מִן הָאָרְצוֹת וְהִבִּיאֲתִים אֶל אֲדָמְתָם וְרַעִיתִים אֶל הָרֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֲפִיקִים - מְקוֹם זְרִימַת הַמַּיִם בַּחוּזְקָה.

וּבְכָל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:

(יד) בְּמִרְעָה טוֹב אֲרַעָה אֶתְהֶם וּבְהָרֵי מְרוֹם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נֹוֶהֶם - מִדּוֹר, בֵּית.

שָׁם תִּרְבְּצֶנָה בְּנוֹה טוֹב וּמִרְעָה שָׁמֵן תִּרְעֶינָה אֶל הָרֵי יִשְׂרָאֵל:

(טו) אֲנִי אֲרַעָה צִאֲנֵי וְאֲנִי אֲרַבִּיצֵם נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

(טז) אֶת הָאֲבֹדֹת אֲבִקֵּשׁ וְאֶת הַנִּדְחֹת אֲשִׁיב וְלִנְשַׁבֵּרֹת אֲחַבֵּשׁ וְאֶת הַחֹלָה אֲחַזֵּק וְאֶת הַשְּׂמֵנָה וְאֶת הַחֹזְקָה אֲשַׁמֵּיד אֲרַעְנָה בְּמִשְׁפָּט - אֲשַׁמֵּיד אֶת חוּזְקָם וְאֶרְעָה אוֹתָם לְפִי הַמִּשְׁפָּט וְהַיּוֹשֵׁר:

(יז) וְאֶתְנָה צִאֲנֵי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי שִׁפְטֵי בֵּין שָׁה לְשָׁה לְאֵילִים וְלְעֵתוּדִים - עֵיזִים זְכָרִים וּבְכָל מִין אֲשַׁפּוֹט בֵּין הַחֹזְקָה לְחֻלְשָׁה:

(יח) הַמְּעַט מִכֶּם - הַאִם דַּבַּר מוֹעֵט בְּעֵינֵיכֶם ??

הַמִּרְעָה הַטוֹב תִּרְעוּ וְיִתֵּר מִרְעֵיכֶם תִּרְמָסוּ - שֶׁאֲפִילוֹ הַמִּרְעָה שְׁנוֹתֵר לְחֻלְשׁוֹת רִמְסוּ בְּרַגְלֵיכֶם.

בְּרַגְלֵיכֶם וּמִשְׁקַע מַיִם תִּשְׁתּוּ - אַחַר שֶׁשָּׁקַע הַטֵּיט שְׁתִּיתֶם מֵיִם צְלוּלִים.

וְאֶת הַנּוֹתְרִים בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְפְּשׁוּן - וְהַמַּיִם שְׁנוֹתְרוּ לְחֻלְשׁוֹת רִמְסַתְּם בְּרַגְלֵיכֶם שִׁהְיוּ מֵיִם עֲכוּרִים:

(ט) וְצֵאֲנִי מִרְמַס רְגְלֵיכֶם תִּרְעִינָה וּמִרְפֵּשׁ רְגְלֵיכֶם תִּשְׁתַּיְנָה:

(כ) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אֲלֵיהֶם הֲנִי אָנִי וְשִׁפְטֹתַי בֵּין שָׁה בְרִיָּה - שֶׁה חִזְקָה.

וּבֵין שָׁה רְזָה:

(כא) יַעֲזֹב בְּצַד וּבְכִתְרֵי תְהַדְפּוּ- שֶׁהחִזְקוֹת הִיוּ דוֹחֵפוֹת הַחֲלָשׁוֹת בְּצִדָם בְּכִתְפָם וּבְקִרְנֵיהֶם.

וּבְקִרְנֵיהֶם תִּנְגָּחוּ כָּל הַנְּחָלוֹת עַד אֲשֶׁר הִפְיִצוּתֶם אוֹתָנָה אֶל הַחוּצָה:

(כב) וְהוֹשַׁעְתִּי לְצֵאֲנִי וְלֹא תִהְיֶינָה עוֹד לִבִּי וְשִׁפְטֹתַי בֵּין שָׁה לְשָׁה:

(כג) וְהִקְמַתִּי עֲלֵיהֶם רָעָה אַחַד וְרָעָה אַתְּהֵן אֶת עֲבָדֵי דָוִד הוּא יִרְעָה אֶתֶם וְהוּא יִהְיֶה לָהֶן לְרָעָה:

(כד) וְאֲנִי ה' אֱהִיָּה לָהֶם לְאֱלֹהִים וְעַבְדֵי דָוִד נְשִׂיא בְּתוֹכָם אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי:

(כה) וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וַיֵּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר לְבִטָּח וַיִּשְׁנוּ בַּיַּעֲרִים - אִפִּילוּ בַּמִּדְבָּר

וּבִיעֲרוֹת:

(כו) וְנָתַתִּי אוֹתָם - שִׁישְׁבוּ בַּמְקוֹמָם.

וּסְבִיבוֹת גְּבַעְתִּי בְּרִכָּה - סִבִּיב אִיִּי אֶתֶן בְּרִכָּה.

וְהוֹרְדַתִּי הַגֶּשֶׁם בְּעֵתוֹ גְּשָׁמִי בְּרִכָּה יִהְיוּ:

(כז) וְנָתַן עֵץ הַשֹּׁדֵדָה אֶת פְּרִיו וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל אֲדָמְתָם לְבִטָּח וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּשִׁבְרֵי אֶת מַטּוֹת

עֲלֵם - הַמּוֹטוֹת שֶׁמַּחֲזִיקִים הָעוֹל [שֶׁלֹּטוֹן בְּבַל עֲלֵיהֶם].

וְהִצְלַתִּים מִיַּד הָעַבְדִּים בָּהֶם:

(כח) וְלֹא יִהְיוּ עוֹד בְּזֵי לְגוֹיִם וְחַיַּת הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלֵם וַיֵּשְׁבוּ לְבִטָּח וְאִין מַחְרִיד:

(כט) וְהִקְמַתִּי לָהֶם מַטְעַ לְשֵׁם - יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מִפּוֹרְסָמִים בְּגוֹיִים, כִּנְטִיעָה יִפֶּה וְטוֹבָה.

וְלֹא יִהְיוּ עוֹד אֲסָפֵי רָעַב - כָּלִים בָּרַעַב.

בְּאָרֶץ וְלֹא יִשְׁאוּ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם - חֲרָפָה וּבוֹשָׁה מִהַגּוֹיִים:

(ל) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם אֶתֶם וְהִמָּה עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

(לא) וְאֶתֶן צֵאֲנִי צֵאֲנִי מִרְעִיתִי אָדָם אֶתֶם - אָדָם אֶתֶם בְּעֵינֵי, וְלֹא כַבְהֵמוֹת.

אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

פרק לה

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם שִׁים פָּנָיִךְ עַל הַר שְׁעִיר וְהִנְבֵּא עָלָיו:

(ג) וְאָמַרְתָּ לוֹ בַּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר שְׁעִיר וְנָטִיתִי יָדַי עָלֶיךָ וְנָתַתִּיךָ שְׂמָמָה וּמִשְׂמָה:

(ד) עָרִיךְ חֲרָבָה אָשִׁים וְאֶתָּה שְׂמָמָה תִּהְיֶה וַיְדַעַתָּ כִּי אֲנִי ה':

(ה) יַעַן הָיִיתָ לְךָ אֵיבַת עוֹלָם - שְׁנֵאתָ עוֹלָם.

וַתִּגַּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - שִׁפְכָתָ דָם יִשְׂרָאֵל בַּחֲרָב.

עַל יָדַי חֲרַב בְּעַת אֲדָם - בּוֹזְמָן הַמִּיּוֹעֵד לַצַּעַר וּלְפּוֹרְעֵנוֹת.

בְּעַת עֶזְרָתְךָ - בּוֹזְמָן שְׁבַא סוֹפֵם [הַפּוֹרְעֵנוֹת עַל יִשְׂרָאֵל] עַל עוֹוֹנִים:

(ו) לָכֵן חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים כִּי לְדָם אֶעֱשֶׂךָ - אֶרְצֶךָ תִּתְמַלֵּא בְּדָם.

וְדָם יִרְדְּפֶךָ - שׁוֹפְכֵי דַמִּים יִרְדְּפוּ אַחֲרֶיךָ.

אִם לֹא דָם שְׁנֵאתָ - שְׁנֵאתָ שׁוֹפְכֵי דַמִּים וְנִשְׁמַרְתָּ מֵהֶם.

וְדָם יִרְדְּפֶךָ - וְכַעַת שׁוֹפְכֵי הַדַּמִּים יִרְדְּפוּ אוֹתְךָ:

(ז) וְנָתַתִּי אֶת הַר שְׁעִיר לְשְׂמָמָה וְשְׂמָמָה וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ עֵבֶר וְשָׁב:

(ח) וּמִלְאֲתִי אֶת הָרִיו חֲלָלִיו-הַהֵרִים יִתְמַלְאוּ חֲלָלִים

גְּבֻעוֹתֶיךָ,

וַיִּגְאֹתֶיךָ - רַבִּים שֶׁל גֵּיא [מִקּוּם נִמּוּד].

וְכָל אֶפְיֻקֶיךָ חֲלָלֵי חֲרָב יִפְלוּ בָהֶם:

(ט) שְׂמָמוֹת עוֹלָם אֶתְנֶךָ וְעָרִיךָ לֹא תִשְׁבְּנָה - שְׁלֵא יִשְׁבוּ בָהֶם.

וַיְדַעַתֶּם כִּי אֲנִי ה':

(י) יַעַן אָמַרְךָ אֶת שְׁנֵי הַגּוֹיִם וְאֶת שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת לִי תִהְיֶינָה וִירְשָׁנוּ וְה' שָׁם הָיָה:

(יא) לָכֵן חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים וְעָשִׂיתִי כְּאִפְךָ וּכְקִנְאֶתְךָ - כְּפִי גוֹדֵל הַכַּעַס שֶׁהִיָּה לְךָ עַל יִשְׂרָאֵל.

אֲשֶׁר עָשִׂיתָה מִשְׁנֵאתֶיךָ בָּם וְנִוְדַעְתִּי בָּם כְּאֲשֶׁר אֶשְׁפֹּטֶךָ:

(יב) וַיְדַעַתָּ כִּי אֲנִי ה' שְׂמַעְתִּי אֶת כָּל נְאֻצוֹתֶיךָ - דְּבַרֵּי הַבּוֹזְיוֹן שֶׁאִמַּרְתָּ (שֶׁתִּירֵשׁ אֶת הָרִי יִשְׂרָאֵל שְׂמָמוֹ).

אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׂמָמוֹ לָנוּ נִתְּנוּ לְאֹכְלָהּ:

(יג) וַתִּגְדִּילוּ עָלַי בְּפִיכֶם וְהִעֲתַרְתֶּם עָלַי דְּבַרֵּיכֶם - הִרְבַּתֶּם עָלַי דְּבַרֵּי חֲרוּף.

אָנִי שָׁמְעֵתִי :

(יד) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים בְּשִׁמְחַת כָּל הָאָרֶץ שְׂמֵמָה אֲעֲשֶׂה לָּךְ - כשִׁתְּהִיָּה שִׂמְחָה בְּכָל הָאָרֶץ (כִּשְׁה' יִרְאֶה מַלְכוּתוֹ) -
אתה תהיה שממה :

(טו) בְּשִׁמְחַתְךָ לְנַחֲלַת בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר שְׂמֵמָה בֵּן אֲעֲשֶׂה לָּךְ שְׂמֵמָה תִּהְיֶה הַר שְׁעִיר וְכָל אָדוֹם כְּלָה וְיִדְעוּ
כִּי אָנִי ה' :

פֶּרֶק לו

(א) וְאַתָּה בֶּן אָדָם הַנְּבִיא אֵל הָרִי יִשְׂרָאֵל וְאַמְרַתְּ הָרִי יִשְׂרָאֵל שְׁמְעוּ דְבַר ה' :

(ב) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים יַעַן אָמַר הָאוֹיֵב עֲלֵיכֶם הָאֵח - עֵינִי שִׂמְחָה.

וּבְמֹת עוֹלָם לְמוֹרְשָׁה - אִיִּי הַגְּבוּהָ אֲנִי נִירָשׁ.

הִיִּתָּה לָנוּ :

(ג) לָכֵן הַנְּבִיא וְאַמְרַתְּ כֹה אָמַר ה' אֱלֹהִים יַעַן בְּיַעַן - בְּגַלְל (כִּפְל לִשׁוֹן לַחִיּוּק הַדָּבָר).

שְׂמֹת - שִׂמְחָה.

וְשִׂאֲף אֶתְכֶם מִסְּבִיב - הַגּוֹיִים שִׂמְסִיבִי, רָצוּ לְבַלֹּעַ אֶתְכֶם (לִירֵשׁ אֶת אֶרֶצְכֶם).

לְהִיּוֹתְכֶם מוֹרְשָׁה לְשִׂאֲרֵי הַגּוֹיִם וְתַעֲלֶוּ עַל שְׂפַת לְשׁוֹן - כּוֹלֵם דְּבַר עֲלֵיכֶם.

וְדַבַּת עִם - שְׁדַבְּרוּ בַּגִּנוֹת יִשְׂרָאֵל :

(ד) לָכֵן הָרִי יִשְׂרָאֵל שְׁמְעוּ דְבַר ה' אֱלֹהִים כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים לְהָרִים וְלַגְּבְעוֹת לְאֶפְיָקִים וְלַגְּאִיּוֹת וְלַחֲרָבוֹת

הַשְּׂמֵמֹת וְלַעֲרִים הַנִּעְזְבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְבָז וְלַלְעַג לְשִׂאֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסְּבִיב :

(ה) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אִם לֹא בְּאִשׁ קִנְאַתִּי - ה' נִשְׁבַּע בְּכַעֲסוֹ עַל הַגּוֹיִים.

דְּבַרְתִּי עַל שִׂאֲרֵי הַגּוֹיִם וְעַל אָדוֹם כְּלָה אֲשֶׁר נָתַנּוּ אֶת אֶרְצִי לָהֶם לְמוֹרְשָׁה - לַעֲצָמָם לִירוּשָׁה.

בְּשִׂמְחַת כָּל לֵב בְּשִׂאֲט נֶפֶשׁ - בְּשִׂמְחַת בְּיַזוּ אֶת יִשְׂרָאֵל.

לְמַעַן מִגְרָשָׁה לָבַז - לְגַרֵשׁ אוֹתָם כְּדִי שִׁיחִיו לְבִזָּה :

(ו) לָכֵן הַנְּבִיא עַל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל וְאַמְרַתְּ לְהָרִים וְלַגְּבְעוֹת לְאֶפְיָקִים וְלַגְּאִיּוֹת כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הִנְנִי בְּקִנְאַתִּי

וּבַחֲמַתִּי דְבַרְתִּי יַעַן כְּלַמַּת גּוֹיִם נִשְׂאָתָם - בַּעֲבוּר שִׂבְלַתְּ מֵהֶם בְּזִיוּן :

(ז) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אָנִי נִשְׂאָתִי אֶת יָדִי - שְׁבוּעָה.

אִם לֹא הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לָכֶם מִסְּבִיב הֵמָּה כְּלַמַּתְּם יִשְׂאוּ - הַגּוֹיִים יִשְׂאוּ בּוֹשָׁה וּבְזִיוּן :

(ח) וְאַתֶּם הָרִי יִשְׂרָאֵל עֲנֹפְכֶם תִּתְּנוּ וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לָבוֹא - כִּי הֵם קָרְבִים לַחֲזוֹר לְאֶרֶץ :

(ט) כי הנני אליכם - אליכם ההרים.

ופניתי אליכם ונעבדתם ונזרעתם - בעבודת אדמה :

(י) והרביתי עליכם אדם - כל בית ישראל - כלם יחזרו.

כל בית ישראל בלה ונושבו הערים - שישבו ישראל בערים.

והחרבות תבנינה - הערים שנחרבו יבנו :

(יא) והרביתי עליכם אדם ובהמה ורבו ופרו והושבתי אתכם בקדמותיכם - תשובו, כמו קודם שגליתם.

והטיבתי מראשתיכם - טוב יותר מבראשונה לפני שגליתם.

וידעתם כי אני ה' :

(יב) והולכתי עליכם - על ההרים.

אדם - את עמי ישראל.

את עמי ישראל וירשוף והיית להם לנחלה ולא תוסף עוד לשכלם - להיות שכולה מהם :

(יג) כה אמר ה' אלוהים יען אמרים לכם אכלת אדם את ומשכלת גוייך היית - שכאילו הארץ הורגת יושביה

ומשכלת עצמה מהם ; (שבתחילה, נאבדו ממנה הכנעניים ולאחר מכן ישראל) :

(יד) לבן אדם לא תאכלי עוד וגוייך לא תשכלי עוד נאם ה' אלוהים:

(טו) ולא אשמיע אליך עוד בלמת הגוים - שלא יבזו עוד אותך.

וחרפת עמים לא תשאי עוד וגוייך לא תכשלי עוד נאם ה' אלוהים:

(טז) ויהי דבר ה' אלי לאמר:

(יז) בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרךכם ובעלילותם - במעשיהם,

בטמאת הנדה היתה דרךם לפני - כמו שרחוקה הנידה מבעלה, כך הרחקתי אותם ממני, מפני דרכם הרעה

והטמאה.

(יח) ואשפך חמתי עליהם - כעסי.

על הדם אשר שפכו על הארץ, ובגלוליהם טמאוה:

(יט) ואפיין אתם בגוים ויזרו בארצות - אפזר אותם בגלות.

בדרךכם ובעלילותם שפטתים:

(כ) ויבוא אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי - גרמו בגלותם לחילול ה'.

באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו:

(כא) וְאַחֲמַל עַל שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חָלְלוּהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה:

(כב) לָכֵן אָמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חָלְלִיתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁם:

(כג) וְקִדְשְׁתִּי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלְלִיתֶם בְּתוֹכָם - שְׁחַלְלֶתֶם - כִּשְׂאתֶם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִים.

וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' נְאֻם ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּהַקְדְּשִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

(כד) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל הָאָרְצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמְתְּכֶם:

(כה) וְזִרְקֹתִי עָלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים - מִי אִפְרַיִם פְּרָחָה אֲדוּמָה.

וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם:

(כו) וְנָתַתִּי לְכֶם לֶב חָדָשׁ וְרוּחַ חָדָשׁ אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת לֶב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לְכֶם לֶב בָּשָׂר:

(כז) וְאֶת רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחַקִּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם:

(כח) וּישְׁבַתְתֶּם בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם וְהֵייתֶם לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לְכֶם לֵאלֹהִים:

(כט) וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְקִרְאתִי אֶל הַדָּגָן וְהַרְבִּיתִי אֹתוֹ - אֲרַבְּהָ אֶת הַתְּבוּאָה.

וְלֹא אֶתֶן עָלֵיכֶם רָעָב:

(ל) וְהַרְבִּיתִי אֶת פְּרִי הָעֵץ וְתִנּוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב בְּגוֹיִם:

(לא) וְזִכַּרְתֶּם אֶת דְּרִכֵּיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים,

וְנִקְטַתֶּם בְּפִנְיֵיכֶם עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם - תִּהְיוּ מִתְקוּטָטִים בֵּינְכֶם לְבֵין עַצְמְכֶם, בְּגַלְל עֲוֹנֹתֵיכֶם וּתְוַעְבוּתֵיכֶם.

וְעַל תְּוַעְבוּתֵיכֶם:

(לב) לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה נְאֻם ה' אֱלֹהֵיכֶם, יוֹדַע לְכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכְלִמוּ מִדְּרִכֵּיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל:

(לג) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּיוֹם טְהַרִי אֶתְכֶם מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת הָעָרִים וְנִבְנוּ הַחֲרֻבוֹת:

(לד) וְהָאָרֶץ הַנְּשָׁמָה תִעֲבֹד - הָאָרֶץ הַשּׁוֹמְמָה תִעֲבֹד.

תַּחַת אֲשֶׁר הֵייתָ שְׁמָמָה - בְּמִקוֹם שֶׁהִייתָ שֹׁמְמָה.

לְעֵינַי כָּל עוֹבֵר - לִפְנֵי כָל מִי שֶׁעָבַר וְרָאָה הַשֹּׁמְמָה:

(לה) וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלְלוּ הַנְּשָׁמָה הֵייתָ כְּגֵן עֵדֶן - הָאָרֶץ הַזֹּאת שֶׁהִייתָ שּׁוֹמְמָה, עַכְשֵׁיו הִיא כְּמוֹ גֵן עֵדֶן.

וְהָעָרִים הַחֲרֻבוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת וְהַנְּהַרְסוֹת בְּצוּרוֹת יִשָּׁבוּ - הָעָרִים הַחֲרֻבוֹת נִהְיוּ עָרִים בְּצוּרוֹת:

(לו) וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאָרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי אֲנִי ה' בְּנִיתִי הַנְּהַרְסוֹת נְטַעְתִּי הַנְּשָׁמָה אֲנִי ה' הַדְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:

(לז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵיכֶם עוֹד זֹאת אֲדַרְשׁ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה אֲתֶם כְּצֹאן אָדָם:

(לח) כְּצֵאֵן קְדָשִׁים כְּצֵאֵן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ בֵּן תְּהִינָה הָעָרִים הַחֲרֹבוֹת מְלֵאוֹת צֵאֵן אָדָם - כְּמוֹ רִיבּוּי הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁמִּבְּיָאִים בְּמוֹעֲדִים - כֵּן אֲרַבָּה אֶת בְּנֵי

וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' :

פֶּרֶק לז

(א) הִיִּתָה עָלַי יָד ה' - חוּזֶק הַנְּבוּאָה.

וַיִּצְאֵנִי בְרוּחַ ה' וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבְּקָעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת :

(ב) וְהֵעֵבִירֵנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב - סָבִיב הַבְּקָעָה (מִשׁוֹם שֶׁהִיא כַּהֲ).

וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל פְּנֵי הַבְּקָעָה וְהִנֵּה יִבְשׁוֹת מְאֹד :

(ג) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֵּן אָדָם הַתְּחִינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַר ה' אֱלוֹהִים אֲתָה יֵדְעָת - תְּלוּי בְּרַצוֹנֶךָ :

(ד) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבֵא עַל הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתְּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיִּבְשׁוֹת שְׁמְעוּ דְבַר ה' :

(ה) כֹּה אָמַר ה' אֱלוֹהִים לְעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מִבְּיָא בְּכֶם רוּחַ וַחַיִּיתֶם :

(ו) וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גְּדִים וְהֵעֵלְתִּי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקַרְמֵתִי עֲלֵיכֶם עוֹר - קְרוּם, קְלִיפָה שֶׁל עוֹר.

וְנָתַתִּי בְּכֶם רוּחַ וַחַיִּיתֶם וַיֵּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' :

(ז) וְנִבְאֵתִי בְּאִשֶׁר צוִּיתִי וַיְהִי קוֹל כְּהַנְּבֵאִי וְהִנֵּה רֶעֶשׂ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצִים אֶל עֵצָמוֹ - כֹּל עֵצִים קֶרְבָּה אֶל הָעֵצִים שֶׁהִיָּתָה עִימָה בַחַיּוֹת :

(ח) וַרְאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גְּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרָם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְּמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם :

(ט) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבֵא אֶל הָרוּחַ הַנְּבֵא בֵּן אָדָם וְאָמַרְתְּ אֶל הָרוּחַ כֹּה אָמַר ה' אֱלוֹהִים מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ וּפְחִי בְּהַרְוָגִים הָאֵלֶּה - תִּנְשְׁבִי בֵּהֶם רוּחַ שִׁיחִיו.

וַיִּחִיו :

(י) וְהַנְּבֵאֵתִי בְּאִשֶׁר צוֹנֵי וַתְּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיִּחִיו וַיַּעֲמְדוּ עַל רַגְלֵיהֶם חֵיל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד :

(יא) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֵּן אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה אֹמְרִים יִבְשׁוּ עֲצָמוֹתֵינוּ וְאַבְדָּה תִּקְוַתֵנוּ נִגְזְרֵנוּ לָנוּ - נִכְרַתֵנוּ וְנִמּוֹת בַּגְּלוּת וְלֹא נִשׁוּב לֵארוֹץ :

(יב) לָכֵן הַנְּבֵא וְאָמַרְתְּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלוֹהִים הִנֵּה אֲנִי פֹתַח אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֵלְתִּי אֶתְכֶם מִקְבְּרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבְאֵתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל :

(ג) וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי:

(ד) ונתתי רוחי בכם וחייתם והנחתתי אתכם על אדמתכם וידעתם כי אני ה' דברתי ועשיתי נאם ה':

(ה) ויהי דבר ה' אלי לאמר:

(ו) ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו וכתב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו:

(ז) וקרב אתם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך - שיהפכו העצים בנס לעץ אחד:

(ח) וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלא תגיד לנו מה אלה לך:

(ט) דבר אלהם כה אמר ה' אלוהים הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד ביד:

(י) והיו העצים אשר תכתב עליהם בידך לעיניהם:

(יא) ודבר אליהם כה אמר ה' אלוהים הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם:

(יב) ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד:

(יג) ולא יטמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם והושעתי אתם מכל מושבתיהם אשר חטאו בהם וטהרתי אותם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים:

(יד) ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם:

(טו) וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם:

(טז) וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרביתי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם:

(יז) והיה משפטי עליהם - השכינה תשכון ישראל.

והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם:

(יח) וידעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל - בזה שמקדשי בתוכם - לעולם

בהיות מקדשי בתוכם לעולם:

פרק לח

(א) ויהי דבר ה' אלי לאמר:

(ב) בן אדם שים פניך אל גוג ארץ המגוג נשיא ראש משך ותבל - נשיא וראש ל"משך" ו"יתובל".

והנבא עליו :

(ג) ואמרת בזה אמר ה' אלוהים הנני אליך גוג נשיא ראש משך ותבל :

(ד) ושוכבתיך - אעשה אותך מורד בה'.

ונתתי חחים בלחיך - כטבעות ששמים בלחי הבהמה.

והוצאתי אותך ואת כל חילך סוסים ופרשים לבשי מכלול בלם - יהיו לבושים בכל לבוש יפה.

קהל רב צנה ומגן - סוגי מגינים.

תפשי חרבות בלם :

(ה) פרס בוש ופוט אתם בלם מגן וכובע - כל העמים יבואו עמך עם כלי המלחמה :

(ו) גמר וכל אגפיה - וכל סביבותיה.

בית תוגרמה ירבתי צפון - תוגרמה היושבים בצד צפון.

ואת כל אגפיו עמים רבים אתך :

(ז) הכן והכן לך - הכן - את עצמך, והכן - את כולם.

אתה וכל קהלך הנקהלים עליך והיית להם למשמר - שמור הצבא שלא ינזק :

(ח) מימים רבים תפקד - עוד מזמן, שחטאת כנגד ישראל, תזכר, והי יתן בלבך לבוא נגד ישראל ואז הי' יפצע ממך.

באחרית השנים תבוא אל ארץ משוכבת מחרב - ארץ שיושביה שבו אליה, לאחר שגלו מפני החרב שבאה עליה.

מקבצת מעמים רבים - שבניי התקבצו ממקומות רבים.

על הרי ישראל אשר היו לחרבה תמיד - שמה באיי תפקד.

והיא מעמים הוצאה - ויושבי ארץ זו (א"י) הוצאו מהעמים שגלו לשם.

וישבו לבטח בלם - וכעת יושבים בה בבטחה :

(ט) ועלית בשאה תבוא בענן - שגוג יבוא על איי כחושך שבא פתאום.

לבסות הארץ תהיה אתה וכל אגפיה - וכל חילך.

ועמים רבים אתך :

(י) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יַעֲלוּ דְבָרִים עַל לְבָבְךָ וְחֻשְׁבֹּתַי מִחֻשְׁבֹּת רַעְיָה:

(יא) וְאִמְרַתְּ אַעֲלֶה עַל אֶרֶץ פְּרָזוֹת - אֶרֶץ בְּלִי חוֹמָה.

אָבוֹא הַשְּׁקֵטִים יִשְׁבִּי לְבִטָּח - אָבוֹא לְהַלְחֵם עִם אֱלוֹ שְׂיוֹשְׁבִים בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה.

כָּלֶם יִשְׁבִּים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתִים אֵין לָהֶם:

(יב) לְשַׁלֵּל שְׁלָל וְלִבֹּז בֹּז - לְקַחַת שַׁלָּל וּבִיזָה.

לְהָשִׁיב יָדְךָ עַל חֲרָבוֹת נוֹשְׁבֹת - לְהָשִׁיב אֶת יָדְךָ עֲלֵיהֶם פֶּעַם נוֹסֶפֶת, לְכַבּוֹשׁ עָרִים שֶׁהָיוּ חֲרִיבוֹת, וְעַכְשֵׁיו הֵן מִיוֹשְׁבוֹת.

וְאֵל עִם מְאֻסָּף מְגוּיִם - שֶׁהִתְאַסַּף מֵהַגְלוֹת בֵּין הַגּוֹיִים.

עֲשֵׂה מִקְנֶה וְקִנְיָן - שֶׁאִסְפוּ מִקְנֶה בְּהַמּוֹת, וְשֶׁאֵר קִנְיָנִים.

יִשְׁבִּי עַל טְבוּר הָאָרֶץ - יוֹשְׁבִים בְּמִרְכֹּזָה שֶׁל הָאָרֶץ:

(יג) שָׁבָא וְדָדוֹן וְסַחְרֵי תְרִשִׁישׁ וְכָל כְּפָרִיָּה - כָּל הַשְּׂרִים הַחֲשׁוּבִים שֶׁלָּה.

יֹאמְרוּ לְךָ הַלְשַׁלָּל שְׁלָל אֶתְּהָ בָּא הַלְבֹּז בֹּז - שֶׁהַעַמִּים יִשְׁבְּחוּ אֶת גּוֹג וַיֹּאמְרוּ: "לְשַׁלּוֹל שַׁלָּל וּבִיזָה אֶתְּהָ הוֹלֵךְ" ??

הַקְהֵלֶת קְהֵלְךָ לְשֵׂאת כֶּסֶף וְזָהָב לְקַחַת מִקְנֶה וְקִנְיָן לְשַׁלֵּל שְׁלָל גָּדוֹל:

(יד) לִבְנֵי הַנְּבֵאָה בֶן אָדָם וְאִמְרַתְּ לְגוֹג כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הֲלוֹא בַיּוֹם הַהוּא בְּשֻׁבְתִּי עִמִּי יִשְׂרָאֵל לְבִטָּח תִּדְרַע - אִזּוֹ כְּשִׁיבּוֹ לְבִטָּח, וְתִבּוֹא עֲלֵיהֶם תִּדְעוּ אֶת גְּבוּרַת ה':

(טו) וּבֵאתָ מִמְּקוֹמְךָ מִיִּרְכַּתִּי צָפוֹן - מִסוּף הַצָּפוֹן.

אֶתְּהָ וְעַמִּים רַבִּים אֶתְּךָ רַכְבֵּי סוּסִים כָּלֶם קְהֵל גָּדוֹל וְחֵיל רַב:

(טז) וְעֲלִיתָ עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל כְּעֵנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּהְיֶה וְהִבְאוֹתִיךָ עַל אֶרֶץ לְמַעַן דַּעַת הַגּוֹיִם אֹתִי - שֶׁהַגּוֹיִים יִדְעוּ גְבוּרַתִּי.

בְּהַקְדָּשִׁי בְּךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹג - שֶׁאִקְדַּשׁ לְעֵינֵיהֶם עַיִי הַפּוֹרְעָנוֹת שֶׁאֵבִיא עֲלֶיךָ:

(יז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הָאֵתְּהָ הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי בְּיָמִים קְדָמוֹנִים - בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּדְעוּ שֶׁאֵתְּהָ הוּא זֶה שֶׁהִנְבִּיאִים דִּבְּרוּ עֲלָיו שִׁיבּוֹא עַל יִשְׂרָאֵל.

בְּיַד עֲבָדֵי נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הִנְבְּאִים בְּיָמִים הָהֵם שָׁנִים לְהִבְיֵא אֶתְּךָ עֲלֵיהֶם:

(יח) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם בּוֹא גּוֹג עַל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל נָאֵם ה' אֱלֹהִים תִּעֲלֶה חֲמַתִּי בְּאַפִּי - אִכְעַס מְאוֹד:

(יט) וּבְקִנְאָתִי בְּאֵשׁ עֲבָרְתִּי דִּבַּרְתִּי - הִנְבּוּאָה הַזֹּאת נֹאמְרָה - בְּקִנְאָה וּבְכַעַס חִזֵּק כְּאֵשׁ.

אִם לֹא - לְשׁוֹן שְׁבוּעָה (שִׁיחִיָּה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּא"י).

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל:

(ב) וְרָעִשׁוּ מִפְּנֵי דְגֵי הַיָּם - יַחְרְדוּ וַיִּפְחְדוּ מִלִּפְנֵי כַעַס ה' - אִפִּילוּ דְגֵי הַיָּם וְשָׂרָר בְּעִיחַ וְהָאֲנָשִׁים.

וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל הָאָדָמָה וְכָל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְנִהְרָסוּ הַהָרִים - יִבְקְעוּ הַהָרִים.

וְנָפְלוּ הַמְּדַרְגּוֹת - יִפְלוּ הַמַּגְדָּלִים (שְׁעוּלִים עֲלֵיהֶם בַּמְּדַרְגּוֹת).

וְכָל חוֹמָה לְאַרְצָךְ תִּפּוֹל:

(כא) וְקָרָאתִי עָלָיו - עַל גּוֹג.

לְכָל הָרֵי חָרֵב - שִׁמְכַל הַהָרִים תִּבּוֹא עָלָיו חָרֵב.

נְאֻם ה' אֱלֹהֵים חָרֵב אִישׁ בְּאֶחָיו תִּהְיֶה - שֶׁאֶחָד יִהְרֹג בְּחָרֵב אֶת חֲבִירוֹ (מְרוֹב הַבְּהֵלָה):

(כב) וְנִשְׁפָּטְתִּי אֹתוֹ - אֲשַׁפּוֹט וְאוֹכִיחַ אֶשְׁמָתוֹ.

בְּדָבָר וּבְדָם וּגְשָׁם שׁוֹטֵף וְאֶבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ - בְּרֵד חֶזֶק

אֵשׁ וְגִפְרִית אֲמַטִּיר עָלָיו וְעַל אֲגָפָיו וְעַל עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר אֹתוֹ:

(כג) וְהִתְגַּדְּלִתִּי וְהִתְקַדְּשִׁיתִי וְנִזְדַּעַתִּי לְעֵינַי גּוֹיִם רַבִּים וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה':

פֶּרֶק לט

(א) וְאֵתָהּ בֶן אָדָם הַנְּבִיא עַל גּוֹג וְאֶמְרָתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵים הַנְּנִי אֶלְיָךְ גּוֹג - אֲנִי פּוֹנֵה אֵלֶיךָ נְשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁךְ וְתִבֵּל - נְשִׂיא רֹאשׁ לְמִשָּׁךְ וְתִבֵּל.

נְשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁךְ וְתִבֵּל:

(ב) וְשִׁבְבַתִּיךָ וְשִׁשְׂאֲתִיךָ - אַעֲשֶׂה אוֹתְךָ מוֹרֵד בִּי וְאֶפְתָּה אוֹתְךָ לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל.

וְהֶעֱלִיתִיךָ מִיִּרְבַּתִּי צָפוֹן - מִסוּף הַצָּפוֹן (שֶׁשֶׁם נִמְצָא גּוֹג).

וְהִבְאֹתִיךָ עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל:

(ג) וְהִבִּיתִי קִשְׁתִּיךָ מִיַּד שְׁמֵאוּלָךְ וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינֶךָ אֶפִּיל - אִפִּיל לְאַרְצָךְ אֶת הַקִּשְׁתַּת שֶׁנִּמְצְאָת בְּיַד שְׁמֵאוֹל, וְאֶת הַחִצִּים הַנִּמְצָאִים בְּיַד יְמִין:

(ד) עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אֶתָּה וְכָל אֲגָפֶיךָ - וְכָל חַיִּילֶיךָ.

וְעַמִּים אֲשֶׁר אֹתְךָ לְעֵיט - שֵׁם עוֹף.

צָפוֹר כָּל כְּנָף וְחַיַּת הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ לְאֶבְלָה - תִּהְיֶה לְמֵאֵכֶל לְעוֹפוֹת וְלַחַיּוֹת:

(ה) עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי אֲנִי דְבַרְתִּי נְאֻם ה' אֱלֹהֵים:

(ו) וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּמִגּוֹג וּבִישְׁבֵי הָאֵיִם לְבַטָּח - וּבְאֵיִם שִׁוֹשְׁבִים בְּבַטָּחָה.

וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' :

(ח) וְאֵת שֵׁם קְדוֹשֵׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲחַל אֶת שֵׁם קְדוֹשֵׁי עוֹד - לא יהיה עוד בעולם חילול ה' (כשישראל, שהם אלו שנושאים את שם ה' בעולם) נופלים ביד האומות - זה חילול ה').

וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' קְדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל :

(ט) הִנֵּה בָאָה וְנִהְיֶתָה - הנה נבואת הישועה לישראל באה.

נְאֻם ה' אֱלֹהִים, הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי - להביא עליהם את הרעה.

(י) וַיֵּצְאוּ יִשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעָרוֹ וְהִשְׁקוּ בְּנֶשֶׁק וּמִגֶּן וְצִנָּה בְּקִשְׁתׁ וּבַחֲצִים וּבַמַּקֵּל יָד וּבַרְמֻחַ וּבְעָרוּ בָהֶם אִשׁ שִׁבְעַת שָׁנִים - ידליקו באש את הנשק (שעשוי מעץ) שהשאיר גוג, במשך 7 שנים.

(יא) וְלֹא יִשְׂאוּ עֲצִים מִן הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחֲטִיבוּ מִן הַיְעָרִים כִּי בְּנֶשֶׁק יִבְעָרוּ אִשׁ וְשָׁלְלוּ אֶת שְׁלֵלֵיהֶם יַקְחוּ שְׁלַל וּבִיזָה מֵאֲלוֹ שִׁשְׁלָלוּ וּבִזְזוּ אוֹתָם.

וּבִזְזוּ אֶת בִּזְזֵיהֶם נְאֻם ה' אֱלֹהִים :

(יב) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֲתֵן לְגוֹג מְקוֹם שֵׁם קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל - מקום בישראל שיהיה להם לקבר.

גִּי הָעֵבְרִים קְדַמַת הַיָּם - בְּגִיָּא שְׁעוּבְרִים דְרַכּוּ לְצַד מִזְרַח שֶׁל הַיָּם (ים כנרת).

וְחִסְמַת הַיָּם הִיא אֶת הָעֵבְרִים - ריבוי ההרוגים נחסום את הדרך לעוברים שם.

וְקָבְרוּ שֵׁם אֶת גּוֹג וְאֵת כָּל הַמוֹנוֹ וְקָרְאוּ גִיָּא הַמּוֹן גּוֹג - המקום יקרא: "גיא המון גוג":

(יג) וְקָבְרוּם בַּיּוֹם הַהוּא בְּיִשְׂרָאֵל, לְמַעַן טַהַר אֶת הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֳדָשִׁים:

(יד) וְקָבְרוּ כָּל עַם הָאָרֶץ - את הרוגי גוג.

וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם יוֹם הַכְּבָדִי - שהקוברים יתפרסמו בעולם ודבר זה יהיה כבוד לה' שנקם בְּגוֹג .

נְאֻם ה' אֱלֹהִים :

(טו) וְאֲנִשֵּׁי תַמִּיד יִבְדְּלוּ עֵבְרִים בְּאָרֶץ - שאחר 7 חודשים של הקבורה, עוד יעמידו אנשים מיוחדים, לעבור תמיד בארץ לקבור את שאר ההרוגים.

מְקָבְרִים אֶת הָעֵבְרִים אֶת הַנּוֹתְרִים -ואלו האנשים המיוחדים, יקברו את הפגרים שנשארו, ושנמצאו ע"י סתם אנשים שעברו, ומצאו אדם או עצם.

עַל פְּנֵי הָאָרֶץ לְטַהֲרָהּ מִקְצֵה שִׁבְעָה חֳדָשִׁים יִחְקְרוּ - החקירה הזו, אחר שאר מתים, תתחיל בסוף 7 חודשי הקבורה הגדולה :

(טז) וְעָבְרוּ הָעֵבְרִים בְּאָרֶץ, וְרָאָה עֵצִים אָדָם וּבְנֵה אֲצִלוּ צִיּוֹן - סימן שיש כאן עצם, להעבירה לקבורה בְּגִיָּא הַמּוֹן גּוֹג.

עַד קָבְרוּ אֶת הַמְּקָבְרִים אֲלֵ גִיָּא הַמּוֹן גּוֹג :

(טז) וגם שם עיר המזנה - העיר שליד גיא המון גוג, תקרא "המונה" - על שם המון הנקברים.

וטהרו הארץ:

(יז) ואתה בן אדם כה אמר ה' אלוקים אמר לצפור כל כנף ולכל חית השדה הקבצו ובאו האספו מסביב על זבחי אשר אני זבח לכם - אלו הרוגי גוג.

זבח גדול על הרי ישראל ואכלתם בשר ושתייתם דם:

(יח) בשר גבורים תאכלו ודם נשיאי הארץ תשתו אילים כרים - כבשים (משל לשרים החשובים של גוג).

ועתודים - עיזים זכרים (משל לשרים החשובים של גוג).

פרים מריאי בשן כלם - כולם היו כבהמות מפותמות ושמונות:

(יט) ואכלתם חלב לשבעה ושתייתם דם לשכרון - עד שתהיו כשיכורים.

מזבחי אשר זבחת לי לכם:

(כ) ושבעתם על שלחני - שכאלו ה' הכין לסעודה והסוסים והרוכבים עומדים לאכילה לפניו.

סוס ורכב גבור וכל איש מלחמה נאם ה' אלוהים:

(כא) ונתתי את כבודי בגוים - ע"י פורענות גוג.

וראו כל הגוים את משפטי אשר עשיתי ואת ידי אשר שמתי בהם:

(כב) וידעו בית ישראל כי אני ה' אלהיהם מן היום ההוא והלאה - שיותר לא יעזוב את ישראל:

(כג) וידעו הגוים כי בעונם גלו בית ישראל על אשר מעלו בי ואסתר פני מהם ואתנם ביד צריהם - ביד אויביהם.

ויפלו בחרב כלם:

(כד) בטמאתם וכפשעיהם עשיתי אתם - בגלל טומאתם ופשעיהם של ישראל - קבלו עונשם.

ואסתר פני מהם - כאילו שלא ראיתי צרותיהם:

(כה) לכן כה אמר ה' אלוהים עתה אשיב את שבות יעקב - אשיב את השבים מישראל.

ורחמתי כל בית ישראל וקנאתי לשם קדשי - אעשה נקמה על שמי הקדוש - שחולל:

(כו) ונשו את כלמתם ואת כל מעלם - אחר שישבו בניי לארץ, ישאו את הבושה על החטאים שבגללם גלו מהארץ.

אשר מעלו בי בשבתם על אדמתם לבטח ואין מחריד - בלא פחד וחרדה.

(כז) בשובבי אותם מן העמים - כשאשיב אותם מהגלות.

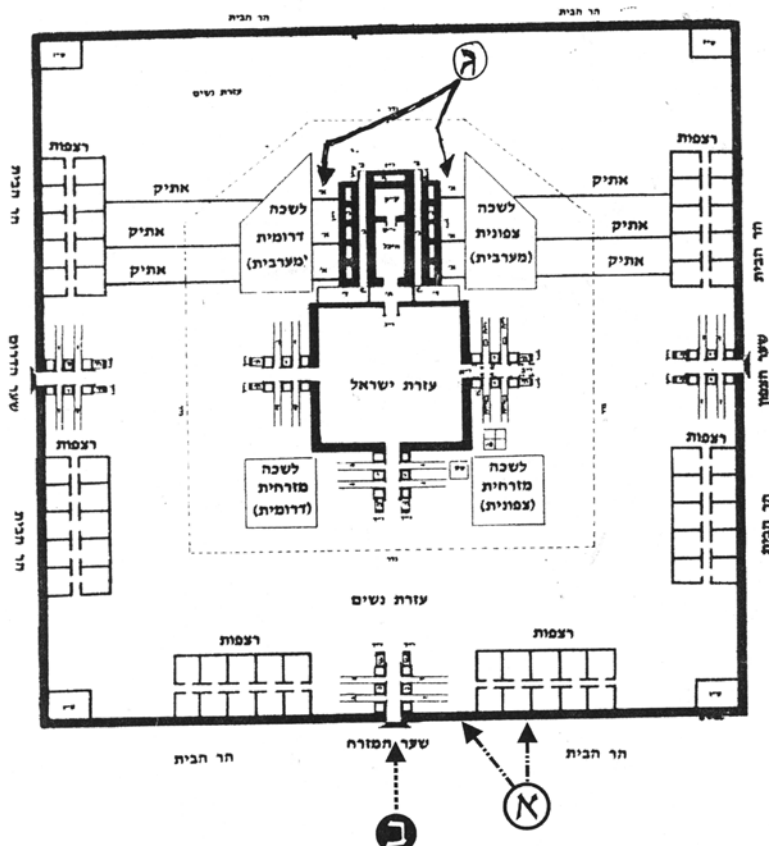
וקבצתי אתם מארצות איביהם ונקדשתי בם לעיני הגוים רבים:

(כח) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם בְּהַגְלוֹתֵי אֶתֶם אֶל הַגּוֹיִם וְכַנְסֵתִים עַל אַדְמַתְם וְלֹא אוֹתִיר עוֹד מֵהֶם שֵׁם - שְׁלֹא יִשְׁאֲרוּ מִבְּנֵי בְּגֻלוֹת:

(כט) וְלֹא אֶסְתִּיר עוֹד פְּנֵי מֵהֶם אֲשֶׁר שְׁפַכְתִּי אֶת רוּחִי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל - שְׁבִמְקוֹם הַהִסְתַּר פְּנִים שֶׁהִיָּה, אֲרִבָּה עֲלֵיהֶם נְבוֹאוֹת שֶׁיִּטְיְבוּ דְרָכְכֶם, כְּדִי לְקַבֵּל טוֹבָה גְדוֹלָה.

נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

- ציור 4 -

פרק מ

שער המזרחי של החצר

(עזרת נשים)

פסוקים ה' - טו'.

(א) בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה לְגִלּוֹתֵנוּ

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בָּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ -

ראש השנה של שנת היובל - הוא יום הכיפורים.
בארבע עשרה שנה אחר אשר הכתה העיר - 14 שנה אחר חורבן הבית (סוף מלכות צדקיהו). בעצם היום הזה
היתה עלי יד ה', ויבא אתי - במראה הנבואה, שמה - למקום המקדש.

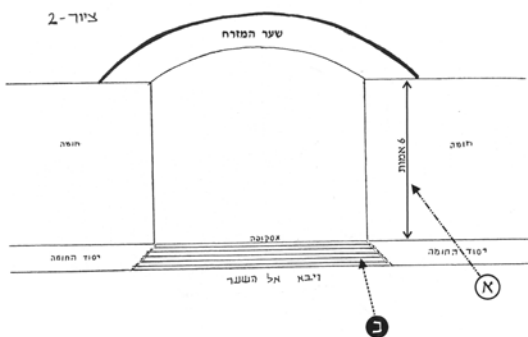
(ב) במראות אלהים הביאני אל ארץ ישראל ויניחני אל הר גבה מאד ועליו כמבנה עיר מנגב - עמד על ההר,
ומדרום ראה את העיר ירושלים.

(ג) ויבא אותי שמה והנה איש, מראהו כמראה נחשת, ופתיל פשתים בגדו - פתיל מפתים, למדוד מרחקים
גדולים (ישתמש בו להלן, בפרק מז' פס' ג'), וקנה המדה - וקנה, למדוד מרחקים קצרים.
והוא - האיש, עמד בשער - שבחומה.

(ד) וידבר אלי האיש : בן אדם, ראה בעיניך ובאזניך שמע, ושים לבך לכל אשר אני מראה אותך, כי למען
הראותך הבאתה הנה, הגד את כל אשר אתה ראה לבית ישראל - יחזקאל צונה לספר את צורת הבית לבניי.

(ה) והנה חומה מחוץ לבית סביב סביב - חומה מקיפה את כל עזרת נשים {ציור 1 אות א'}.
(עזרת נשים היתה מסביב לעזרת ישראל). וביד האיש קנה המדה, שש אמות - הקנה היה 6 אמות,
באמה וטפח - יש אמה של 5 טפחים ויש של 6. ואומר לו, שאמת הקנה, היתה של 5 טפחים ועוד טפח,
היינו - 6 טפחים. וימד את רחב הבנין - רוחב יסוד החומה (עובי יסוד החומה) - קנה אחד, וקומה -
של יסוד החומה - קנה אחד :

(ו) ויבוא אל שער, אשר פניו דרך הקדימה - אל שער מזרח של עזרת נשים, שפניו לכיוון מזרח
{ ציור 1 אות ב' }, ויעל במעלותיו - עלה במדרגות שלפני השער { ציור
2 אות ב' }, וימד - מדד, את סף השער - את מזוזת השער (שהיא גם
עובי החומה) - קנה אחד רחב, ואת סף אחד - המזוזה מהצד השני
של פתח השער - קנה אחד רחב :

(ז) במערכת השער היו שלושה תאים (חדרים) מכל צד של השער { ציור 3 אות ב' }. והתא, קנה אחד ארך
וקנה אחד רחב - אורך כל תא היה 6 אמות, ורוחב 6 אמות, ויבין התאים - בין כל תא, לתא שלידו, היה
רווח של - חמש אמות { ציור 3 אות ג' }. וסף השער - הסף, שהיה בסוף כל מערכת השער { ציור 3 אות ד' }
- מאצל אולם השער - סף זה, היה ליד אולם השער (ראה פסוק ח'), מהבית - ומכיוון הבית (הסף היה,
ממערב לאולם השער) - קנה אחד - ארכו שש אמות, מצפון לדרום. { ציור 3 אות ד' }.

(ח) וימד את אולם השער מהבית - אחרי התא השלישי (בצד הקרוב לבית), היה קיר (שנקרא 'אולם
השער'), קנה אחד - רחבו שש אמות, מצפון לדרום. { ציור 3 אות ה' } :

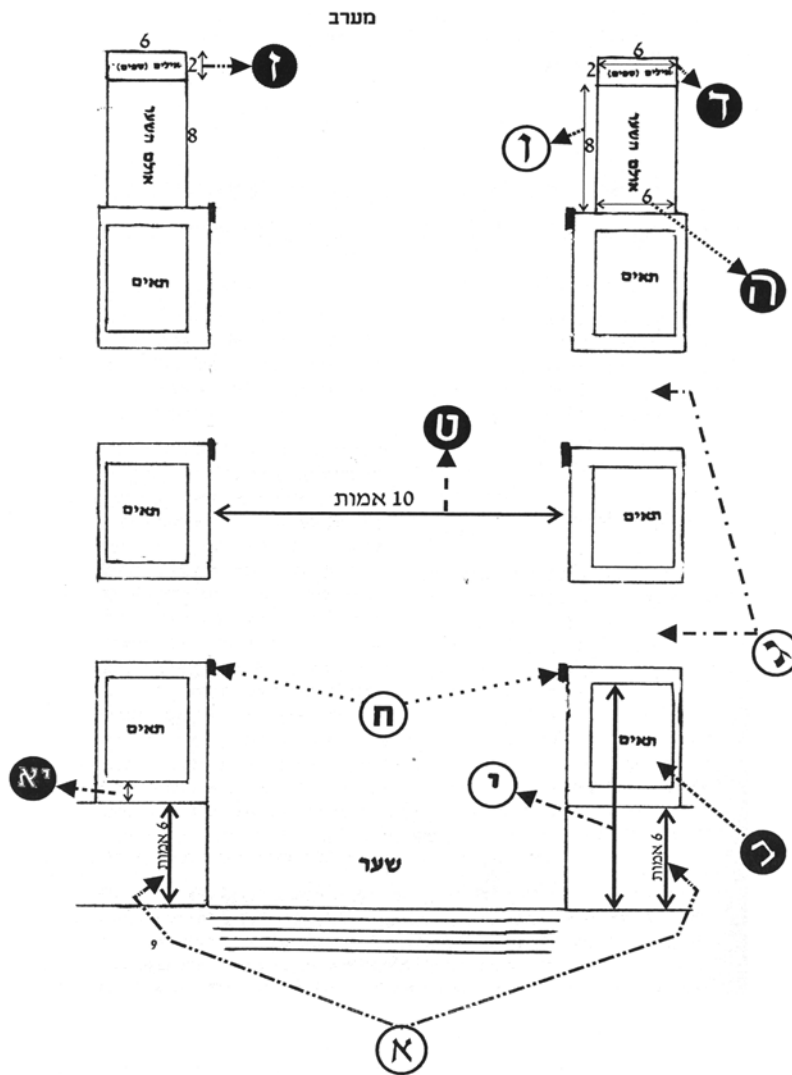
(ט) וַיִּמְד אֶת אֶלֶם הַשַּׁעַר שְׂמֵנָה אַמּוֹת - אורך הקיר (אורך אולם השער) היה 8 אמות, ממזרח

למערב. {ציור 3 אות ו'},
וַאֲיָלָיו - הסף שבפסוק ז',
שְׁתַּיִם אַמּוֹת - רוחב
האילים (הסף), ממזרח למערב
היה 2 אמות. {ציור 3 אות ז'}.

וַאֲלֵם הַשַּׁעַר - מִהֲבֵית -
ואולם השער, ביחס לתאים של
השער, היה מכיוון הבית.
(ממערב לתאים).

(י) וַתָּאֵי הַשַּׁעַר, דָּרַךְ הַקְּדָיִם -
התאים בשער המזרחי {ציור 3
אות ב'}, שְׁלֹשָׁה מִפָּה, וְשְׁלֹשָׁה
מִפָּה - שלושה מכל צד של
השער, מִדָּה אַחַת לְשִׁשְׁתָּם -
כולם קנה אורך וקנה רוחב.
וּמִדָּה אַחַת לְאֵילִים - בכל
התאים היה איל (עמוד) בקיר
התא, שמצד פנים השער, ובצד
הקרוב לבית (במערב
התא). {ציור 3 אות ח'}. מִפָּה
וּמִפּוֹ - בקירות התאים, שבצפון
השער ושבדרומו.
(יא) וַיִּמְד אֶת רֹחַב פֶּתַח הַשַּׁעַר -

ציור 3

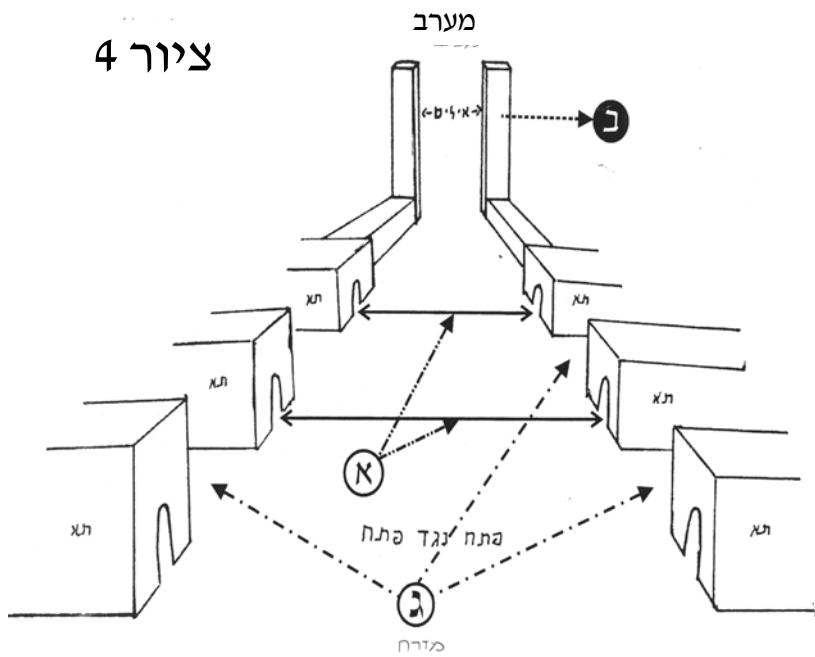
הרוחב שבין התא - לתא שממולו, היה - עֶשֶׂר אַמּוֹת {ציור 3 אות ט'}. אֲרֹכַךְ הַשַּׁעַר - מהכניסה לשער, במזרח, עד
סוף חלל התא הראשון היו - שְׁלוֹשׁ אַמּוֹת.
(6 - עובי החומה, אמה אחת - עובי הקיר המזרחי של התא הראשון, ועוד 6 אמות אורך החלל). {ציור 3 אות ו'}.
{י'}

(יב) וַגְּבוּל לַפְּנֵי הַתְּאֹת - הקיר המזרחי של התא הראשון {ציור 3 אות יא'} - אִמָּה אַחַת,
וְאִמָּה אַחַת גְּבוּל מִפָּה - וכן, הקיר המזרחי של התא הראשון, מהצד השני של השער. (לפני התא הראשון
מצפון ומדרום). וְהַתְּאֹת - חלל כל תא, שֵׁשׁ אַמּוֹת - אורך, מִפּוֹ - בתא הצפוני, וְשֵׁשׁ אַמּוֹת - אורך, מִפּוֹ
- בתא הדרומי.

(יג) וַיִּמְד אֶת הַשַּׁעַר מִגַּג הַתְּאֹת לְגִגּוֹ - מדד את רוחב השער - מקצה התא - שבצדו האחד של השער, עד

קצה התא שממולו - רֶחֶב עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת } ציור 5 אות א' , פֶּתַח נֶגְד פֶּתַח - פתח כל תא, היה ממול הפתח שבתא שממולו. { ציור 4 אות א' }

ציור 4

(יד) וַיַּעַשׂ אֶת אֵילִים - האילים (עמודים) שבסוף השער (לכיוון מערב; והם "סף השער" שבפסוק ז') היו- שְׁשִׁים אַמָּה - גובה. { ציור 4 אות ב' } וְאֵל אֵיל הַחֲצַר הַשָּׁעַר סָבִיב סָבִיב - וכן היו אילים כאלו, בגובה 60 אמה - בכל שלושת שערי החצר.

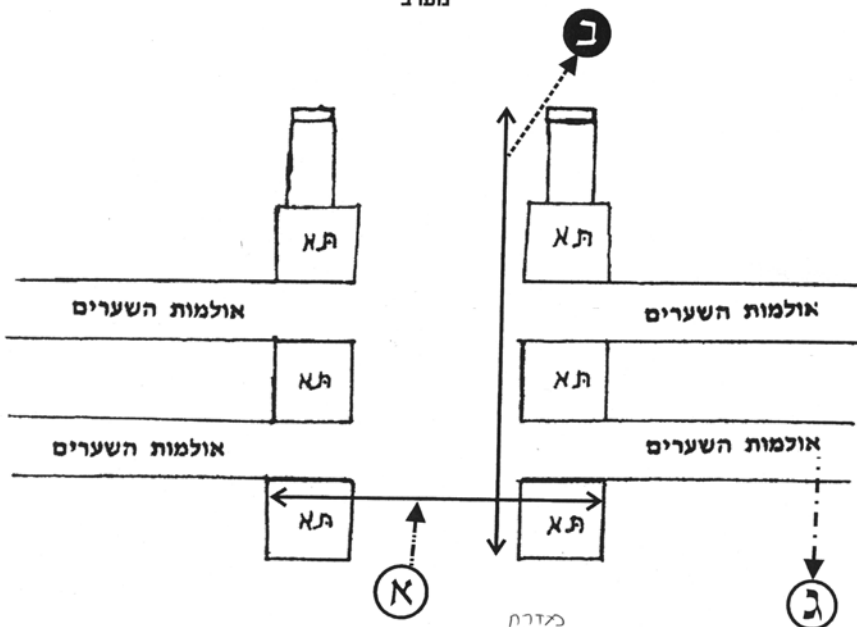
(טו) וְעַל פְּנֵי הַשָּׁעַר - ומהכניסה לשער, הָאֵיתוֹן - שממנו באים (השער המזרחי), עַל לְפָנֵי אֵלֶם הַשָּׁעַר הַפְּנִימִי - עד סוף אולם השער שהיה לפנים מהתאים (ממערב לתאים) - אורך כל השער - חֲמֵשִׁים אַמָּה - ממזרח למערב. { ציור 5 אות ב' }.

(טז) וְחַלּוֹנוֹת אֶטְמוֹת אֵל הַתְּאִים - בתאים היו חלונות שאפשר לאטום, (לסגור ולפתוח). וְאֵל אֵלִיהֶמָּה - וכן היו חלונות באילים שבסוף השער לכיוון מערב, לְפָנִימָה לַשָּׁעַר - החלונות באילים, היו פתוחים לכיוון פנים השער (כלומר: החלונות היו מפולשים מצפון לדרום), סָבִיב סָבִיב - וכן בכל האילים שבכל השערים. וְכֵן לְאֵלְמוֹת - וכן היו חלונות באֵלְמוֹת - הם כעין מסדרונות מפולשים מצד לצד, בין כל תא - לתא שלפניו, (משני צידי השער; פסוק ל') { ציור 5 אות ג', וציור 4 אות ג' }. וְחַלּוֹנוֹת סָבִיב סָבִיב לְפָנִימָה -

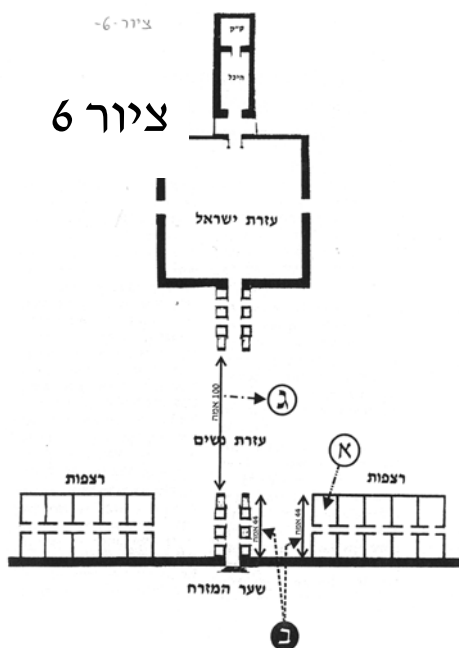
ועוד חלונות בכל התאים, הפונים לכיוון החצר. (בתאים הצפוניים - פתוחים לכיוון צפון, ובתאים הדרומיים - פתוחים לכיוון דרום). וְאֵל אֵיל תְּמָרִים - ובאילים שבצד כל תא (פסוק י' ; ציור 3 אות ח'), היו ציורים של עץ תמר.

ציור 5

מערב

לשכות החצר, ושאר שערי החצר החיצונה (עזרת נשים) פסוקים יז' - כז'.

(יז) וַיְבִיאֵנִי אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה - עבר את כל מערכת השער ונכנס לחצר. (עזרת נשים). וְהָיָה לְשָׁכוֹת וְרִצְפָּה - שני צידי השערים שבחצר, היו מרוצפים ברצפה, ועליהן לשכות (שלוש קומות של 10 חדרים) {ציור 6 אות א'}, עָשׂוּי לְחֲצַר סָבִיב סָבִיב - וכן בכל השערים מסביב לחצר, שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת אֶל הַרְצָפָה - 30 לשכות ברצפה, מימין לכל שער, וְ - 30 לשכות משמאל לכל שער.

(יח) וְהַרְצָפָה אֶל כְּתֵף הַשְּׁעָרִים - והרצפה והלשכות היו בְּכַתְּפֵי הַשְּׁעָרִים (בצידי השערים), לְעִמַּת אֹרֶךְ הַשְּׁעָרִים הַרְצָפָה הַתְּחִתוֹנָה - ורוחב הקומה התחתונה משלושת הקומות שבלשכות, היה 44 אמות - שהם כנגד אורך השערים - שהיו גם 44 אמה (50 אמה אורך השער, פחות 6 אמות - עובי החומה). {ציור 6 אות ב'}

(יט) וַיֵּמֶד רֹחַב מִלְּפָנֵי הַשְּׁעָר הַתְּחִתוֹנָה - מסוף שער מזרח של החצר החיצונה, עד - לְפָנֵי הַחֲצַר הַפְּנִימִי מְחוּץ - עד לתחילת שער מזרח של החצר הפנימית-מֵאָה אָמָה {ציור 6 אות ג'}, הַקָּדִים וְהַצָּפוֹן - כך היה המרחק בין שערי החצרות שבמזרח, וכך גם המרחק, בין שערי החצרות שבצפון ובדרום.

(וכן היה המרחק בדרום, בין השער הפנימי לחיצון).

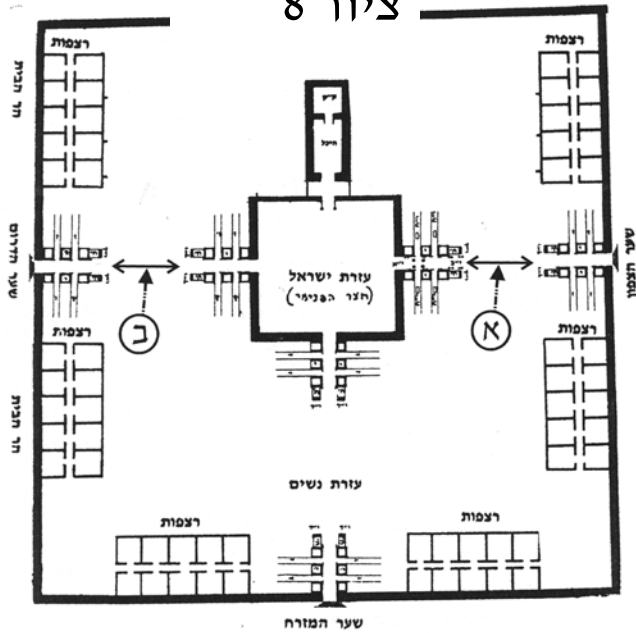
(כ) וְהַשְּׁעָר אֲשֶׁר פָּנּוּ דָרֶךְ הַצָּפוֹן לְחֲצַר הַחִיצוֹנָה - השער הצפוני של החצר החיצונה. מֵדָד אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ.

(כא) וַתָּאִיו שְׁלוֹשָׁה מָפוּ וּשְׁלֹשָׁה מָפוּ - גם לשער הצפוני, היו 3 תאים, בכל צד - משני צידי השער. וְאֵילָיו וְאֵלְמָיו הָיָה, כְּמִדַּת הַשְּׁעָר הָרֵאשׁוֹן - האילים שבסוף השער, והאילמות - כעין מסדרונות מפולשים מצד לצד בין כל תא - לתא שלפניו, (משני צידי השער ; פסוק ל') {ציור 5 אות ג', וציור 4 אות ג'}

- היו כמו בשער המזרחי - חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכוֹ - של השער מצפון לדרום, וְרֹחַב, חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים בְּאַמָּה - ממזרח למערב. (מקצה גג תא אחד - לקצה התא שממולו) { ציור 5 אות א' }.

(כב) וְחִלּוּנָיו - החלונות האטומות, וְאַלְמָיו - שבין התאים, וְתַמְרָיו - ציורי התמר - שעל האילים שליד פתח

ציור 8

התאים, כְּמִדַּת הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנּוּ דְרָךְ הַקָּדִים - כמידות שער החצר - המזרחי, וּבְמַעְלֹת שְׁבַע יַעֲלוּ בו - 7 מדרגות לפני שער החצר הצפוני, וְאַלְמָיו לַפְּנִיָּה - האילים שבסוף השער - לפניהם - לפני התאים. (לפיון הבית פנימה).

(כג) וְשַׁעַר - הצפוני - לְחֻצַּר הַפְּנִימִי, נֶגֶד - ממול - הַשַּׁעַר - הצפוני של החצר החיצונה, לְצַפּוֹן וְלִקְדָּים - גם בצפון וגם במזרח: שער פנימי מול שער חיצון. וַיִּמְד מִשַּׁעַר אֶל שַׁעַר מֵאָה אַמָּה - מסוף השער בחצר החיצונה, עד לתחילת השער בחצר הפנימית - 100 אמה. { ציור 8 אות א' }.

(כד) וַיּוֹלְכֵנִי דְרָךְ הַדְּרוֹם וְהִנֵּה שַׁעַר דְרָךְ הַדְּרוֹם -

השער הדרומי לחצר החיצונה - כמו שער המזרח והצפון. וַיִּמְד אֵילָיו - האילים שבסוף השער, וְאַלְמָיו - המסדרונות המפולשים מצד לצד בין כל תא - לתא שלפניו - כְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה - כמו מידות שער מזרח וצפון.

(כה) וְחִלּוּנִים לוֹ - לשער, וְאַלְמָיו - וחלונות למסדרונות המפולשים מצד לצד, בין כל תא - לתא שלפניו סָבִיב סָבִיב, כְּתַחֲלֹנֹת הָאֵלֶּה - שבשאר השערים (לעיל פס' טז'). חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְךְ - השער, וְרֹחַב הַשַּׁעַר, חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה:

(כו) וּבְמַעְלֹת שְׁבַע עֲלוֹתָיו - 7 מדרגות לעלות לשער הדרומי, וְאַלְמָיו לַפְּנִיָּהם - האילים שבסוף השער - לפני התאים. (לפיון הבית פנימה). וְתַמְרָים לוֹ, אֶחָד מִפּוֹ וְאֶחָד מִפּוֹ אֶל אֵילָיו - על שני האילים שבסוף השער הדרומי, ציורי עץ תמר.

(כז) וְשַׁעַר לְחֻצַּר הַפְּנִימִי דְרָךְ הַדְּרוֹם וַיִּמְד מִשַּׁעַר אֶל הַשַּׁעַר דְרָךְ הַדְּרוֹם מֵאָה אַמּוֹת - מסוף השער הדרומי בחצר החיצונה, עד לתחילת השער הדרומי בחצר הפנימית - 100 אמה. { ציור 8 אות ב' }.

שערי החצר הפנימית. (עזרת ישראל) פסוקים כח - לז'

כח) וַיְבִיאֲנִי אֶל חֵצֵר הַפְּנִימִי בְּשַׁעַר הַדְּרוֹם וַיְמַד אֶת הַשַּׁעַר הַדְּרוֹם בְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה - כמו מידות שאר שערי החצר החיצונה. (50 אורך ו - 25 רוחב).

כט) וַתָּאֵיוּ וְאֵלָיו וְאֶלְמִיּוֹ בְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה - כמו בשערי החצר החיצונה, וְחִלּוֹנוֹת לוֹ - לשער, וְאֶלְמִיּוֹ - וחלונות לאילמות - סביב סביב, חֲמֻשִׁים אָמָה אַרְבַּע - השער, וְרֹחַב - השער עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ אַמּוֹת :

ל) וְאֶלְמּוֹת סָבִיב סָבִיב אַרְבַּע חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים אָמָה וְרֹחַב חֲמִשׁ אַמּוֹת - האילמות שבכל השערים - שהן כעין מסדרונות מפולשים מצד לצד בין כל תא - לתא שלפניו - 25 אמה אורכו, ו - 5 אמה רוחבו. (ש - 5 אמות היה המרחק בין כל תא - לתא שלפניו). (בכל שער 4 אילמות)

לא) וְאֶלְמּוֹ אֶל חֵצֵר הַחִיצוֹנָה - האילמות של השערים הפנימיים, היו מפולשים ופתוחים - לכיוון החצר החיצונה. וְתַמָּרִים אֶל אֵילָיו - ובאילים שֶׁבְּכַנְסָה לשער הדרומי - היו ציורים של עץ תמר. (שבשערי החצר הפנימית אולם השער היה לפני התאים); { ציור 10 אות א' }

ומעלות שמונה מעליו - 8 מדרגות לעלות לשער הדרומי של החצר הפנימית.

לב) וַיְבִיאֲנִי אֶל הַחֵצֵר הַפְּנִימִי דֶרֶךְ הַקְּדָדִים - דרך שער מזרח. וַיְמַד אֶת הַשַּׁעַר בְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה - כמו שער דרום. (50 אורך ו - 25 רוחב).

לג) וַתָּאֵיוּ וְאֵלָיו וְאֶלְמִיּוֹ בְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה - כמו בשער דרום (וכמו בכל השערים), וְחִלּוֹנוֹת לוֹ וְאֶלְמִיּוֹ - סביב סביב, אַרְבַּע - השער - חֲמֻשִׁים אָמָה, וְרֹחַב - השער - חֲמֻשׁ וְעֶשְׂרִים אָמָה.

לד) וְאֶלְמִיּוֹ לְחֵצֵר הַחִיצוֹנָה - האילים היו בכניסה לשער, (בשטח החצר החיצונית ; שבשערי החצר הפנימית, אולם השער היה לפני התאים) ומכיוון החצר החיצונה, וְתַמָּרִים אֶל אֵילָיו - ציורי תמר על האילים שבכניסה לשער - מִפּוֹ וּמִפּוֹ - לאיל שמימין, ולאיל שמשמאל, וְשִׁמְנֵה מַעְלֹת מַעְלָיו - 8 מדרגות, לעלות לשער המזרחי של החצר הפנימית. (החלק המזרחי של ההר, נמוך מהחלק המערבי),

לה) וַיְבִיאֲנִי אֶל שַׁעַר הַצָּפוֹן - של החצר הפנימית, וַיְמַד בְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה - (50 אורך ו - 25 רוחב).

לו) תָּאֵיוּ - התאים, אֵלָיו - והאילים, וְאֶלְמִיּוֹ - והאילמות שבין התאים, וְחִלּוֹנוֹת לוֹ סָבִיב סָבִיב אַרְבַּע חֲמֻשִׁים אָמָה וְרֹחַב חֲמֻשׁ וְעֶשְׂרִים אָמָה :

לז) וְאֵילָיו - האילים היו, לְחֵצֵר הַחִיצוֹנָה - מכיוון החצר החיצונה (שבשערי החצר הפנימית, האילים ואולם השער היו לפני התאים), וְתַמָּרִים אֶל אֵילָיו מִפּוֹ וּמִפּוֹ - וציורי עץ תמר היו באילים, ממזרח וממערב, בכניסה לשער הצפוני, וְשִׁמְנֵה מַעְלֹת מַעְלָיו - 8 מדרגות, לעלות לשער הצפוני, של החצר הפנימית.

הוספות לשער הצפוני - של החצר הפנימית (לצורכי עבודת הקורבנות; פסוקים לחי' - מגי')

(לח) וְלִשְׂכָּה וּפְתָחָהּ - ולשכות עם פתחים, היו בְּאֵילִים הַשְּׁעָרִים - באילמות שבין האילים - (האילים, שבפתח שערי התאים). כלומר: בתוך 4 האילמות שהיו בין אילי התאים - היו לשכות עם פתחים, {ציור 9 אות א'} שָׁם - בלשכות אלו, יָדִיחוּ אֶת הָעֹלָה - ("וקרבו וכרעו ירחץ במים..."), ויקרא א' ט').

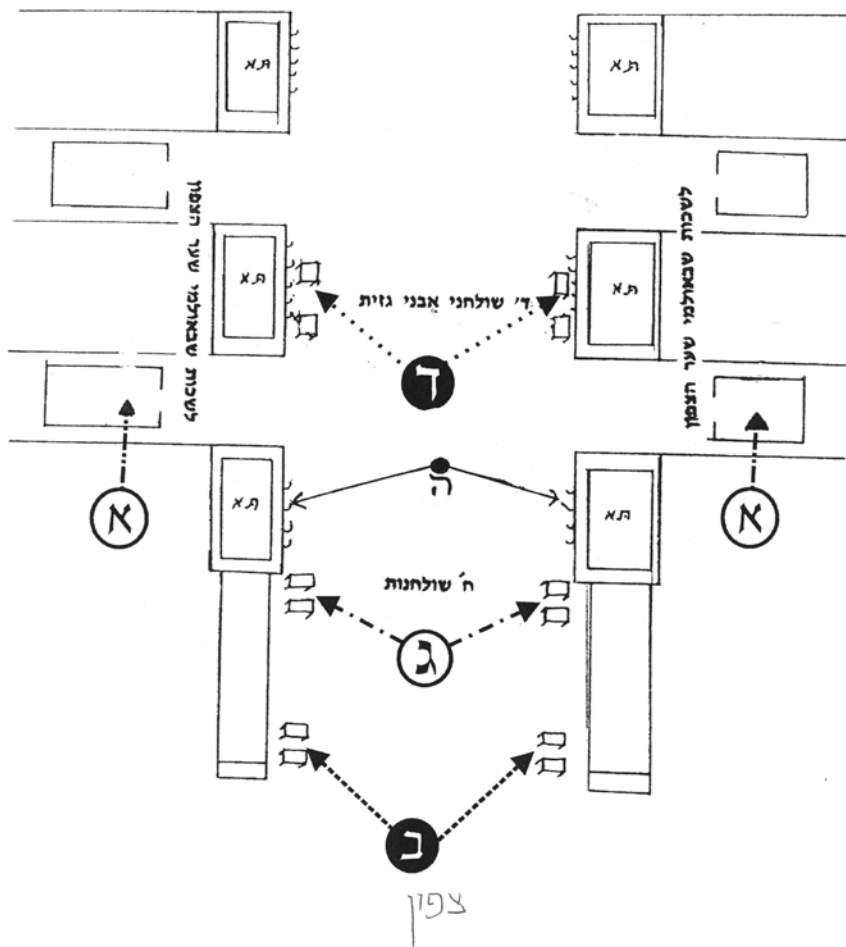
(לט) וּבִאֲלֵם הַשֶּׁעַר - בחלל אולם השער היו: שְׁנַיִם שְׁלֻחָנוֹת מִפּוֹ - מצד אחד של החלל, וּשְׁנַיִם שְׁלֻחָנוֹת מִפֶּה - ועוד שני שולחנות ממול, {ציור 9 אות ב'} - לְשֹׁחֵט אֲלֵיהֶם הָעֹלָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשָׁם - ועליהם, שוחטים את הקרבנות.

(מ) וְאֵל הַכֶּתֶף מִחוּצָה לְעֹלָה - לְפֶתַח הַשֶּׁעַר הַצָּפוֹנָה - וּבַהֲמִשָּׁךְ לְאוֹלָם הַשֶּׁעַר, לאדם הַעֹלָה לְפָנֶיךָ הַשֶּׁעַר הַצָּפוֹנִי,

שְׁנַיִם שְׁלֻחָנוֹת - מצד אחד של חלל אולם השער, וְאֵל הַכֶּתֶף הַמְּחַרְתָּ אֲשֶׁר לְאֵלֵם הַשֶּׁעַר שְׁנַיִם שְׁלֻחָנוֹת - וכן מהצד השני, של חלל אולם השער. {ציור 9 אות ג' }.

השער הצפוני לחצר הפנימית ציור 9

דרום

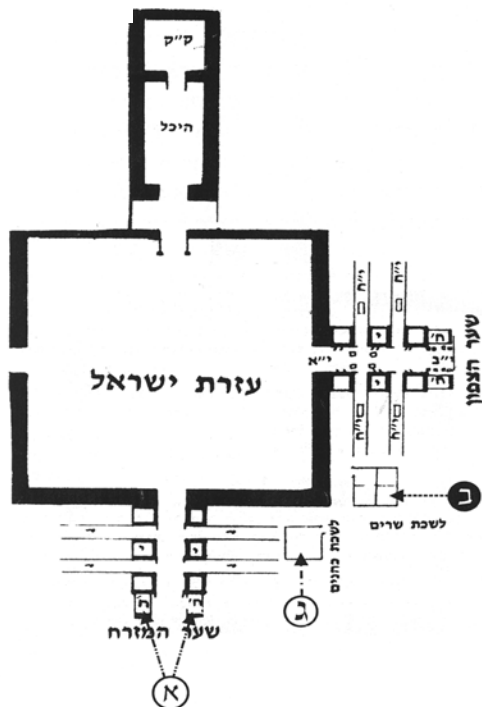
(מא) סה"כ אַרְבַּעַה שְׁלֻחָנוֹת מִפֶּה - מצד אחד של אולם השער, וְאַרְבַּעַה שְׁלֻחָנוֹת מִפֶּה - מצד השני של חלל אולם השער, לְכַתֵּף הַשֶּׁעַר שְׁמוֹנֶה שְׁלֻחָנוֹת - בשני כתפי אולם השער (בשני צידי אולם השער), בסה"כ 8 שלחנות. {ציור 9 אות ב' - ג'}, אֲלֵיהֶם - עליהם - יִשְׁחָטוּ:

(מב) וְאַרְבָּעָה שְׁלַחֲנוֹת לְעוֹלָה, אַבְנֵי גְזִית - וּבַהֲמִשְׁךְ הַשַּׁעַר - לְעוֹלָה פְּנִימָה בַשַּׁעַר, הֵיוּ עוֹד 4 שׁוֹלְחָנוֹת מֵאַבְנֵי גֹזִית. {צִיּוֹר 9 אוֹת ד'} אַרְבֵּי - הַשְּׁלַחָן - אֶמָּה אַחַת וְחֹצֵי, וְרֹחֵב - אֶמָּה אַחַת וְחֹצֵי, וְגִבָּה - אֶמָּה אַחַת, אֲלֵיהֶם - עֲלֵיהֶם, וַיִּנְיְחוּ אֶת הַפְּלִים אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת הָעוֹלָה בָּם, וְהִזְבַּח:

(מג) וְהַשְּׁפָתִים - כַּעֵין וְנִים לְתֵלוֹת הַבְּהֵמָה, עַל מִנֵּת לְהַפְשִׁיט אֶת הָעוֹר, טַפַּח אֶחָד - בּוֹלְטִים מֵהַקִּיר, מוֹכְנִים בְּבֵית סָבִיב סָבִיב - מוֹכְנִים וְקַבּוּעִים בַּקִּירוֹת הַתַּאִים וּבַחֲלָל הַשַּׁעַר {צִיּוֹר 9 אוֹת ה'}, וְאֵל הַשְּׁלַחֲנוֹת - וְעַל הַשְּׁלַחֲנוֹת מֵאַבְנֵי הַגְּזִית (פֶּסֶל מִבֵּי), יִשִּׂמוּ אֶת - בְּשַׂר הַקֶּרְבָּן - (מִלְבַּד הַפְּלִים).

לשכות הכהנים והלויים (פסוקים מד'-מו').

ציור 10

(מד) ומחוצה לשער הפנימי-מחוץ למערכת השער, לשכות שרים בְּחֶצֶר הַפְּנִימִי - שתי לשכות - ללויים המשוררים בחצר הפנימית, והלשכות נמצאות: אֲשֶׁר אֶל כְּתָף שַׁעַר הַצָּפוֹן - בצדו של השער הצפוני (וממזרח לשער), ופְּנִיָהֶם דְּרֹךְ הַדְּרוֹם - ופתח לשכות אלו לכיוון דרום { ציור 10 אות ב' }. אֶחָד -ועוד לשכה אחת, אֶל כְּתָף שַׁעַר הַקְּדָיִם - בצדו של השער המזרחי (של החצר הפנימית) פְּנִי דְּרֹךְ הַצָּפוֹן - ופתח לשכה זו לכיוון צפון. { ציור 10 אות ג' }.

(מה) וַיְדַבֵּר אֵלַי : זֶה הַלְשָׁפָה, אֲשֶׁר פְּנִיָה דְּרֹךְ הַדְּרוֹם - "הלשכה הזו" - לשכה אחת משתי הלשכות, שפְּתַחֶיהָן לכיוון דרום (לשכות השרים), תִּשְׁמַשׁ - לכֹהֲנִים שְׂמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת.

(מו) והלשכה אשר פניה דרך הצפון - הלשכה, שפתחה לכיוון צפון, תשמש - לכהנים ש'מרי משמרת המזבח¹, המה בני צדוק הקרבים מפני לוי אל ה' לשרתו - בעבודת הקרבנות.

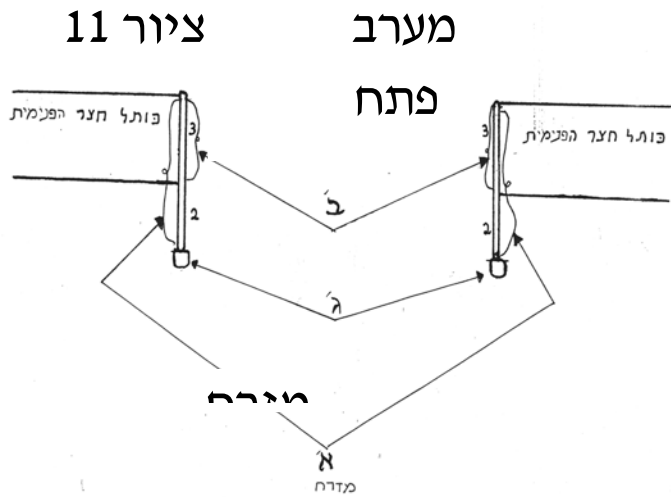
החצר הפנימית

¹ בלשכה זו, מכינים את שיירי בשר קדשי הקדשים לאכילה לכהנים (אוכלים - בלשכות המאה). "ויביאני במבוא אשר על כתר השער אל הלשכות הקדש אל הכהנים הפנות צפונה והנה שם מקום ברכתים זמה: ויאמר אלי זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת אשר יאפו את המנחה לבלתי הוציא אל החצר החיצונה לקדש את העם: לקמן מו', יט-כ'

(מז) וְיָמַד אֶת הַחֲצָר - הפנימית. אַרְבֵּי מֵאָה אֵמָה וְרֹחַב מֵאָה אֵמָה, מְרַבֵּעַת. וְהַמְזוּבָח לְפָנֵי הַבַּיִת - המזבח החיצון, נמצא בחצר הפנימית).
 נמצא בחצר הפנימית) - בחצר הפנימית).
 - שלפני הבית.

האולם

(מח) וַיִּבְאֲנִי אֶל אֱלֹהִים הַבַּיִת. וַיָּמַד אֶל אֱלֹהִים - מדד את המזוזות שבפתח האולם, חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֶּה - מצד אחד, וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֶּה - המזוזה, מצד שני של הפתח.

{ צויר 11 אות א' } וְרֹחַב הַשַּׁעַר - האילים שבכניסה בלטו לתוך החצר הפנימית 2 אמות. מכאן, שרוחב השער עצמו - (היינו, עובי הקיר שבין החצר לאולם) - שֶׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ - מצד אחד, וְשֶׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ - מצד שני. { צויר 11 אות ב' }.

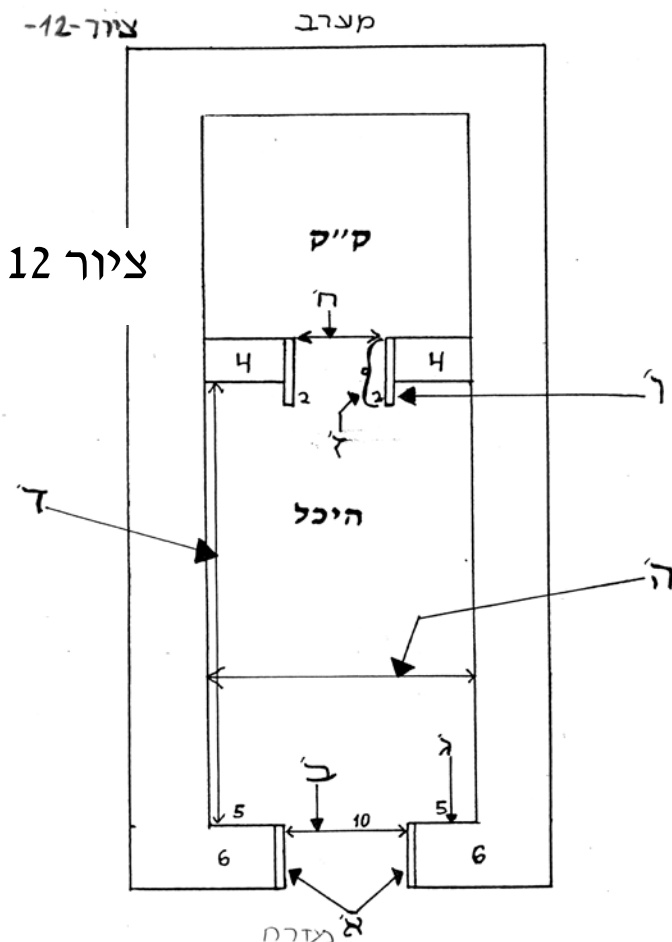
(מט) אַרְבֵּי הָאֱלֹהִים - מצפון לדרום - עֲשָׂרִים אֵמָה, וְרֹחַב - ממזרח למערב - עֲשָׂתֵי עֶשְׂרֵה אֵמָה - 11 אמה. וּבַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יַעֲלוּ אֵלָיו - ובמדרגות עלו לאולם. וְעַמּוּדִים אֶל

הָאֵילִים - שני עמודים לפני האילים, אֶחָד מִפֶּה וְאֶחָד מִפֶּה. { צויר 11 אות ג' }

פרק מא

ההיכל וקודש הקדשים (פסוקים א' -

ד')

(א) וַיִּבְאֲנִי אֶל הַהֵיכָל וַיָּמַד אֶת הָאֵילִים - המזוזות שבכניסה להיכל - שֶׁשׁ אַמּוֹת רֹחַב מִפּוֹ, וְשֶׁשׁ אַמּוֹת רֹחַב מִפּוֹ { צויר 12 אות א' } - רֹחַב

הָאֹהֶל - רוחב פתח הכניסה, קרוי: "אווהל", שמאֲהִיל עַל הַנִּכְנֵס. (וזהו רוחב הקיר שבין האולם להיכל).

(ב) וְרֹחַב הַפֶּתַח - של ההיכל - עֶשְׂרֵה אַמּוֹת { צויר 12 אות ב' }, וְכַתְּפוֹת הַפֶּתַח - הקיר המזרחי של ההיכל, מימין ומשמאל

לנכנס - חֲמֵשׁ אַמּוֹת מָפוּ, וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת מָפוּ { ציור 12 אות ג' }, וְיָמַד אָרְפוּ - של ההיכל - אַרְבָּעִים אַמָּה (ציור 12 אות ד'), וְרָחַב - עֶשְׂרִים אַמָּה. { ציור 12 אות ה' }.

(ג) וּבָא לְפָנֶימָה - לתוך קה"ק, וְיָמַד אֵיל הַפֶּתַח - העמוד שלפני מזוזות פתח קה"ק, שְׁתֵּים אַמּוֹת - מכל צד, וּבֹלֵט לַתּוֹךְ הַהֵיכָל { ציור 12 אות ו' }, וְהַפֶּתַח - עמודים אלו, יחד עם רוחב המזוזות עצמם - שֵׁשׁ אַמּוֹת { ציור 12 אות ז' }, וְרָחַב הַפֶּתַח שֶׁבַע אַמּוֹת - { ציור 12 אות ח' }

(ד) וְיָמַד אֶת אָרְפוּ - של קה"ק - עֶשְׂרִים אַמָּה, וְרָחַב עֶשְׂרִים אַמָּה, אֶל פְּנֵי הַהֵיכָל - שְׁקָה"ק, הִיָּה בַּהֲמִשָּׁךְ וּכְנֻגַד רֹחַב הַהֵיכָל, וַיֵּאמֶר אֱלִי זָה קִדְּשׁ קִדְּשׁ הַקֳּדָשִׁים.

הצלעות מסביב לבית (פסוקים ה' - יא')

{ בבית הראשון במלכים, הצלעות קרויים: "יָצִיעַ", ובבית שני (במשנה) - "תאים" . }

(ה) וְיָמַד קִיר הַבַּיִת - רֹחַב הַקִּיר הַמַּעֲרָבִי מֵאַחֲרֵי קַה"ק - שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְרָחַב הַצֶּלַע - וְרוֹחַב הַחֹדֵר שֶׁמֵאַחֲרֵי קִיר קַה"ק - אַרְבַּע אַמּוֹת, סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת סָבִיב - וְכֵן הַצֵּלְעוֹת מִצַּפוֹן וּמִדְרֹם לַבַּיִת, רוֹחַבָם 4 אַמּוֹת { ציור 13 }.

(ו) וְהַצֵּלְעוֹת, צֶלַע אֶל צֶלַע שְׁלוֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים פְּעָמִים - סה"כ 33 צלעות מסביב לבית, (מצפון 3 קומות של 5 צלעות, מדרום 3 קומות של 5 צלעות, וממערב 3 קומות של צלע אחת), וּבָאוֹת - הַצֵּלְעוֹת, בְּקִיר אֲשֶׁר לַבַּיִת לַצֵּלְעוֹת סָבִיב סָבִיב - מִשְׁלוֹשׁ הַצַּדִּים מִסְבִּיב לַבַּיִת, הֵיוּ "בָאוֹת" הַצֵּלְעוֹת - מֵאַחֲרֵי קִיר הַבַּיִת, לְהִיּוֹת אַחֲזָזִים - בְּקִיר נִפְרָד לַעֲצָמָם, וְכֵן - נִלְאָ יְהִיוּ אַחֲזָזִים בְּקִיר הַבַּיִת.

(ז) וְרָחֲבָה - קִיר הַצֵּלְעוֹת הִיָּה רָחֵב לַמְטָה, וְנִסְבָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לַצֵּלְעוֹת - וְעוֹבְיוֹ שֶׁל הַקִּיר הִיָּה "מִסְתוּבָב" - הוֹלֵךְ וְנִהְיָה צָר בְּכָל קוֹמָה שְׁעוֹלִים בַּצֵּלְעוֹת. (ובמקום שנחסר הקיר - הִיוּ הַמְדַרְגּוֹת לַעֲלוֹת מִקוֹמָה לַקוֹמָה). כִּי מוֹסֵב הַבַּיִת לְמַעְלָה לְמַעְלָה סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת - בְּכָל הַצֵּלְעוֹת שֶׁמִּסְבִּיב לַבַּיִת, "הַמוֹסֵב" - מִקוֹם הַמְדַרְגּוֹת - לַעֲלוֹת לַמַּעֲלָה לְמַעְלָה בַּצֵּלְעוֹת, הוֹלֵךְ וּמְחַסֵּר, אֶת עוֹבֵי קִיר הַצֵּלְעוֹת, עַל כֵּן, רָחַב לַבַּיִת לְמַעְלָה - חָלַל הַצֵּלְעוֹת הוֹלֵךְ וּמִתְרַחֵב, כְּכָל שְׁעוֹלִים לַמַּעֲלָה (מִשׁוֹם שֶׁהַקִּיר שֶׁל הַצֵּלְעוֹת הוֹלֵךְ וְנִהְיָה צָר - כְּכָל שְׁעוֹלִים). וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלָה עַל הָעֲלִיוֹנָה לְתִיכּוֹנָה - וְכִמוֹ כֵּן, מֵהַקוֹמָה הַתַּחְתּוֹנָה עוֹלִים לַעֲלִיוֹנָה - דֶּרֶךְ הַתִּיכּוֹנָה - דֶּרֶךְ הַקוֹמָה הַאֲמֻצְעִית. { ציור 14 }

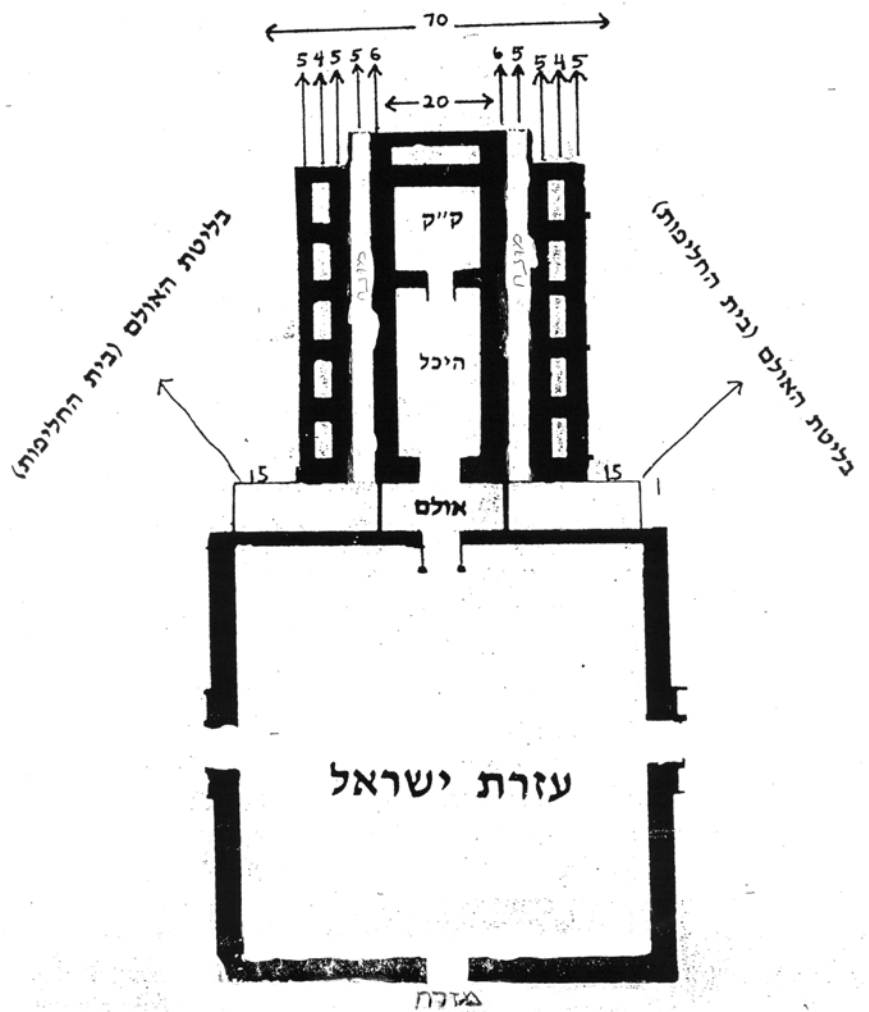
"וְרָחֲבָה וְנִסְבָּה" פֶּרֶק מֵאֵי ז' "

ציור : הרב דוד כרפס שליטי"א

ציור 14

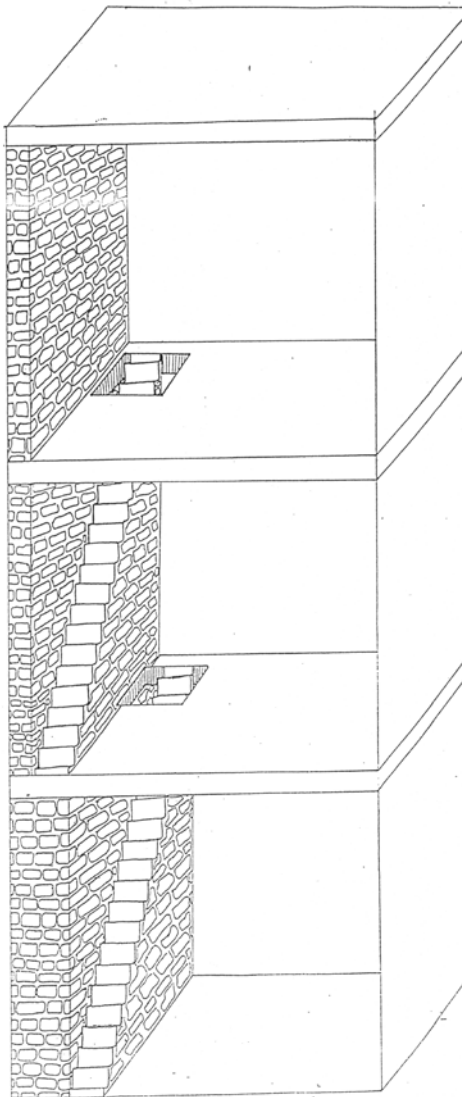
ציור 13

מערב

ורחבה ונסבה (יגוסף ט"ו 3)

לפיכך
כיצד
היה

(ח) וְרֵאִיתִי לְבַיִת גְּבוּה סָבִיב סָבִיב - ראיתי שהבית עצמו, גבוה מהצלעות שמסביבו, מוסדות הצלעות - קיר היסוד של הצלעות - מלווה הקנה - היה רחבו 6 אמות, וגם - שש אמות - אצילה - אצילה - גובה הקיר 6 אמות. (כמו "ואל אצילי בני..."), וכמו: "פתחת אצלות נדיד מתחת לחבלים", ירמיהו לח' יב'.

(ט) רֵחַב הַקִּיר אֲשֶׁר לְצִלְע אֶל הַחוּץ - רוחב הקיר החיצוני של הצלעות - חמש אמות { ציור 13 }, נֶאֱשָׁר מִנַּח בַּיִת צִלְעוֹת אֲשֶׁר לְבַיִת - וכמו כן, היה גם הקיר של הצלעות מצד המונח - 5 אמות.

(המונח, הוא נוח ריק בין הבית עצמו - לצלעות. { ציור 13 } עי' לעיל פסוק ו')

(י) וּבֵין הַלְּשָׁכוֹת - ובין לשכות המאה, שמצפון ודרום לבית { ציור 15 אות א', ג' } לבין הצלעות המקיפות את הבית, רֵחַב - המרחק בין הצלעות ללשכות מצפון, היה - עֶשְׂרִים אַמָּה, סָבִיב לְבַיִת, סָבִיב סָבִיב - נ - 20 אמה נוח, בין הצלעות ללשכות, גם מצד דרום לבית. { ציור 1 אות ג' }

(יא) וּפְתַח הַצֶּלַע - לַמָּנַח - הפתח להכנס לצלעות, הוא מכיוון המונח, דהיינו: פֶּתַח אֶחָד - פתח אחד, לצלעות שמדרום, היה: דָּרְךְ הַצֶּפּוֹן, וּפְתַח אֶחָד - ופתח אחד, לצלעות שמצפון, היה: לְדָרוֹם. וְרֹחַב מְקוֹם הַמָּנַח - הרחב של המונח היה - חֲמִשׁ אַמּוֹת, סָבִיב סָבִיב - למונח שמצפון, ולמונח שבדרום. {ציור 13}.

מידות הבית (פסוקים יב' - טו')

(יב) וְהַבִּנְיָן - ומידת הבנין, אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי הַגְּזֵרָה - מכיוון שטח, פֶּאֶת דָּרְךְ הַיָּם - צד מערב לבית, רֹחַב שְׁבַעִים אַמָּה - מצפון לדרום. (קיר חיצוני לצלעות - 5, חלל הצלעות - 4, קיר פנימי לצלעות (לכיוון המונח) - 5, המונח - 5. סה"כ - 19. וכן בדרום. סה"כ - 38. קיר הבית - 6 מצפון, ו - 6 מדרום, יחד - 12, רוחב הבית עצמו - 20. סה"כ - 70 אמה)

וְקִיר הַבִּנְיָן - המשך הקיר המערבי של הצלעות במערב, חֲמִשׁ אַמּוֹת רֹחַב, סָבִיב סָבִיב - שקיר זה המשיך גם כנגד חלל המונח הצפוני והמונח הדרומי. וְאֶרְכּוֹ - של הבית ממזרח למערב - תְּשַׁעִים אַמָּה. (קיר פתח האולם - 3 (ללא האילים), האולם - 11, קיר פתח ההיכל - 6, אורך ההיכל - 40, קיר פתח קה"ק - 4 (ללא האילים), אורך קה"ק - 20, הקיר ממערב לקה"ק - 6. סה"כ - 90.)

(יג) וּמִדַּד אֶת הַבַּיִת - ממזרח למערב { 90 אמות כמו בפסוק הקודם, ומוסיף את הצלעות ממערב לבית - 4 אמות, ויִסוֹד הַקִּיר שאחרי הצלעות - 6 אמות (אף שהקיר עצמו היה חמש; לעיל פס' ח') - אֶרְךְ מֵאָה אַמָּה, ו- 100 אמה אלו כולל: וְהַגְּזֵרָה - כל השטח ממזרח למערב, וְהַבִּנְיָן וְקִירוֹתֶיהָ - הבנין עצמו והקירות, סה"כ אֶרְךְ - מֵאָה אַמָּה:

(יד) וְרֹחַב פְּנֵי הַבַּיִת וְהַגְּזֵרָה לְקַדְדִים - רוחב הבית ממזרח, בתוספת שני מבנים מְצַדֵי האולם מצפון ודרום - מֵאָה אַמָּה. ("אולמי החצר", שבפסוק הבא)

(טו) וּמִדַּד אֶרְךְ הַבִּנְיָן אֶל פְּנֵי הַגְּזֵרָה אֲשֶׁר עַל אַחֲרֶיהָ - אורך הבנין מצד דרום (בפס' יב' - יד' - מדד רוחב ממערב, אורך הבנין מצד צפון, ורוחב ממזרח). וְאַתִּיקֶיהָ מִפּוֹ - "אתיק" - הוא קיר מחבר ותומך בשני קירות. אתיק זה, הוא הקיר המחבר, בין הקיר הפנימי של הצלעות הדרומיות - בקצה המערבי, לקיר הבנין - בקצה הדרומי (קיר הבנין, הוא הקיר הנמשך מהקיר החיצוני של הצלעות המערביות; ראה לעיל פס' יב'), וּמִפּוֹ - והאתיק, הקיר המחבר, בין הקיר הפנימי של הצלעות הצפוניות - בקצה המערבי, לקיר הבנין - בקצה הצפוני. סך כל אורך צד דרום - מֵאָה אַמָּה. {ראה גם ציור 15}. וְהַהִיכָל הַפְּנִימִי וְאֶלְמֵי הַחֲצַר - אורך זה היה גם כנגד ההיכל, והחדרים - המבנים שבצדי האולם.

הקישוטים במקדש (פסוקים טז' - כא')

(טז) הַסָּפִים - בסף (במזוזות), וְהַחֲלוֹנִים הָאֲטָמוֹת - ובחלונות שבקירות האתיקים, וְהָאֲתִיקִים - והאתיקים עצמם (הכוונה, בסף של פתחי האתיקים), סָבִיב לְשִׁלְשֶׁתָם - סביב פְּתָחֵי שלושתם, נֶגֶד הַסָּף - במקום הסף, שבחלונות ובפתחים, היה ציפוי של שְׁחִיף עֵץ סָבִיב סָבִיב - נסרים דקים של עץ,

(במקומות ישרים ורחבים, היו לוחות גדולים של עץ מעוטר ; על העץ היה הציפוי זהב.)

והָאֲרָץ - ומהארץ - עד החלונות - היה גם מצופה בשחף עץ, וְהַחֲלוֹנוֹת מְכֻסוֹת - גם כן - בשחף עץ. (יז) על, מעל הפתח - על הקיר שמעל הפתח, ועד התקרה, וְעַד הַבַּיִת הַפְּנִימִי - ועד קירות בית קה"ק, וְלַחוּץ - וגם לצד החיצוני של קיר קה"ק (הקיר- מכיוון ההיכל), וְאֶל כָּל הַקִּיר סָבִיב סָבִיב, בְּפְנִימֵי וּבַחִיצוֹן - בקה"ק ובהיכל, היה מצופה - מדות - לוחות גדולים של עץ (ולא "שחף עץ").

(יח) וְעָשׂוּ כְרוּבִים וְתַמָּרִים - על העץ ציורי כרובים ועצי תמר, וְתַמָּה בֵּין כְּרוּב לְכְרוּב - התמר היה מצויר בין שני כרובים, וְשָׁנִים פְּנִים - לְכְרוּב. (לכל כרוב שני פרצופים, משני צדיו).

(יט) וּפְנֵי אָדָם אֶל הַתַּמָּה מִפּוֹ - מצד אחד של הכרוב - פני אדם - לתימורה שמצד אחד, וּפְנֵי כְפִיר אֶל הַתַּמָּה מִפּוֹ - ומצד שני של הכרוב - פני כפיר, לְפִיוֹן הַתַּמָּה, מְצִידוֹ הַשְּׁנִי שֶׁל הַכְּרוּב, עָשׂוּ אֶל כָּל הַבַּיִת סָבִיב סָבִיב - כל הציורים האלו, היו בכל קירות הבית.

(כ) מקום הציורים - מְהַאֲרָץ עַד מְעַל הַפֶּתַח, הַכְּרוּבִים וְהַתַּמָּרִים עָשׂוּם - עד מעל הפתחים, וְקִיר הַהֵיכָל - וכך היו הציורים, בקיר ההיכל.

(כא) הַהֵיכָל מְזוּזוֹת רְבָעָה - המזוזות בכניסה להיכל, היו מרובעות, בעלות 4 צלעות (שלא כמו מזוזות הדביר בבית ראשון : "וַיֵּאֱתַן פֶּתַח הַדְּבִיר עֲשֵׂה דְלָתוֹת עֲצֵי שִׁמֹן הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית", וּפְנֵי הַקִּדְשֵׁי - פני קיר קה"ק - הַמְּרָאָה - המראה שלו - כַּמְּרָאָה - של קיר ההיכל (ציורי כרובים ותימורים).

המזבח הפנימי

(כב) הַמִּזְבֵּחַ עֵץ - מזבח הפנימי עשוי מעץ, שְׁלוֹשׁ אַמּוֹת גְּבוֹה, וְאָרְפוֹ - שְׁתֵּים אַמּוֹת, וּמִקְצַעוֹתָיו לוֹ - היה בעל 4 פינות (קרנות) - ולא עגול. וְאָרְפוֹ וְקִירָתָיו עֵץ, וַיִּדְבַּר אֵלַי : זֶה הַשֵּׁלֶחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' - זה המזבח - הוא כמו שולחן לפני ה' ית'.

דלתות ההיכל (פסוקים כג'- כה')

(כג) וּשְׁתֵּים - 2 זוגות של - דְּלָתוֹת היו בחלל פתח ההיכל. לְהֵיכָל - זוג אחד, בתחילת חלל פתח ההיכל, וְלַקִּדְשֵׁי - זוג נוסף, בחלל הפתח בצד הקרוב לקודש.

(כד) וּשְׁתֵּים דְּלָתוֹת - לְדְלָתוֹת - כל דלת (מ - 4 הדלתות), מחולקת לאורכה לשתי דלתות. שְׁתֵּים מוֹסְבּוֹת דְּלָתוֹת - כשהדלתות "מסתובבות" להפתח, נראית חלוקתן לשתיים, כך ש : שְׁתֵּים - דלתות - לְדְלָת אַחַת - לדלת האחת, וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת - לְאַחַת - לדלת האחרת.

(כה) וַעֲשׂוּהָ אֲלֵיהֶן - עשוי עליהן (על הדלתות) קישוטים, אֶל - על - דְּלָתוֹת הַהֵיכָל, כְּרוּבִים וְתַמָּרִים, כַּאֲשֶׁר עָשׂוּם לְקִירוֹת - כמו שעשו בקירות הבית (לעיל פסי יח' - כ').

וְעַב עֵץ - כעין קורות עץ, יוצאים מההיכל, ונכנס - אֶל פְּנֵי הָאוֹלָם - לתוך האולם, מִהַחוּץ - מחוץ לאולם, יצא לתוך חלל האולם.

העיטורים שבאולם

(כו) וְחִלּוּנִים אֶטְמוֹת - באולם היו חלונות אטומות בקיר מזרח, וְתַמָּרִים מִפּוֹ וּמִפּוֹ - אֶל כְּתָפוֹת הָאוֹלָם - תמורים (בלי כרובים) היו בקיר פתפות האולם (בצידי פתח האולם), וְצִלְעוֹת הַבַּיִת - וכן ציורי תמורים בצלע (בקירות השלמים) צפון ודרום של האולם, וְהָעֵבִים - שיצאו מההיכל לאולם (פסי כה') גם קושטו בתמורים (בלי כרובים). (עובים - רבים של עב)

פרק מב

הלשכות (לשכות המאה ולשכות החמישים) (פסוקים א' - יד') {עיי ציור 15}

(א) וַיּוֹצֵאֵנִי - מהבית, לכיוון - אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה, הַדֶּרֶךְ - שיצא, היתה - דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן - דרך השער הצפוני של החצר הפנימית, וַיְבִאֵנִי אֶל הַלְשָׁכָה, אֲשֶׁר נִגְדַת הַגְּזֵרָה, וְאֲשֶׁר נִגְדַת הַבְּנִין אֶל הַצָּפוֹן - ללשכת המאה, שמצפון לגזרה (אזור ושטח הבית) ולצלעות {ציור 15 אות ג'}.

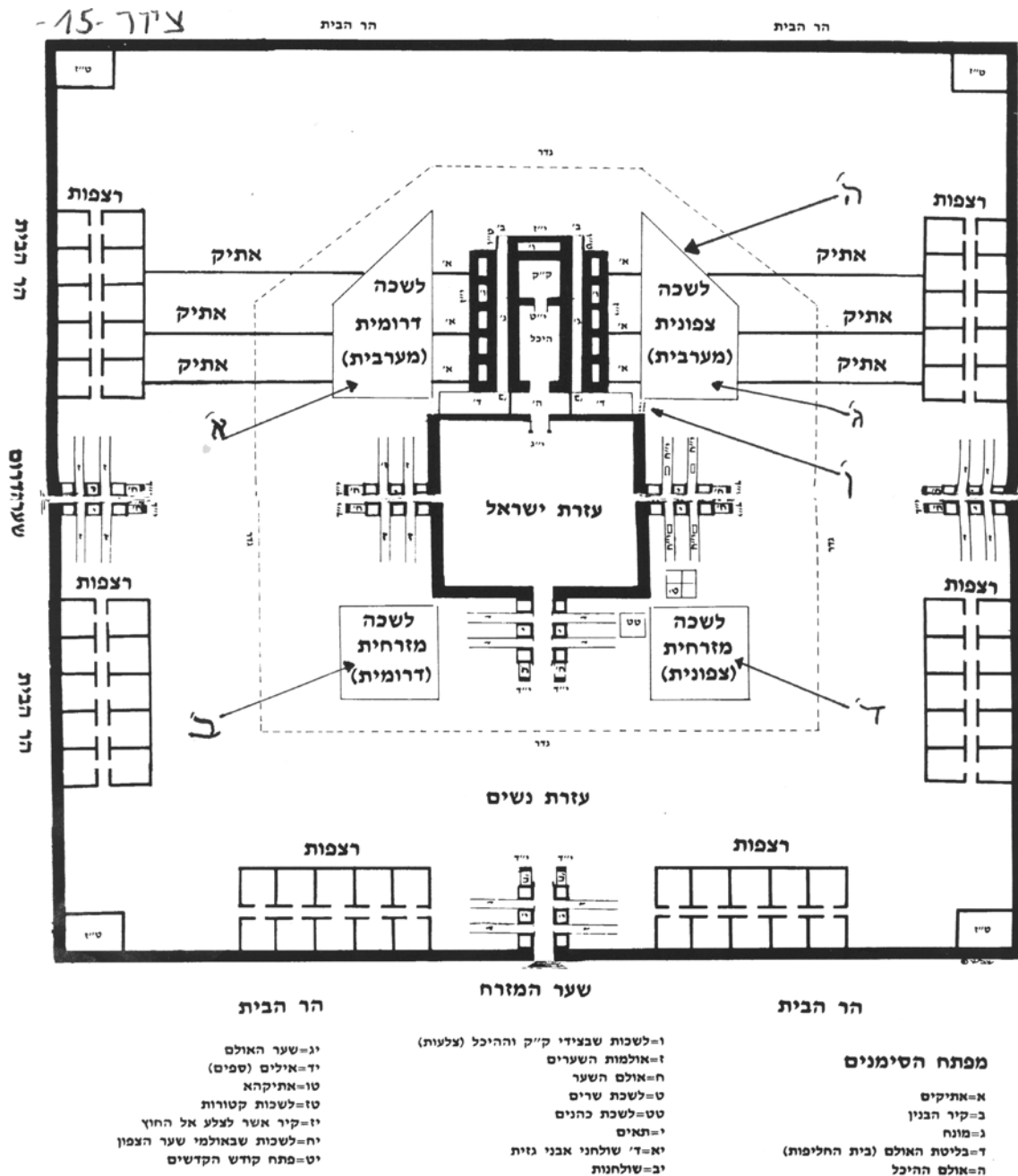
(ב) פתח הלשכה היה בפינה הדרום מזרחית של הלשכה. אֶל פְּנֵי אַרְבַּע אַמּוֹת הַמָּאָה - פֶּתַח הַצָּפוֹן - הפתח ללשכה צפונית זו, היה בתחילת אורכה שהיה מאה אמות, וְהָרַחֵב חֲמֵשִׁים אַמּוֹת - ומהפתח נמדד רוחב הלשכה 50 אמה. (מצפון לדרום).

(ג) נִגְדַת הָעֵשָׂרִים - אמות רווח, שהיו בין הלשכה - לצלעות (פרק מא' פס' יי) אֲשֶׁר לְחֲצַר הַפְּנִימִי - ושהיו ממערב - לחצר הפנימית, וכנגד - החצר הפנימית, וְנִגְדַת רֶצֶף אֲשֶׁר לְחֲצַר הַחִיצוֹנָה - וכן היתה לשכה זו, מדרום לרצפה - שבחצר החיצונה. אֲתִיק - מחבר בין הלשכות לצלעות, אֶל פְּנֵי אֲתִיק - וכנגדו אתיק, המחבר בין הלשכה לרצפה, בְּשִׁלְשִׁים - סה"כ היו שלושה אתיקים לצלעות, ושלושה אתיקים לרצפה. {עיי ציור 15}.

(ד) וְלִפְנֵי הַלְשָׁכוֹת - בין הלשכות לבין החצר הפנימית היה - מִהַלְךְ עֶשֶׂר אַמּוֹת רַחֵב אֶל הַפְּנִימִית - מרחק 10 אמות, בין קיר הלשכה הקרוב לצלעות, עד חומת החצר הפנימית, דֶּרֶךְ אַמָּה אַחַת - ורק באמה אחת מעובי קיר הלשכה, היה המרחק 10 אמות עד החצר (ואמה זו בקיר הלשכה, היתה האמה - הקרובה לצלעות); משום, שמצפון לאמה זו - מסתיימת החצר, ומדרום לאמה זו מסתיימת הלשכה {עיי ציור 15 אות ו'}, וּפְתַחֵיהֶם לְצָפוֹן - פתחי הלשכות (החדרים), שבתוך לשכת המאה הצפונית - היו מפיון צפון.

(ה) וְהַלְשָׁכוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת קְצָרוֹת - הקיר בקומות ב' ו' ג' שללשכות, היה צר יותר - מקיר הקומות התחתונות - כִּי יוֹכְלוּ אֲתִיקִים - קורות התיקרות של הקומות "אכלו" - מִהֵנָּה - מעובי קיר הלשכות, (שקורות התיקרה, היו מונחות על המדרגה שנוצרה בקיר), מִהַתְּחִלָּה וּמִהַתְּכֵנֹת בְּנִין - התקרות

(״האתיקים״) - ״אכלו״, מבנין קיר הלשכות התחתונות והאמצעיות.

(ו) כִּי מִשְׁלֹשֹׁת הַנְּהָ- הלשכות היו שלוש קומות, וְאִין לָהֶן עֲמוּדִים להחזיק התיקרה- פְּעֻמוֹדֵי הַחֲצָרוֹת - הרגילות, עַל כֵּן, נֶאֱצַל - לכן, כדי להחזיק התיקרה באתיקים, נאצל, ״נגנבה״ הקיר בקומה התחתונה; (כמו פרק מא' פס' ח'), (הקיר, היה רחב יותר למטה, ממה שהיה צריך להעמיד את הבנין. וזאת על מנת, שאחר שלאכלו האתיקים מהקיר, ישאר בקומה העליונה דִּי רוחב - להחזיק הבנין), מִהַתְּחַתּוֹנוֹת וּמִהַתִּיכְנוֹת מְהֶאָרֶץ - קיר הקומה התחתונה (מצד הארץ), והאמצעית, היה ״נאצלי״ - רחב יותר, מאשר קיר הקומה העליונה.

(ז) וְגֵדֵר אֲשֶׁר לַחוּץ - והיתה גדר מחוץ לבית, לחצר הפנימית וללשכות, שבצפון ושבדרום { ציור 15 אות א, ב, ג, ד, ה }, לְעֵמֶת הַלְשָׁכוֹת - והיתה כנגד הלשכות (ולפי צורתם ; ראה להלן), וכן היתה - דֶּרֶךְ הַחֲצָר הַחֲצוּנָה - פתח ומעבר בגדר - לחצר החיצונה. אֶל פְּנֵי הַלְשָׁכוֹת - הגדר היתה בדיוק ממול, ולפי צורת קיר הלשכות, אָרְכּוֹ חֲמִישִׁים אַמָּה - שקיר הלשכות החיצוני (שלכיוון הרצפה) היה באורך 50 אמה, ולאחר חמישים אמה התחבר באלכסון, לקיר ה- 100 אמה, הפנימי, הקרוב לצלעות { ציור 15 אות ה' }.

(ח) כִּי אֵרְךְ הַלְשָׁכוֹת, אֲשֶׁר לַחֲצָר הַחֲצוּנָה - כלומר, מכיוון הרצפות, היה - חֲמִישִׁים אַמָּה,

וְהֵנָּה - אורך הלשכות על פְּנֵי הַהֵיכָל - בקיר הקרוב לצלעות, לבית ולהיכל, היה - מֵאָה אַמָּה : (ט) וּמִתַּחַת - וממזרח (צד מזרח החר, היה נמוך ממערבו) הַלְשָׁכוֹת הָאֵלֶּה - ללשכות המאה - שבמערב, הַמְבִיא מִהַקְדָּיִם - לזה שבא ממזרח לחצר הפנימית, בְּבֵאוֹ לְהֵנָּה - כשהוא בא ללשכות המערב - מִהַחֲצָר הַחֲצוּנָה,

(י) בְּרֹחַב גֵּדֵר הַחֲצָר - והוא בא מכיוון - רוחב הגדר והחצר, היינו - דֶּרֶךְ הַקְדָּיִם - ממזרח, שם הוא פוגש את לשכות החמישים שהן אֶל פְּנֵי - ממול- לשכות המאה - שהיו ממול ה- הַגְּזָרָה, וְאֶל פְּנֵי - וממול - הַבְּנִין - וממול הבית, ושם, לפני החצר הפנימית פגש את - לְשָׁכוֹת - החמישים. { ציור 15 אות ב, ד' } (יא) וְדֶרֶךְ לַפְּנִיָּהֶם כְּמֵרְאֵה הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן - גם בין לשכות החמישים - לחומת החצר הפנימית, היה מהלך 10 אמות "דרך אמה אחת", כְּאֲרָכּוֹ בֵּין רֹחַבּוֹ - 50 אורכן וגם רוחבו. וְכָל מוֹצְאֵיהֶן וְכַמְשָׁפְטֵיהֶן וְכַפְתָּחֵיהֶן - מוצאיהן - הפתחים ללשכות, היו כמו בלשכות שבמערב (בפינה הקרובה לחומת החצר הפנימית), וכן פתחי הלשכות שבתוך לשכות החמישים, היו לכיוון צפון, כמו בלשכות המאה שבמערב.

(יב) וְכַפְתָּחֵי הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַדְּרוֹם - וכן היה הפתח ללשכת החמישים שבדרום, פֶּתַח בְּרֵאשׁ דֶּרֶךְ - הפתח ללשכה היה בצמוד לַתַּחֲלִילַת הַ - "דרך אמה אחת" (של מרחק ה- 10 אמות, שבין הלשכה לחומת החצר הפנימית), היינו, בפינת הלשכה הקרובה לחומת העזרה (כמו שלמדנו בפס' יא'), דֶּרֶךְ בְּפְנֵי הַגְּדֵרֶת הַגֵּינָה - דֶּרֶךְ הַקְדָּיִם בְּבוֹאֵן. לא זכיתי להבין דברי רבנו הגר"א זללה"ה.

(יג) וַיֹּאמֶר אֵלַי, לְשָׁכוֹת הַצָּפוֹן לְשָׁכוֹת הַדְּרוֹם אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי הַגְּזָרָה - לשכות המאה, שהן מצפון ומדרום לגְּזָרָה (לבית ולצלעות), הָנָה לְשָׁכוֹת הַקְדָּשׁ, אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ שָׁם הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר קְרוּבִים לָהֶּם, את קרבנות - קְדָשֵׁי הַקְדָּשִׁים, וְ - שָׁם יֵנִיחוּ קְדָשֵׁי הַקְדָּשִׁים, וְהַמְנַחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשִׁים - עד שיאכלו אותם - כִּי הַמִּקְוֶה - הזה - קְדָשׁ - לאכילת הקדשים.

(יד) ושתי הלשכות שבמזרח (לשכות החמישים): בְּבֵאֵם הַכֹּהֲנִים - כשיבואו הכהנים לצאת לחצר החיצונה, שם יניחו את בגדיהם, וְלֹא יֵצְאוּ מִהַקְדָּשׁ אֶל הַחֲצָר הַחֲצוּנָה - עם בגדי הכהונה שעליהם, אלא - וְשָׁם יֵנִיחוּ בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָהֶן, כִּי קְדָשׁ הֵנָּה - הבגדים שעליהם, וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים - וְקָרְבוּ אֶל אֲשֶׁר לָעָם - ובבגדים אחרים, יוכלו להתקרב ולצאת אל העם.

מידות הר הבית (פסוקים טו' - כ')

(טו) וְכֹלֶה אֶת מִדּוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי - סַיִם לַמִּדּוֹד אֶת הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה וְהַפְּנִימִית וְכֹל הַבַּיִת, וְהוֹצִיאֲנִי דֶרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקְּדָדִים - יֵצֵא דֶרֶךְ שַׁעַר הַמְּזֻרְחִי, אֶל מַחוּץ לַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה, וּמִדָּדוּ - אֶת הַר הַבַּיִת - סָבִיב סָבִיב:

(טז) מִדָּד רֹחַ הַקְּדָדִים בְּקִנְהַ הַמִּדָּה - מִדָּד צַד מְזֻרַח שֶׁל הַר הַבַּיִת בְּקִנְהַ הַמְּדִידָה (הַקְּנָה 6 אַמּוֹת), חֲמֵשׁ מֵאוֹת קַנִּים בְּקִנְהַ הַמִּדָּה סָבִיב - 500 קַנִּים = 3000 אַמָּה.

(יז) מִדָּד רֹחַ הַצָּפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת קַנִּים בְּקִנְהַ הַמִּדָּה סָבִיב - וְכֵן צַד צָפוֹן - 3000 אַמָּה.

(יח) אֶת רֹחַ הַדְּרוֹם מִדָּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת קַנִּים בְּקִנְהַ הַמִּדָּה - וְכֵן צַד דְּרוֹם - 3000 אַמָּה.

(יט) סָבִב אֶל רֹחַ הַיָּם מִדָּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת קַנִּים בְּקִנְהַ הַמִּדָּה - וְכֵן צַד מַעֲרָב 3000 אַמָּה.

(כ) לְאַרְבַּע רֹחוֹת מִדָּדוּ - אֶת הַר הַבַּיִת, חוֹמָה לֹו סָבִיב סָבִיב, אֶרְךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת - קַנִּים, וְרֹחַב חֲמֵשׁ מֵאוֹת - קַנִּים, לְהַבְדִּיל בֵּין הַקְּדָשׁ לְחָל - וְחוֹמַת הַר הַבַּיִת, מִבְּדִילָה, בֵּין קְדוּשַׁת יְרוּשָׁלַיִם - לְקְדוּשַׁת הַר הַבַּיִת.

פרק מג

(א) וַיּוֹלְכֵנִי אֶל הַשַּׁעַר - שְׁהוּא ה' - שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָה דֶּרֶךְ הַקְּדָדִים - וַיֵּצֵא מִשַּׁעַר הַמְּזֻרְחִי. (שֶׁל הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה).

(ב) וְהִנֵּה כְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקְּדָדִים - מִמְּזֻרַח, וְקוֹלוֹ - כְּקוֹל מַיִם רַבִּים, וְהֶאֱרָךְ הָאֵיכָה מִכְּבֹדוֹ.

(ג) וַיִּכְמֹרְאֶה הַמְּרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי-רָאָה, כִּמוֹ הַמְּרָאָה שְׂרָאָה בְּבַקְעָה (פֶּרֶק ג'), כִּמְרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבָאִי לְשַׁחַת אֶת הָעִיר - וְכִמוֹ הַמְּרָאָה שְׂרָאָה בְּבוֹאוֹ לְשַׁחַת אֶת הָעִיר (פֶּרֶק ט'), וּמְרָאוֹת, כִּמְרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל נְהַר כְּבָר - וְכִמוֹ שְׂרָאָה עַל נְהַר כְּבָר (מְרָאָה מַעֲשֵׂה מִרְכַּבָּה, וּמְרָאָה כְבוֹד ה') - וְנֶאֱפֵל אֶל פָּנָי:

(ד) וַיִּכְבֹּד ה' בָּא אֶל הַבַּיִת דֶּרֶךְ שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקְּדָדִים - מִשַּׁעַר מְזֻרַח.

(ה) וַתִּשָּׂאֲנִי רֹחַ וַתְּבִיאֲנִי אֶל הַחֹצֵר הַפְּנִימִי - וְרָאָה - וְהִנֵּה מְלֵא כְבוֹד ה' - הַבַּיִת.

(ו) וְנֶאֱשָׁמַע, מִדְּבַר אֱלֹהֵי מִהַבַּיִת, וְאִישׁ, הִיָּה עֹמֵד אֶצְלִי - לְיָדִי.

(ז) וַיֹּאמֶר אֵלַי, בֶּן אָדָם, אֶת מְקוֹם כְּסָאִי וְאֶת מְקוֹם כְּפֹת רַגְלִי, אֲשֶׁר אֶשְׁכֵּן שָׁם - בְּמִקְדָּשׁ-בְּתוּךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם, וְלֹא יִטְמָאוּ עוֹד בַּיִת יִשְׂרָאֵל שֵׁם קְדָשִׁי - בְּעִיזָה,

הָמָה - בנ"י, וגם - ומלְכִיָּהֶם, בְּזוֹנוֹתָם, ובְּפָגְרֵי מַלְכֵיהֶם בְּמוֹתָם - בבמות לע"ז שעבדו, ליד מקום פְּגָרֵי (קברי) המלכים.

(ח) בְּתַתֶּם סָפֶם אֶת סָפִי, ומְזוֹזְתֶם אֶצֶל מְזוֹזְתֵי - שֶׁסָּף (מזוזת) בתיהם היתה סמוכה לסף ומזוזת המקדש, וְהִקִּיר - שרק קיר אחד משותף הפריד - בְּיָנִי -בין המקדש - ובְּיָנִיהֶם - לבין הבית שלהם, וְטָמְאוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי, בְּתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְאָכַל אֹתָם בְּאֶפֶי -כְּלִיתֵי אֹתָם בכעסי. (ט) עָתָה - כשישובו בתשובה - יִרְחֲקוּ אֶת זְנוֹתָם וּפְגָרֵי מַלְכֵיהֶם מִמֶּנִּי, ואז - וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם :

(י) אֲתָה בֶן אָדָם הִגַּדְתָּ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת הַבַּיִת - את צורת הבית, וְיִפְלְמוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם - יבושו בעוונות שעשו, וּמִדְדוּ אֶת תְּכָנִית -ילמדו את צורת הבית.

(יא) וְאִם נִכְלְמוּ מִכָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ - וכשיתביישו מהעוונות שעשו, אז תִּלְמַד אֹתָם - צוֹרַת הַבַּיִת, וּתְכַוְּנֶנּוּ - ותוכנית הבית, וּמוֹצְאָיו וּמוֹבְאָיו - השערים והפתחים, שבהם יוצאים ובאים, וְכָל צוֹרְתּוֹ - צורת הבית, וְאֵת כָּל חֻקֹּתָיו - כיצד משתמשים בכל חלק בבית, וְכָל צוֹרְתּוֹ - צורת הכרובים והתמורים, וְכָל תּוֹרְתּוֹ - וכל ההוראות הצריכות לבית, הוֹדַע אֹתָם, וְכִתְּבָ לְעִינֵיהֶם - כל הפרטים, וְיִשְׁמְרוּ אֶת כָּל צוֹרְתּוֹ וְאֵת כָּל חֻקֹּתָיו וְעָשׂוּ אֹתָם - ויבנו אותו לעתיד לבוא.

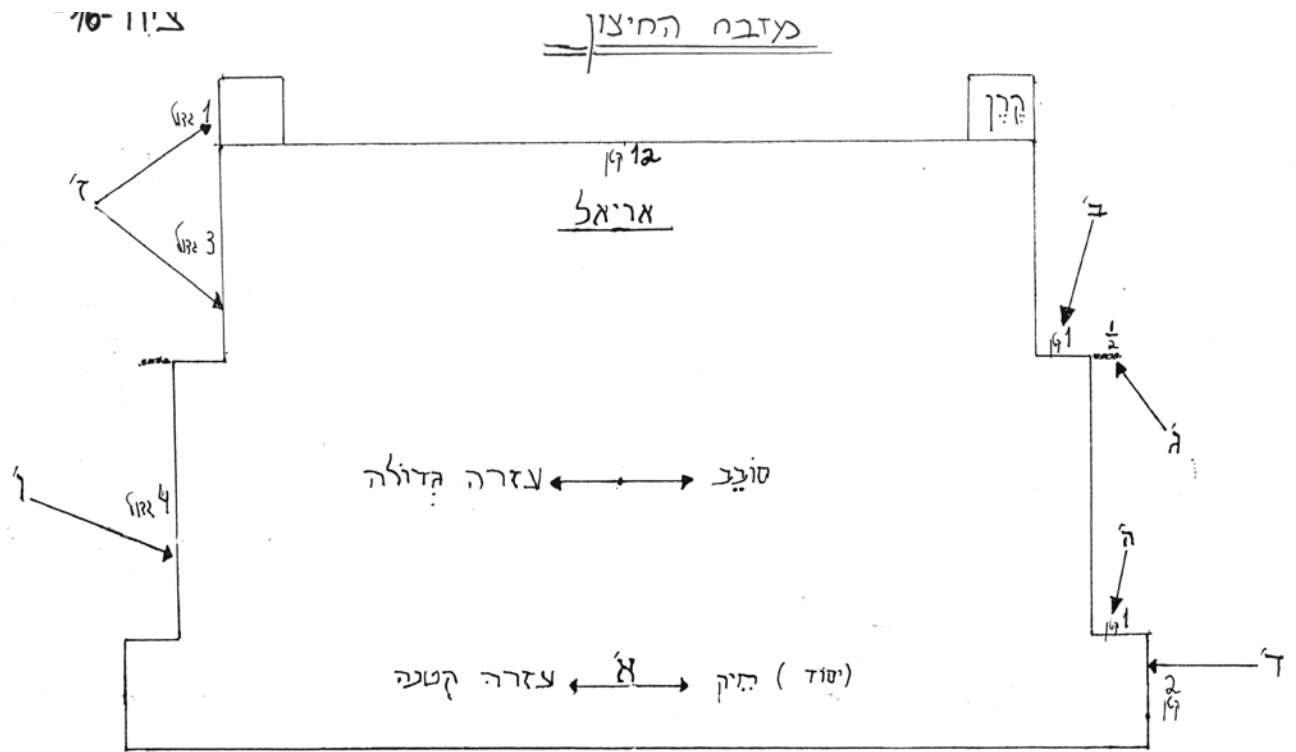
(יב) זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת עַל רֹאשׁ הַהָר - על ראש הר הבית, כָּל גְּבֻלוֹ סָבִיב סָבִיב, קִדְשׁ קִדְשִׁים - כל הר הבית, מובדל בקדושתו, מקדושת העיר ירושלים, הִנֵּה זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת - הוראת בנין הבית.

מזבח החיצון (פסוקים יג' - יז')

(יג) וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ - החיצון, בְּאֲמוֹת - שנמדד בשני סוגי "אמות" :
(1) אֲמָה - רגילה 5 טפחים, 2) אֲמָה נְטִיפָח - אמה רגילה ועוד טפח - 6 טפחים.
וְחִיק - והחיק, כלומר יסוד המזבח - הָאֲמָה - וְיִמְדָּד באמה קטנה, (ציור 16 אות א') וְאֲמָה רְחֹב - ורוחב יציאת "הסובב" (מקום הילוך הכהנים סביב המזבח) מראש המזבח, (מהחלק העליון של המזבח) - גם ימדד באמה קטנה (ציור 16 אות ב'). וְגִבּוֹלָה אֶל שְׂפָתָהּ סָבִיב - ובהמשך לקצה הסובב ("אֶל שְׂפָתָהּ") - היה כעין מדף מסביב ("וגבולה"), תלוי באוויר, זָרַת הָאֲחָד - רוחב המדף היה זרת - חצי אמה (ציור 16 אות ג'). וְזָה גִבּ הַמִּזְבֵּחַ - ובאמה זו (באמה קטנה) - ימדד גם גג המזבח למעלה.

(יד) וּמִחִיק הָאֲרָץ עַד - סוף - הַעֲזָרָה הַתְּחִתּוֹנָה - העזרה הקטנה (היא החיק - היסוד) - שְׁתַּיִם אֲמוֹת - גובה מהארץ, (אמות קטנות כפי שלמדנו בפסוק הקודם ; ציור 16 אות ד'), וְרְחֹב - היסוד - אֲמָה אֶחָת (אמה קטנה ; ציור 16 אות ה'), וּמִהַעֲזָרָה הַקְּטָנָה - החיק, עַד - סוף - הַעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה - שהיא "הסובב" - אַרְבַּע אֲמוֹת - גובה (אמות של 6 טפחים ; ציור 16 אות ו'), וְרְחֹב - הָאֲמָה - ורוחב הסובב - היה אמה אחת. (אמה קטנה).

ציור 16

(טו) וְהַהֲרָאֵל - החלק העליון של המזבח היה - אַרְבַּע אַמּוֹת - גובה (אמות של 6 טפחים), וּמֵהָאֲרִיאֵל וּלְמַעַלָּה הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע - 4 אמות הללו, כוללות את האריאל, עם הקרנות שלמעלה. (הקרנות לבדן - אמה אחת ; ציור 16 אות ז')

(טז) וְהָאֲרִיאֵל - החלק העליון של המזבח היה - שְׁתֵּים עָשָׂרָה - אמות - אֶרְבַּע עָשָׂרָה - אמות - רחב, רבוע - בצורת ריבוע, אֶל אַרְבַּעַת - 4 הצלעות של - רִבְעִי - של הריבוע - היו 12 אמות.

(יז) וְהָעֶזְרָה - הגדולה (הסובב) - שבלט מסביב ראש המזבח - אמה לכל צד) היתה - אַרְבַּע עָשָׂרָה - אמות - אֶרְבַּע בְּאַרְבַּע עָשָׂרָה - אמות - רחב, אֶל אַרְבַּעַת רִבְעִיָּה - וכן היה ב - 4 צלעות הריבוע של הסובב (14 אמות כל צד), וְהַגָּבֹל - המדף שבהמשך הסובב להילוך הכהנים, היה - סָבִיב אוֹתָהּ - מסביב לעזרה - חֲצִי הָאֶמָּה - "זֶרֶת" (ולכן אורכו ורוחבו היה 15 אמות לכל צלע), וְהַחִיק לָהּ - היסוד שלה {של העזרה הגדולה (של הסובב)} היה בולט מהסובב - אֶמָּה סָבִיב, (ולכן אורכו ורוחבו של החיק - היסוד, היה - 16 אמה) וּמַעַלְתָּהּ - הַכְּבִישׁ (שהיה מדרום למזבח) שבו עולים למזבח, לא היה באמצע הצד הדרומי של המזבח, אלא - פְּנוֹת קָדִים - היה פונה וקרוב יותר - לצד מזרח

(יח) ויאמר אלי בן אדם כה אמר ה' אלוהים אלה תקות המזבח ביום העשותו - ביום חנוכת המזבח.

להעלות עליו עולה ולזרק עליו דם:

(יט) ונתתה אל הכהנים הלויים אשר הם מזרע צדוק הקרבים אלי נאם ה' אלוהים לשרתני פר בן בקר לחטאת:

(כ) ולקחת מדמו ונתתה על ארבע קרנתיו ואל ארבע פנות העזרה - העזרה הגדולה.

ואל הגבול סביב - הגבול שסביב הסובב.

וחטאת אותו וכפרתהו - תטהר אותו:

(כא) ולקחת את הפר החטאת ושרפו במפקד הבית - שם מקום (מחוץ למקדש).

מחוץ למקדש:

(כב) וביום השני תקריב שעיר עזים תמים לחטאת וחטאו את המזבח באשר חטאו בפר - יטהרו המזבח בעבודת דם השעיר - כמו שעשו, בפר לחטאת ביום הראשון:

(כג) בכלותך מחטא - כשתסיים לטהר המזבח בשעיר לחטאת.

תקריב פר בן בקר תמים ואיל מן הצאן תמים:

(כד) והקרבתם לפני ה' והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עלה לה':

(כה) שבעת ימים תעשה שעיר חטאת ליום ופר בן בקר ואיל מן הצאן תמימים יעשו:

(כו) שבעת ימים יכפרו את המזבח וטהרו אותו ומלאו ידיו - יחנכו את המזבח (הרגל העבודה):

(כז) ויכלו את הימים - את עבודת 7 הימים.

והיה ביום השמיני והלאה יעשו הכהנים על המזבח את עולותיכם ואת שלמיכם ורצאתי אתכם - תהיו לפני לרצון.

נאם ה' אלוהים:

סיכום קרבנות המילואים בבית השלישי שיבנה בב"א

מהיום השני עד השמיני	ביום הראשון
שעיר עזים לחטאת (מתן דמים כמו בפר של היום הראשון)	פר לחטאת (מתן דמים):
פר ואיל - לעולה.	א. 4 נתינות על 4 קרנות המזבח
	ב. 4 נתינות על 4 פינות העזרה הגדולה.
	ג. על הגבול סביב. קז
	שיירי הבשר נשרפים מחוץ למקדש.

פרק מד

(א) וַיֵּשֶׁב אֶתִּי דָרֶךְ שַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן הַפְּנִיָּה קְדִים - שער מזרח לחצר החיצונה.

וְהוּא סָגוּר - וראה את השער סגור:

(ב) וַיֹּאמֶר אֵלַי ה' הַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפְתָּח וְאִישׁ לֹא יָבֹא בּוֹ כִּי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בּוֹ וְהָיָה סָגוּר:

(ג) אֵת הַנְּשִׂיאַ - רק הנשיא.

נְשִׂיא הוּא - בגלל חשיבותו כנשיא.

יֵשֶׁב בּוֹ לֶאֱכֹל לֶחֶם - קדשים.

לִפְנֵי ה' מִדְּרֶךְ אֱלֹהִים הַשַּׁעַר - של שער מזרחי לחצר החיצונה.

יָבֹא וּמִדְּרָכּוֹ יֵצֵא:

(ד) וַיְבִיאֵנִי דָרֶךְ שַׁעַר הַצָּפוֹן אֶל פְּנֵי הַבַּיִת וְאָרָא וְהִנֵּה מָלֵא כְבוֹד ה' אֵת בַּיִת ה' וְאָפֵל אֶל פְּנֵי:

(ה) וַיֹּאמֶר אֵלַי ה' בֶּן אָדָם שִׁים לְבָד וְרָאָה בְּעֵינֶיךָ וּבְאָזְנוֶיךָ שָׁמַע אֵת כָּל אֲשֶׁר אָנִי מְדַבֵּר אַתָּה לְכָל חֲקוֹת בַּיִת

ה' וְלְכָל תּוֹרֹתָיו וְשָׁמַתָּ לְבָד לְמַבּוֹא הַבַּיִת בְּכָל מוֹצְאֵי הַמִּקְדָּשׁ - כיצד באים ויוצאים מהמקדש:

(ו) וְאָמַרְתָּ אֶל מְרִי אֶל בַּיִת יִשְׂרָאֵל - ישראל שמורדים.

כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים רַב לָכֶם מִכָּל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם - הרבתם מספיק תועבות.

בַּיִת יִשְׂרָאֵל:

(ז) בְּהִבְיֵאתְכֶם בְּנֵי נָכַר עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בָשָׂר - שלקחו לעבודה כהנים שהיו מתנכרים (זרים) לה', בכך שהיו ערלי לב

או ערלי בשר - שלא מלו.

לְהִיזוֹת בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְלוֹ - ובכך עשו את המקדש חול.

אֵת בַּיִתִּי בְּהַקְרִיבְכֶם אֵת לֶחֶמִי חֶלֶב וָדָם - לחמי הוא: החלבים והדם.

וַיִּפְרוּ אֵת בְּרִיתִי אֶל כָּל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם - נוסף על תועבת העיז שלחם:

(ח) וְלֹא שָׁמַרְתֶּם מִשְׁמֶרֶת קִדְשִׁי - כפי שצריך לשמור.

וְתִשְׁמֹנִי לְשֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶתִי בְּמִקְדָּשִׁי לָכֶם - שְׁמַתֶּם שׁוֹמְרִים כִּי דַעַתְכֶם (כהנים שאינם ראויים):

(ט) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים כָּל בֶּן נָכַר עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בָשָׂר - כל כהן המנוכר

(י) לעבודתי, כלומר: או ערל לב או ערל בשר.

לֹא יָבֹא אֶל מִקְדָּשִׁי - לעבוד.

לְכֹל בֶּן נֶכֶד אֲשֶׁר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(י) כִּי אִם הַלְוִים אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי - הַכַּהֲנִים מִשְׁבַּט לֹוי שְׂרָחֲקוּ מֵה', (אפ"י שעכשיו חזרו בתשובה).

בְּתֵעוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תָּעוּ מֵעָלַי - יחד עם בני"י שתעו - בע"ז שלהם.

אֲחֵרֵי גְלוּלֵיהֶם - הע"ז.

וְנִשְׂאוּ עֹנָם - שלא יקריבו עוד קרבנות:

(יא) וְהָיוּ בַּמִּקְדָּשִׁי מִשְׁרָתִים פְּקֻדוֹת אֶל שְׁעָרֵי הַבַּיִת - משרתים בתפקיד שמירת הבית בלבד.

וּמִשְׁרָתִים אֶת הַבַּיִת - בכל ענייני שמירת הבית.

הִמָּה יִשְׁחָטוּ אֶת הָעֶלְהָ - ששחיטה כשרה בזר.

וְאֵת הַזֶּבַח לָעֵם וְהִמָּה יַעֲמְדוּ לִפְנֵיהֶם לְשִׁרְתָּם:

(יב) יַעַן אֲשֶׁר יִשְׁרָתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גְלוּלֵיהֶם - כל זה, משום שהיו משרתים את בני"י בע"ז.

וְהָיוּ לְבַיִת יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עֹזֵן עַל בֶּן נְשִׂאתֵי יָדַי עָלֵיהֶם - נשבעתי להענישם.

נְאֻם ה' אֱלֹהִים וְנִשְׂאוּ עֹנָם:

(יג) וְלֹא יִגְשׁוּ אֵלַי לְכַהֵן לִי וְלִגְשַׁת עַל כָּל קֳדָשִׁי - לקדשים קלים.

אֶל קֳדָשִׁי הַקְּדָשִׁים - ולא לקדשי קדשים.

וְנִשְׂאוּ כָּל־מַתָּם וְתוֹעֲבוֹתֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ - ישאו הבושה על תועבותם שעשו:

(יד) וְנָתַתִּי אוֹתָם שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת לְכֹל עֲבֹדָתוֹ וְלִכְלֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בּוֹ:

(טו) וְהַכַּהֲנִים הַלְוִים בְּנֵי צְדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתֵעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי הִמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי

לְשִׁרְתָּנִי - בני צדוק (שלא חטאו עם בני"י בע"ז) - יקרבו לעבוד בעבודת הקרבנות.

וַעֲמְדוּ לִפְנֵי לְהִקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

(טז) הִמָּה יָבִאוּ אֶל מִקְדָּשִׁי וְהִמָּה יִקְרְבוּ אֶל שְׁלַחְנֵי לְשִׁרְתָּנִי - לסדר ולאכול לחם הפנים בהיכל.

וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶתִי:

(יז) וְהָיָה בְּבוֹאֶם אֶל שְׁעָרֵי הַחֶצֶר הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פְשָׁתִים יִלְבָּשׁוּ - בגדי כהונה (שעשויים מפשתן).

וְלֹא יַעֲלֶה עָלֵיהֶם צִמְרַם בְּשִׁעְרֵי הַחֶצֶר הַפְּנִימִית וּבִיתָהּ - כשמשרתים מהחצר הפנימית ופנימה בקודש,

ישרתו רק בבגדי לבן (ולא בבגדי זהב של כה"ג):

(יח) פְּאָרֵי פְשָׁתִים - מגבעות.

יְהִי עַל רֵאשִׁים וּמְכַנְסֵי פְּשָׁתִים יִהְיוּ עַל מְתַנְיָהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בַיָּזַע - שלא יחגרו האבנט במְתַנְיָים, שהוא מקום זיעה, אלא מעל המְתַנְיָים :

(ט) וּבְצֵאתֶם אֶל הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הָעֵם - שבחצר החיצונה - נמצא העם.

יִפְשְׁטוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר הֵמָּה מְשָׁרְתֶם בָּם וְהִנְיָחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ - בלשכות החמישיים (מב', יד').

וּלְבָשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים - בגדי חול.

וְלֹא יִקְדְּשׁוּ אֶת הָעֵם בְּבְגָדֵיהֶם - לא יבואו בתוך העם, כשהם מקודשים - בבגדיהם :

(כ) וְרֵאשִׁים לֹא יִגְלְחוּ - שלא יגלחו ראשם בכל עת.

וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ - אך לא יגדלו שערותם (יותר מ - 30 יום).

כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת רְאשֵׁיהֶם - יגלחו ראשיהם - כמו "הכוסמת" - שראש שער אחד מגיע לעיקר השיער שמעליו

(שיגלחו פעם ב - 30 יום) :

(כא) וַיֵּיזַן לֹא יִשְׁתּוּ - כשבאים לעבוד במקדש.

כָּל כֹּהֵן בְּבוֹאֵם אֶל הַחֲצֵר הַפְּנִימִית :

(כב) וְאַלְמָנָה - רק כהן גדול (פרי אמור).

וְגֵרוּשָׁה לֹא יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם בְּתוּלַת - רק כהן גדול (פרי אמור).

מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֲלֵמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶיהָ אֲלֵמָנָה מִבְּהֵן יִקְחוּ - שכהן רגיל מותר באלמנה :

(כג) וְאֶת עַמֵּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדְעִים :

(כד) וְעַל רִיב הֵמָּה יַעֲמְדוּ לְמִשְׁפָּט בְּמִשְׁפָּטֵי יִשְׁפָּטֵהוּ וְאֶת תּוֹרֹתַי וְאֶת חֻקֵּי בְּכָל מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ - ישמרו

ההוראות והחוקים שבקרבת המועדים.

וְאֶת שְׁבֻתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ - בקרבנות השבת :

(כה) וְאֵל מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטָמְאָהּ כִּי אִם לְאָב וּלְאִם וּלְבֵן וּלְבַת לְאָח וּלְאָחוֹת אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה לְאִישׁ יִטְמָאוּ :

(כו) וְאַחֲרֵי טְהָרְתוֹ - וכשיתחיל את טהרתו משנטמא ל - 7 הקרובים (כמו "ביום טהרתו" אצל המצורע ; ויקרא יד' ב').

שְׁבַעַת יָמִים יִסְפְּרוּ לוֹ - כפי טהרת טמא מת :

(כז) וּבַיּוֹם בָּאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ אֶל הַחֲצֵר הַפְּנִימִית לְשָׂרֵת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֻטָּאתוֹ - מנחת חינוך - לכהן שמתחיל

בעבודה במקדש (פרי צו).

נָאֵם ה' אֱלֹהִים :

ביאורי מילים פרק מה יחזקאל

(כח) וְהִיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה - הכהונה.

אֲנִי נַחֲלָתָם וְאַחֲזָה לֹא תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

(כט) הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הֵמָּה יֹאכְלוּם וְכָל חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל - כל מה שמקדיש אדם בלשון "חרם" - לכהנים.

לָהֶם יְהִיָּה:

(ל) וְרֵאשִׁית כָּל בְּבוּרֵי כָל - ביכורים - לכהנים.

וְכָל תְּרוּמַת כָּל - תרומה גדולה - לכהנים (פ' קרח).

מִכָּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יְהִיָּה וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם - חלה - לכהנים (פ' שלח).

תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהִנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ - ה' יברך את הנותנים מתנות כהונה:

(לא) כָּל נְבִלָה וְטִרְפָּה מִן הָעוֹף וּמִן הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים - הוזהרו יותר (מכל ישראל שאסורים באכילת נבילה

וטריפה) - שישמרו טהרתם לעבודה:

פרק מה

(א) וּבַהֲפִילְכֶם אֶת הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה - הפלת גורל.

תְּרִימוּ תְרוּמָה לַה' קֹדֶשׁ מִן הָאָרֶץ - חלק קדוש משאר א"י.

אֶרֶץ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - אורך - ממזרח למערב - 25,000 (קנים, כמו שיבואר בפסוק ג').

אֶרֶץ וְרֹחַב עֶשְׂרֵה אֶלֶף - 10,000 קנים מצפון לדרום.

קֹדֶשׁ הוּא בְּכָל גְּבוּלָה סְבִיב:

(ב) יְהִיָּה מִזָּה אֶל הַקֹּדֶשׁ - בתוך שטח זה - יהיה מקום הר הבית - 500 קנים, אורך ורוחב.

חֲמִשׁ מֵאוֹת בְּחִמֵּשׁ מֵאוֹת מְרֻבַּע סְבִיב וְחֲמִשִּׁים אֲמָה מְגֵרֶשׁ - מגרש להר הבית, 50 אמה מסביב ללא בתים וללא

שדות.

לוֹ סְבִיב:

(ג) ומן המדה הזאת - מידת הקנים.

(שנמדד הר הבית) תמדוד את השטח לכהנים שבפסוק א'.

תמדוד ארך חמשה ועשרים אלה ורחב עשרת אלים ובו - בתוך השטח הזה יהיה מקום הר הבית.

יהיה המקדש קדש קדשים:

(ד) קדש מן הארץ הוא לכהנים משרתי המקדש - לבני צדוק העובדים במקדש.

יהיה הקרבים לשרת את ה' והיה להם מקום לבתים ומקדש למקדש - ובתוך שטח זה, מקום קדוש יותר - לבית המקדש:

(ה) וחמשה ועשרים אלה ארך ועשרת אלים רחב והיה ללוים משרתי הבית להם לאחזה - ומדרום לשטח זה, עוד רצועה כזו (X 25,00010,000) ללוים (כולל הכהנים שלא מבני צדוק).

עשרים לשכת - ובצפון רצועה זו של הלוים 20 לשכות, הקרובות למקום המקדש:

(ו) ואחזת העיר - מדרום לרצועה של הלוים (לבניי).

תתנו חמשת אלים רחב וארך חמשה ועשרים אלה לעמת תרומת הקדש - כנגד האורך (25000 קנים). של שטח הכהנים ושטח הלוים (שטח כל הרצועות יחד - 25,000 קנים אורך ורוחב).

לכל בית ישראל יהיה:

(ז) ולנשיא מזה ומזה - ממזרח וממערב לשטחים אלו.

לתרומת הקדש - שטח הכהנים והלוים.

ולאחזת העיר - לבניי.

אל פני תרומת הקדש ואל פני אחזת העיר מפאת ים ימה - ממערב לשטחים - לכיוון מערב.

ומפאת קדמה קדימה - וממזרח - לכיוון מזרח.

וארך לעמות אחד החלקים - שטח הנשיא ממערב וממזרח, יהיה כנגד החלקים של יהודה ובנימין, שהיו מצפון ודרום לכל הרצועות.

מגבול ים אל גבול קדימה - ששטחי יהודה ובנימין וכל השבטים, היו כרצועות מהים עד גבול מזרח:

ביאורי מילים פרק מה יחזקאל

(ח) לְאֶרֶץ יְהוּדָה לֹא לְאַחֲזָה - לנשיא.

בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא יִזְנוּ - מלשון אונאה (שלא יקחו מנחלת בני"י).

עוֹד נְשִׂאֵי אֶת עַמֵּי וְהָאָרֶץ יִתְּנוּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהֶם :

(ט) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵים רַב לְכֶם נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל - מספיק גזלתם מבני"י.

חָמֵס וְשָׂדֶה הִסִּירוּ וּמִשְׁפָּט וְצִדְקָה עָשׂוּ הָרִימוּ גְרֻשְׁתֵּיכֶם - הפסיקו לגרש את בני"י מנחלתם.

מֵעַל עַמֵּי נְאֻם ה' אֱלֹהֵים :

(י) מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק - מידת משקל, שקלו בצדק !.

וְאֵיפֶת צֶדֶק - מידת נפח ביבש, תמדדו בצדק !.

וּבֵת צֶדֶק - מידת נפח בלח, תמדדו בצדק !.

יְהִי לְכֶם :

(יא) הָאֵיפָה וְהַבֵּת תִּכֶּן אֶחָד יְהוּדָה - חשבון אחד (כמו: "וְזֶאת מִתְּכַנֶּתֶת הַלְּבָנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים", שמות ה', ח'), לאיפה ולבת (שניהם עשירית מ"חומר").

לְשֵׁאת מֵעֵשֶׂר הַחֹמֶר - שיתנו מעשר - יתנו עשירית מחומר (כלומר: "איפה", "בת").

הַבֵּת וְעֵשֶׂרֶת הַחֹמֶר הָאֵיפָה אֶל הַחֹמֶר יְהוּדָה מִתְּכַנֶּתוּ - חשבונם - ביחס לחומר :

(יב) וְהַשֶּׁקֶל עֵשְׂרִים גֵּרָה - 20 גרה הוא שקל.

עֵשְׂרִים שֶׁקֶלִים חֲמִשָּׁה וְעֵשְׂרִים שֶׁקֶלִים עֶשְׂרֵה וְחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל - יהיו משקולות של 15,20,25 שקל.

הַמִּנְהָ יְהוּדָה לְכֶם - כולם יחד - "מִנְהָ" - 60 שקל :

(יג) זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּרְיִמוּ - לנשיא.

שְׁשִׁית הָאֵיפָה מִחֹמֶר הַחֲטִים וְשִׁשִּׁיתֶם הָאֵיפָה מִחֹמֶר הַשְּׂעִרִים - שישית האיפה, היינו אחד משישים מהחומר :

(יד) וְחֶק הַשְּׂמֶן - החוק לתת מהשמן.

הַבֵּת הַשְּׂמֶן מֵעֵשֶׂר הַבֵּת מִן הַכֹּר - עשירית מהבת - שהבת עשירית מ"כור" שהוא כמו "חומר".

כלומר: אחד ממאה - מהכור, מחומר.

עֵשֶׂרֶת הַבֵּתִים חֹמֶר כִּי עֵשֶׂרֶת הַבֵּתִים חֹמֶר :

(ט) וְשָׂה אֶחַת מִן הַצֵּאֵן מִן הַמַּאֲתָיִם - צאן יתנו לנשיא, אחד מ - 200.

ממשקה ישראל - מהצאן המשובחים.

למנחה ולעולה ולשְׁלָמִים - שיביא הנשיא מכל מה שיקבל מישראל.

לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

(י) כֹּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לְנִשְׂיָא בְּיִשְׂרָאֵל:

(י) וְעַל הַנְּשִׂיָא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבַחֲדָשִׁים וּבַשְּׁבֻטוֹת בְּכֹל מוֹעֲדֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲשֶׂה אֶת הַחֲטָאֹת וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בַּיִת יִשְׂרָאֵל:

(י) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ - בא' בניסן תקח פר בן בקר תמים.

תקח פר בן בקר תמים וחטאת - תטהר,

אֶת הַמִּקְדָּשׁ:

(י) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאֹת וְנָתַן אֶל מְזוּזַת הַבַּיִת - על מזוזת ההיכל.

וְאֶל אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֶזְרָה - הסובב.

לְמִזְבַּח וְעַל מְזוּזַת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית - נתינה על שער החצר הפנימית:

(כ) וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשְּׁבֻעָה בַחֲדָשׁ - בז' בניסן גם יביא פר לחטאת כמו בא' בחודש.

מֵאִישׁ שְׂגָה וּמִפְתֵּי - יכפר על טמא שנכנס למקדש, בשגגה או מתוך שטות.

וּכְפַרְתֶּם אֶת הַבַּיִת :

(כא) בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֵג שְׁבַע יָמִים - חג 7 ימים.

מצות יאכל :

פר	לחטאת	ביום א', ז', יד' בניסן
מתן דמים - א) נותן על מזוזת ההיכל. ב) נותן על 4 פינות העזרה		
7 פרים, 7 אילים - לעולה. שעיר עיזים - לחטאת		ימי הפסח וסוכות

(כב) וַעֲשֵׂה הַנְּשִׂיא בַיּוֹם הַהוּא - ביד' בניסן.

בְּעֵדוֹ וּבְעֵד כָּל עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאֵת :

(כג) וְשִׁבַּעַת יְמֵי הַחֵג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַה' שְׁבַעַת פָּרִים
וְשִׁבַּעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם שְׁבַעַת הַיָּמִים וְחֲטָאֵת
שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

(כד) וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה - מנחת נסכים : איפה לכל פר ולכל איל, והין שמן לכל
מנחה (שלא כמו מנחת נסכים שבפרי "שלח") :

(כה) בַּשְּׁבִיעִי - בחודש השביעי (תשרי).

בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּחָג - הסוכות.

יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שְׁבַעַת הַיָּמִים בַּחֲטָאֵת כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן:

ברגלים

הנשיא

קרבות

פרק מו

(א) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵיִם שְׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית הַפְּנֵה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שְׁשַׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיבִית יִפְתַּח
וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח - שער מזרח לחצר הפנימית יפתח רק בשבת ובר"ח :

(ב) וּבָא הַנְּשִׂיא דְרָדָךְ אוֹלָם הַשְּׁעַר מַחוּץ - אולם השער בחצר הפנימית הוא לכיוון - חוץ.

ועמד על מזוזת השער ועשו הכהנים את עולתו ואת שלמיו והשתחוה על מפתן השער - המפתן שבין מזוזות השער.

ויצא והשער לא יסגר עד הערב - עד שכל ישראל ישתחוו :

(א) והשתחוו עם הארץ פתח השער ההוא בשבתות ובחדשים לפני ה' :

(ב) והעלה אשר יקרב הנשיא לה' ביום השבת ששה כבשים תמימים ואיל תמים :

(ג) ומנחה איפה לאיל - לכל איל - איפת סולת.

ולכבשים מנחה מתת ידו - ולכבשים המנחת נסכים : כפי שמקבל הנשיא מישראל. (שישית האיפה, וכמו שאומר להלן פס' יד).

ושמן הין לאיפה :

(ו) וביום החדש פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים יהיו :

(ז) ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה - מנחת נסכים : איפה לכל פר ולכל איל, והין שמן - לכל מנחה.

ולכבשים כבש תשיג ידו - כפי שמקבל מבניי (פרק מה', יג).

ושמן - הין לאיפה - לכל איפה :

קרבנות	הנשיא	בשבת	ובר"ח
בשבת	6 כבשים ואיל אחד - לעולה		
בר"ח	פר, איל, 61 כבשים לעולה.		

(ח) ובבוא הנשיא דרך אולם השער יבוא ובדרךבו יצא - בשבת ובר"ח יכנס ויצא דרך אותו שער (שלא כמו במועדים ; פס' י') :

(ט) ובבוא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה - ולא יכנסו וייצאו באותו שער.

לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצא - בשער ממול זה שנכנס בו - יצא :

(י) והנשיא בתוכם - בתוך בניי.

בבואם יבוא ובצאתם יצאו - ולא מאותו שער :

כניסת הנשיא לחצר הפנימית

הזמן	נכנס \ יוצא
בשבת ור"ח וכשמביא קרבן נדבה	נכנס ויוצא דרך שער מזרח
במועדים	נכנס יחד עם כל ישראל דרך שער צפון ויוצא מדרום, או להיפך.

(יא) ובחגים ובמועדים תהיה המנחה איפה לפר ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו ושמן הין לאיפה:

(יב) וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים נדבה להי ופתח לו את השער הפנה קדים - כשיביא הנשיא נדבה, יפתחו בשבילו את שער המזרחי לחצר הפנימית.

ועשה את עלתו ואת שלמיו כאשר יעשה ביום

השבת ויצא וסגר את השער אחרי צאתו:

(יג) וכבש בן שנתו תמים תעשה עולה ליום - קרבן תמיד.

להי בבקר בבקר תעשה אתו:

(יד) ומנחה תעשה עליו בבקר בשית האיפה - היינו: אחד משישים בחומר (לעיל מהי יג).

ושמן שליטת ההין,

לרס את הסלת - לשפוך ולערבב עם הסולת.

מנחה להי חקות עולם תמיד:

(טו) יעשו את הכבש ואת המנחה ואת השמן בבקר בבקר עולת תמיד:

(טז) כה אמר ה' אלוהים כי יתן הנשיא מתנה לאיש מבניו - כשיתן מתנה לאחד מבניו - תהיה הנחלה להם (שלא חוזר ביובל).

נחלתו היא לבניו תהיה אחזתם היא בנחלה:

(יז) וכי יתן מתנה מנחלתו לאחד מעבדיו - כשיתן מתנה לאחד מעבדיו - הנחלה הזו תחזור לנשיא ביובל.

והיתה לו עד שנת הדרור - שנת היובל.

ושבת לנשיא - ישוב לנשיא.

אך נחלתו בניו להם תהיה:

(יח) וליא יקח הנשיא מנחלת העם להונתם - מלשון אונאה.

מֵאַחֲזָתֶם מֵאַחֲזָתוֹ יִנְחַל אֶת בְּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יַפְצוּ עִמִּי אִישׁ מֵאַחֲזָתוֹ:

(ט) וַיְבִיאֵנִי בַמְּבֹאֵ - מהמקום שבאים ממזרח.

אֲשֶׁר עַל פֶּתַח הַשָּׁעַר - שער מזרח לחצר הפנימית.

אֶל הַלְשָׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ - לשכות הכהנים.

אֶל הַכְּהֻנִּים הַפְּנוּת צְפוֹנָה - שהפתח אליהם מצד צפון, (מ' מו').

וְהִנֵּה שֵׁם מְקוֹם בִּירְכָתִים יָמָה - בסוף הלשכה - בצד המערבי שלה:

(ס) וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ שָׁם הַכְּהֻנִּים אֶת הָאֵשֶׁם וְאֶת הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר יֵאָפוּ אֶת הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה לְקֹדֶשׁ אֶת הָעֵם - שלא יוציאו הבשר המקודש להיות בפנים - אל העם הנמצא בחצר החיצונה:

(כא) וַיֹּצִיאֵנִי אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִירֵנִי אֶל אַרְבַּעַת מְקוֹצְעֵי הַחֲצַר - אל 4 פינות החצר החיצונה.

וְהִנֵּה חֲצַר בְּמִקְצֵעַ הַחֲצַר, חֲצַר בְּמִקְצֵעַ הַחֲצַר - בכל פינה בחצר החיצונה היתה חצר קטנה:

(כב) בְּאַרְבַּעַת מְקוֹצְעוֹת הַחֲצַר חֲצֵרוֹת קְטָרוֹת - חצרות ללא תקרה.

אַרְבָּעִים אַרְדָּ וּשְׁלֹשִׁים רַחֵב מְדָה אַחַת לְאַרְבַּעַתָּם - כולם 40 אורך, ו - 30 רוחב.

מְהַקְצְעוֹת - לחצרות הקטורות שבמקצועות - בנזירות החצר:

(כג) וְטוֹר סָבִיב בָּהֶם - טור אבנים מסביב החצרות הקטורות.

סָבִיב לְאַרְבַּעַתָּם וּמִבְּשָׁלוֹת עֲשׂוּי מִתַּחַת הַטִּירוֹת סָבִיב - וכעין חורים, בטורי האבנים, לשים הקדירות לבשל:

(כד) וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱלֹהֵי בֵּית הַמְּבֹשְׁלִים אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ שָׁם מִשְׁרָתִי הַבַּיִת אֶת זֶבַח הָעֵם - יבשלו שם את הקדשים (קדשים קלים) בשביל העם:

פרק מז

(א) וַיִּשְׁבְּנִי אֶל פֶּתַח הַבַּיִת - החזיר אותי לפתח ההיכל.

וְהִנֵּה מַיִם יֵצְאִים מִתַּחַת מַפְתָּן הַבַּיִת קְדִימָה - ראה שייצאו מים מתחת למפתן ההיכל.

כִּי פָנֵי הַבַּיִת קָדִים וְהַמַּיִם יֵרְדִים מִתַּחַת מַכְתָּף הַבַּיִת הַיְמָנִית מִנְּגַב לְמִזְבֵּחַ - מפתח ההיכל המים "פָּנוּ" ימינה - לדרום המזבח:

(ב) וַיִּצְאָנִי דֶרֶךְ שַׁעַר צְפוֹנָה - מהחצר הפנימית.

וַיִּסְבְּנִי דֶרֶךְ חוּץ אֶל שַׁעַר הַחוּץ דֶרֶךְ הַפּוֹנֶה קָדִים - ממזרח לחצר החיצונה.

וַהֲנִה מֵיִם מְפַכִּים מִן הַכֶּתֶף הַיְמָנִית - מדרום לחצר:

(ג) בַּצֵּאת הָאֵיֶשׁ קָדִים וְקוֹ בִּידוֹ - האיש יצא ובידו פתיל הפשתים (פרק מ') למדוד מרחקים גדולים.

וַיִּמְד אֶלְף בְּאַמָּה - מדד 1000 אמה ע"י הפתיל.

וַיַּעֲבֵרְנִי בַמַּיִם מִי אֶפְסָיִם - המים היו בגובה עד כף רגלו:

(ד) וַיִּמְד אֶלְף וַיַּעֲבֵרְנִי בַמַּיִם מִיִּם בְּרִכָּיִם - ועוד 1000 אמה היו בגובה עד הברכיים.

וַיִּמְד אֶלְף וַיַּעֲבֵרְנִי מִי מֵתָנָיִם - ועוד 1000 אמה היו בגובה עד המתניים:

(ה) וַיִּמְד אֶלְף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוֹכַל לַעֲבֹר - ועוד 1000 אמה, היו בגובה שלא יכל לעבור.

כִּי גָאוּ הַמַּיִם - שהמים עלו מאוד.

מִי שָׁחוּ - גובה, שצריך לשחות בו כדי לעבור.

נַחַל אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹר - מבלי לשחות:

(ו) וַיֹּאמֶר אֵלַי הָרְאִיתָ בֶּן אָדָם וַיִּלְכְּנִי וַיִּשְׁבְּנִי עַל שֵׁפֶת הַנַּחַל:

(ז) בְּשׁוֹבְנִי - שיצאתי מהמים.

וַהֲנִה אֶל שֵׁפֶת הַנַּחַל עֵץ רַב מְאֹד מְזֶה וּמְזֶה - בשפת הנחל, משני צדדיו היו עצים רבים:

(ח) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקֶּדְמוֹנָה - המים יוצאים אל המחוז המזרחי (מירושלים).

וַיֵּרְדוּ עַל הָעֲרֵבָה וּבָאוּ הַיְמָה - למישור, עד הכנרת.

אֶל הַיְמָה הַמוֹצְאִים - משם ילכו המים לים המלח, ומשם לים הגדול היוצא סביב העולם (ע"י זכריה יד' ח').

וַנִּרְפוּ הַמַּיִם - כל המים ימתקו - ממליחותם:

(ט) וְהָיָה כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר יִשְׂרָץ אֶל כָּל אֲשֶׁר יָבֹא שָׁם נַחֲלִים - כל מקום שיבואו שם מי הנחל ההוא - ימתקו

מימיו.

יְחִיָּה וְהָיָה הַדְּגָה רַבָּה מְאֹד - וירבו שם הדגים מאוד.

כִּי בָאוּ שְׁמַה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וְחֵי כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שְׁמַה הַנְּחָל :

(ז) וְהָיָה עֲמֻדוֹ עָלָיו דְּוָגִים - יעמדו ליד הנחל דייגים.

מֵעֵין גְּדִי וְעַד עֵין עֲגָלִים - שמות מקומות.

מִשְׁטוֹחַ לַחֲרָמִים יִהְיוּ - מקום שפורשים שם הדייגים הרשתות.

לְמִינָה תִּהְיֶה דְגָתָם - הרבה מיני דגים יהיו שם.

כְּדָגַת הַיָּם הַגָּדוֹל רַבָּה מְאֹד - כמו בים הגדול:

(יא) בְּצִאֲתָיו וּגְבָאָיו - הביצות שליד הים, והבורות שבים.

וְלֹא יִרְפְּאוּ - לְמַלַּח נִתְּנוּ - הם לא ימתקו - שמשם יקחו מלח:

(יב) וְעַל הַנְּחָל יַעֲלֶה עַל שְׁפָתוֹ מִזָּה וּמִזָּה כָּל עֵץ מֵאֲכָל לֹא יָבוֹל עָלָיו - העלים שבעצים לא יבלו.

וְלֹא יִתֵּם פְּרִיָו - לא יגמרו פירותיהם.

לְחֻדְשָׁיו יִבְכֶּר - כל חודש יוציאו פירות חדשים.

כִּי מִימֵיו מִן הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיָה פְּרִיָו לְמֵאֲכָל וְעָלָיו לְתִרְוָפָה - הפירות יאכלו, והעלים ישמשו לרפואה:

(יג) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים גְּה גְבוּל - זה גבול.

אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֶת הָאָרֶץ לְשָׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים - 12 שבטים (בלי לוי), שיוסף (מנשה ואפרים) יקח שני חלקים:

(יד) וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ בְּאָחִיו - כל הנחלות בגודל שווה.

אֲשֶׁר נִשְׂאָתִי אֶת יָדֵי לְתַתָּהּ לְאַבְתֵּיכֶם וְנִפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם בְּנַחֲלָה:

(טו) וְזֶה גְבוּל הָאָרֶץ לְפִאֵת צְפוֹנָה - גבול צפון.

מִן הַיָּם הַגָּדוֹל הַדְּרֹךְ חֲתֹלֶן לְבוֹא עֲדָדָה - מהים התיכון מזרחה לכיוון חתלון ועדדה :

(ט) חֲמַת בְּרוּתָה סְבָרִים אֲשֶׁר בֵּין גְּבוּל דְּמִשְׁק וּבֵין גְּבוּל חֲמַת חָצַר הַתֵּיכוֹן אֲשֶׁר אֶל גְּבוּל חוֹרֵן חַמַּת בְּרוּתָה, סְבָרִים, חַמַּת, חָצַר הַתֵּיכוֹן, חוֹרֵן - כל אלו מקומות בגבול צפון :

(י) וְהָיָה גְּבוּל מִן הַיָּם חָצַר עֵינֹן גְּבוּל דְּמִשְׁק - התיכון שבמערב.

וְצִפּוֹן צְפוֹנָה וּגְבוּל חֲמַת - וכן עד חמת שבצפון.

וְאֵת פְּאֵת צְפוֹן - וזה גבול צפון :

(יח) וּפְאֵת קָדִים - גבול מזרח.

מִבֵּין חוֹרֵן וּמִבֵּין דְּמִשְׁק וּמִבֵּין הַגֶּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵיכָן מִגְּבוּל עַל הַיָּם הַקָּדְמוֹנִי - ים המלח.

תְּמִדּוֹ וְאֵת פְּאֵת קָדִימָה - זה גבול מזרח :

(יט) וּפְאֵת נֶגֶב תִּימָנָה - גבול דרום.

מִתְּמַר עַד מִי מְרִיבוֹת קָדָשׁ נַחֲלָה אֶל הַיָּם הַגָּדוֹל - עד נחל מצרים שזורם לים הגדול.

וְאֵת פְּאֵת תִּימָנָה נֶגְבָּה - זה גבול דרום :

(כ) וּפְאֵת יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד נֶכַח לְבוֹא חֲמַת זֹאת פְּאֵת יָם - גבול מערב הוא הים התיכון, מנחל מצרים בדרום, עד לבוא חמת בצפון.

(כא) וְחִלְקֶתְם אֵת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל :

(כב) וְהָיָה תְּפִלּוֹ אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה לְכֶם וּלְהַגְרִים הַגְּרִים בְּתוֹכְכֶם - וגם נחלה לגרים.

אֲשֶׁר הוֹלְדוּ בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לְכֶם כְּאֶזְרַח בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתֶכֶם יִפְּלוּ בְּנַחֲלָה בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל :

(כג) וְהָיָה בְּשִׁבְטֵי אֲשֶׁר גָּר הַגֵּר אִתּוֹ שֵׁם תִּתְּנֶנּוּ נַחֲלָתוֹ - היכן שגר הגר - שם תהיה נחלתו.

נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

פרק מח

(א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבֻטִים מִקְצֵה צְפוֹנָה - מגבול צפון.

אֶל יַד דְּרָךְ חֲתָלָן לְבֹא חֶמֶת חֶצֶר עֵינָן גְּבוּל דְּמִשְׁק צְפוֹנָה אֶל יַד חֶמֶת וְהָיוּ לוֹ פְּאֵת קָדִים הַיָּם דָּן אֶחָד - מהקצה במזרח עד הים - נחלה אחת לדן :

(ב) וְעַל גְּבוּל דָּן - ליד נחלת דן (מדרום לה).

מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָמָה אֲשֶׁר אֶחָד - מהקצה במזרח עד הים - נחלה אחת לאשר :

(ג) וְעַל גְּבוּל אֲשֶׁר מִפְּאֵת קָדִים וְעַד פְּאֵת יָמָה נִפְתְּלִי אֶחָד :

(ד) וְעַל גְּבוּל נִפְתְּלִי מִפְּאֵת קְדָמָה עַד פְּאֵת יָמָה מְנִשָּׁה אֶחָד :

(ה) וְעַל גְּבוּל מְנִשָּׁה מִפְּאֵת קְדָמָה עַד פְּאֵת יָמָה אֶפְרַיִם אֶחָד :

(ו) וְעַל גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאֵת קָדִים וְעַד פְּאֵת יָמָה רְאוּבֵן אֶחָד :

(ז) וְעַל גְּבוּל רְאוּבֵן מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָמָה יְהוּדָה אֶחָד :

(ח) וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה - ליד נחלת יהודה (מדרום לה).

מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָמָה תְּהִיָּה הַתְּרוּמָה - ממזרח למערב תהיה הרצועה לכהנים, ללוויים ולאחוזת העיר (פרק מהז).

אֲשֶׁר תְּרִימוּ - שבניי יתרמו לשלושת הרצועות.

חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחֵב - רוחב רצועת הכהנים, רוחב רצועת הלוויים ורוחב אחוזת העיר - יחד - 25,000 קנים.

וְאֶרֶץ - אורך הרצועות (ממזרח למערב).

כְּאַחַד הַחֲלָקִים - היתה כנגד האורך של החלקים שקבלו השבטים (יהודה ובנימין).

מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָמָה - שאורך הנחלות היה גם ממזרח למערב.

וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכָם - בתוך הרצועות שתרמו :

(ט) הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ לַה' לַכַּהֲנִים.

אָרְךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים:

(י) וְלֵאלֹהֵי תְהִיָּה תְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לַכַּהֲנִים - וְאֵלוּ הַגְּבוּלוֹת שֶׁל רְצוּעַת הַכַּהֲנִים.

צְפוּנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - מִצַּפּוֹן 25,000 קִנִּים.

וַיְמָה רֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים - וְרוּחַב הַרְצוּעָה מִמַּעֲרָב 10,000 קִנִּים.

וְקִדְמָה רֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים - וְרוּחַב הַרְצוּעָה מִמְּזָרְחַ 10,000 קִנִּים.

וְנִגְבָּה אָרְךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - וְאוּרְךְ מִדְּרוֹם 25,000 קִנִּים.

וְהָיָה מִקְדָּשׁ ה' בְּתוֹכוֹ - בְּתוֹךְ רְצוּעַת הַכַּהֲנִים:

(יא) לַכַּהֲנִים הַמִּקְדָּשׁ מִבְּנֵי צְדוֹק - לַכַּהֲנִים הַמִּקְדוּשִׁים - מִבְּנֵי צְדוֹק.

אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמֵרְתֵי אֲשֶׁר לֹא תָעוּ בְּתַעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - שֶׁלֹּא תָעוּ יַחַד עִם בְּנֵי י - בְּעִיז שֶׁלֹּהֵם.

כְּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם - כְּמוֹ שֶׁתָּעוּ שֶׁאֵר הַכַּהֲנִים מִבְּנֵי לוי עִם כָּל בְּנֵי י (עֵי מְדֵי י - טו):

(יב) וְהִיתָה לָהֶם תְּרוּמָה - תְּרוּמָה.

מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ אֶל גְּבוּל הַלְוִיִּם - לִיד (מִצַּפּוֹן) לְתְרוּמָה לְלוֹוִים:

(יג) וְהַלְוִיִּם לְעַמַּת גְּבוּל הַכַּהֲנִים - כִּנְגַד וּמִדְּרוֹם לְרְצוּעַת הַכַּהֲנִים.

חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אָרְךְ - מִצַּפּוֹן 25,000 קִנִּים.

וְרֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים - וְרוּחַב הַרְצוּעָה מִמַּעֲרָב 10,000 קִנִּים.

כָּל אָרְךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - וְאוּרְךְ מִדְּרוֹם, 25,000 קִנִּים.

וְרֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים - וְרוּחַב הַרְצוּעָה מִמְּזָרְחַ 10,000 קִנִּים:

(יד) וְלֹא יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יִמְרוּ - לֹא יִמְכְּרוּ אוֹ יִחְלִיפוּ עִם בְּנֵי י - מִרְצוּעוֹת אֵלוּ.

וְלֹא יַעֲבִיר רֵאשִׁית הָאָרֶץ - וְלֹא יַעֲבִירוּ שֶׁטַח זֶה, שֶׁהוּא "רֵאשִׁית" - תְּרוּמָה.

כִּי קֹדֶשׁ לַה'.

(טו) וְחִמְשַׁת אֲלָפִים הַנּוֹתֵר בְּרֹחַב עַל פְּנֵי חֲמֹשֶׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - ו - 5000 קִנִּים שֶׁנִּשְׂאָרוּ, מְרוּחָב כָּל הַרְצוּעוֹת יַחַד (פס' ח').

חל הוא לעיר למושב ולמגרש והיתה העיר בתוכו - רצועה זו היא לעיר (לישראל):

(טז) וְאֵלֶּה מְדוֹתֶיהָ - של העיר עצמה (בתוך הרצועה).

פֶּאֶת צְפוֹן חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפֶאֶת נֶגֶב חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּמִפֶּאֶת קֳדָיִם חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפֶאֶת יָמָה חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים - 4500 קִנִּים מִכָּל צֶדֶד :

(יז) וְהָיָה מִגְרֵשׁ לְעִיר - מסביב העיר היה מגרש 250 קנים מכל צד.

צְפוֹנָה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים וְנֶגְבָּה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים וְקֳדִימָה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים וְיָמָה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים:

(יח) וְהַנּוֹתֵר בְּאֶרְצָה לְעֵמֶת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - מה שנותר מהאורך של אחוזת העיר (25,000 קנים), אחר שמחסרים את ה - 5000 קנים של העיר עצמה (כולל המגרש).

עֵשְׂרֵת אֲלָפִים קֳדִימָה וְעֵשְׂרֵת אֲלָפִים יָמָה - מִמְזָרַח וּמִמְעֵרֵב לְעִיר נִשְׂאָר - 10,000 קִנִּים כִּנְגַד (ומדרום) לַרְצוּעוֹת הַלוֹוִים.

וְהָיָה לְעֵמֶת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - כִּנְגַד וּמִדְרוֹם לַרְצוּעוֹת הַלוֹוִים.

וְהָיְתָה תְּבוּאָתוֹ לְלֶחֶם לְעֹבְדֵי הָעִיר - הַתְּבוּאָה שֶׁגְּדֹלָה בְּמִזְרָח וּבְמֵעֵרֵב לְעִיר - שִׁיכַת לְעוֹבְדֵי הָעִיר:

(יט) וְהָעֹבֵד הָעִיר יַעֲבֹדוּהוּ מִכָּל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל - הָעוֹבְדִים בְּעִיר יִהְיוּ מִכָּל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל:

(כ) כָּל הַתְּרוּמָה חֲמֹשֶׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בְּחֲמֹשֶׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רְבִיעִית תְּרִימוֹ אֶת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - כָּל הַתְּרוּמָה יַחַד - מְרֻבַּעַת (25,000 X 25,000 קנים).

אֶל אַחֲזַת הָעִיר - עִם אַחֲזוֹת הָעִיר:

(כא) וְהַנּוֹתֵר לְנִשְׂיָא מְזָה וּמְזָה - מִמְזָרַח וּמִמְעֵרֵב לִ"תְרוּמָה" יִהְיֶה לְנִשְׂיָא.

לְתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלְאַחֲזַת הָעִיר אֶל פְּנֵי חֲמֹשֶׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף תְּרוּמָה עַד גְּבוּל קֳדִימָה וְיָמָה - מִמְזָרַח וּמִמְעֵרֵב עַד הַגְּבוּל.

עַל פְּנֵי חֲמֹשֶׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - כִּנְגַד 25,000 קִנִּים שֶׁבְּמִזְרָח וּבְמֵעֵרֵב.

עַל גְּבוּל יָמָה לְעֵמֶת חֲלָקִים לְנִשְׂיָא - כִּנְגַד הַחֲלָקִים שֶׁל הַשְּׁבִטִים (יהודה מצפון, ובנימין מדרום).

וְהִיְתָה תְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּמִקְדָּשׁ הַבַּיִת בְּתוֹכוֹ:

(כב) וּמֵאֲחֻזַּת הַלְוִיִּם וּמֵאֲחֻזַּת הָעִיר בְּתוֹךְ אֲשֶׁר לְנֹשִׂיא יְהוָה - רצועות הלוויים והעיר יהיו בין שטחי הנשיא שממזרח וממערב.

בֵּין גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין גְּבוּל בְּנֵימֵן לְנֹשִׂיא יְהוָה - שטח הנשיא יהיה בין יהודה ובנימין מצפון ודרום:
(כג) וַיֵּתֶר הַשְּׁבֻטִים - שינחלו מדרום ל"תרומה".

מִפְּאֵת קְדִימָה עַד פְּאֵת יָמָה בְּנֵימֵן אֶחָד:

(כד) וְעַל גְּבוּל בְּנֵימֵן מִפְּאֵת קְדִימָה עַד פְּאֵת יָמָה שְׁמֵעוֹן אֶחָד:

(כה) וְעַל גְּבוּל שְׁמֵעוֹן מִפְּאֵת קְדִימָה עַד פְּאֵת יָמָה יִשְׁשָׁכָר אֶחָד:

(כו) וְעַל גְּבוּל יִשְׁשָׁכָר מִפְּאֵת קְדִימָה עַד פְּאֵת יָמָה זְבוּלֹן אֶחָד:

(כז) וְעַל גְּבוּל זְבוּלֹן מִפְּאֵת קְדִימָה עַד פְּאֵת יָמָה גָּד אֶחָד:

(כח) וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל פְּאֵת נֶגֶב תִּימָנָה - נחלת גד, תגיע עד גבול דרום של א"י.

וְהָיָה גְבוּל מִתְמָר מִי מְרִיבַת קֹדֶשׁ נַחֲלָה עַל הַיָּם הַגָּדוֹל:

(כט) זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּלוּ מִנַּחֲלָה לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתֵם - וכך תהיה החלוקה ביניהם.

נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

(ל) וְאֵלֶּה תּוֹצְאוֹת הָעִיר מִפְּאֵת צְפוֹן - השערים ("תוצאות" - שבהם יוצאים) מצפון לעיר.

חֲמִשׁ מְאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה - במידת ה-4500 של צפון העיר:

(לא) וְשַׁעְרֵי הָעִיר עַל שְׁמוֹת שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל - כל שער יקרא על שם שבט אחד.

שַׁעְרִים שְׁלוֹשָׁה צְפוֹנָה - שלושה שערים מצפון.

שַׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי אֶחָד:

(לב) וְאֵל פְּאֵת קְדִימָה חֲמִשׁ מְאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשַׁעְרִים שְׁלֹשָׁה - וממזרח שלושה שערים.

וְשַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד שַׁעַר בְּנִימֵן אֶחָד שַׁעַר דָּן אֶחָד :

(לג) וּפְאֵת נִגְבָּה חֲמִשׁ מְאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מְדָה וְשַׁעֲרִים שְׁלֹשָׁה - בְּמִידַת ה־ 4500 שֶׁל דְרוֹם הָעִיר - 3 שַׁעֲרִים.

שַׁעַר שְׁמַעוֹן אֶחָד שַׁעַר יִשָּׁשְׁכָר אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֹן אֶחָד:

(לד) פְּאֵת יָמָה חֲמִשׁ מְאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה - 3 שַׁעֲרִים מִמְעַרְב.

שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אֲשֵׁר אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד:

(לה) סָבִיב שְׁמֹנֶה עָשָׂר אֲלָף - הַקֶּף הָעִיר 18,000 קִנִּים (4 4500 X קִנִּים).

וְשֵׁם הָעִיר מִיּוֹם ה' שְׁמָה - מֵאוֹתוֹ יוֹם, תִּקְרָא הָעִיר: "ה' שְׁמָה".

פֶּרֶק ל

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם הִנְבֵּא וְאָמַרְתָּ כֹה אָמַר ה' אֱלֹהֵים הַיְלִילוּ - יִלְלָה.

הָהָה לַיּוֹם - תֹּאמְרוּ: "אֵהָה" עַל שְׁבַע יוֹם פּוֹרְעֵנוֹת:

(ג) בֵּי קְרוֹב יוֹם - יוֹם הַפּוֹרְעֵנוֹת.

וְקְרוֹב יוֹם לַה' - וְהַיּוֹם שְׁבַע - מֵה' בֹּא עֲלֵינוּ.

יוֹם עָנָן - יוֹם חוֹשֶׁךְ. (מִשָּׁל לַפּוֹרְעֵנוֹת שֶׁתְּבוֹא.) עַתָּה גּוֹיִם יִהְיֶה - זִמְן הַפּוֹרְעֵנוֹת לְגוֹיִים:

בְּמִצְרַיִם,

חֶרֶב

וּבָאָה

(ד)

וְהִיְתָה חֲלָחְלָה בְּכוֹשׁ - פַּחַד גְּדוֹל.

בְּנִפְל חָלַל בְּמִצְרַיִם - מֵת בְּמִלְחָמָה נִקְרָא חֲלָל.

וְלִקְחוּ הַמּוֹנֶה - יִקְחוּ בְּשִׁבִי אֶת הַמּוֹן הָעַם שֶׁבְּמִצְרַיִם.

וְנִהְרְסוּ יְסוּדֹתֶיהָ - - יִהְרְסוּ הַחוֹמוֹת שֶׁל מִצְרַיִם. (הַחוֹמוֹת הֵן כְּאִילוֹ הַיְסוּדוֹת שֶׁל הָאָרֶץ):

(ה) כּוֹשׁ וּפּוֹט וְלוֹד וְכָל הָעָרֵב - תַּעֲרוֹבֵת גּוֹיִים שֶׁהִלְכוּ עִם מִצְרַיִם

וְכוֹב - שֵׁם מְקוֹם.

וּבְנֵי אֶרֶץ הַבְּרִית - אלו שכרתו ברית עם מצרים.

אַתֶּם בַּחֶרֶב יָפְלוּ:

(ו) כֹּה אָמַר ה' וְנָפְלוּ סַמְכֵי מִצְרַיִם - העוזרים של מצרים - (שבפסוק ה')

וַיֵּרֶד גְּאוֹן עֵזָה - גדולת חוזקה.

מִמַּגְדַּל סוּנָה - שם מקום בגבול מצרים.

בַּחֶרֶב יָפְלוּ בְּה' נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

(ז) וְנִשְׁמָו בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נִשְׁמָוֹת - יהיו שממה כמו שאר ארצות שוממות.

וְעָרָיו בְּתוֹךְ עָרִים נַחְרָבוֹת תִּהְיֶינָה - וערי מצרים יחרבו כמו שאר ערים חרבות:

(ח) וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרַיִם וְנִשְׁבְּרוּ כָּל עֲזָרֶיהָ - של מצרים:

(ט) בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִלְּאֲכָבִים מִלְּפָנָי - אויבי מצרים שהם שליחי ה'.

בַּצֵּיִם - בספינות.

לְהַחְרִיד אֶת בּוֹשׁ בְּטַח - לעשות חרדה בְּכוֹשׁ שִׁישְׁבָה תמיד בבטחה.

וְהִיְתָה חִלְחָלָה בָּהֶם בַּיּוֹם מִצְרַיִם - יחרדו, כמו שנחרדו ביום ששמעו על הפורענות שהיתה במצרים

כִּי הִנֵּה בָּאָה - הפורענות גם עליהם:

(י) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וְהִשְׁבַּתִּי אֶת הַמִּזְבֵּחַ מִצְרַיִם - אבטל אותם מהעולם ביד בבל.

בְּיַד נְבוּכַדְרֶאֱצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:

(יא) הוּא וְעַמּוֹ אָתּוּ - פרעה ועמו יחד איתו.

עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים לְשַׁחַת הָאָרֶץ - אביא עליהם גוויים - חזקים - להשחית את ארצם.

וְהִרְיָקוּ חֲרִבוֹתָם עַל מִצְרַיִם - ישלפו חרבות

וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ חֲלָל:

(יב) וְנָתַתִּי יְאֵרִים חֲרָבָה - היאורים במצרים יתגבשו.

וּמְכַרְתִּי אֶת הָאָרֶץ בְּיַד רָעִים - אנשים רעים (הם הכשדים).

וְהִשְׁמַתִּי אֶרֶץ וּמְלֵאָהּ בְּיַד זָרִים - ארצם וכל מה שבה אעשה שממה ביד עם זר. (בבל)

אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי:

(יג) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וְהִאֲבַדְתִּי גְלוּלִים - אבטל העיז שבמצרים.

וְהִשְׁבֵּתִי אֱלִילִים מִנֶּפֶךְ - אבטל הע"ז מנוף שבמצרים. -

וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה - שלא יהיה מלך -

עוֹד וְנָתַתִּי יְרֵאָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם - יהיה פחד במצרים :

(יד) וְהִשְׁמַתִּי אֶת פִּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּצַעַן וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים - עונשים

בְּנֹא - פִּתְרוֹס, בְּצַעַן, בְּנֹא - שמות של מקומות :

(טו) וְשִׁפְכֹתִי חֲמָתִי עַל סִין מְעוֹז מִצְרַיִם - אשפוך כעסי על העיר סין שהיא החוזק של מצרים.

וְהִכְרַתִּי אֶת הַמֶּזֶן נֹא - אשמיד את המון העם שבנֹא :

(טז) וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרַיִם חוֹל תַּחוּל סִין - פחד גדול יהיה בסין.

וְנֹא תִהְיֶה לְהִבְקַע - יהיה קל לשבור את החומה שלה -

וְנֶפֶךְ צָרִי יוֹמָם - אויבי נף יבואו ביום - :

(יז) בַּחוּרֵי אֶזְרָא וּפִי בִקְסָת - הבחורים - של אֶזְרָא וּפִי בִקְסָת יפלו בחרב

בַּחֶרֶב יִפְלוּ וְהָנָה בְּשָׂבִי תִלְכְּנָה - והנשים - שלהם ילכו בשבי :

(יח) וּבִתְחַפְּנַחַס - שם מקום.

חֲשֹׁד הַיּוֹם - יִמְנַע" היום. (שיהיה רק "לילה" - . רק צרות)

בְּשִׁבְרֵי שֵׁם אֶת מַטּוֹת מִצְרַיִם - כשאשבור בתחפנחס את שלטון מצרים.

וְנִשְׁבַּת בָּהּ גְּאוֹן עֲזָה - יתבטל בתחפנחס גדולת חוזקה של מצרים.

הִיא עֲנָן יִכְסֶּנָה - חושך, צרות רבות.

וּבְנוֹתֶיהָ בְּשָׂבִי תִלְכְּנָה - והנשים ילכו בשבי :

(יט) וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרַיִם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' :

(כ) וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה - לגלות יהויכין.

בְּרֵאשׁוֹן - היא גם שנת החורבן וסוף מלכות צדקיהו. - בחודש הראשון.

בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר :

(כא) בֶּן אָדָם אֶת זְרוּעַ פְּרִעָה מִלֶּךְ מִצְרַיִם שְׁבַרְתִּי - שפעם אחת כבר נכבש ביד נבוכדנצר מלך בבל (בזמן יהויקים

מלך יהודה ; מלכים ב', כג' ; דהיי"ב פרק לה')

וְהָנָה לֹא חִבְשָׁה - לא חבשו את הזרוע (שלא חזרו לחזקם הראשון)

לְתַת רְפָאוֹת לְשׁוֹם חַתּוּל לְחִבְשָׁה - לא שמו בגד לחבוש המכה.

לְחִזְקָה לְתַפֵּשׁ בְּחָרֵב - להיות חזקה כדי שתחזיק חרב.

(כב) לְכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי אֶל פְּרַעַה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְשִׁבַרְתִּי אֶת זְרַעְתִּיו - עכשיו אשבור לו שתי ידיו.

אֶת הַחִזְקָה וְאֶת הַנְּשִׁבַרְתִּי וְהַפְּלַתִּי אֶת הַחָרֵב מִיָּדוֹ - אחר שאשבור שתי ידיו החרב כבר תפול (שירד מכוחו לגמרי):

(כג) וְהַפְּצוֹתִי אֶת מִצְרַיִם בְּגוֹיִם וְזִרְיתִם בְּאַרְצוֹת - וְהַפְּצוֹתִי, וְזִרְיתִם - אפזר אותם בין הגויים:

(כד) וְחִזְקִיתִי אֶת זְרַעוֹת מֶלֶךְ בְּבָל וְנָתַתִּי אֶת חֲרָבִי בְּיָדוֹ וְשִׁבַרְתִּי אֶת זְרַעוֹת פְּרַעַה וְנָאֵק נְאֻקוֹת חֲלָל לְפָנָיו -
וְאַנַּח אֲנַחוֹת שֶׁל חֲלָל לְפָנָיו נְבוּכַדְנֶצַּר:

(כה) וְהַחִזְקִיתִי - אֲחִזְק (את בבל) אֶת זְרַעוֹת מֶלֶךְ בְּבָל וְזְרַעוֹת פְּרַעַה תַּפְּלִנָּה וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי חֲרָבִי בְּיַד מֶלֶךְ
בְּבָל וְנָטָה אוֹתָהּ אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם:

(כו) וְהַפְּצוֹתִי אֶת מִצְרַיִם בְּגוֹיִם וְזִרְיתִי אוֹתָם בְּאַרְצוֹת וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה':

פרק לא

(א) וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה - לגלות יהויכין.

היא גם שנת החורבן וסוף מלכות צדקיהו.

בְּשָׁלִישִׁי בְּשִׁלְחוֹ - בחודש השלישי.

בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם אָמַר אֶל פְּרַעַה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאֶל הַמּוֹנֵי - אל המון העם שבמצרים.

אֶל מִי דְמִיתָ בְּגִדְלָךְ - אל מי מכל המלכים אתה

דומה בגודלך ?

(ג) הִנֵּה אֲשׁוּר אָרָז בְּלִבְנוֹן - אפילו אשור שהיה גדול ממך, ודמה לעץ ארז שגבוה מכל עצי הלבנון - ובכל זאת נפל מגדולתו.

יָפָה עֵנָף - בעל ענפים יפים.

וְחָרַשׁ מִצַּל - בעל ענפים שעושים הרבה צל.

וְגִבָּה קוֹמָה וּבֵינַי עֵבֶתִים הֵיְתָה צְמָרְתוֹ - אפילו הצמרת (ראש העץ) היה בעל ענפים עבים:
קכט

(ד) מים גדלוהו - ריבוי מים הביאו אותו לגדולתו.

תהום רממתהו - מי התהום רוממו אותו.

את נהרתיה הלך סביבות מטעה - הנהרות ממי התהום היו משקים סביב המטע (סביב אשור).

ואת תעלתיה שלחה אל כל עצי השדה:

(ה) על בן גבהא קמתו - של סנחריב מלך אשור. - התרבו ענפיו.

מכל עצי השדה ותריבינה סרעפתיו ותארכנה פארתי - התארכו ענפיו.

ממים רבים בשלחו - בזכות המים הרבים. שנשלחו מהתהום:

(ו) בסעפתיו קננו כל עוף השמים - בענפיו עשו העופות קינים לגור בהם (שאשור שלט בכולם) - תחת ענפיו ילדו.

ותחת פארתי ילדו כל חית השדה ובצלו ישבו כל גוים רבים:

(ז) ויף - היה יפה תואר (בגודל ובאורך ענפיו).

בגדלו בארץ דליותיו כי היה שרשו אל מים רבים - ולכן גדל:

(ח) ארזים לא עממהו - ארזים יפים אחרים, לא החלישו את מראה יופיו. (כי אשור עלה על כולם).

בגן אלהים - בכל העולם שהאלוקים ברא.

ברזים לא דמו אל סעפתיו - ענפי שאר ברושים לא דמו ליופי הענפים שלו.

וערמנים לא היו כפארתי - ענפי עצי "ערמון" לא דמו לענפי הארז המשובח ההוא (לאשור). (שלא היה מלך גדול

מאשור בכל העולם).

כל עץ בגן אלהים לא דמה אליו ביופיו:

(ט) יפה עשיתיו ברב דליותיו - בריבוי ענפיו היפים.

ויקנאהו כל עצי עדן אשר בגן האלהים - משל לכך, שכל העמים קנאו בגדולת אשור:

(י) לכן כה אמר ה' אלהים יען אשר גבהת בקומה ויתן צמרתו אל בין עבותים ורם לבבו בגבהו יען. ורם

לבבו בגבהו - בגלל. שהתגאה בגדולתו:

(יא) ואתנהו ביד איל גוים - ביד החזק שבעמים (נבוכדנצר)

עשו יעשה לו - עונש כרצון ה'.

כרשעו גרשתהו - שבגלל רשעו (של אשור) גרשתי אותו מהעולם:

(יב) ויכרתהו זרים - את אשור.

עריצי גוים - החזקים שבעמים.

ויטשהו אל ההרים - הפילו אותו על ההרים.

ובכל גאיות נפלו דליותיו ותשבנה פארתיו בכל אפיקי הארץ - שברי ענפיו יפלו במקום זרימת המים.

וירדו מצלו - לא ישבו עוד בצילו (תחת ממשלתו) - והפילו אותו מגדולתו.

כל עמי הארץ ויטשהו:

(ג) על מפלתו - במקום נפילתו שם ישבנו כל עוף השמים.

ישבנו כל עוף השמים ואל פארתיו היו כל חית השדה - ובמקום שבירת ענפיו ישבו כל חית השדה. (כל העמים):

(ד) למען אשר לא יגבהו בקומתם - שאר העמים כשיהיו חזקים (שילמדו מוסר מנפילת אשור).

כל עצי מים ולא יתנו את צמרתם אל בין עבתיים - שלא יתנו את לבם להתגאות כשצמרתם תהיה עבותה. (כמו

שהיה אשור שהתגאה).

ולא יעמדו אליהם - לא יעמוד תוזקם לעולם.

בגבהם כל שתי מים - למען שלא יעמדו בגדולתם ובגאוותם, כל העצים החזקים השותים מים.

כי כלם נתנו למות - שבסוף כולם מתים.

אל ארץ תחתית - אל הקבר (ומדוע יתגאו ?)

בתוך בני אדם אל יורדי בור - כמו כל שאר בני אדם שיוורדים כולם לבור (לקבר):

(ט) כה אמר ה' אלוהים ביום רדתו שאולה האבלתי - כשיכרד אשור מגדולתו, רבים היו אבלים על נפילתו.

כסתי עליו את תהום ואמנע נהרותיה - כאילו כיסה מי התהום, ומנע מהנהרות להשקותו עוד.

ויבלאו מים רבים - "נאסרו" במאסר ולא ישקו עוד.

ואקדר עליו לבנון - הושחרו עצי הלבנון (משל לאבלות)

וכל עצי השדה עליו עלפה - כאילו יתעלפו מפחד:

(י) מקול מפלתו הרעשתי גוים - הגויים יחבדו ממפלתו.

בהורדי אתו שאולה את יורדי בור - עם כל יורדי בור (קבר).

וינחמו בארץ תחתית כל עצי עדן מבחר וטוב לבנון כל שתי מים - כל שאר העצים, המובחרים והטובים

שקבלו פורענות, יתנחמו בקבר, כשיכראו שגם אשור הגדול נפל:

(יז) גם הם אתו ירדו שאולה אל חללי חרב וזרעו ישבו בצלו בתוך גוים - אל כל שאר חללי חרב. וזרעו ישבו

בצלו - גם עוזריו שישבו בצילו, יפלו עמו:

קלא

(יח) אֵל מִי דְמִית כָּכָה בְּכָבוֹד וּבְגָדָל - אל מי, פרעה, היית דומה בכבוד ובגדולה !?.

בְּעֵצֵי עֵדֶן וְהוֹרְדֶתָּ - אתה פרעה, תורד לקבר עם שאר ערלים.

אֵת עֵצֵי עֵדֶן אֵל אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ עֲרֵלִים תִּשְׁכַּב אֵת חֲלָלֵי חָרֵב הוּא פְּרַעַה וְכָל הַמוֹן הָעַם נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

פרק לב

(א) יְהִי בְשָׁתִי עֲשָׂרָה שָׁנָה - לגלות יהויכין, שהיא גם השנה ה-12 למלכות צדקיהו שנה אחת לחורבן.

בְּשָׁנִי עֲשָׂר חֹדֶשׁ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל פְּרַעַה מְלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כְּפִיר גֹּזֵם נְדַמִּיתָ - דימית עצמך לכפיר אריות שיוצא לטרוף בכל מקום (גם ביבשה)

וְאֵתָהּ בְּתַנּוּסִים בְּיָמַי - ובאמת אתה דומה לתנין שכוחו רק בתוך המים (ואין כוחו ביבשה (מחוץ לארצו) כלל).

וְתִגַּח בְּנִהְרֹתַיָךְ - והוצאת מים מנהרותיך מחוץ לנהר. (הכוונה שהוציא חיילים לארצות אחרות).

וְתִדְלַח מִיַּם בְּרִגְלֶיךָ וְתִרְפָּס נִהְרֹתֶם - דרסת והעכרת (ערבוב הטיט במים מעכיר את המים) מִי נהרות אחרים (שיצא להלחם בעמים אחרים):

(ג) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וּפְרַשְׁתִּי עָלֶיךָ אֵת רִשְׁתִּי בְקֶהֱל עַמִּים רַבִּים - נבוכדנצר יביא את הכשדים

וְהַעֲלוּךָ בְּחַרְמֵי - ויעלו אותך ברשת שיפךשו עליך.

(ד) וְנִטְשְׁתִּיךָ בְּאֶרֶץ - יעזבו ויפזרו אותך בארצך.

עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲטִילֶךָ - אשליך אותך.

וְהִשְׁבַּנְתִּי עָלֶיךָ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם - ישכנו מעליך. (שיאכלו אותך) העופות.

וְהִשְׁבַּעְתִּי מִמֶּךָ חַיִּת כָּל הָאֶרֶץ - יאכלו אותך וישבעו:

(ה) וְנָתַתִּי אֵת בְּשָׂרְךָ עַל הַהָרִים וּמִלֵּאֲתֵי הַגְּאֵיוֹת רְמוֹתֶךָ - המקומות הנמוכים יתמלאו מהחיילים שהיית גָּאָה בהם:

(ו) וְהִשְׁקִיתִי אֶרֶץ צִפְתֶּךָ מִדְּמָךְ - ארצך שהיתה מוצפת ממי היאור הטובים, תהיה מלאה מִדְּמָךְ.

אֵל הַהָרִים וְאֶפְקִים יִמְלֵאוּן מִדְּמָךְ:
קלב

(י) וְכִסִּיתִי בְּכַבֹּדְתְּךָ שָׁמַיִם - כְּשֶׁאֲכַבֶּה וְאֲשִׁפִּיל גְּדוּלְתְּךָ, מְרֹוב הָעֵשֶׂן שִׁיעֵלָה - יִתְכַסּוּ הַשָּׁמַיִם.

וְהִקְדַּרְתִּי אֶת כְּבִיָּהֶם - אֲחֻשִׁיד הַכּוֹכָבִים. (ריבוי צרות).

שָׁמֶשׁ בְּעֵנָן אֲכַסְנוּ - הַשֶּׁמֶשׁ תִּכּוּסָה בְּעֵנָן. (ריבוי צרות).

וְיָרַח לֹא יֵאִיר אֹרֹו:

(יג) כָּל מְאוּרֵי אֹר בְּשָׁמַיִם אֲקַדִּירָם - אֲחֻשִׁיד (ריבוי צרות).

עֲלִיךָ וְנִתַּתִּי חֹשֶׁךְ עַל אֶרֶץ נָאָם ה' אֱלֹהִים:

(ט) וְהִכְעַסְתִּי לֵב. עַמִּים רַבִּים. בְּהִבְיֵאִי שְׁבָרְךָ

בְּגוֹיִם עַל אֶרְצוֹת אֲשֶׁר לֹא יִדְעָתָם - יִתְרַד לִיבָם שֶׁל הַגּוֹיִים, שִׁישְׁמְעוּ עַל שְׁבַר מִצְרַיִם:

(י) וְהִשְׁמֹוֹתִי עֲלִיךָ עַמִּים רַבִּים - יִשְׁתַּוְּמֻמוּ עַל מִפְלַתְךָ.

וּמְלִכֵיהֶם עֲלִיךָ - יִפְחַדוּ (כְּמוֹ מִסְעָרָה שְׂבָאָה)

בְּעוֹפְפֵי חַרְבֵי עַל פְּנֵיהֶם - כִּשְׁתַּעֲבֹר הַחֶרֶב לִידָם.

וְחִרְדוּ לְרַגְעִים - יִפְחַדוּ כָּל רִגַע יוֹתֵר.

אִישׁ לְנַפְשׁוֹ

בְּיוֹם מִפְּלַתְךָ - בְּיוֹם נִפְּלַת מִצְרַיִם ::

(יא) כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהִים חֹרֵב מֶלֶךְ בָּבֶל תִּבּוֹאָךָ - חֶרֶב בָּבֶל תִּבּוֹא עֲלֶיךָ ::

(יב) בְּחַרְבוֹת גְּבוּרִים אֲפִיל הֶמוֹנְךָ עָרִיצִי גוֹיִם כָּלָם וְשִׁדְדוּ אֶת גְּאוֹן מִצְרַיִם - יִקְחוּ אֶת גְּדוּלַת מִצְרַיִם.

וְנִשְׁמַד כָּל הֶמוֹנָה - וְיוֹשְׁמַד כָּל הַמּוֹן הָעַם שֶׁבְּמִצְרַיִם ::

(יג) וְהִאֲבַדְתִּי אֶת כָּל בְּהֵמָתָה - שֶׁהָאוֹיִב יִקַּח הַבְּהֵמוֹת.

מֵעַל מֵיִם רַבִּים

וְלֹא תִדְלַחֶם - כִּי לֹא יִהְיוּ אָדָם וּבְהֵמָה בְּמִצְרַיִם - שִׁיּוּכְלוּ לְדָרוֹס וּלְהַעֲכִיר, אֶת מֵי הַנְּהָרוֹת שֶׁל הַגּוֹיִים.

רַגְלֵי אָדָם עוֹד וּפְרָסוֹת בְּהֵמָה לֹא תִדְלַחֶם:

(יד) אִזְ אֲשַׁקֵּעַ מִימֵיהֶם - אֲשַׁקֵּעַ הַטִּיט בְּמֵיִם וְיִהְיוּ צְלוּלִים.

וְנִהְרוֹתָם בְּשֶׁמֶן אֹלִיךָ - נִהְרוֹת הַגּוֹיִים יִהְיוּ צְלוּלִים כְּמוֹ שֶׁמֶן

נָאָם ה' אֱלֹהִים:

(טו) בְּתַתִּי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂמָמָה וְנִשְׂמָה כִּפֶּל לְשׁוֹן.

אַרְצָא מִמְּלֵאָה - הארץ תהיה שממה ממה שמלא אותה.

בְּהַכּוֹתִי אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי בָהּ וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' :

(ט) קִינָה הִיא - זו קינה על מצרים.

וְקוֹנְנֹהָ בְּנוֹת הַגּוֹיִם תִּקְוֶנָה אוֹתָהּ עַל מְצָרִים וְעַל כָּל הַמוֹנָה תִּקְוֶנָה אוֹתָהּ נְאֻם ה' אֱלֹהִים :

(י) וַיְהִי בַשָּׁתִּי עֲשָׂרָה שָׁנָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ - בטוי לחודש שהיתה הנבואה הקודמת (חודש ה - 12 - חודש אדר).

הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר :

(יח) בֶּן אָדָם נְהַה עַל הַמוֹן מְצָרִים - תבכה ותאמר קינה.

וְהוֹרְדָהּ אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אֲדָרְסֶנָּה אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - שמצרים ועוד גויים חזקים, ירדו לקבר :

(יט) מִמִּי נֶעְמָתָ - ממי, פרעה, אתה יותר נעים, שאתה מתגאה עליהם ??

רָדָה וְהִשְׁכַּבְתָּ אֶת עַרְלִים - רד לקבר, לשכב עם שאר גויים ערלים !!

(כ) בַּתּוֹךְ חַלְלֵי חָרֵב יִפְלוּ - יחד עם שאר חללי חרב מצרים תפול.

חָרֵב נִתְּנָה - מצרים נתנה לחרב.

מִשְׁכּוֹ אוֹתָהּ וְכָל הַמוֹנִיָּה - בבל ימשוך את מצרים וכל המונה לחרב ולמנות :

(כא) יִדְבְּרוּ לוֹ - ידברו עליו - על פרעה.

אֵלֵי גְבוּרִים - שרים חזקים וגבורים.

מִתּוֹךְ שְׂאוֹל אֶת עֵזְרֵי יָרְדוּ שְׁכָבוּ הָעַרְלִים חָרֵב - מתוך הקבר יאמרו הגבורים על פרעה ועוזריו : "הנה,

כבר ירדו אל הקבר גבורים", (וגם מצרים ירדו !)

(כב) שֵׁם אֲשׁוּר - שם (עם מצרים), אשור יפול לקבר.

וְכָל קְהֵלָה סְבִיבוֹתָיו קְבַרְתִּיו - קהל אשור, מסביב למצרים, יפלו כולם לקברים המוכנים להם.

כָּלֶם חַלְלִים הַנְּפָלִים בְּחָרֵב :

(כג) אֲשֶׁר נִתְּנָה קְבַרְתִּיהָ בְּיַרְכְּתֵי בּוֹר - הקברים שלהם מוכנים בסוף (בעומק) הבור.

וַיְהִי קְהֵלָה סְבִיבוֹת קְבַרְתָּהּ - קהל אשור יפול סביבות הקברים של מצרים.

כָּלֶם חַלְלִים נְפָלִים בְּחָרֵב אֲשֶׁר נִתְּנָה חֲתִית בְּאֶרֶץ חַיִּים - עוון אשור הוא - שנתנו שבר בא"י (שהגלו את עשרת

השבטים) :

(כד) שֵׁם עֵילָם וְכָל הַמוֹנָה סְבִיבוֹת קְבַרְתָּהּ - גם עילם יפול סביבות מצרים במלחמה.

בְּלֶם חֲלָלִים הַנִּפְלִים בְּחָרֵב אֲשֶׁר יֵרְדוּ עָרְלִים אֶל

אָרֶץ תַּחְתִּיּוֹת - אל הקבר.

אֲשֶׁר נָתַנוּ חֲתִיתָם בְּאָרֶץ חַיִּים - שגם עילם, עזרו לבבל לתת שבר וחורבן בא"י.

וַיִּשְׂאוּ כָּל־מִתָּם אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - וַיִּשְׂאוּ הַבוֹשָׁה לַקֶּבֶר, עם כל יורדי בור:

(כה) בְּתוֹךְ חֲלָלִים נָתַנוּ מִשְׁכָּב לָהּ - בתוך שאר החללים במלחמה, יָתְנוּ לעילם מקום לשכב בקבר.

בְּכָל הַמּוֹנֵה סְבִיבוֹתָיו קִבְרוֹתָהּ - עם כל המון העם, ישכבו סביבות קברות מצרים.

בְּלֶם עָרְלִים חֲלָלֵי חָרֵב כִּי נָתַן חֲתִיתָם בְּאָרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כָּל־מִתָּם אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר

בְּתוֹךְ חֲלָלִים נָתַן - בתוך שאר החללים יָתְנוּ לקבר:

(כו) שָׁם מָשָׁךְ. - יחד עם מצרים, אשור ועילם יפלו גם משך ותובל.

תָּבֵל וְכָל הַמּוֹנֵה סְבִיבוֹתָיו קִבְרוֹתֶיהָ בְּלֶם עָרְלִים

מִחֲלָלֵי חָרֵב - חללי חרב.

כִּי נָתַנוּ חֲתִיתָם בְּאָרֶץ חַיִּים - שעזרו בשבר של א"י:

(כז) וְלֹא יִשְׁכְּבוּ אֶת גְּבוּרִים

נִפְלִים מֵעָרְלִים - לא ישכבו למות, כמו הגבורים הנופלים במלחמה.

אֲשֶׁר יֵרְדוּ שְׂאוֹל בְּכָלִי מִלְחָמָתָם - ושאת הגיבורים ההם היו מכבדים, וְשָׁמִים את כלי מלחמתם תחת ראשיהם

בַּקֶּבֶר. אבל מצרים ירדו לקבר ללא כלי מלחמתם ובבזיון.

וַיָּתְנוּ אֶת חֲרִבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם וְתַהֲי עוֹנֹתָם עַל עֲצָמוֹתָם - ועוד, שנשאר עוונם (שנתנו שבר בארץ חיים - א"י) על

עצמותם שבקבר, ולא יתכפר עוונם, בכך שמתו בחרב.

כִּי חֲתִית גְּבוּרִים בְּאָרֶץ חַיִּים - כי שבר נָתְנוּ הגבורים האלו בא"י:

(כח) וְאֵתָהּ בְּתוֹךְ עָרְלִים תִּשְׁבֵּר וְתִשְׁכַּב אֶת חֲלָלֵי חָרֵב - ואתה, פרעה, תשכב למות בתוך שאר ערלים, שהם

חללי חרב (ולא תמות מיתה רגילה):

(כט) שָׁמָּה - בתוך חללי חרב (ולא אלו שמתים מיתה רגילה) ישכבו אדום, נְסִיכֵי צִפּוֹן (מִלְכֵי בָבֶל), וצידון.

אָדוּם מִלְכֵיהָ וְכָל נְשִׂאֶיהָ אֲשֶׁר נָתַנוּ בְּגִבוֹרָתָם אֶת חֲלָלֵי חָרֵב הֵמָּה אֶת עָרְלִים יִשְׁכְּבוּ וְאֵת יוֹרְדֵי בּוֹר:

(ל) שָׁמָּה נְסִיכֵי צִפּוֹן בְּלֶם וְכָל צְדֵנֵי אֲשֶׁר יֵרְדוּ אֶת חֲלָלִים - עם שאר חללי חרב.

בְּחֲתִיתָם מְגִבוֹרָתָם בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ עָרְלִים אֶת חֲלָלֵי חָרֵב וַיִּשְׂאוּ כָּל־מִתָּם אֶת יוֹרְדֵי בּוֹר - בזמן שישברו (וימותו)

בחרב), וַיֵּרְדוּ לקבר - יהיו בבושה ובבזיון:

(לא) אֹתָם יִרְאֶה פְּרַעַה וְנָחַם - בזה שפרעה יראה את נפילת כולם - יתנחם על נפילתו.

על כָּל הַמוֹנוֹ חֲלָלִי חָרַב פְּרַעַה וְכָל חֵילוֹ נָאֵם ה' אֱלֹהִים:

(לב)

כִּי נָתַתִּי אֶת חַתִּיתִי בְּאֶרֶץ חַיִּים - שבא"י - היכן שהיה השבר לישראל - אתן את השבר הגדול של הגויים.

וְהִשָּׁבַב בְּתוֹךְ עַרְלִים אֶת חֲלָלִי חָרַב פְּרַעַה וְכָל הַמוֹנוֹ נָאֵם ה' אֱלֹהִים:

פרק לג

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם דַּבֵּר אֶל בְּנֵי עַמּוּד וְאֶמְרַתְּ אֲלֵיהֶם אֶרֶץ כִּי אָבִיא עָלֶיהָ חָרַב וְלָקַחוּ עִם הָאֶרֶץ אִישׁ אֶחָד מִקְצֵיהֶם וְנָתַנּוּ אֹתוֹ לָהֶם לְצַפָּה:

(ג) וְרָאָה אֶת הַחָרַב בָּאָה עַל הָאֶרֶץ וְתַקַּע בְּשׁוֹפָר וְהִזְהִיר אֶת הָעָם:

(ד) וְשָׁמַע הַשְּׁמַע אֶת קוֹל הַשׁוֹפָר וְלֹא נִזְהָר וְתִבּוֹא חָרַב וְתִקַּחְהוּ דָמוֹ בְּרֹאשׁוֹ יִהְיֶה:

(ה) אֶת קוֹל הַשׁוֹפָר שָׁמַע וְלֹא נִזְהָר דָּמוֹ בּוֹ יִהְיֶה וְהוּא נִזְהָר נִפְשׁוֹ מִלָּט:

(ו) וְהִצַּפָּה כִּי יִרְאֶה אֶת הַחָרַב בָּאָה וְלֹא תַקַּע בְּשׁוֹפָר וְהָעָם לֹא נִזְהָר וְתִבּוֹא חָרַב וְתִקַּח מֵהֶם נֶפֶשׁ הוּא בְּעוֹנוֹ נִלְקַח וְדָמוֹ מִיַּד הַצַּפָּה אֲדַרְשׁ:

(ז) וְאַתָּה בֶּן אָדָם צַפֵּה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דְבַר וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי:

(ח) בְּאֶמְרֵי לְרֹשַׁע רְשָׁע מוֹת תָּמוּת וְלֹא דְבַרְתָּ לְהִזְהִיר רְשָׁע מִדְּרָכּוֹ הוּא רְשָׁע בְּעוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ מִיַּד אֲבִיבֶשׁ:

(ט) וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רְשָׁע מִדְּרָכּוֹ לְשׁוֹב מִמֶּנָּה וְלֹא שָׁב מִדְּרָכּוֹ הוּא בְּעוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה נִפְשֶׁךָ הִצַּלְתָּ:

(י) וְאַתָּה בֶּן אָדָם אָמַר אֶל בֵּית יִשְׂרָאֵל בֶּן אֶמְרַתְּם לֵאמֹר כִּי פִשְׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ עָלֵינוּ וְכִּם אֲנַחְנוּ נִמְקִים - בעבור העבירות שעשינו אנו נִמְסִים (שנמות ולא נחיה בגלל עוונותינו).

וְאִיךְ נַחֲיָה:

(יא) אָמַר אֲלֵיהֶם חֵי אֲנִי נָאֵם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרְשָׁע כִּי אִם בְּשׁוֹב רְשָׁע מִדְּרָכּוֹ וְחָיָה שׁוֹבוֹ שׁוֹבוֹ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל:

(יב) וְאַתָּה בֶּן אָדָם אָמַר אֶל בְּנֵי עַמּוּד צְדָקַת הַצְּדִיק לֹא תִצְלַנּוּ בְּיוֹם פִּשְׁעוֹ וְרִשְׁעַת הָרְשָׁע לֹא יִכָּשֵׁל בָּהּ בְּיוֹם

קלו

שובו מרשעו וצדיק לא יוכל לחיות בה ביום חטאתו:

(ג) באמרי לצדיק חיה יחיה והוא בטח על צדקתו ועשה עול כל צדקתיו לא תזכרנה ובעולו אשר עשה בו ימות:

(ד) ובאמרי לרשע מות תמות ושב מחטאתו ועשה משפט וצדקה:

(ה) חבל ישיב רשע - המשכון שלקח מהעני יחזיר.

גזלה ישלם בחקות החיים הלך לבלתי עשות עול חיו יחיה לא ימות:

(ו) כל חטאתיו אשר חטא לא תזכרנה לו משפט וצדקה עשה חיו יחיה:

(ז) ואמרו בני עמך לא יתבן דרך ה' והמה דרכם לא יתבן:

(ח) בשוב צדיק מצדקתו ועשה עול ומת בהם:

(ט) ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם הוא יחיה:

(י) ואמרתם לא יתבן דרך ה' איש בדרכיו אשפוט אתכם בית ישראל:

(יא) ויהי בשתי עשרה שנה בעשרי בחמשה לחדש לגלותנו בא אלי הפליט מירושלם לאמר הפתה העיר:

(יב) ויד ה' היתה אלי בערב לפני בוא הפליט ויפתח את פי - בדברי נבואה.

עד בוא אלי בבקר ויפתח פי ולא נאלמתי עוד - ולא שתקתי עוד.

(יג) ויהי דבר ה' אלי לאמר:

(יד) בן אדם ישבי החרות האלה על אדמת ישראל אמרים לאמר אחד היה אברהם ויירש את הארץ ואנחנו רבים לנו נתנה הארץ למורשה:

(טו) לכן אמר אליהם כה אמר ה' אלוקים על הדם תאכלו ועינכם תשאו אל גלולכם ודם תשפכו והארץ תירשו:

(טז) עמדתם על חרבכם - לשפוך דם.

קלו

עֲשִׂיתָן תּוֹעֵבָה - דבר מאוס ומגונה.

וְאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ טְמֵאתֶם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ:

(כז) כֹּה תֹאמַר אֱלֹהִים כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים חֵי אֲנִי אִם לֹא אֲשֶׁר בְּחַרְבוֹת בְּחָרַב יִפְלוּ - מי שיהיה בעיר בין. החרבות יפול בחרב.

וְאֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחֲתִיה נָתַתִּיו לְאֹכְלוֹ וְאֲשֶׁר בְּמַצְדּוֹת - מגדלים חזקים.

וּבְמַעְרוֹת בְּדָבָר יָמוּתוּ:

(כח) וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׂמֵמָה וּמְשֻׁמָּה וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֲזָה - יתבטל חוזקה של הארץ.

וְשָׂמְמוּ הָרִי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עוֹבֵר - לא יהיו עוברים. מגודל השממה.

(כט) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׂמֵמָה וּמְשֻׁמָּה - כפל לשון.

עַל כָּל תּוֹעֵבֹתֶם אֲשֶׁר עָשׂוּ:

(ל) וְאֵתָה בֶן אָדָם בְּנֵי עַמֶּךָ הַנְּדַבְּרִים בְּךָ - המדברים עליך.

אֶצֶל הַקִּירוֹת - ליד הקירות.

וּבַפֶּתַח הַבָּתִּים וְדַבַּר חַד אֶת אֶחָד אִישׁ אֶת אֶחָיו לֵאמֹר בָּאוּ נָא וְשָׁמְעוּ מֶה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא מֵאֵת ה':

(לא) וַיָּבֹאוּ אֵלָיךָ כְּמָבֹא עָם - באסיפה של עם.

וַיֵּשְׁבוּ לִפְנֵיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי עֲגָבִים בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים - עושים הנבואה. בפיהם "כשיר עגבים" - כשיר של שחוק.

אַחֲרַי בְּעֵס לָבָם הַלֵּךְ - רדיפת וחמדת הממון:

(לב) וְהִנֵּךְ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים יִפֶּה קוֹל וּמִטֵּב נִגֵּן וְשָׁמְעוּ אֶת דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם - לא מקיימים דברי התוכחה שבנבואה.

(לג) וּבְבֹאֶה הִנֵּה בָאָה - כשתבוא הפורענות יאמרו: " הנה באה " - הנבואה שאמר !!.

וַיִּדְעוּ כִּי נִבְיָא הָיָה בְּתוֹכָם:

פרק לד

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם הַנְּבִיא עַל רוּעֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּבִיא וְאִמְרַת אֲלֵיהֶם לְרַעִים כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הוּא רֹעֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵיוּ רַעִים אוֹתָם - שֶׁהָרוּעִים הֵיוּ רוּעִים אֶת עֲצָמָם וְרַק לְתוֹעֵלָתָם.

הֲלוֹא הַצֵּאֵן יִרְעוּ הָרַעִים - הָרִי אֶת הַצֵּאֵן צָרִיכִים הֵיוּ לְרַעוּת.

(ג) אֶת הַחֲלָב תֹאכְלוּ וְאֶת הַצֶּמֶר תִּלְבְּשׁוּ הַבְּרִיאָה תִזְבְּחוּ - הַצֵּאֵן הַחֹזֵק וְהַבְּרִיא הֵיוּ שׁוֹחֲטִים וְאוֹכְלִים, וְהַצֵּאֵן לֹא רָעוּ.

הַצֵּאֵן לֹא תִרְעוּ:

(ד) אֶת הַנְּחִלּוֹת - הַצֵּאֵן שִׁישׁ לֵהן פְּאָבִים שׁוֹנִים לֹא חִזְקָתָם.

לֹא חִזְקָתָם וְאֶת הַחֹלָה לֹא רִפְאוּתָם וְלֹא חֲבִשְׁתָּם וְאֶת הַנְּדַחַת לֹא הִשְׁבַּתְתָּם - הַעֲזוּבָה לֹא הַחֲזִירָתָם לְעֵדֶר.

וְאֶת הָאֲבֹדֶת לֹא בִקְשָׁתָם - לְמִצּוֹא אוֹתָהּ.

וּבַחֲזִיקָה רְדִיתֶם אֹתָם וּבַפֶּרֶךְ - מִשְׁלַתְּם בְּהֵם בַּחֲזִיקָה וּבַפֶּרֶךְ:

(ה) וְתִפּוּצִינָה מִבְּלֵי רָעָה - הַתִּפְזָרוּ כֵּאלֵלוֹ אֵין לֵהן רוּעָה.

וְתִהְיִינָה לְאֹכְלָה לְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְתִפּוּצִינָה:

(ו) יִשְׁגּוּ צֵאֲנֵי - יִתְעוּ מִמְּקוֹם לְמִקְוֵה כַּהֲפָקָה.

בְּכֹל הָהָרִים וְעַל כָּל גְּבֻעָה רְמָה וְעַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ נִפְצוּ צֵאֲנֵי וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מִבְּקֵשׁ:

(ז) לְכֵן רַעִים שָׁמְעוּ אֶת דְּבַר ה':

(ח) חַי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם לֹא יַעַן הָיִיתָ צֵאֲנִי לְבָז - שֶׁהַצֵּאֵן הִיא לְבִיזָה.

וְתִהְיִינָה צֵאֲנֵי לְאֹכְלָה לְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רָעָה וְלֹא דָרְשׁוּ רַעִי אֶת צֵאֲנֵי וְיִרְעוּ הָרַעִים אוֹתָם וְאֶת צֵאֲנֵי לֹא רַעוּ:

(ט) לְכֵן הָרַעִים שָׁמְעוּ דְבַר ה':

קִלְט

(י) כִּי אָמַר ה' אֱלֹהִים הֲנִי אֶל הָרָעִים וְדַרְשָׁתִי אֶת צֹאנֵי מִידָם וְהִשְׁבַּתִּים מִרְעוֹת צֹאן - אֲמַנֵּעַ מֵהֵם לִהְיוֹת רוּעִים.

וְלֹא יָרְעוּ עוֹד הָרָעִים אֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנֵי מִפִּיהֶם וְלֹא תִהְיֶינָה לָהֶם לְאֹכְלָהּ:

(יא) כִּי אָמַר ה' אֱלֹהִים הֲנִי אֶל הָרָעִים וְדַרְשָׁתִי אֶת צֹאנֵי וּבִקְרָתִים - אֲחַקֹּר אֹדוֹתֶם וְאֵדָאג לָהֶם:

(יב) כְּבִקְרַת רְעָה עֶדְרוֹ בְּיוֹם הַיּוֹתוֹ בְּתוֹךְ צֹאנֹו נִפְרָשׁוֹת - כִּמוֹ שְׁחֹקֵר וְדוֹאג הַרוּעָה לְצֹאנֹו שֶׁלֹא יֵאבְדוּ בְּיוֹם עֵנָן וְעֵרְפֵל שְׁדֵרְכֶם לְהִתְפַּזֵּר.

כֵּן אֲבַקֵּךְ אֶת צֹאנֵי וְהִצַּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נִפְצְוּ שָׁם בְּיוֹם עֵנָן וְעֵרְפֵל:

(יג) וְהוֹצֵאתִים מִן הָעַמִּים וְקִבְּצֵתִים מִן הָאָרְצוֹת וְהִבִּיאֵתִים אֶל אֲדָמְתְּם וְרַעִיתִים אֶל הָרִי יִשְׂרָאֵל בְּאֶפְקִים - מִקוֹם זְרִימַת הַמַּיִם בְּחוּזְקָה.

וּבְכָל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:

(יד) בְּמִרְעָה טוֹב אֶרְעָה אֶתְם וּבְהָרֵי מְרוֹם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נֹוֶהֶם - מִדּוֹר, בֵּית.

שָׁם תִּרְבְּצֶנָה בְּנוֹה טוֹב וּמִרְעָה שָׁמֵן תִּרְעִינָה אֶל הָרִי יִשְׂרָאֵל:

(טו) אֲנִי אֶרְעָה צֹאנֵי וְאֲנִי אֶרְבִּיצֵם נֹוֶהֶם ה' אֱלֹהִים:

(ט) אֶת הָאֲבֹדֶת אֲבַקֵּשׁ וְאֶת הַנְּדָחַת אֲשִׁיב וְלִנְשַׁבֵּרֶת אֶחְבֹּשׁ וְאֶת הַחֹלָה אֶחְזֹק וְאֶת הַשְּׂמֵנָה וְאֶת הַחֲזֹקָה אֲשַׁמֵּיד אֲרַעְנָה בְּמִשְׁפָּט - אשמיד את חוזקם וארעה אותם לפי המשפט והיושר:

(י) וְאִתְּנָה צֵאֲנִי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי שֹׁפֵט בֵּין שֵׁה לְשֵׁה לְאֵילִים וְלְעֵתוּדִים - עיזים זכרים ובכל מין אשפוט בין החזקה לחלשה:

(יח) הַמַּעֲט מִכֶּם - האם דבר מועט בעיניכם ??

הַמַּרְעָה הַטּוֹב תִּרְעוּ וְיִתֵּר מִרְעֵיכֶם תִּרְמְסוּ - שאפילו המרעה שנותר לחלשות רמסו ברגליים.

בְּרַגְלֵיכֶם וּמִשְׁקַע מַיִם תִּשְׁתּוּ - אחר ששקע הטיט שתינתם מים צלולים.

וְאֵת הַנּוֹתְרִים בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְפְּשׁוּן - והמים שנותרו לחלשות רמסתם ברגליכם שיהיו מים עכורים:

(יט) וְצֵאֲנִי מִרְמַס רַגְלֵיכֶם תִּרְעִינָה וּמִרְפֵּשׁ רַגְלֵיכֶם תִּשְׁתִּינָה:

(כ) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אֲלֵיהֶם הַנְּנִי אֲנִי וְשֹׁפֵטֹתִי בֵּין שֵׁה בְרִיָּה - שה חזקה.

וּבֵין שֵׁה רְזָה:

(כא) יַעַן בְּצַד וּבְכִתְף תִּהְדָּפוּ - שהחזקות היו דוחפות החלשות בצידם בכתפם ובקרניים.

וּבְקַרְנֵיכֶם תִּנְגְּחוּ כָּל הַנְּחָלוֹת עַד אֲשֶׁר הִפְצִיתֶם אוֹתָנָה אֶל הַחוּצָה:

(כב) והושעתי לציאני ולא תהינה עוד לבז ושפטתי בין שֶׁה לֶשֶׁה:

(כג) והקמתי עליהם רעה אחד ורעה אתהן את עבדי דויד הוא ירעה אתם והוא יהיה להן לרעה:

(כד) ואני ה' אהיה להם לאלהים ועבדי דוד נשיא בתוכם אני ה' דברתי:

(כה) וכרתי להם ברית שלום והשבתי חיה רעה מן הארץ וישבו במדבר לבטח וישנו ביערים - אפילו במדבר וביערות:

(כו) ונתתי אותם - שישבו במקומם.

וסביבות גבעתי ברכה - סביב איי אתן ברכה.

והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה יהיו:

(כז) ונתן עץ השדה את פרו ו הארץ תתן יבולה והיו על אדמתם לבטח וידעו כי אני ה' בשברי את מטות עלם - המוטות שמחזיקים העול [שלטון בבל עליהם].

והצלתים מיד העבדים בהם:

(כח) ולא יהיו עוד בז לגוים וחיית הארץ לא תאכלם וישבו לבטח ואין מחריד:

(כט) והקמתי להם מטע לשם - ישראל יהיו מפורסמים בגויים, כנטיעה יפה וטובה.

ולא יהיו עוד אספי רעב - כלים ברעב.

בארץ ולא ישאו עוד כלמת הגוים - חרפה ובושה מהגויים:

(ל) וידעו כי אני ה' אלהיהם אתם והמה עמי בית ישראל נאם ה' אלוהים:

(לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם - אדם אתם בעיני, ולא כבהמות.

אני אלהיכם נאם ה' אלוהים:

פרק לה

(א) ויהי דבר ה' אלי לאמר:

(ב) בן אדם שים פניך על הר שעיר והנבא עליו:

(א) וְאָמַרְתָּ לוֹ בַּהּ אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי אֵלֶיךָ הַר שְׁעִיר וְנָטִיתִי יָדַי עָלֶיךָ וְנָתַתִּיךָ שְׂמֵמָה וּמִשְׂמָה:

(ד) עָרִיךְ חֲרָבָה אָשִׁים וְאֶתְּהָ שְׂמֵמָה תִּהְיֶה וְיִדְעֶתָ כִּי אֲנִי ה':

(ה) יַעַן הָיִיתָ לָךְ אֵיבָת עוֹלָם - שְׁנֵאת עוֹלָם.

וַתִּגַּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - שִׁפְכָתָ דָם יִשְׂרָאֵל בַּחֲרָב.

עַל יָדַי חֲרָב בָּעֵת אֵיֶדֶם - בְּזַמַּן וּבְמוֹעֵד הַצַּעַר וְהַפּוֹרְעָנוֹת.

בָּעֵת עֲזוֹן קֶץ - בְּזַמַּן שֶׁבָא סוֹפֵם [הַפּוֹרְעָנוֹת עַל יִשְׂרָאֵל] עַל עוֹוֹנֵם:

(ו) לָכֵן חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים כִּי לְדָם אֶעֱשֶׂךָ - אֶרְצֶךָ תִּתְמַלֵּא בְּדָם.

וְדָם יִרְדֹּפֶךָ - שׁוֹפְכֵי דַמִּים יִרְדְּפוּ אַחֲרֶיךָ.

אִם לֹא דָם שְׁנֵאתָ - שְׁנֵאת שׁוֹפְכֵי דַמִּים וְנִשְׁמַרְתָּ מֵהֶם.

וְדָם יִרְדֹּפֶךָ - וְכַעַת שׁוֹפְכֵי הַדַּמִּים יִרְדְּפוּ אוֹתְךָ:

(ז) וְנָתַתִּי אֶת הַר שְׁעִיר לְשְׂמֵמָה וְשְׂמֵמָה וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ עֵבֶר וְשָׁב:

(ח) וּמְלֵאתִי אֶת הָרִיו חֲלָלִיו - הַהַרִים יִתְמַלְאוּ חֲלָלִים.

גְּבֻעוֹתֶיךָ וְגֵאוֹתֶיךָ - רַבִּים שֶׁל גֵּיא [מִקּוּם נִמוּךְ].

וְכָל אֲפִיקֶיךָ חֲלָלֵי חֲרָב יִפְּלוּ בָהֶם:

(ט) שְׂמֵמוֹת עוֹלָם אֶתְנֶךָ וְעָרִיךָ לֹא תִשְׁבְּנָה - שְׁלֹא יִשְׁבוּ בָהֶם.

וידעתם כי אני ה' :

(י) יען אמרתי את שני הגוים ואת שתי הארצות לי תהינה וירשנוה וה' שם היה:

(יא) לכן חי אני נאם ה' אלוהים ועשיתי באפדי ובקנאותי - כפי גודל הכעס שהיה לך על ישראל.

אשר עשיתה משנאיתיך בם ונודעתי בם באשר אשפטך :

(יב) וידעת כי אני ה' שמעתי את כל נאצותיך - דברי הבזיון שאמרת (שתירש את הרי ישראל ששממו).

אשר אמרת על הרי ישראל לאמר שממו לנו נתנו לאכלה :

(יג) ותגדילו עלי בפיתם והעתרתם עלי דבריכם - הרבתם עלי דברי חרוף.

אני שמעתי :

(יד) כה אמר ה' אלוהים בשמח כל הארץ שממה אעשה לך - כשתהיה שמחה בכל הארץ (כשה' יראה מלכותו) -

אתה תהיה שממה :

(טו) בשמחתך לנחלת בית ישראל על אשר שממה בן אעשה לך שממה תהיה הר שער וכל אדום בלה וידעו

כי אני ה' :

פרק לו

(א) ואתה בן אדם הנבא אל הרי ישראל ואמרת הרי ישראל שמעו דבר ה' :

(ב) כה אמר ה' אלוהים יען אמר האויב עליכם האח - ענין שמחה.

ובמות עולם למורשה - איי הגבוהת אנו נרש.

היתה לנו :

(א) לְכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים יַעַן בִּיַעַן - בגלל (כפל לשון לחיזוק הדבר).

שְׁמוֹת - שממה.

וְשָׂאף אֶתְכֶם מִסָּבִיב - הגויים שמסביב, רצו לבלוע אתכם (לירש את ארצכם).

לְהַיִּזְתְּכֶם מוֹדָשָׁה לְשָׂאֲרֵי הַגּוֹיִם וְתַעֲלוּ עַל שִׁפְתַי לְשׁוֹן - כולם דברו עליכם.

וְדַבַּת עַם - שדברו בגנות ישראל:

(ד) לְכֵן הָרִי יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ דְבַר ה' אֱלֹהִים כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים לְהָרִים וּלְגִבְעוֹת לְאִפְיָקִים וּלְגִבְעוֹת וּלְהָרִיבֹת הַשְּׂמָמוֹת וּלְעָרִים הַנִּעְזְבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְבָז וּלְלַעַג לְשָׂאֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר מִסָּבִיב:

(ה) לְכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אִם לֹא בָּאֵשׁ קִנְאַתִּי - ה' נשבע בכעסו על הגויים.

דְּבַרְתִּי עַל שָׂאֲרֵי הַגּוֹיִם וְעַל אֲדוֹם כִּלְאֵי אֲשֶׁר נָתַנּוּ אֶת אֶרְצִי לָהֶם לְמוֹדָשָׁה - לעצמם לירושה.

בְּשִׂמְחַת כָּל לֵבָב בְּשִׂאֵט נַפְשׁ - בשמחת ביזו את ישראל.

לְמַעַן מִגְרָשָׁה לְבָז - לגרש אותם כדי שיהיו לביזה:

(ו) לְכֵן הִנָּבֵא עַל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לְהָרִים וּלְגִבְעוֹת לְאִפְיָקִים וּלְגִבְעוֹת כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הִנְנִי בְּקִנְאַתִּי וּבְחִמְתִּי דְּבַרְתִּי יַעַן כְּלַמַּת גּוֹיִם נְשָׂאתֶם - בעבור שסבלתם מהם בזיון:

(ז) לְכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אֲנִי נְשָׂאתִי אֶת יְדֵי - שבועה.

אִם לֹא הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לְכֶם מִסָּבִיב הֵמָּה כְּלַמְתֶּם יִשְׂאוּ - הגויים ישאו בוושה ובזיון:

(ח) וְאַתֶּם הָרִי יִשְׂרָאֵל עֲנַפְכֶם תִּתְּנוּ וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לְבוֹא - כי הם קרבים לחזור לארצם:

(ט) כִּי הִנְנִי אֲלִיכֶם - אליכם ההרים.

וּפְנִיתִי אֲלִיכֶם וְנִעַבְדְתֶם וְנִזְרַעְתֶם - בעבודת אדמה:

(י) והרביתי עליכם אדם - כל בית ישראל - כלם יחזרו.

כל בית ישראל בלה ונושבו הערים - שישבו ישראל בערים.

והחרבות תבנינה - הערים שנחרבו יבנו:

(יא) והרביתי עליכם אדם ובהמה ורבו ופרו והושבתי אתכם בקדמותיכם - תשובו, כמו קודם שגליתם.

והטיבתי מראשתיכם - טוב יותר מבראשונה לפני שגליתם.

וידעתם כי אני ה' :

(יב) והולכתי עליכם - על ההרים.

אדם - את עמי ישראל.

את עמי ישראל וירשוהו והיית להם לנחלה ולא תוסף עוד לשבכם - להיות שכולה מהם :

(יג) כה אמר ה' אלוהים יען אמרים לכם אכלת אדם אמת ומשכלת גוייך היית - שכאילו הארץ הורגת יושביה

ומשכלת עצמה מהם ; (שבתחילה, נאבדו ממנה הכנעניים ולאחר מכן ישראל) :

(יד) לבן אדם לא תאכלי עוד וגוייך לא תשבלי עוד נאם ה' אלוהים:

(טו) ולא אשמיע אליך עוד כלמת הגוים - שלא יבזו עוד אותך.

וחרפת עמים לא תשאי עוד וגוייך לא תכשלי עוד נאם ה' אלוהים:

(טז) ויהי דבר ה' אלי לאמר:

(יז) בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרךכם ובעלילותם - במעשיהם,

בטמאת הנדה היתה דרךם לפני - כמו ריחוק הנידה, כך הרחיקה אותם דרכם - ממני :

(יח) ואשפך חמתי עליהם - כעסי.

על הדם אשר שפכו על הארץ, ובגלוליהם טמאוה:

(יט) ואפיין אתם בגוים ויזרו בארצות - אפזר אותם בגלות.

בדרךכם ובעלילותם שפטתם:

(כ) ויבוא אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי - גרמו בגלותם לחילול ה'.

באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו:

(כא) וְאַחַמֵּל עַל שֵׁם קֹדֶשׁי אֲשֶׁר חָלְלוּהוּ בַּיַּת יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה:

(כב) לָכֵן אָמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים לֹא לְמַעַנְכֶם אָנִי עֹשֶׂה בַּיַּת יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קֹדֶשׁי אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁם:

(כג) וְקֹדֶשְׁתִּי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּתוֹכָם - שְׁחַלַּלְתֶּם - כַּשֶּׁאתֶם בַּתּוֹךְ הַגּוֹיִים.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אָנִי ה' נְאֻם ה' אֱלֹהִים בְּהַקְדֵּשׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

(כד) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל הָאָרְצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמְתְּכֶם:

(כה) וְזִרְקֹתַי עָלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים - מִי אִפֶּר פֶּרֶה אֲדוּמָה.

וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם:

(כו) וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת לֵב הָאָבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב בָּשָׂר:

(כז) וְאֶת רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחַקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם:

(כח) וַיִּשְׁבַּתֶּם בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתֵּיכֶם וְהֵייתֶם לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לְכֶם לֵאלֹהִים:

(כט) וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וְקִרְאתִי אֶל הַדָּגָן וְהִרְבִּיתִי אֹתוֹ - אַרְבֵּה אֶת הַתְּבוּאָה.

וְלֹא אֶתֶן עָלֵיכֶם רָעַב:

(ל) וְהִרְבִּיתִי אֶת פְּרִי הָעֵץ וְתִנְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרֻפַּת רָעַב בְּגוֹיִם:

(לא) וְזִכַּרְתֶּם אֶת דְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וְנִקְטַתֶּם בְּפִנְיֶיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם - תִּהְיוּ נִכְרָתִים בְּעֵינֵי עַצְמֵיכֶם, בְּגַלְל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וּתוֹעֲבוֹתֵיכֶם

וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

- (לב) לא למענכם אני עשה נאם ה' אלוהים יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם בית ישראל:
- (לג) כה אמר ה' אלוהים ביום טהרי אתכם מכל עונותיכם והושבתי את הערים ונבנוו החרבות:
- (לד) והארץ הנשמה תעבד - הארץ השוממה תעבד.
- תחת אשר היתה שממה - במקום שהיתה שממה.
- לעיני כל עובר - לפני כל מי שעבר וראה השממה:

- (לה) ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן - הארץ הזו שהיתה שוממה, עכשיו היא כמו גן עדן.
- והערים החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישבו - הערים החרבות נהיו ערים בצורות:
- (לו) וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני ה' בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני ה' דברתי ועשיתי:
- (לז) כה אמר ה' אלוהים עוד זאת אדרש לבית ישראל לעשות להם ארבה אתם כצאן אדם:
- (לח) כצאן קדשים כצאן ירושלם במועדיה בן תהינה הערים החרבות מלאות צאן אדם - כמו ריבוי הקרבנות שמביאים במועדים - כן ארבה את בניי
- וידעו כי אני ה':

פרק לו

- (א) היתה עלי יד ה' - חוזק הנבואה.
- ויצאני ברוח ה' וניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות:

(ב) וְהֶעֱבִירֵנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב - סביב הבקעה (משום שהיה כהן).

וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל פְּנֵי הַבְּקָעָה וְהִנֵּה יִבְשׁוֹת מְאֹד :

(ג) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם הֲתִחַיֶּינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַר ה' אֱלֹהִים אַתָּה יִדְעָתָּ - תלוי ברצונך :

(ד) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנָּבִיא עַל הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שְׁמְעוּ דְבַר ה' :

(ה) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מְבִיא בְּכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם :

(ו) וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גְּדִים וְהִעַלְתִּי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקַרְמְתִי עֲלֵיכֶם עוֹר - קרום, קליפה של עור.

וְנָתַתִּי בְּכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' :

(ז) וְנִבְאָתִי בְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי וַיְהִי קוֹל כְּהַנְבֵּאִי וְהִנֵּה רֶעֶשׂ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצָם אֶל עֵצָמוֹ - כל עצם קרבה אל העצם

שהיתה עימה בחיותה :

(ח) וַרְאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גְּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרָם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְּמַעַלָּה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם :

(ט) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנָּבִיא אֵל הָרוּחַ הַנָּבִיא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הָרוּחַ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ

וּפְחִי בְּהַרוּגִים הָאֵלֶּה - תנשבי בהם רוח שיחיו.

וַיְחִיּוּ :

(י) וְהַנְּבִאָתִי בְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיְחִיּוּ וַיַּעֲמְדוּ עַל רַגְלֵיהֶם חֵיל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד :

(יא) ויאמר אלי בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקנותנו נגזרנו לנו - נכרתנו ונמות בגלות ולא נשוב לארץ :

(יב) לכן הנבא ואמרתי אליהם כה אמר ה' אלוהים הנה אני פתח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל:

(יג) וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי:

(יד) ונתתי רוחי בכם וחייתם והנחתתי אתכם על אדמתכם וידעתם כי אני ה' דברתי ועשיתי נאם ה':

(טו) ויהי דבר ה' אלי לאמר:

(טז) ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו:

(יז) וקרב אתם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך - שיהפכו העצים בנס לעץ אחד :

(יח) וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלא תגיד לנו מה אלה לך:

(יט) דבר אלהם כה אמר ה' אלוהים הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד ביד:

(כ) והיו העצים אשר תכתוב עליהם בידך לעיניהם:

(כא) ודבר אליהם כה אמר ה' אלוהים הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם:

(כב) וְעִשִּׂיתִי אִתְּם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמִלֶּךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיוּ עוֹד לְשְׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יִחָצוּ עוֹד לְשֵׁתִי מִמְּלָכוֹת עוֹד:

(כג) וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בְּגִלוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אִתְּם מִכָּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטַהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים:

(כד) וְעַבְדֵי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעֵה אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלם וּבְמִשְׁפָּטֵי יֵלְכוּ וְחֻקְתִּי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם:

(כה) וַיָּשְׁבוּ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לִיעָקֹב אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בָּהּ אֲבוֹתֵיכֶם וַיָּשְׁבוּ עָלֶיהָ הִמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד עוֹלָם וְדוֹד עַבְדֵי נְשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם:

(כו) וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם וְנָתַתִּים וְהִרְבִּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

(כז) וְהָיָה מִשְׁכְּנֵי עֲלֵיהֶם - הַשְּׂכִינָה תִשְׁכּוֹן יִשְׂרָאֵל.

וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהִמָּה יִהְיוּ לִי לְעַם:

(כח) וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' מְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל - בְּזֶה שֶׁמְקַדְּשִׁי בְּתוֹכָם - לְעוֹלָם

בְּהֵיוֹת מְקַדְּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

פרק לח

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

(ב) בֶּן אָדָם שִׁים פְּנִיךָ אֶל גֹּג אֶרֶץ הַמְּגוּג נְשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁךְ וְתִבֵּל - נְשִׂיא וְרֹאשׁ ל"מִשְׁדֵּי ו"י תוֹבֵל".

וְהִנָּבֵא עָלָיו:

(ג) וְאָמַרְתָּ בָּהּ אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי אֵלֶיךָ גֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁךְ וְתִבֵּל:

(ד) וְשׁוֹבְבֵתֶיךָ - אַעֲשֶׂה אוֹתָךְ מוֹרֵד בַּה'.

וְנָתַתִּי חֲחִים בְּלִחְיֶיךָ - כְּטַבְעוֹת שְׂשֻׁמִּים בְּלַחֲיֵי הַבַּהֲמָה.

וְהוֹצֵאתִי אוֹתָךְ וְאֶת כָּל חֵילֶךָ סוֹסִים וּפָרָשִׁים לְבָשִׂי מִכְּלוּל בָּלָם - יִהְיוּ לְבוּשִׁים בְּכָל לְבוּשׁ יַפָּה.

קָהַל רַב צָנָה וּמִגָּן - סוּגֵי מַגִּינִים.

קִנָּא

תְּפִשִׁי תְּרֵבוֹת בָּלֶם :

(ה) פָּרַס בּוֹשׁ וּפּוֹט אֶתֶם בָּלֶם מְגִן וְכוּבָע - כל העמים יבואו עמך עם כלי המלחמה :

(ו) גָּמַר וְכָל אֲגַפְיָהּ - וכל סביבותיה.

בֵּית תּוֹגְרֵמָה יִרְפְּתִי צָפוֹן - תוגרמה היושבים בצד צפון.

וְאֵת כָּל אֲגַפְיּוֹ עַמִּים רַבִּים אֶתְּךָ :

(ז) הִכְן וְהִכְן לְךָ - הכן - את עצמך, והכן - את כולם.

אֶתְּךָ וְכָל קְהֵלְךָ הַנִּקְהָלִים עָלֶיךָ וְהֵייתָ לָהֶם לְמִשְׁמָר - שמור הצבא שלא ינזק :

(ח) מִיָּמַיִם רַבִּים תִּפְקֹד - עוד מזמן, שחטאת כנגד ישראל, תזכר, והי' יתן בלבד לבוא נגד ישראל ואז הי' יִפְרַע מִמֶּךָ.

בְּאַחֲרֵית הַשָּׁנִים תָּבוֹא אֶל אֶרֶץ מְשׁוֹבְבַת מִחֶרֶב - ארץ שיושביה שבו אליה, לאחר שגלו מפני החרב שבאה עליה.

מִקְבָּצַת מַעֲמִים רַבִּים - שבניי התקבצו ממקומות רבים.

עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְחֶרֶב תִּמְיֵד - שמה באיי תִּפְקֹד.

וְהֵיא מַעֲמִים הוֹצֵאָה - ויושבי ארץ זו (א"י) הוצאו מהעמים שגלו לשם.

וַיֵּשְׁבוּ לְבֵטַח בָּלֶם - וכעת יושבים בה בבטחה :

(ט) וְעָלִיתָ בְּשֵׂאֵה תְּבוּא כְּעֵנָן - שְׂגוּג יבוא על א"י כחושך שבא פתאום.

לְכִסּוֹת הָאָרֶץ תִּהְיֶה אַתָּה וְכָל אֲגַפְיָךְ - וכל חֲמִילְךָ.

וְעַמִּים רַבִּים אוֹתְךָ:

(י) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יַעֲלוּ דְבָרִים עַל לְבָבְךָ וְחֲשַׁבְתָּ מִחֲשַׁבַת רְעָה:

(יא) וְאִמְרַתְּ אֲעֲלֶה עַל אֶרֶץ פְּרִזּוֹת - ארץ בלי חומה.

אָבוּא הַשְּׁקֵטִים יִשְׁבִּי לְבִטָּח - אבוא להלחם עם אלו שיושבים בהשקט ובבטחה.

כָּלֶם יִשְׁבִּים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתִים אֵין לָהֶם:

(יב) לְשָׁלַל שְׁלַל וְלִבֹּז בֹּז - לקחת שלל וביזה.

לְהָשִׁיב יָדְךָ עַל חֲרָבוֹת נוֹשְׁבֹת - להשיב את ירך עליהם פעם נוספת, לכבוש ערים שהיו חֲרִיבוֹת, ועכשיו הן מיושבות.

וְאֵל עִם מְאֻסָּף מְגוּיִם - שהתאסף מהגלות בין הגויים.

עֲשֵׂה מְקַנָּה וְקַנְיָן - שאספו מקנה בהמות, ושאר קַנְיָנִים.

יִשְׁבִּי עַל טְבוּר הָאָרֶץ - יושבים במרכזה של הארץ:

(ג) שָׁבָא וְדָדָן וְסַחְרֵי תְּרִישִׁי וְכָל כְּפָרִיָּה - כל השרים החשובים שלה.

יאמרו לך הַלְשָׁלָל שְׁלַל אֶתְּהָ בָּא הַלְבֹז בֹּז - שהעמים ישבחו את גוג ויאמרו: "לשלול שלל וביזה אתה הולך" ??.

הַקְהֵלֶת קְהֵלָךְ לְשֵׂאת כֶּסֶף וְזָהָב לְקַחַת מִקְנֵה וְקִנְיָן לְשָׁלַל גְּדוֹל:

(יד) לְכֵן הִנְבֵּא בֶן אָדָם וְאִמְרַתְּ לְגוֹג כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַלֹּא בְיוֹם הַהוּא בְּשִׁבְתְּ עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְבַטַח תִּדְעֶ - אז כשישבו לבטח, ותבוא עליהם תדע את גבורת ה':

(טו) וּבֵאתָ מִמְּקוֹמָךְ מִיִּרְבַּתִּי צָפוֹן - מסוף הצפון.

אֶתְּהָ וְעַמִּים רַבִּים אֶתְּךָ רַכְבֵּי סוּסִים כָּלֵם קְהֵל גְּדוֹל וְחֵיל רַב:

(טז) וְעֵלִיתָ עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל כְּעֵנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּהְיֶה וְהִבְאוֹתִיךָ עַל אֲרֻצֵּי לְמַעַן דַּעַת הַגּוֹיִם אֹתִי - שהגויים ידעו גבורתי.

בְּהַקְדָּשִׁי בְּךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹג - שאקדש לעיניהם ע"י הפורענות שאביא עליך:

(יז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הָאֵתְהָ הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי בְיָמַי קְדְמוֹנִים - באותו זמן תדע שאתה הוא זה שהנביאים דברו עליו שיבוא על ישראל.

בְּיַד עַבְדֵי נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הִנְבְּאִים בְּיָמַי הֵהֵם שְׁנַיִם לְהַבִּיא אֶתְּךָ עֲלֵיהֶם:

(יח) וְהָיָה בְיוֹם הַהוּא בְיוֹם בּוֹא גּוֹג עַל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים תַּעֲלֶה חֲמַתִּי בְּאַפִּי - אכעס מאוד:

(יט) וּבִקְנֵאתִי בְּאֵשׁ עַבְרָתִי דִּבַּרְתִּי - הנבואה הזאת נאמרה - בקנאה ובכעס חזק כְּאֵשׁ.

אִם לֹא - לשון שבועה (שיהיה רעש גדול בא"י).

בְיוֹם הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גְּדוֹל עַל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל:

(כ) וְרַעֲשׂוּ מִפְּנֵי דְגֵי הַיָּם - יתחדדו ויפחדו מלפני כעס ה' - אפילו דגי הים ושאר בע"ח והאנשים.

וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיֵּת הַשָּׂדֶה וְכָל הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל הָאֲדָמָה וְכָל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְנִהְרְסוּ הַהָרִים - יבקעו ההרים.

וְנִפְּלוּ הַמְּדַרְגּוֹת - יפלו המגדלים (שעולים עליהם במדרגות).

וְכָל חוֹמָה לְאֶרֶץ תִּפּוֹל:

(כא) וְקָרָאתִי עָלָיו - על גוג.

לְכָל הָרֵי חָרֵב - שמכל ההרים תבוא עליו חרב.

נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים חָרֵב אִישׁ בְּאֶחָיו תִּהְיֶה - שאחד יהרוג בחרב את חברו (מרוב הבהלה):

(כב) וְנִשְׁפָּטְתִי אֹתוֹ - אשפוט ואוכיח אשמתו.

בְּדָבָר וּבְדָם וּגְשָׁם שׁוֹטֵף וְאֲבָנֵי אֶלְגָּבִישׁ - ברד חזק

אֵשׁ וּגְפָרִית אֲמַטִּיר עֲלָיו וְעַל אֲגָפָיו וְעַל עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר אֹתוֹ:

(כג) וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדְּשִׁיתִי וְנִודַעְתִּי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה':

פרק לט

(א) וְאֵתָהּ בֶן אָדָם הַנִּבְאָה עַל גֹּג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי אֵלֶיךָ גֹּג - אני פונה אליך נשיא ראש מִשְׁדָּךְ וְתִבֵּל - נשיא וראש למשך ותובל.

נְשִׂיא רֹאשׁ מִשְׁדָּךְ וְתִבֵּל:

(ב) וְשִׁבַּבְתִּיךָ וְשִׁשְׂאֲתִיךָ - אעשה אותך מורד בי ואפתה אותך להלחם בישראל.

וְהֶעֱלִיתִיךָ מִיַּרְבֵּתִי צָפוֹן - מסוף הצפון (ששם נמצא גוג).

וְהִבְאֹתֶךָ עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל:

(ג) וְהִבִּיתִי קִשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמֹאלְךָ וְחֶצְיֶיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אֲפִיל - אפיל לארץ את הקשת שנמצאת ביד שמאל, ואת החיצים הנמצאים ביד ימין:

(ד) עַל הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אֹתָהּ וְכָל אֲגָפֶיךָ - וכל חייליך.

וְעַמִּים אֲשֶׁר אֹתְךָ לְעֵיט - שם עוף.

צָפוֹר כָּל כְּנָף וְחֵית הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ לְאֹכְלָהּ - תהיה למאכל לעופות ולחיות:

(ה) עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי אֲנִי דְבַרְתִּי נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

(י) וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּמִגּוֹג וּבִישְׁבֵי הָאֲיִים לְבַטַּח - ובאיים שיושבים בבטחה.

וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' :

(יא) וְאֵת שֵׁם קְדוֹשִׁי אֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲחַל אֶת שֵׁם קְדוֹשִׁי עוֹד - לא יהיה עוד בעולם חילול ה' (כשישראל, שהם אלו שנושאים את שם ה' בעולם) נופלים ביד האומות - זה חילול ה').

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' קְדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל :

(יב) הֲנִיחָה בָּאָה וְנִהְיֶתָה - הנה נבואת הישועה לישראל באה.

נְאֻם ה' אֱלֹהִים, הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי - להביא עליהם את הרעה.

(יג) וַיֵּצְאוּ יִשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעָרוֹ וְהִשְׁקוּ בְּנֶשֶׁק וּמִגָּן וְצֶנְהָ בְּקִשָׁת וּבַחֲצִים וּבַמַּקֵּל יָד וּבַרְמַח וּבְעָרוּ בָהֶם אֵשׁ שִׁבְעַת שָׁנִים - ידליקו באש את הנשק (שעשוי מעץ) שהשאיר גוג, במשך 7 שנים.

(יד) וְלֹא יִשְׂאוּ עֲצִים מִן הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחֲטְבוּ מִן הַיַּעֲרִים כִּי בְּנֶשֶׁק יִבְעָרוּ אֵשׁ וְשָׁלְלוּ אֶת שְׁלֵלֵיהֶם יִקְחוּ שְׁלַל וּבִיזָה מֵאֲלוֹ שִׁשְׁלָלוּ וּבִזְזוּ אוֹתָם.

וּבִזְזוּ אֶת בְּזוּיָהֶם נְאֻם ה' אֱלֹהִים :

(טו) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֲתֵן לְגוֹג מְקוֹם שֵׁם קֶבֶר בְּיִשְׂרָאֵל - מקום בישראל שיהיה להם לקבר.

גִּי הָעֵבְרִים קִדְמַת הַיָּם - בְּגִיָּא שְׁעוּבְרִים דְּרַפּוּ לְצַד מְזַרְחָ שֶׁל הַיָּם (ים כנרת).

וְחִסְמַת הַיָּם אֵת הָעֵבְרִים - ריבוי ההרוגים יחסום את הדרך לעוברים שם.

וְקָבְרוּ שָׁם אֶת גּוֹג וְאֵת כָּל הַמּוֹנֵי וְקָרְאוּ גִיָּא הַמּוֹן גּוֹג - המקום יקרא: "גיא המון גוג":

(טז) וְקָבְרוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן טַהַר אֶת הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֳדָשִׁים:

(יז) וְקָבְרוּ כָּל עַם הָאָרֶץ - את הרוגי גוג.

וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם יוֹם הַקְּבָדִי - שהקוברים יתפרסמו בעולם ודבר זה יהיה כבוד לה' שנקם בְּגוֹג.

נְאֻם ה' אֱלֹהִים :

(יח) וְאֲנִשֵּׁי תַמִּיד יִבְדִּילוּ עֵבְרִים בְּאָרֶץ - שאחר 7 חודשים של הקבורה, עוד יעמידו אנשים מיוחדים, לעבור תמיד בארץ לקבור את שאר ההרוגים.

מְקָבְרִים אֶת הָעֵבְרִים אֶת הַנּוֹתְרִים - ואלו האנשים המיוחדים, יקברו את הפגרים שנשארו, ושנמצאו ע"י סתם אנשים שעברו, ומצאו אדם או עצם.

עַל פְּנֵי הָאָרֶץ לְטַהֲרָהּ מִקְצֵה שִׁבְעָה חֳדָשִׁים יַחְקְרוּ - החקירה הזו, אחר שאר מתים, תתחיל בסוף 7 חודשי הקבורה הגדולה:

(ט) וְעָבְרוּ הָעֶבְרִים בְּאֶרֶץ, וְרָאָה עֵצָם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוֹן - סימן שיש כאן עצם, להעבירה לקבורה בְּגִיא הַמּוֹן גוג.

עד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמְּקַבְּרִים אֶל גִּיא הַמּוֹן גוג:

(י) וְגַם שָׁם עִיר הַמוֹנָה - העיר שליד גִּיא הַמּוֹן גוג, תִּקְרָא "הַמוֹנָה" - על שם הַמּוֹן הַנִּקְבְּרִים.

וְטָהְרוּ הָאֶרֶץ:

(יז) וְאֵתָהּ בֶן אָדָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אָמַר לְצַפּוֹר כָּל כְּנָף וְלִכְל חֵית הַשָּׂדֶה הִקְבְּצוּ וּבֵאוּ הָאֲסָפוֹ מִסָּבִיב עַל זְבַחִי אֲשֶׁר אֲנִי זֹבַח לָכֶם - - אלו הרוגי גוג.

זְבַח גְּדוֹל עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל וְאִכְלֶתֶם בְּשָׂר וּשְׂתִיתֶם דָּם:

(יח) בְּשָׂר גְּבוּרִים תֹּאכְלוּ וְדָם נְשִׂאֵי הָאֶרֶץ תִּשְׁתּוּ אֵילִים כְּרִים - כבשים (משל לשרים החשובים של גוג).

וְעֵתוּדִים - עיזים זכרים (משל לשרים החשובים של גוג).

פְּרִים מְרִיאֵי בָשֶׁן בָּלֶם - כולם היו כבהמות מפותמות ושמונות:

(יט) וְאִכְלֶתֶם חֶלֶב לְשִׁבְעָה וּשְׂתִיתֶם דָּם לְשִׁבְרוֹן - עד שתהיו פְּשִׁיפּוֹרִים.

מִזְבַּחִי אֲשֶׁר זֹבַחְתִּי לָכֶם:

(כ) וּשְׁבַעְתֶּם עַל שְׁלַחְנִי - שכאילו ה' הכין לסעודה והסוסים והרוכבים עומדים לאכילה לפניהם.

סוֹס וְרֶכֶב גְּבוּר וְכָל אִישׁ מִלְחָמָה נָאֵם ה' אֱלֹהִים:

(כא) וְנָתַתִּי אֶת כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם - ע"י פורענות גוג.

וְרָאוּ כָל הַגּוֹיִם אֶת מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְאֵת יָדֵי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בָהֶם:

(כב) וַיִּדְעוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם מִן הַיּוֹם הַהוּא וְהִלְאָה - שיותר לא יעזוב את ישראל:

(כג) וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי בְעוֹנָם גָּלוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר מָעְלוּ בִּי וְאֶסְתֵּר פָּנַי מֵהֶם וְאֶתְנֶם בְּיַד צָרִיהֶם - ביד אוֹיְבֵיהֶם.

וַיִּפְּלוּ בַחֲרֵב בָּלֶם:

(כד) בְּטַמְאָתָם וּבְפִשְׁעֵיהֶם עָשִׂיתִי אֲתָם - בגלל טומאתם ופשעיהם של ישראל - קבלו עונשם.

וְאֶסְתֵּר פָּנַי מֵהֶם - כאילו שלא ראיתי צרותיהם:

(כה) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים עֲתָה אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת יַעֲקֹב - אשיב את השבים מישראל.

וְרַחֲמַתִּי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְקִנְאָתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי - אעשה נקמה על שמי הקדוש - שחולל:

(כו) וְנָשׂוּ אֶת כָּלִמְתָם וְאֵת כָּל מַעֲלָם - אחר שישובו בניי לארץ, ישאו את הבושה על החטאים שבגללם גלו קנז

מהארץ.

אֲשֶׁר מָעַלּוּ בִּי בְּשִׁבְתְּם עַל אֲדַמְתֶּם לְבַטַּח וְאֵין מַחְרִיד - בלא פחד וחרדה.

(כו) בְּשׁוֹבְבֵי אוֹתָם מִן הָעַמִּים - כשאשיב אותם מהגלות.

וְקִבַּצְתִּי אֹתָם מֵאַרְצוֹת אִיבִיהֶם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם רַבִּים:

(כח) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם בְּהִגְלוֹתֵי אֹתָם אֶל הַגּוֹיִם וְכִנְסִיתִים עַל אֲדַמְתֶּם וְלֹא אוֹתִיר עוֹד מִהֶם שֵׁם - שלא ישארו מבניי בגלות:

(כט) וְלֹא אֶסְתִּיר עוֹד פְּנֵי מַהֶם אֲשֶׁר שִׁפְכְתִּי אֶת רוּחִי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל - שבמקום ההסתר פנים שהיה, ארבה עליהם נבואות שייטיבו דרכם, כדי לקבל טובה גדולה.

נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים:

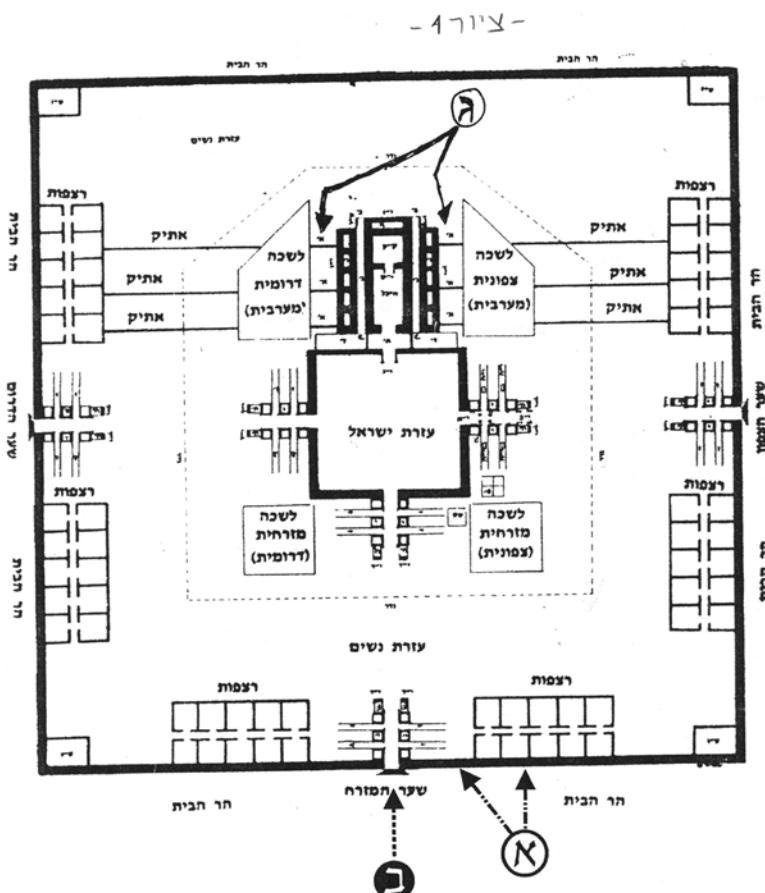
פרק מ

שער המזרחי של החצר (עזרת נשים)

פסוקים ה' - טז.

(א) בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה לְגְלוֹתֵנוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ - ראש השנה של שנת היובל - הוא יום הכיפורים. בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחֵר אֲשֶׁר הִכְתָּה הָעִיר - 14 שנה אחר חורבן הבית (סוף מלכות צדקיהו) . בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה

קנח

ציור 1

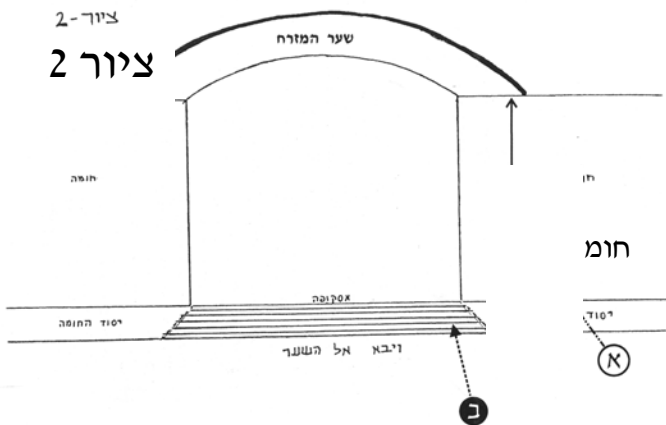
הִיָּתָה עָלַי יָד ה', וַיָּבֵא אֹתִי - במראה הנבואה, שָׁמָּה - למקום המקדש.

(ב) בְּמַרְאֹת אֱלֹהִים הֵבִיאֲנִי אֶל אַרְצָה יִשְׂרָאֵל וַיְנַיִחַנִּי אֶל הַר גְּבוּרָה מְאֹד וְעָלִיו כְּמַבְנֶה עִיר מְנַגֵּב - עמד על ההר, ומדרום ראה את העיר ירושלים.

(ג) וַיָּבִיא אֹתִי שָׁמָּה וְהָנָה אִישׁ, מַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה נְחֹשֶׁת, וּפְתִיל פְּשִׁתִּים בָּדוּ - פתיל מפשתים, למדוד מרחקים גדולים (ישתמש בו להלן, בפרק מז' פס' ג'), וּקְנֵה הַמִּדָּה - וקנה, למדוד מרחקים קצרים. והוא - האיש, עֹמֵד בַּשַּׁעַר - שבחומה.

(ד) וַיְדַבֵּר אֵלַי הָאִישׁ : בֶּן אָדָם, רֵאה בְּעֵינֶיךָ וּבְאָזְנוֹיךָ שְׁמַע, וְשִׁים לְבָךְ לְכָל אֲשֶׁר אֲנִי מֵרְאֶה אוֹתְךָ, כִּי לִמְעַן הִרְאוֹתְכָה הַבְּאִתָּה הַנֶּה, הִגַּד אֶת כָּל אֲשֶׁר אֶתָּה רֹאֶה לְבֵית יִשְׂרָאֵל - יחזקאל צוּןָה לספר את צורת הבית לבניי.

(ה) וְהִנֵּה חוֹמָה מְחוּץ לְבַיִת סָבִיב סָבִיב - חומה מקיפה את כל עזרת נשים {ציור 1 אות א'}. (עזרת נשים היתה מסביב לעזרת ישראל). וַיָּבִד הָאִישׁ קְנֵה הַמִּדָּה, שֵׁשׁ אַמּוֹת - הקנה היה 6 אמות, בְּאַמָּה וְטַפַּח - יש אמה של 5 טפחים ויש של 6. ואומר לו, שֶׁאַמַּת הַקְּנָה, הִיְתָה שֶׁל 5 טַפָּחִים וְעוֹד טַפַּח, הֵינּוּ - 6 אמות. וַיִּמְד אֶת רֹחַב הַבְּנִיָן - רוחב יסוד החומה (עובי יסוד החומה) - קְנֵה אֶחָד, וְקוֹמָה - של יסוד החומה - קְנֵה אֶחָד :

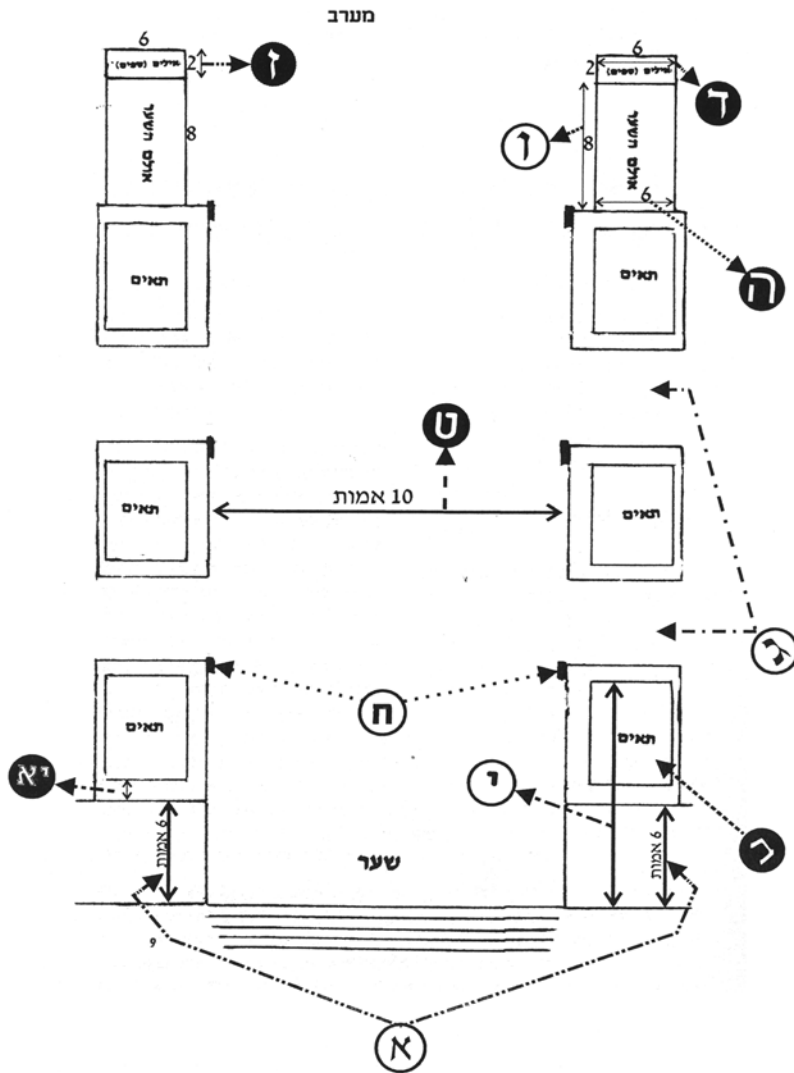
(ו) וַיָּבֹא אֶל שַׁעַר, אֲשֶׁר פָּנָיו דָּרָךְ הַקְּדִימָה - אל שער מזרח של עזרת נשים, שפניו לכיוון מזרח {ציור 1 אות ב'}, וַיַּעַל בְּמַעְלוֹתָיו - עלה במדרגות שלפני השער {ציור 2 אות ב'}, וַיִּמְד - מדד, אֶת סָף הַשַּׁעַר - את מזוזת השער (שהיא גם עובי החומה) - קְנֵה אֶחָד רֹחַב, וְאֶת סָף אֶחָד - המזוזה מהצד השני של פתח השער - קְנֵה אֶחָד רֹחַב :

(ז) במערכת השער היו שלושה תאים (חדרים) מכל צד של השער {ציור 3 אות ב'}. וְהִתָּא, קְנֵה אֶחָד אַרְךָ וְקְנֵה אֶחָד רֹחַב - אורך כל תא היה 6 אמות, וְרוחב 6 אמות, וַיְבִין הַתְּאִים - בין כל תא, לתא שלידו, היה רווח של - חֲמִשׁ אַמּוֹת {ציור 3 אות ג'}. וְסָף הַשַּׁעַר - הסף, שהיה בסוף כל מערכת השער {ציור 3 אות ד'} - מְאָצֵל אוֹלָם הַשַּׁעַר - סף זה, היה ליד אולם השער (ראה פסוק ח'), מְהַבִּיֵת - ומכיוון הבית (הסף היה, ממערב לאולם השער) - קְנֵה אֶחָד - ארכו שש אמות, מצפון לדרום. {ציור 3 אות ד'}.

(ח) וַיִּמְד אֶת אֶלָם הַשַּׁעַר מְהַבִּיֵת - אחרי התא השלישי (בצד הקרוב לבית), היה קיר (שנקרא "אולם השער"), קְנֵה אֶחָד - רחבו שש אמות, מצפון לדרום. {ציור 3 אות ה'} :

(ט) וַיִּמְד אֶת אֶלֶם הַשַּׁעַר שְׁמֹנֶה אַמּוֹת - אורך הקיר (אורך אולם השער) היה 8 אמות, ממזרח

ציור 3

למערב. { ציור 3 אות ו' },
וַאֲיָלִיו - הסף שבפסוק ז',
שְׁתֵּי אַמּוֹת - רוחב
האילים (הסף), ממזרח למערב
היה 2 אמות. { ציור 3 אות ז' }.
וְאֶלֶם הַשַּׁעַר - מִהֲבֵית -
ואולם השער, ביחס לתאים של
השער, היה מכיוון הבית.
(ממערב לתאים).

(י) וַתָּאֵי הַשַּׁעַר, דָּרַךְ הַקְּדִים -
התאים בשער המזרחי { ציור 3
אות ב' }, שְׁלֹשָׁה מְפָה, וְשְׁלֹשָׁה
מְפָה - שלושה מכל צד של
השער, מִדָּה אַחַת לְשְׁלֹשָׁתָם -
כולם קנה אורך וקנה רוחב.
וּמִדָּה אַחַת לְאֵילִים - בכל
התאים היה איל (עמוד) בקיר
התא, שמצד פְּנִים הַשַּׁעַר, וּבְצַד
הַקְּרוֹב לְבֵית (במערב
התא). { ציור 3 אות ח' }. מְפָה
וּמִפּוֹ - בקירות התאים, שבצפון
השער ושברומו.
(יא) וַיִּמְד אֶת רֹחַב פֶּתַח הַשַּׁעַר -

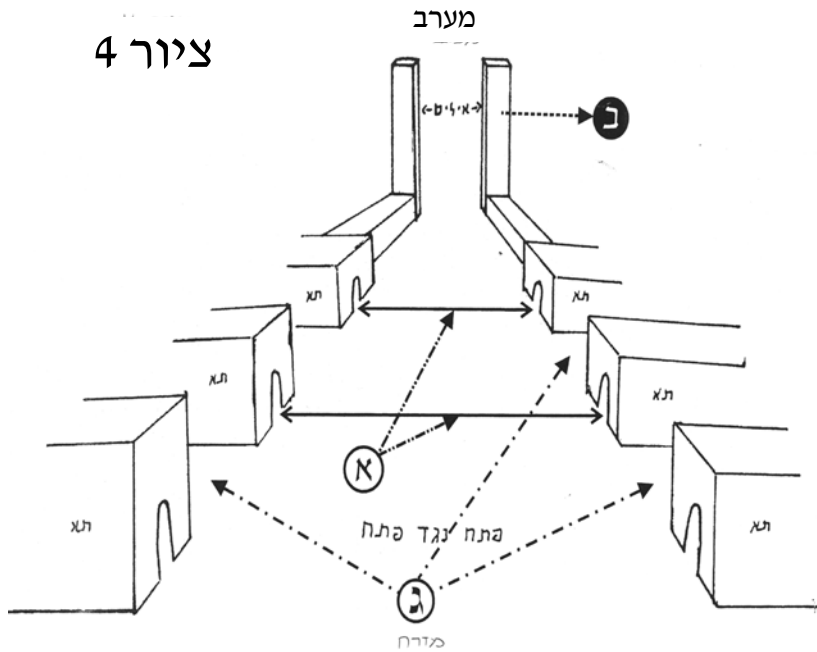
ז { ציור 3 אות ט' }. אֶרֶץ הַשַּׁעַר - מהכני יער, במזרח, עד
אמות.
(ו). { ציור 3 אות

הרוחב שבין התא - לתא שממולו, היה - עָשׂוּ
סוף חלל התא הרצ
(6 - עובי החומה, אמה אחת - עובי הקיר ר
{

(יב) וּגְבוּל לְפָנֵי הַתְּאוֹת - הקיר המזרחי של התא הראשון { ציור 3 אות יא' } - אִמָּה אַחַת,
וְאִמָּה אַחַת גְּבוּל מְפָה - וכן, הקיר המזרחי של התא הראשון, מהצד השני של השער. (לפני התא הראשון
מצפון ומדרום). וְהַתְּאָ - חלל כל תא, שֵׁשׁ אַמּוֹת - אורך, מִפּוֹ - בתא הצפוני, וְשֵׁשׁ אַמּוֹת - אורך,
מִפּוֹ - בתא הדרומי.

(יג) וַיִּמְד אֶת הַשַּׁעַר מִגַּג הַתֵּא לְגֹו - מדד את רוחב השער - מקצה התא - שבצדו האחד של השער, עד קצה התא שממולו - רַחֵב עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ אַמּוֹת { ציור 5 אות א' }, פֶּתַח נֶגְד פֶּתַח - פתח כל תא, היה ממול הפתח שבתא שממולו. { ציור 4 אות א' }

ציור 4

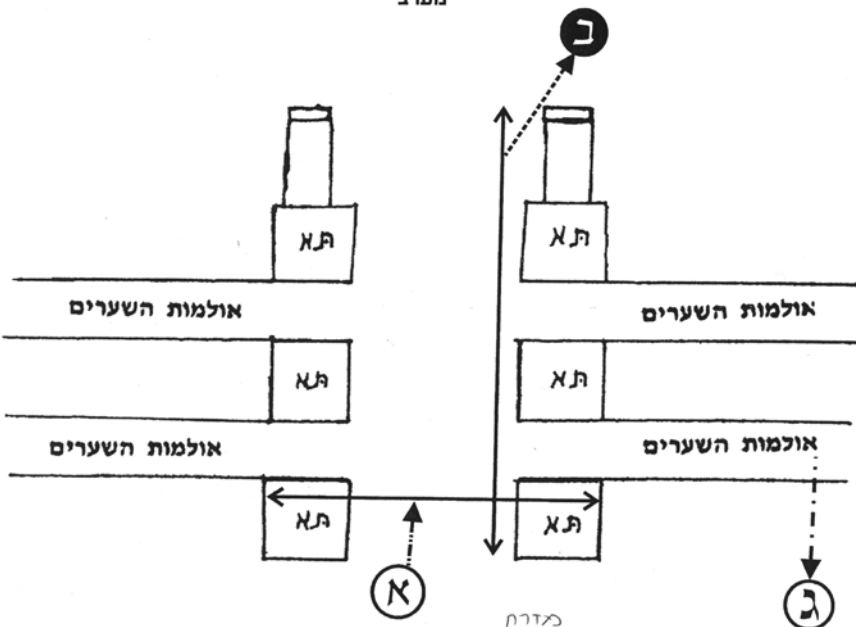
(יד) וַיַּעַשׂ אֶת אֵילִים - האילים (עמודים) שבסוף השער (לפיון מערב; והם "סף השער" שבפסוק ז') היו- שְׁשִׁים אַמָּה - גובה. { ציור 4 אות ב' } וְאֵל אֵיל הַחֲצַר הַשַּׁעַר סָבִיב סָבִיב - וכן היו אילים כאלו, בגובה 60 אמה - בכל שלושת שערי החצר.

(טו) וַעַל פְּנֵי הַשַּׁעַר - ומהכניסה לשער, הָאֵיתוֹן - שממנו באים (השער המזרחי), עַל לְפָנֵי אֵלֶם הַשַּׁעַר הַפְּנִימִי - עד סוף אולם השער שהיה לפנים מהתאים (ממערב לתאים) - אורך כל השער - חֲמִשִּׁים אַמָּה - ממזרח למערב. { ציור 5 אות ב' }.

(טז) וְחַלְנוֹת אֶטְמוֹת אֵל הַתָּאִים - בתאים היו חלונות שאפשר לאטום, (לסגור ולפתוח). וְאֵל אֵילֵיהֶמָּה - וכן היו חלונות באילים שבסוף השער לפיון מערב, לְפָנֵימָה לַשַּׁעַר - החלונות באילים, היו פתוחים לפיון פנים השער, סָבִיב סָבִיב - וכן בכל האילים שבכל השערים. וְכֵן לְאֵלְמוֹת - וכן היו חלונות באלמות - הם כעין מסדרונות מפולשים מצד לצד, בין כל תא - לתא שלפניו, (משני צידי השער; פסוק ל') { ציור 5 אות ג' }, וְחַלְנוֹת סָבִיב סָבִיב לְפָנֵימָה - ועוד חלונות בכל התאים, הפונים לפיון החצר. (בתאים הצפוניים פתוחים לפיון צפון, ובתאים הדרומיים פתוחים לפיון דרום.

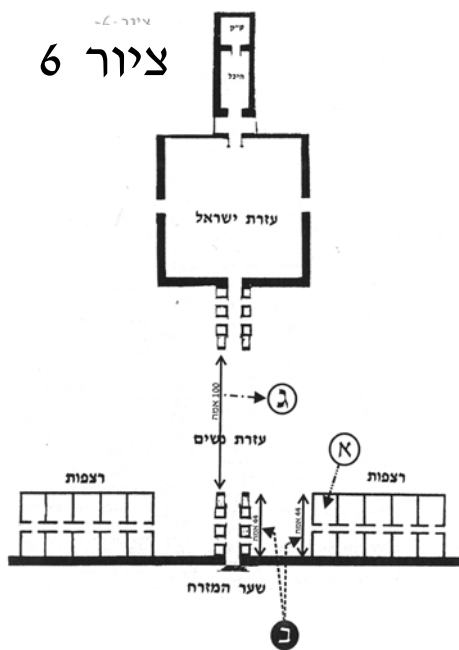
ציור 5 -

מערב

וְאֵל אֵיל תַּמְרִים - ובאילים שבצד כל תא (פסוק י' ; ציור 3 אות ח'), היו ציורים של עץ תמר.

לשכות החצר ושאר שערי החצר החיצונה (עזרת נשים) פסוקים יז' - כז'.

ציור 6

(יז) וַיְבִיאֵנִי אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה - עבר את כל מערכת השער ונכנס לחצר. (עזרת נשים). וְהָיָה לְשָׁכוֹת וְרִצְפָּה - שני צידי השערים שבחצר, היו מרוצפים ברצפה, ועליהן לשכות (שלוש קומות של 10 חדרים) {ציור 6 אות א'}, עֲשׂוּי לַחֲצַר סָבִיב סָבִיב - וכן בכל השערים מסביב לחצר, שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת אֶל הַרְצָפָה - 30 לשכות ברצפה, מימין לכל שער, וְ - 30 לשכות משמאל לכל שער.

(יח) וְהַרְצָפָה אֶל כְּתֵף הַשְּׁעָרִים - והרצפה והלשכות היו בְּכַתְּפֵי הַשְּׁעָרִים (בצידי השערים), לְעֵמֶת אֹרֶךְ הַשְּׁעָרִים הַרְצָפָה הַתְּחַתּוֹנָה - ורוחב הקומה התחתונה משלושת הקומות שבלשכות, היה 44 אמות - שהם כנגד אורך השערים - שהיו גם 44 אמה (50 אמה אורך השער, פחות 6 אמות - עובי החומה). {ציור 6 אות ב'}

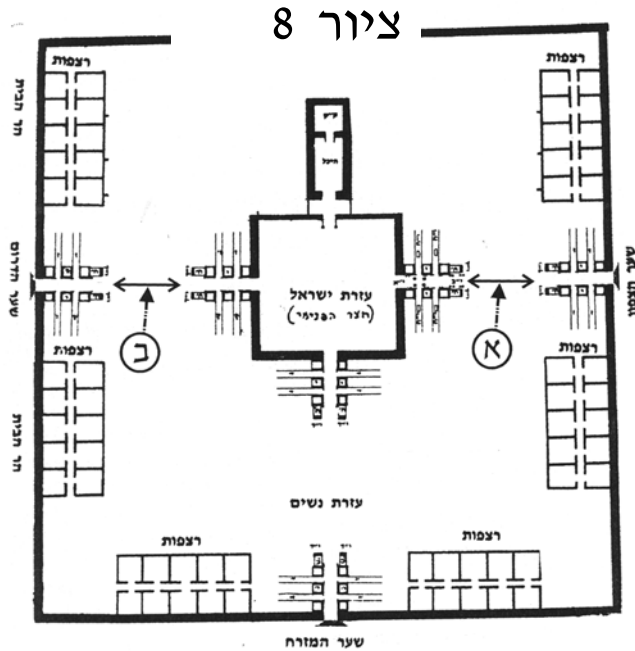
(יט) וַיֵּמֶד רָחֵב מִלְּפָנֵי הַשְּׁעָר הַתְּחַתּוֹנָה - מסוף שער מזרח של החצר החיצונה (החלק המזרחי של ההר, נמוך מהחלק המערבי),

עד - לְפָנֵי הַחֲצַר הַפְּנִימִי מְחוּץ -עד לתחילת שער מזרח של החצר הפנימית-מֵאֵה אַמָּה {ציור 6 אות ג'}, הַקְּדִים וְהַצָּפוֹן - כך היה המרחק בין שערי החצרות שבמזרח, וכך גם המרחק, בין שערי החצרות שבצפון ובדרום.

(כ) והשער אשר פָּנָיו דָּרָךְ הַצָּפוֹן לְחֹצֵר הַחִיצוֹנָה - השער הצפוני של החצר החיצונה. מָדַד אָרְפוּ וְרָחְבוּ.

(כא) וְתָאֵיוּ שְׁלוֹשָׁה מָפוּ וּשְׁלֹשָׁה מָפוּ - גם לשער הצפוני, היו 3 תאים, בכל צד - משני צידי השער. וְאֵילָיוּ וְאֵלְמָיו הָיָה, כְּמִדַּת הַשָּׁעַר הָרִאשׁוֹן - האילים שבסוף השער, והאילמות - כעין מסדרונות מפולשים מצד לצד בין כל תא - לתא שלפניו, (משני צידי השער ; פסוק ל') {ציור 5 אות ג', וציור 4 אות ג'} - היו כמו בשער המזרחי - חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְפוּ - של השער מצפון לדרום, וְרָחַב, חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים בְּאַמָּה - ממזרח למערב. (מקצה גג תא אחד - לקצה התא שממולו) { ציור 5 אות א' }.

(כב) וְחַלּוֹנָיו - החלונות האטומות, וְאֵלְמָיו - שבין התאים, וְתַמְרָיו - ציורי התמר - שעל האילים שליד פתח

התאים, כְּמִדַּת הַשָּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דָּרָךְ הַקָּדִים - כמידות שער החצר - המזרחי, וּבְמַעְלֹת שְׁבַע יַעֲלוּ בו - 7 מדרגות לפני שער החצר הצפוני, וְאֵלְמָיו לְפָנֵיהֶם - האילים שבסוף השער - לפניהם - לפני התאים. (לפיוון הבית פנימה).

(כג) וְשָׁעַר - הצפוני - לְחֹצֵר הַפְּנִימִי, נֶגֶד - ממול - הַשָּׁעַר - הצפוני של החצר החיצונה, לְצַפּוֹן וְלִקְדָּים - גם בצפון וגם במזרח: שער פנימי מול שער חיצון. וַיִּמְדַּ מִשְׁעַר אֶל שָׁעַר מֵאָה אַמָּה - מסוף השער בחצר החיצונה, עד לתחילת השער בחצר הפנימית - 100 אמה. { ציור 8 אות א' }.

(כד) וַיּוֹלְכֵנִי דָּרָךְ הַדְּרוֹם וְהִנֵּה שָׁעַר דָּרָךְ הַדְּרוֹם -

השער הדרומי לחצר החיצונה - כמו שער המזרח והצפון. וַיִּמְדַּד אֵילָיוּ - האילים שבסוף השער, וְאֵלְמָיו - המסדרונות המפולשים מצד לצד בין כל תא - לתא שלפניו - כְּמִדַּת הָאֵלֶּה - כמו מידות שער מזרח וצפון.

(כה) וְחַלּוֹנִים לוֹ - לשער, וְלֵאֵלְמָיו - וחלונות למסדרונות המפולשים מצד לצד, בין כל תא - לתא שלפניו סָבִיב סָבִיב, כְּהַחֲלֹנוֹת הָאֵלֶּה - שבשאר השערים (לעיל פס' טז'). חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכָּךְ - השער, וְרָחַב הַשָּׁעַר, חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אַמָּה:

(כו) וּמַעְלֹת שְׁבַע עֲלוֹתָיו - 7 מדרגות לעלות לשער הדרומי, וְאֵלְמָיו לְפָנֵיהֶם - האילים שבסוף השער - לפני התאים. (לפיוון הבית פנימה). וְתַמְרָים לוֹ אָחַד מָפוּ וְאָחַד מָפוּ אֶל אֵילָיוּ - לשני האילים

שבסוף השער הדרומי, ציורי עץ תמר.

(כז) וְשַׁעַר לְחֶצֶר הַפְּנִימִי דֶרֶךְ הַדְּרוֹם וַיִּמַּד מִשְׁעַר אֶל הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַדְּרוֹם מֵאֵה אַמּוֹת - מסוף השער הדרומי בחצר החיצונה, עד לתחילת השער הדרומי בחצר הפנימית - 100 אמה. { ציור 8 אות ב' }.

שערי החצר הפנימית. (עזרת ישראל) פסוקים כח - לז'

(כח) וַיְבִיאֵנִי אֶל חֶצֶר הַפְּנִימִי בְּשַׁעַר הַדְּרוֹם וַיִּמַּד אֶת הַשַּׁעַר הַדְּרוֹם כַּמְדוֹת הָאֵלֶּה - כמו מידות שאר שערי החצר החיצונה. (50 אורך ו - 25 רוחב).

(כט) וַתָּאִיו וַאֲלִיו וַאֲלֶמְיו כַּמְדוֹת הָאֵלֶּה - כמו בשערי החצר החיצונה, וְחִלּוֹנוֹת לוֹ - לשער, וְאֶלְמֵיו - וחלונות לאילמות - סביב סביב, חֲמִשִּׁים אַמָּה אַרְבֶּךְ - השער, וְרֹחַב - השער עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ אַמּוֹת :

(ל) וַאֲלֶמְיו סָבִיב סָבִיב אַרְבֶּךְ חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב חֲמִשׁ אַמּוֹת - האילמות שבכל השערים - שהן כעין מסדרונות מפולשים מצד לצד בין כל תא - לתא שלפניו - 25 אמה אורכן, ו - 5 אמה רוחבן. (ש - 5 אמות היה המרחק בין כל תא - לתא שלפניו). (בכל שער 4 אילמות)

(לא) וַאֲלֶמְיו אֶל חֶצֶר הַחִצוֹנָה - האילמות של השערים הפנימיים, היו מפולשים ופתוחים - לכיוון החצר החיצונה. וְתַמָּרִים אֶל אֵילָיו - ובאילים שבכניסה לשער הדרומי - היו ציורים של עץ תמר. (שבשערי החצר הפנימית אולם השער היה לפני התאים); { ציור 10 אות א' }

וּמַעְלֹת שְׂמוֹנָה מַעְלָיו - 8 מדרגות לעלות לשער הדרומי של החצר הפנימית.

(לב) וַיְבִיאֵנִי אֶל חֶצֶר הַפְּנִימִי דֶרֶךְ הַקְּדָדִים - דרך שער מזרח. וַיִּמַּד אֶת הַשַּׁעַר כַּמְדוֹת הָאֵלֶּה - כמו שער דרום. (50 אורך ו - 25 רוחב).

(לג) וַתָּאִיו וַאֲלִיו וַאֲלֶמְיו כַּמְדוֹת הָאֵלֶּה - כמו בשער דרום (וכמו בכל השערים), וְחִלּוֹנוֹת לוֹ וְאֶלְמֵיו - סביב סביב, אַרְבֶּךְ - השער - חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְרֹחַב - השער - חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה.

(לד) וַאֲלֶמְיו לְחֶצֶר הַחִצוֹנָה - האילים היו בכניסה לשער, (שבשערי החצר הפנימית אולם השער היה לפני התאים) ומכיוון החצר החיצונה, וְתַמָּרִים אֶל אֵילָיו - ציורי תמר על האילים שבכניסה לשער - מִפּוֹ וּמִפּוֹ - לאיל שמימין, ולאיל שמשמאל, וְשְׂמוֹנָה מַעְלֹת מַעְלָיו - 8 מדרגות לעלות לשער המזרחי של החצר הפנימית.

(לה) וַיְבִיאֵנִי אֶל שַׁעַר הַצָּפוֹן - של החצר הפנימית, וַיִּמַּד כַּמְדוֹת הָאֵלֶּה - (50 אורך ו - 25 רוחב).

(לו) תָּאִיו - התאים, אֵלָיו - והאילים, וְאֶלְמֵיו - והאילמות שבין התאים, וְחִלּוֹנוֹת לוֹ סָבִיב סָבִיב אַרְבֶּךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרֹחַב חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה :

(לז) וַאִילָיו לְחָצֵר הַחִיצוֹנָה - האילים היו מכיוון החצר החיצונה (שבשערי החצר הפנימית אולם השער היה לפני התאים) וַתִּמְרִים אֶל אִילָיו מִפּוֹ וּמִפּוֹ, וְשִׁמְנָה מַעֲלוֹת מַעֲלוּ - 8 מדרגות לעלות לשער הצפוני - של החצר הפנימית.

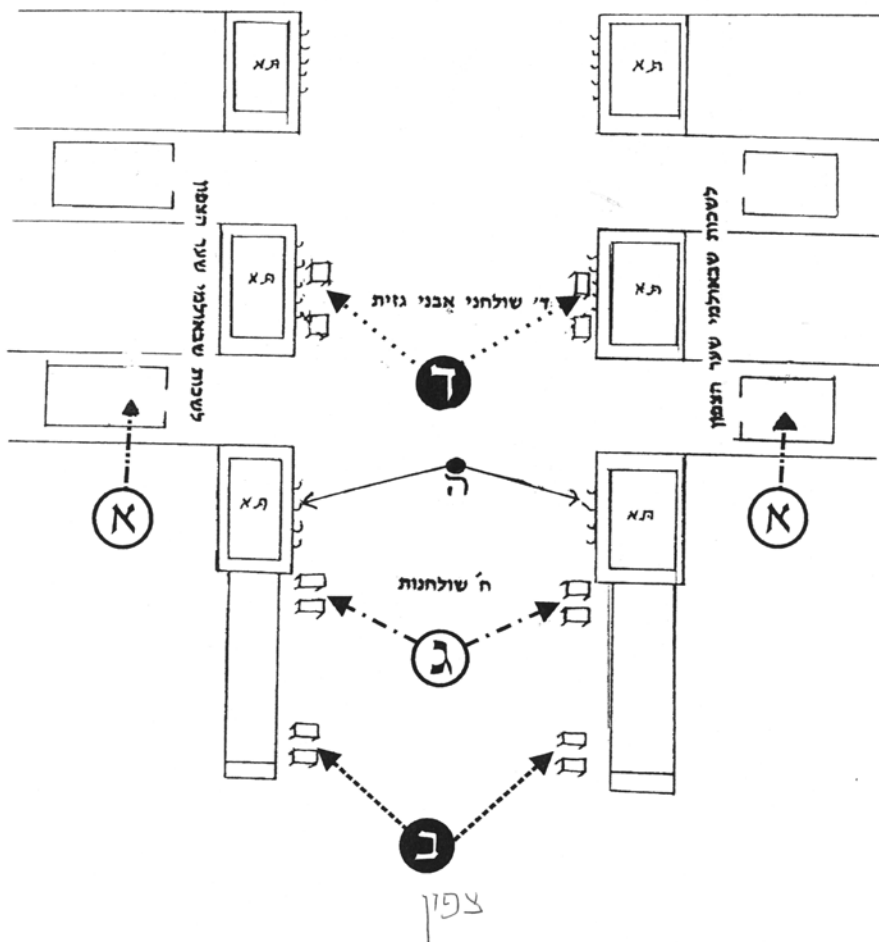
הוספות לשער הצפון - של החצר הפנימית (לצורכי עבודת הקורבנות; פסוקים לח' - מג')

(לח) וְלִשְׂכָּה וּפְתָחָהּ - ולשכות עם פתחים היו, בַּאִילִים הַשְּׁעָרִים - בין האילים - שבפתח שערי התאים. כלומר: שבתוך 4 האילמות שהיו בין אילי התאים - היו לשכות עם פתחים, {ציור 9 אות א'} שֵׁם יְדִיחוּ אֶת הָעֵלָה - ("וקרבו וכרעו ירחץ במים...").

- ציור 9 -

השער הצפוני לחצר הפנימית

דרום

(לט) וּבָאֲלֵם הַשְּׁעַר - בחלל אולם השער היו: שְׁנַיִם שְׁלֻחָנוֹת מִפּוֹ - מצד אחד של החלל, וּשְׁנַיִם שְׁלֻחָנוֹת מִפְּהַ - ועוד שני שולחנות ממול, {ציור 9 אות ב'} - לְשַׁחוּט אֶלֵיהֶם הָעוֹלָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשִׁם:

(מ) וְאֵל הַכֶּתֶף מְחֻצָּה לְעוֹלָה - לְפֶתַח הַשְּׁעַר הַצְּפוֹן ציור 9 אולם

לעולה לפני השער הצפוני, שנים שלחנות - מצד אחד של חלל אולם השער, ואל הכתף האחרת אשר לאולם השער שנים שלחנות - מצד השני של חלל אולם השער - ממול. { ציור 9 אות ג' }.

(מא) ארבעה שלחנות מפה - מצד אחד של אולם השער, וארבעה שלחנות מפה - מצד השני של חלל אולם השער, לכתף השער שמונה שלחנות - סה"כ. { ציור 9 אות ב' - ג' }, אליהם - עליהם - ישחטו:

(מב) וארבעה שלחנות לעולה, אבני גזית - ובהמשך השער - לעולה פנימה בשער, היו

עוד 4 שולחנות מאבני גזית.

{ ציור 9 אות ד' },

אך - השלחן - אמה אחת וחצי, ורחב - אמה אחת וחצי, וגבה - אמה אחת, אליהם - עליהם, וניחו את הפלים אשר ישחטו את העולה בהם, והזבח:

(מג) והשפתיים - כעין ונים לתלות הבהמה, על מנת להפשיט את העור, טפח אחד - בולטים בקיר, מוכנים בבית סביב סביב - מוכנים וקבועים בקירות התאים ובחלל השער { ציור 9 אות ה' }, ואל השלחנות - ועל השלחנות מאבני הגזית (פס' מב'), ישימו את - בשר הקרבן - (מלבד הפלים).

ציור 10

(פסוקי)

לשכות הכהנים והלויים

ציור 10

(מד) ומחוצה לשער הפנימי-מחוץ למערכת השער, לשכות שרים בחצר הפנימי - שתי לשכות - ללויים המשוררים בחצר הפנימית, והלשכות נמצאות: אשר אל כתף שער הצפון - בצדו של השער הצפוני

(וממזרח לשער), ופניהם דרך הדרום - ופתח לשכות אלו לכיוון דרום { ציור 10 אות ב' }. אחד -ועוד לשכה אחת, אל כתף שער הקדים - בצדו של השער המזרחי (של החצר הפנימית) פני דרך הצפון - ופתח לשכה זו לכיוון צפון. { ציור 10 אות ג' }.

(מה) ונדבר אלי: זה הלשכה, אשר פניה דרך הדרום - "הלשכה הזו" - לשכה אחת משתי הלשכות שפתחיהן לכיוון דרום (לשכות השרים), תשמש - לפניהם שמי משמרת הבית.

(מו) והלשכה אשר פניה דרך הצפון - הלשכה שפתחה לכיוון צפון, תשמש - לפניהם שמי משמרת המזבח, המה בני

צדוק הקרבים מבני לוי אל ה' לשרתו - בעבודת הקרבנות.

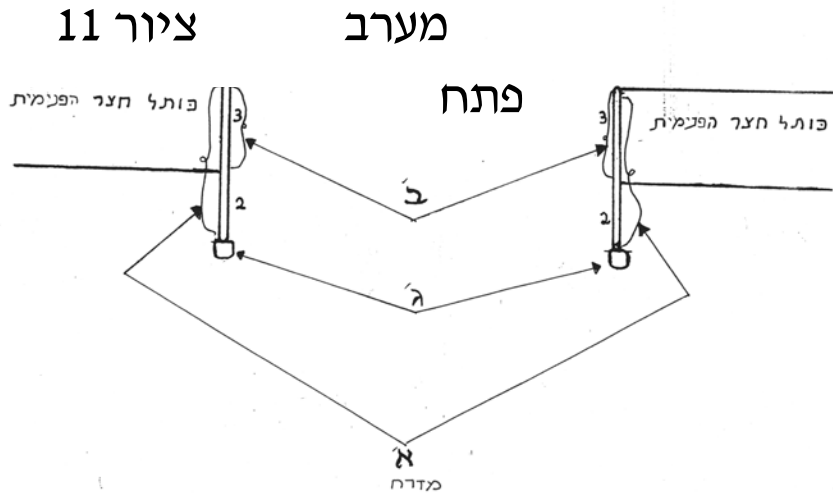
החצר הפנימית

(מז) וימד את החצר - הפנימית. אךך מאה אמה ורחב מאה אמה, מרבעת. והמזבח לפני הבית - מזבח החיצון נמצא בחצר - שלפני הבית. (בחצר הפנימית).

האולם

(מח) ויבאני אל אולם הבית. וימד אל אולם - העמודים שבכניסה לאולם, חמש אמות מפה - מצד אחד, וחמש אמות

מפה - העמוד, מצד שני של הפתח. { ציור 11 אות א'}. ורחב השער - האילים שבכניסה בלטו לתוך החצר הפנימית 2 אמות. לכן רחב השער עצמו - (היינו, עובי הקיר שבין החצר לאולם) - שלש אמות מפו - מצד אחד, ושלוש אמות מפו - מצד שני. { ציור 11 אות ב'}.
 (מט) אךך האולם - מצפון לדרום -

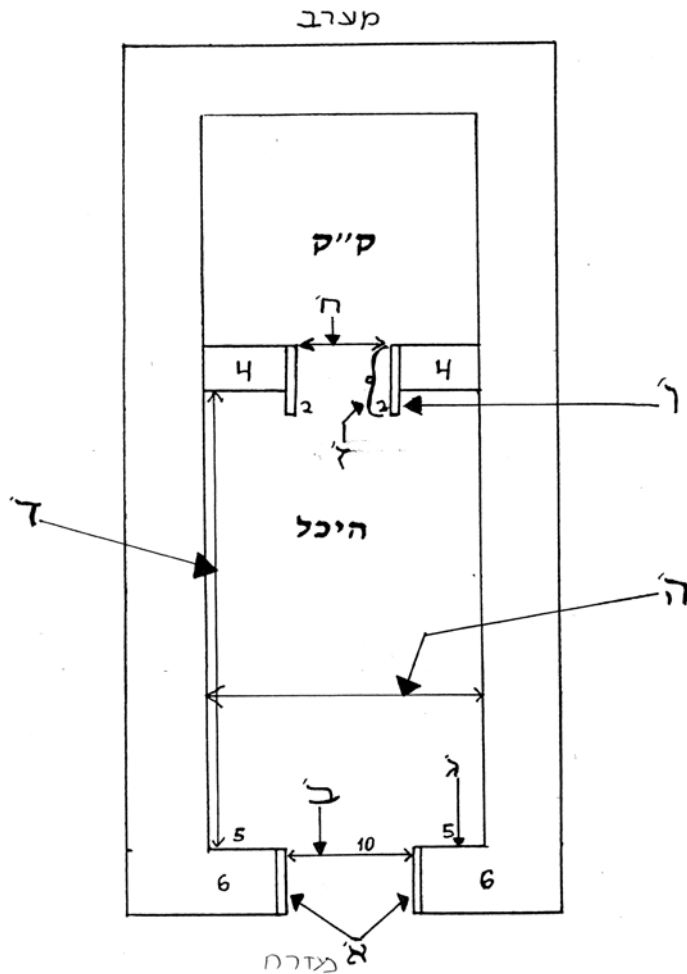

עשרים אמה ורחב - ממזרח למערב - עשתי עשרה אמה - 11 אמה. ובמעלות אשר יעלו אליו - ובמדרגות עלו לאולם. ועמדים אל האילים - ושני עמודים לפני שני האילים: ארך מפה -שני עמודים לפני האיל האחד, וארך מפה - ושני עמודים לפני האיל השני. { ציור 11 אות ג'}

פרק מא

ההיכל וקודש הקדשים (פסוקים א' - ד')

ציור 12

(א) ויביאני אל ההיכל וימד את האילים - המזוזות שבכניסה להיכל - שש אמות רחב מפו, ושש אמות רחב מפו { ציור 12 אות א' } - רחב

האהל - רוחב פתח הכניסה הקרוי "אוהל", שמאחיל על הנכנס. (וזהו רוחב הקיר שבין האולם להיכל).

(ב) ורחב הפתח - של ההיכל - עשר אמות { ציור 12 אות ב' },

וכתפות הפתח - הקיר המזרחי של ההיכל, מימין ומשמאל לנכנס - חמש אמות מפו, וחמש אמות מפו { ציור 12 אות ג' },

וימד את ארכו - של ההיכל - ארבעים אמה { ציור 12 אות ד' }, ורחב - עשרים אמה { ציור 12 אות ה' }.

(ג) ובא לפנימה - לתוך קה"ק, וימד איל הפתח - העמוד שלפני מזוזות פתח קה"ק,

שתיים אמות - מכל צד, ובולט לתוך

ההיכל { ציור 12 אות ו' }, והפתח - עמודים אלו, יחד עם רוחב המזוזות עצמם - שש אמות { ציור 12 אות ז' }, ורחב הפתח שבע אמות - { ציור 12 אות ח' }

(ד) וימד את ארכו - של קה"ק - עשרים אמה, ורחב עשרים אמה, אל פני ההיכל - שקה"ק, היה בהמשך וכנגד רוחב ההיכל, ויאמר אלי זה קדש הקדשים.

הצלעות מסביב לבית (פסוקים ה' - יא')

{ בבית הראשון במלכים, הצלעות קרויים: "יציע", ובבית שני (במשנה) - "תאים" . }

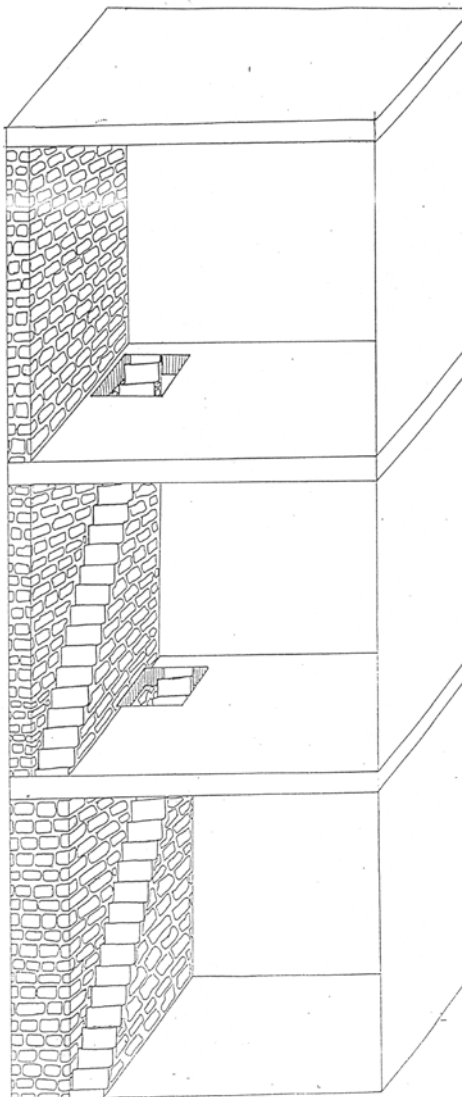
(ה) וימד קיר הבית - הקיר המערבי מאחורי קה"ק - שש אמות, ורחב הצלע - ורוחב החדר שמאחורי קיר קה"ק - ארבע אמות, סביב סביב לבית סביב - וכן צלעות מצפון ומדרום לבית. (ו) והצלעות, צלע אל צלע שלוש ושלשים פעמים - סה"כ 33 צלעות מסביב לבית, (מצפון 3 קומות של 5 צלעות, מדרום 3 קומות של 5 צלעות, ומערב 3 קומות של צלע אחת), ובאות - הצלעות, בקיר אשר לבית לצלעות סביב סביב - משלושת הצדדים מסביב לבית, היו "באות" הצלעות - מאחורי קיר הבית, להיות אחוזים - בקיר נפרד לעצמם, וכך - ולא יהיו אחוזים בקיר הבית.

(ז) וְרַחְבָּהּ - קיר הצלעות היה רחב למטה, וְנִסְבָּה לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה לְצִלְעוֹת - ועוביו של הקיר היה "מסתובב" - הולך ונהיה צר בכל קומה שעולים בצלעות. (ובמקום שנחסר הקיר - היו המדרגות לעלות מקומה לקומה). כִּי מוֹסַב הַבַּיִת לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת - בכל הצלעות שמסביב לבית, "המוסב" - מקום המדרגות - לעלות למעלה למעלה בצלעות, הולך ומְחַסֵּר, את עוֹבֵי קִיר הצלעות, עַל כֵּן, רַחַב לַבַּיִת לְמַעַלָּה - חלל הצלעות הולך ומתרחב, ככל שעולים למעלה (משום שהקיר של הצלעות הולך ונהיה צר - ככל שעולים). וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל הָעֲלִיּוֹנָה לְתִיכּוֹנָה - וכמו כן, מהקומה התחתונה עולים לעליונה - דרך התיכונה - דרך הקומה האמצעית. {ציור 14}

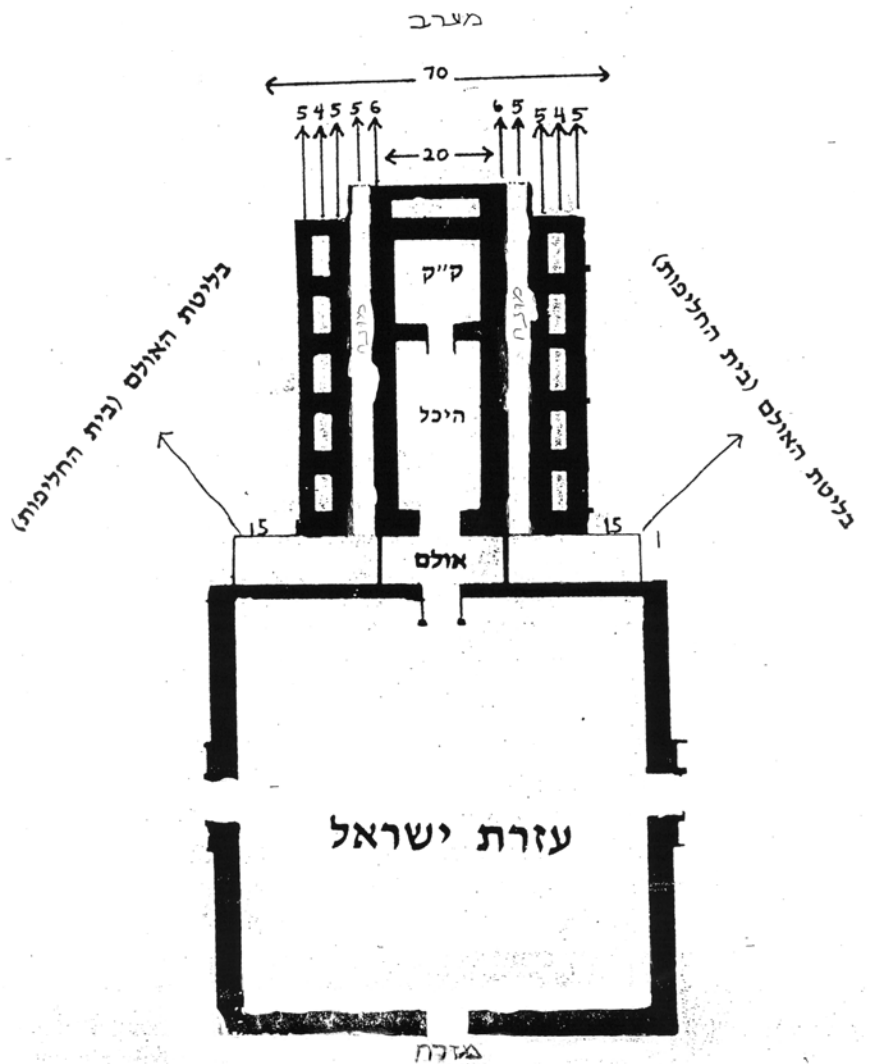
"וְרַחְבָּהּ וְנִסְבָּה" פרק מא' ז'

ציור: הרב דוד כרפס שליט"א

ציור 14

ציור 13

(ח) וְרֵאִיתִי לְבַיִת גְּבוּהָ סָבִיב סָבִיב - ראיתי שהבית עצמו, גבוה מהצלעות שמסביבו, מוסדות הצלעות - קיר היסוד של הצלעות היה רוחבו - מלוֹ הַקֶּנֶה - 6 אמות, וגם - שֵׁשׁ אַמּוֹת - אַצִּילָה - אצילה - גובה הקיר 6 אמות. (כמו "ואל אצילי בני...". וכמו: "תחת אצלות נדיך מתחת לחבלים", ירמיהו לח' יב').

(ט) רֹחַב הַקִּיר אֲשֶׁר לְצִלְעֵי אֶל הַחוּץ- רוחב הקיר החיצוני של הצלעות - חֲמֵשׁ אַמּוֹת { ציור 13 }, וְאֲשֶׁר מִנְּחַב בֵּית צִלְעוֹת אֲשֶׁר לְבַיִת - 5 אמות היה גם הקיר של הצלעות - מצד המונח.

(המונח, הוא הַנְּחַב רֵיק בין הבית עצמו- לצלעות. { ציור 13 } עיי' לעיל פסוק ו')

(י) וּבֵין הַלְּשָׁכוֹת - ובין לשכות המאה, שמצפון ודרום לבית { ציור 15 אות א', ג' } לבין הצלעות המקיפות את הבית, רֹחַב - המרחק בין הצלעות ללשכות מצפון, היה - עֶשְׂרִים אַמָּה, סָבִיב לְבַיִת, סָבִיב סָבִיב - 20 אמה נוח, בין הצלעות ללשכות, גם מצד דרום לבית. { ציור 1 אות ג' }

(יא) וּפְתַח הַצִּלְעָה - לַמִּנְחָה - הפתח להכנס לצלעות, הוא מכיוון המונח, דהיינו: פְּתַח אֶחָד - פתח אחד, לצלעות שמדרום, היה : דֶּרֶךְ הַצִּפּוֹן, וּפְתַח אֶחָד - ופתח אחד, לצלעות שמצפון, היה: לְדָרוֹם. וְרֹחַב מְקוֹם הַמִּנְחָה - הרוחב של המונח היה - חֲמֵשׁ אַמּוֹת, סָבִיב סָבִיב - למונח שמצפון, ולמונח שבדרום. { ציור 13 }.

מידות הבית (פסוקים יב' - טו')

(יב) וְהַבִּנְיָן - ומידת הבנין, אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי הַגְּזֵרָה - מכיוון שטח, פְּאֵת דֶּרֶךְ הַיָּם - צד מערב לבית, רֹחַב שְׁבָעִים אַמָּה - מצפון לדרום. (קיר חיצוני לצלעות - 5, חלל הצלעות - 4, קיר פנימי לצלעות (לכיוון המונח) - 5, המונח - 5. סה"כ - 19. וכן בדרום. סה"כ - 38. קיר הבית- 6 מצפון, 6 - 12, רוחב הבית עצמו - 20. סה"כ - 70 אמה)

וְקִיר הַבִּנְיָן - המשך הקיר המערבי של הצלעות במערב, חֲמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב, סָבִיב סָבִיב - שקיר זה המשיך גם כנגד חלל המונח הצפוני והמונח הדרומי . וְאֶרְכּוֹ - של הבית ממזרח למערב - תִּשְׁעִים אַמָּה. (קיר פתח האולם - 3 (ללא האילים), האולם - 11, קיר פתח ההיכל - 6, אורך ההיכל - 40, קיר פתח קה"ק - 4 (ללא האילים), אורך קה"ק - 20, הקיר ממערב לקה"ק - 6. סה"כ 90.)

(יג) וּמִדַּד אֶת הַבַּיִת - ממזרח למערב { 90 אמות כמו בפסוק הקודם, ומוסיף את הצלעות ממערב לבית - 4 אמות, ויסוד הקיר שאחרי הצלעות - 6 אמות (אף שהקיר עצמו היה חמש; לעיל פס' ח') - אֶרְכּוֹ מֵאָה אַמָּה, ו- 100 אמה אלו כולל : וְהַגְּזֵרָה - כל השטח ממזרח למערב, וְהַבִּנְיָן וְקִירוֹתֶיהָ - הבנין עצמו והקירות, סה"כ אֶרְכּוֹ - מֵאָה אַמָּה :

(יד) וְרֹחַב פְּנֵי הַבַּיִת וְהַגְּזֵרָה לְקִדְמָה - רוחב הבית ממזרח, בתוספת שני מבנים מצד האולם מצפון ודרום - מֵאָה אַמָּה.

(טו) וּמִדַּד אֶרְכּוֹ הַבִּנְיָן אֶל פְּנֵי הַגְּזֵרָה אֲשֶׁר עַל אַחֲרֶיהָ - אורך הבנין מצד דרום (בפס' יב' - יד' -

מדד רוחב ממערב, אורך הבנין מצד צפון, ורוחב ממזרח). וְאֶתִיקֵהָא מִפּוֹ - "אתיק" - הוא קיר מחבר ותומך בשני קירות. אתיק זה, הוא הקיר המחבר, בין הקיר הפנימי של הצלעות הדרומיות - בקצה המערבי, לקיר הבנין - בקצה הדרומי (קיר הבנין, הוא הקיר הנמשך מהקיר החיצוני של הצלעות המערביות ; ראה לעיל פס' יב'), וּמִפּוֹ - והאתיק, הקיר המחבר, בין הקיר הפנימי של הצלעות הצפוניות - בקצה המערבי, לקיר הבנין - בקצה הצפוני. סך כל אורך צד דרום - מֵאָה אָמָה. {ראה גם ציור 15}. וְהַהִיכָל הַפְּנִימִי וְאֶלְמֵי הַחֲצֵר - אורך זה היה גם כנגד ההיכל, והחדרים - המבנים שבצידי האולם.

הקישוטים שבמקדש (פסוקים טז'-כא')

(טז) הַסָּפִים - בסף (במזוזות), וְהַחֲלוֹנִים הָאֲטָמוֹת - ובחלונות שבקירות האתיקים, וְהָאֶתִיקִים - והאתיקים עצמם (הכוונה, בסף של פתחי האתיקים), סָבִיב לְשִׁלְשָׁתָם - סביב פתחי שלושתם, נֶגְדַת הַסָּף - ובמקום הסף, שבחלונות ובפתחים, היה ציפוי של שְׁחִיף עֵץ סָבִיב סָבִיב - נסרים דקים של עץ,

(ועל העץ היה הציפוי זהב ; במקומות ישרים ורחבים, היו לוחות גדולים של עץ מעוטר).

וְהָאֲרָץ - ומהארץ - עד החלונות - היה גם מצופה בשחף עץ, וְהַחֲלוֹנוֹת מְכֻסוֹת - גם כן - בְּשִׁחִיף עֵץ. (יז) עַל, מְעַל הַפֶּתַח - על הקיר שמעל הפתח, ועד התקרה, וְעַד הַבַּיִת הַפְּנִימִי - ועד קירות בית קה"ק, וְלַחוּץ - וגם לצד החיצוני של קיר קה"ק (הקיר- מכיוון ההיכל), וְאֶל כָּל הַקִּיר - בהיכל ובקה"ק, סָבִיב סָבִיב בְּפְנִימֵי וּבְחִיצוֹן - היה מצופה - מדות - לוחות גדולים של עץ (ולא "שחף עץ").

(יח) וְעֲשׂוּי פְּרוּבִים וְתַמְרִים - על העץ ציורי כרובים ותמר, וְתַמְרָה בֵּין פְּרוּב לְכְּרוּב - התמר היה מצויר בין שני כרובים, וְשְׁנַיִם פְּנִים - לְכְּרוּב. (שני פרצופים - משני צדיו).

(יט) וּפְנֵי אָדָם אֶל הַתַּמְרָה מִפּוֹ - מצד אחד של הכרוב - פני אדם - לתימורה שמצד אחד, וּפְנֵי כְּפִיר אֶל הַתַּמְרָה מִפּוֹ - ומצד שני של הכרוב - פני כפיר, לְפִיוֹן הַתַּמְרָה, מצידו השני של הכרוב, עֲשׂוּי אֶל כָּל הַבַּיִת סָבִיב סָבִיב - כל הציורים האלו, היו בכל הבית.

(כ) מקום הציורים - מֵהָאֲרָץ עד מְעַל הַפֶּתַח, הַכְּרוּבִים וְהַתַּמְרִים עֲשׂוּיִם - עד מעל הפתחים, וְקִיר הַהִיכָל - וכך היו הציורים, בקיר ההיכל.

(כא) הַהִיכָל מְזוּזוֹת רְבָעָה - המזוזות בכניסה להיכל, היו מרובעות, בעלות 4 צלעות (שלא כמו מזוזות הדביר בבית ראשון : " וְאֵת פֶּתַח הַדְּבִיר עָשָׂה דְלָתוֹת עֲצֵי שִׁמֹן הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית", וּפְנֵי הַקִּדָּשׁ - פני קיר קה"ק - הַמְּרָאָה - המראה שלו - כְּמֶרְאָה - של קיר ההיכל (ציורי כרובים ותימורות).

המזבח הפנימי

(כב) הַמְּזִבְחַת עֵץ - מזבח הפנימי עשוי מעץ, שְׁלוֹשׁ אַמּוֹת גְּבוּהָ, וְאָרְכּוֹ - שְׁתַּיִם אַמּוֹת, וּמְקַצְעוֹתָיו לוֹ - היה בעל 4 פינות (קרנות) - ולא עגול. וְאָרְכּוֹ וְקִירוֹתָיו עֵץ, וְנִדְבָר אֵלַי : זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' - זה המזבח - הוא כְּמוֹ שוֹלְחַן

לפני ה' ית'.

דלתות ההיכל (פסוקים כג'-כה')

(כג) וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת - 2 זוגות של - דְלָתוֹת היו בחלל פתח ההיכל. לְהִיכָל - זוג אחד, בתחילת חלל ההיכל, וְלִקְדָּשׁ - זוג נוסף, בחלל הפתח בצד הקרוב לקודש.

(כד) וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת - לְדְלָתוֹת - כל דלת (מ - 4 הדלתות), מחולקת לאורכה לשתי דלתות. שְׁתֵּי מוֹסְבֹת דְלָתוֹת - כשהדלתות "מסתובבות" להפתח, נראית חלוקתן לשתיים, כך ש : שְׁתֵּי - דלתות - לְדְלָת אַחַת - לדלת האחת, וּשְׁתֵּי דְלָתוֹת - לְאַחַת - לדלת האחרת.

(כה) וַעֲשׂוּהָ אֶלֶיָּהּ - עשוי עליהן (על הדלתות) קישוטים, אֶל - על - דְלָתוֹת הַהִיכָל, פְּרֹבִים וְתַמָּרִים, פְּאֶשֶׁר עֲשׂוּיִם לְקִירוֹת - כמו שעשו בקירות הבית (לעיל פס' יח' - כ').

וְעַב עֶץ - כעין קורות עץ, יוצאים מההיכל, ונכנס - אֶל פְּנֵי הָאוֹלָם - לתוך האולם, מִהַחוּץ - מחוץ להיכל, יצא לתוך חלל האולם.

העיטורים שבאולם

(כו) וַחֲלוֹנִים אֶטְמוֹת - באולם היו חלונות אטומות בקיר מזרח, וְתַמָּרִים מִפּוֹ וּמִפּוֹ - אֶל כְּתָפוֹת הָאוֹלָם - תמורים (בלי כרובים) היו בקיר כְּתָפוֹת הָאוֹלָם (בצידי פתח האולם), וְצִלְעוֹת הַבַּיִת - וכן ציורי תמורים בצלע (בקירות השלמים) צפון ודרום של האולם, וְהָעֵבִים - שיצאו מההיכל לאולם (פס' כה') גם קושטו בתמורים (בלי כרובים). (עובים - רבים של עב)

פרק מב

הלשכות (לשכות המאה ולשכות החמישים) (פסוקים א'-ידי') {עיי ציור 15}

(א) וַיּוֹצְאֵנִי - מהבית, לכיוון - אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה, הַדֶּרֶךְ - שיצא, היתה - דְרָכְךָ הַצָּפוֹן - דרך השער הצפוני של החצר הפנימית, וַיְבִאֵנִי אֶל הַלְשָׁכָה, אֲשֶׁר נִגְדַת הַגְּזֵרָה, וְאֲשֶׁר נִגְדַת הַבְּנִין אֶל הַצָּפוֹן - ללשכת המאה, שמצפון לגזרה (אזור ושטח הבית) ולצלעות {ציור 15 אות ג'}.

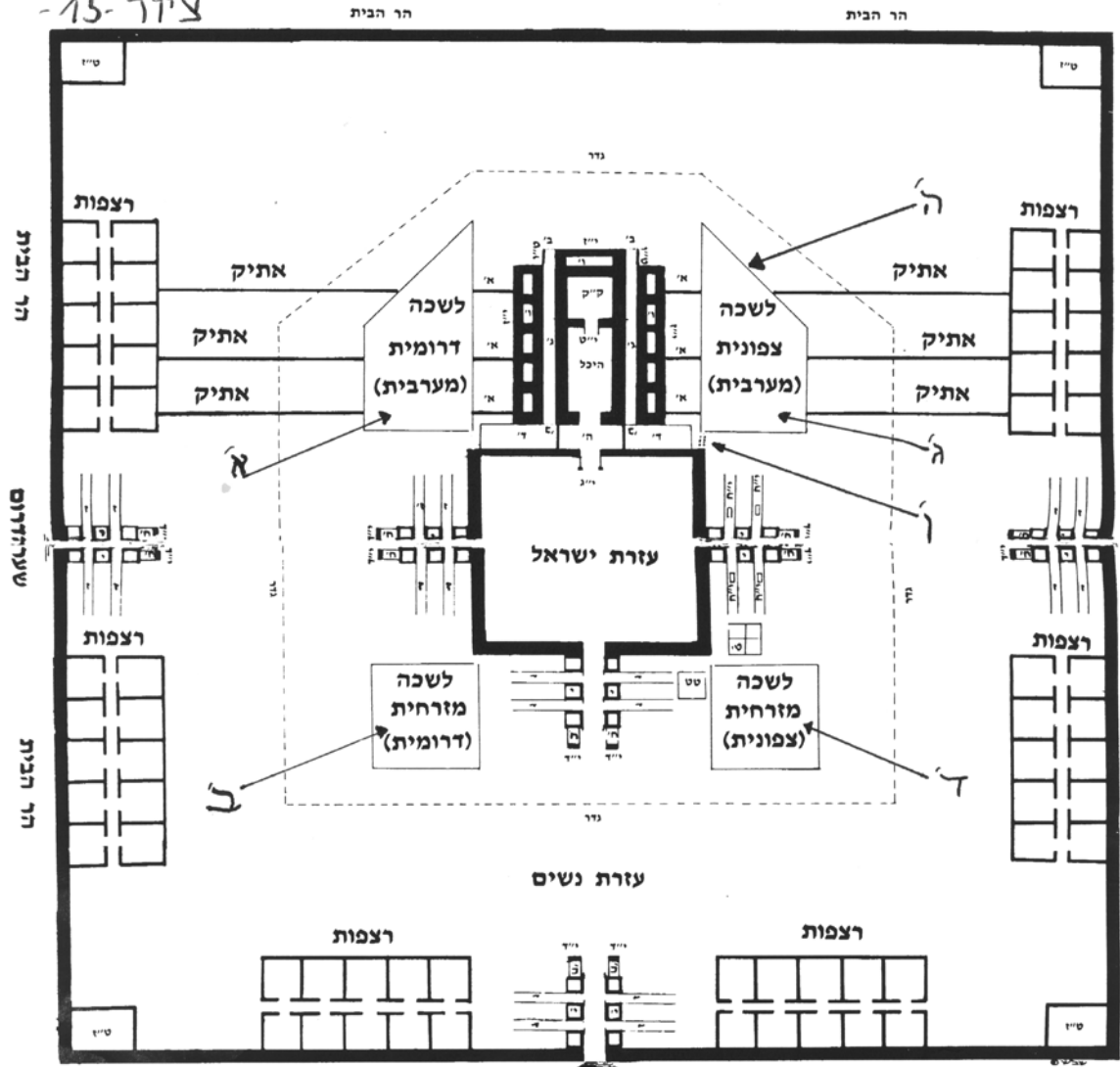
(ב) פתח הלשכה היה בפינה הדרום מזרחית של הלשכה. אֶל פְּנֵי אַרְבַּע אַמּוֹת הַמָּאָה - פְּתַח הַצָּפוֹן - הפתח ללשכה צפונית זו, היה בתחילת אורכה שהיה מאה אמות, וְהָרַחֵב חֲמִשִּׁים אַמּוֹת - ומהפתח נמדד רוחב הלשכה 50 אמה. (מצפון לדרום).

(ג) נִגְדַד הָעֶשְׂרִים - אמות רווח, שהיו בין הלשכה - לצלעות (פרק מא' פס' י') אֲשֶׁר לְחֹצֵר הַפְּנִימִי - ושהיו ממערב - לחצר הפנימית, וכנגד - החצר הפנימית, וְנִגְדַד רָצְפָה אֲשֶׁר לְחֹצֵר הַחִיצוֹנָה - וכן היתה לשכה זו, מדרום לרצפה - שבחצר החיצונה. אֶתִּיק - מחבר בין הלשכות לצלעות, אֶל פְּנֵי אֶתִּיק - וכנגדו אתיק, המחבר בין הלשכה לרצפה, בְּשֻׁלְשֵׁים - סה"כ היו שלושה אתיקים לצלעות, ושלושה אתיקים לרצפה. {עי' ציור 15}.

(ד) וְלִפְנֵי הַלְשָׁכוֹת - בין הלשכות לבין החצר הפנימית היה - מִהַלְךְ עֶשֶׂר אַמּוֹת רָחֵב אֶל הַפְּנִימִית - מרחק 10 אמות, בין קיר הלשכה הקרוב לצלעות, עד חומת החצר הפנימית, דְּרֶךְ אִמָּה אֶחָת - ורק באמה אחת מעובי קיר הלשכה, היה המרחק 10 אמות עד החצר (ואמה זו בקיר הלשכה, היתה האמה - הקרובה לצלעות; משום, שמצפון לאמה זו - מסתיימת החצר, ומדרום לאמה זו מסתיימת הלשכה {עי' ציור 15 אות ו'}, וּפְתַחֵיהֶם לְצִפּוֹן - פתחי הלשכות (החדרים), שבתוך לשכת המאה הצפונית - היו מפיוון צפון.

(ה) וְהַלְשָׁכוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת קְצָרוֹת - הקיר בקומות ב' ו' - ג' שבלשכות, היה צר יותר - מקיר הקומות התחתונות - כִּי יוֹכְלוּ אֶתִּיקִים - קורות התיקרות של הקומות "אכלו" - מִהֲנָה - מעובי קיר הלשכות, (שקורות התיקרה, היו מונחות על המדרגה שנוצרה בקיר), מִהֲתַחַתְנוֹת וּמִהֲתַכְנוֹת בְּנִין - התקרות ("האתיקים") - "אכלו", מבנין קיר הלשכות התחתונות והאמצעיות.

צידר-15-

הר הבית

שער המזרח

הר הבית

יג=שער האולם
 יד=אילים (ספים)
 טו=אתיקהא
 טז=לשכות קטורות
 יז=קיר אשר לצלע אל החוץ
 יח=לשכות שבאולמי שער הצפון
 יט=פתח קודש הקדשים

ו=לשכות שבצדי ק"ק וההיכל (צלעות)
 ז=אולמות השערים
 ח=אולם השער
 ט=לשכת שרים
 טט=לשכת כהנים
 י=תאים
 יא=ד' שולחני אבני גזית
 יב=שולחנות

מפתח הסימנים

א=אתיקים
 ב=קיר הבנין
 ג=מונח
 ד=בליטת האולם (בית החליפות)
 ה=אולם ההיכל

(ו) **כִּי מִשְׁלֹשֹׁת הַנָּה** - הלשכות היו שלוש קומות, וְאִין לָהֶן עֲמוּדִים להחזיק התיקרה - **כְּעֲמוּדֵי הַחֲצֵרוֹת** - הרגילות, **עַל כֵּן, נֶאֱצַל** - לכן, כדי להחזיק התיקרה באתיקים, נאצל, " נִגְבָּה " הקיר בקומה התחתונה; (כמו פרק מא' פס' ח'), (היה **יוֹתֵב רַחֵב** למטה, ממה שהיה צריך להעמיד הבנין, כדי שאחר שיאכלו האתיקים מהקיר, ישאר בקומה העליונה, דִּי רוֹחַב - להחזיק הבנין), **מִהַתְחַתּוֹנוֹת וּמִהַתִּיכָנוֹת מִהָאָרֶץ** - קיר הקומה התחתונה והאמצעית (מצד הארץ) היה "נאצל" - רחב יותר - מאשר קיר הקומה העליונה.

(ז) **וַגִּדֵּר אֶשֶׁר לַחוּץ** - והיתה גדר מחוץ לבית, לחצר הפנימית וללשכות שבצפון ושבדרום { ציור 15 אות א', ב', ג', ד' }, **לְעֵמֶת הַלְּשָׁכוֹת** - והיתה כנגד הלשכות (ולפי צורתם ; ראה להלן), וכן היתה - **דְּרֹךְ הַחֲצֵר הַחֲצוּנָה** - פתח ומעבר בגדר - לחצר החיצונה. **אֶל פְּנֵי הַלְּשָׁכוֹת** - הגדר היתה בדיוק ממול, ולפי צורת קיר הלשכות, **אָרְכוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה** - שקיר הלשכות החיצוני (שלכיוון הרצפה) היה באורך 50 אמה, ולאחר חמישים אמה התחבר באלכסון, לקיר ה- 100 אמה, הפנימי, הקרוב לצלעות { ציור 15 אות ה' }.

(ח) **כִּי אֵרֶךְ הַלְּשָׁכוֹת, אֶשֶׁר לַחֲצֵר הַחֲצוּנָה** - כלומר, מכיוון הרצפות, היה - **חֲמִשִּׁים אַמָּה**,

וְהֵנָּה - אורך הלשכות על פְּנֵי הַהֵיכָל - בקיר הקרוב לצלעות, לבית ולהיכל, היה - **מֵאָה אַמָּה**:
 (ט) **וּמִתַּחַת** - וממזרח (צד מזרח ההר, היה נמוך ממערבו) **הַלְּשָׁכוֹת הָאֵלֶּה** - ללשכות המאה - שבמערב, **הַמְּבִיא מִהַקְּדִים** - לזה שבא ממזרח לחצר הפנימית, **בְּבֵאוֹ לְהֵנָּה** - כשהוא בא ללשכות המערב - **מִהַחֲצֵר הַחֲצוּנָה**,

(י) **בְּרֹחַב גִּדֵּר הַחֲצֵר** - והוא בא מכיוון - רוחב הגדר והחצר, היינו - **דְּרֹךְ הַקְּדִים** - ממזרח, שם הוא

פוגש את לשכות החמישים שהן אֶל פְּנֵי - ממול- לשכות המאה - שהיו ממול ה- הגִּזְרָה, וְאֶל פְּנֵי - וממול - הַבְּנִין - וממול הבית, ושם, לפני החצר הפנימית פגש את - לְשָׁכוֹת - החמישים. {ציור 15 אות ב', ד'} (יא) וְדֶרֶךְ לַפְּנִיָּהֶם כְּמֵרְאָה הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן - גם בין לשכות החמישים - לחומת החצר הפנימית, היה מהלך 10 אמות "דרך אמה אחת", כְּאֲרָכּוֹ כֶּן רְחֹבּוֹ - 50 אורכו וגם רוחבו. וְכָל מוֹצְאֵיהֶן וְכַמְשָׁפְטֵיהֶן וְכַפְתָּחֵיהֶן - מוצאיהן - הפתחים ללשכות, היו כמו בלשכות שבמערב (בפינה הקרובה לחומת החצר הפנימית), וכן פתחי הלשכות שבתוך לשכות החמישים, היו לכיוון צפון, כמו בלשכות המאה שבמערב.

(יב) וְכַפְתָּחֵי הַלְּשָׁכוֹת אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַדְּרוֹם - וכן היה הפתח ללשכת החמישים שבדרום, פְּתַח בְּרֵאשׁ דֶּרֶךְ - הפתח ללשכה היה בצמוד לַתַּחֲלֵלֶת ה- "דרך אמה אחת" (של מרחק ה- 10 אמות, שבין הלשכה לחומת החצר הפנימית), היינו, בפינת הלשכה הקרובה לחומת העזרה (כמו שלמדנו בפס' יא'), דֶּרֶךְ בְּפְנֵי הַגְּדֵרֶת הַגֵּינָה - דֶּרֶךְ הַקְּדִים בְּבוֹאֵן - לא זכיתי להבין דברי רבנו הגר"א זללה"ה.

(יג) וַיֹּאמֶר אֵלַי, לְשָׁכוֹת הַצָּפוֹן לְשָׁכוֹת הַדְּרוֹם אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי הַגְּזֵרָה - לשכות המאה, שהן מצפון ומדרום לגִּזְרָה (לבית ולצלעות), הִנֵּה לְשָׁכוֹת הַקְּדָשׁ, אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ שָׁם הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר קְרוּבִים לַה', את קרבנות - קְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים, וְ - שָׁם יִנְיָחוּ קְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים, וְהַמְנַחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשָׁם - עד שיאכלו אותם - כִּי הַמְּקוֹם - הזה - קְדָשׁ - לאכילת הקדשים.

(יד) ושתי הלשכות שבמזרח (לשכות החמישים): בְּבֹאֵם הַכֹּהֲנִים - כשיבואו הכהנים לצאת לחצר החיצונה, שם יניחו את בגדיהם, וְלֹא יֵצְאוּ מִהַקְּדָשׁ אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה - עם בגדי הכהונה שעליהם, אלא - וְשָׁם יִנְיָחוּ בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָהֶן, כִּי קְדָשׁ הֵנָּה - הבגדים שעליהם, וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים - וְקָרְבוּ אֶל אֲשֶׁר לָעָם - ובבגדים אחרים, יוכלו להתקרב ולצאת אל העם.

מידות הר הבית (פסוקים טו' - כ')

(טו) וְכֵלָה אֶת מִדּוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי - סֵיִים למדוד את החצר החיצונה והפנימית וכל הבית, והוֹצִיאֵנִי דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנּוּ דֶּרֶךְ הַקְּדִים - יצא דרך שער המזרחי, אל מחוץ לחצר החיצונה, וּמָדְדוּ - את הר הבית - סָבִיב סָבִיב:

(טז) מָדַד רוּחַ הַקְּדִים בְּקִנְהַ הַמֶּדָּה - מדד צד מזרח של הר הבית בקנה המדידה (הקנה 6 אמות), חֲמֵשׁ מְאוֹת קָנִים בְּקִנְהַ הַמֶּדָּה סָבִיב - 500 קנים = 3000 אמה.

(יז) מָדַד רוּחַ הַצָּפוֹן חֲמֵשׁ מְאוֹת קָנִים בְּקִנְהַ הַמֶּדָּה סָבִיב - וכן צד צפון - 3000 אמה.

(יח) אֶת רוּחַ הַדְּרוֹם מָדַד חֲמֵשׁ מְאוֹת קָנִים בְּקִנְהַ הַמֶּדָּה - וכן צד דרום - 3000 אמה.

(יט) סָבֵב אֶל רוּחַ הַיָּם מָדַד חֲמֵשׁ מְאוֹת קָנִים בְּקִנְהַ הַמֶּדָּה - וכן צד מערב 3000 אמה.

(כ) לְאַרְבַּע רוּחוֹת מָדְדוּ - את הר הבית, חוּמָה לוֹ סָבִיב סָבִיב, אֶרְךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת - קנים, וְרֵחֵב חֲמֵשׁ מְאוֹת - קנים, לְהַבְדִּיל בֵּין הַקְּדָשׁ לְחָל - וחומת הר הבית, מבדילה, בין קדושת ירושלים - לקדושת הר הבית.

פרק מג

(א) ויולכני אל השער - שהוא ה - שער אשר פנה דרך הקדים - ויצא משער המזרחי. (של החצר החיצונה).

(ב) והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרך הקדים - ממזרח, וקולו - כקול מים רבים, והארץ האירה מכבודו.

(ג) וכמראה המראה אשר ראיתי- ראה, כמו המראה שראה בבקעה (פרק ג'), כמראה אשר ראיתי בבאי לשחת את העיר - וכמו המראה שראה בבואו לשחת את העיר (פרק ט'), ומראות, כמראה אשר ראיתי אל נהר כבר - וכמו שראה על נהר כבר (מראה מעשה מרכבה, ומראה כבוד ה') - ונאפל אל פני :

(ד) וכבוד ה' בא אל הבית דרך שער אשר פניו דרך הקדים - משער מזרח.

(ה) ותשאני רוח ותביאני אל החצר הפנימי - וראה - והנה מלא כבוד ה' - הבית.

(ו) ונאשמע, מדבר אלי מהבית, ואיש, היה עמד אצלי - לגדי.

(ז) ויאמר אלי, בן אדם, את מקום כסאי ואת מקום כפות רגלי, אשר אשכן שם - במקדש- בתוך בני ישראל לעולם, ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי - בע"ז שעבדו, המה - בניי, וגם - ומלכיהם, בנותם, ובפגרי מלכיהם במותם - בבמות לע"ז שעבדו, ליד מקום פגרי (קברי) המלכים.

(ח) בתתם ספם את ספי, ומזונתם אצל מזונתי - שסף (מזוזת) בתייהם היתה סמוכה לסף ומזוזת המקדש, והקיר - שרק קיר אחד משותף הפריד - ביני-בין המקדש - וביניהם - לבין הבית שלהם, וטמאו את שם קדשי, בתועבותם אשר עשו, ונאכל אתם באפי -כליתי אותם בכעסי.
(ט) עתה - כשישובו בתשובה - ירחקו את זנותם ופגרי מלכיהם ממני, ואז - ונשכנתי בתוכם לעולם :

(י) אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית - את צורת הבית, ויכלמו מעונותיהם - יבושו בעוונות שעשו, ומדדו את תקנית -ילמדו את צורת הבית.

(יא) ואם נכלמו מכל אשר עשו - וכשיתביישו מהעוונות שעשו, אז תלמד אותם - צורת הבית, ותכונתו - ותוכנית הבית, ומוצאיו ומובאיו - השערים והפתחים, שבהם יוצאים ובאים, וכל צורתו - צורת הבית, ואת כל חקתיו - כיצד משתמשים בכל חלק בבית, וכל צורתיו - צורת הכרובים והתמורים, וכל תורתיו - וכל ההוראות הצריכות לבית, הודע אותם, וכתב לעיניהם - כל הפרטים, וישמרו את כל צורתו ואת כל חקתיו ועשו אותם - ויבנו אותו לעתיד לבוא.

(יב) זאת תורת הבית על ראש הקר - על ראש הר הבית, כל גבלו סביב סביב, קדש קדשים - כל הר הבית, קדוש -

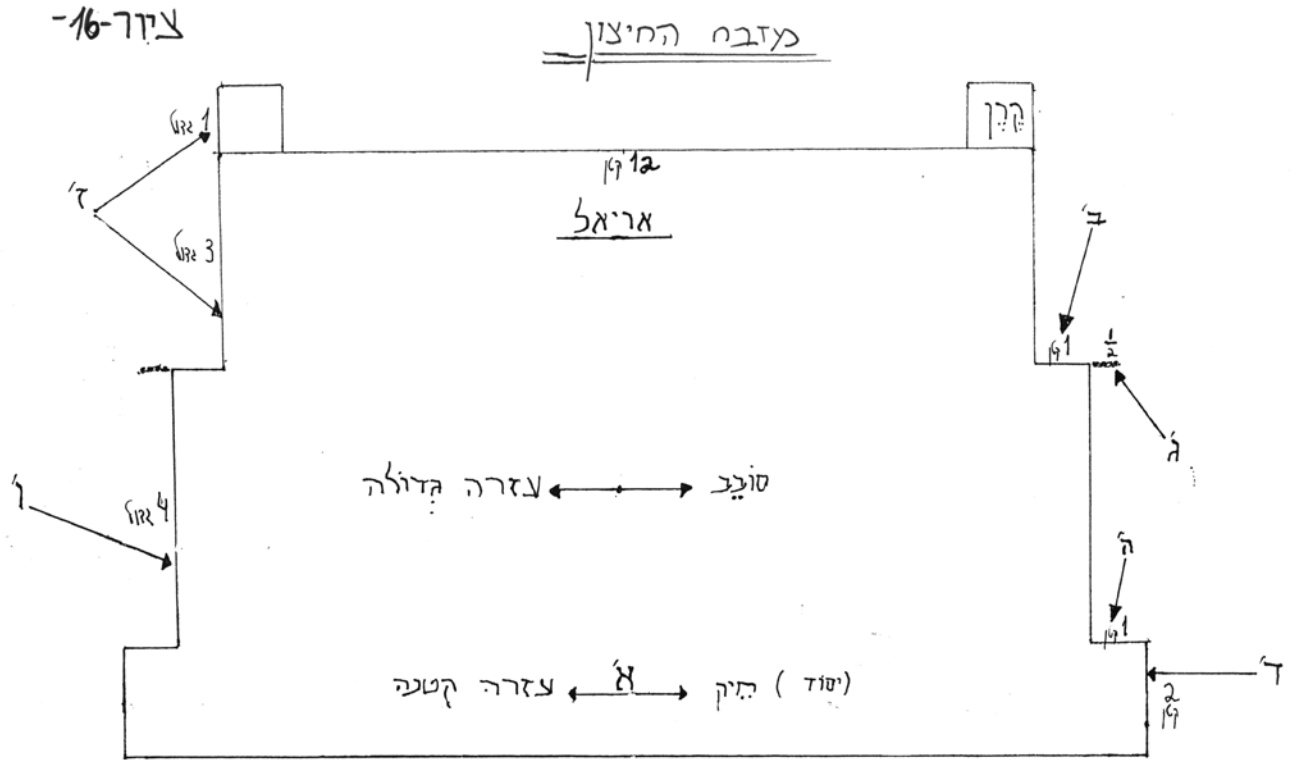
מהעיר ירושלים, הנה זאת תורת הבית - הוראת בנין הבית.

מזבח החיצון (פסוקים יג' - יז')

(יג) וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ - הַחִיצוֹן, בְּאֲמוֹת - שְׁנַמְדָּד בְּשָׁנֵי סוּגֵי "אֲמוֹת" :
 (1) אִמָּה - רְגִילָה - 5 טַפְחִים, טַפְחִים,
 (2) אִמָּה וְטַפָּח - אִמָּה רְגִילָה וְעוֹד טַפָּח - 6 טַפְחִים.
 וְחִיק - הָאִמָּה - וְהַחִיק, כְּלוֹמֵר יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ - יְמַדְּד בְּאִמָּה קִטְנָה, (צִיּוֹר 16 אוֹת א') וְאִמָּה רְחֹב - וְרוֹחַב יִצִּיאַת "הַסּוֹבֵב" (מִקּוֹם הִילוּךְ הַכַּהֲנִים סְבִיב הַמִּזְבֵּחַ) מֵרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, (מִהַחֲלָק הָעֲלִיוֹן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ) - גַּם יִמְדָּד בְּאִמָּה קִטְנָה (צִיּוֹר 16 אוֹת ב'). וְגִבּוֹלָה אֶל שְׂפָתָהּ סְבִיב - וּבַהֲמִשָּׁךְ לְקִצָּה הַסּוֹבֵב ("אֶל שְׂפָתָהּ") - הִיא כְּעֵין מִדְּף מִסְבִּיב ("וְגִבּוֹלָה"), תְּלוּי בְּאוּוֹר, זָרֶת הָאֶחָד - רוֹחַב הַמִּדְּף הִיא זֶרֶת - חֲצֵי אִמָּה (צִיּוֹר 16 אוֹת ג'). וְזֶה גֵב הַמִּזְבֵּחַ - וּבְאִמָּה זוֹ (בְּאִמָּה קִטְנָה) - יְמַדְּד גַּם גֵּב הַמִּזְבֵּחַ לְמַעֲלָה.

(יד) וּמַחִיק הָאֶרֶץ עַד - סוּף - הָעֲזָרָה הַתְּחִתּוֹנָה - הַעֲזָרָה הַקִּטְנָה (הִיא הַחִיק - הַיִּסוּד) - שְׁתֵּי אֲמוֹת - גּוֹבָה מֵהָאָרֶץ, (אֲמוֹת קִטְנוֹת כִּפֵּי שֶׁלְּמַדְּנוּ בְּפִסּוֹק הַקּוּדֵם) (צִיּוֹר 16 אוֹת ד'), וְרְחֹב - הַיִּסוּד - אִמָּה אֶחָת (אִמָּה קִטְנָה) (צִיּוֹר 16 אוֹת ה'), וּמִהָעֲזָרָה הַקִּטְנָה - הַחִיק, עַד - סוּף - הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה - שֶׁהִיא "הַסּוֹבֵב" - אַרְבַּע אֲמוֹת - גּוֹבָה (אֲמוֹת שֶׁל 6 טַפְחִים) (צִיּוֹר 16 אוֹת ו'), וְרְחֹב - הָאִמָּה - וְרוֹחַב הַסּוֹבֵב - הִיא אִמָּה אֶחָת. (אִמָּה קִטְנָה).

ציור 16

(טו) וְהַהֲרָאֵל - החלק העליון של המזבח היה - אַרְבַּע אַמּוֹת - גובה (אמות של 6 טפחים), וּמִהָאֲרִיאֵל וּלְמַעַלָּה הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע - וְ- 4 אמות הללו, כוללות את האריאל, עם הקרנות שלמעלה. (הקרנות לבדן - אמה אחת) (ציוור 16 אות ז')

(טז) וְהָאֲרִיאֵל - החלק העליון של המזבח היה - שְׁתֵּים עָשָׂרָה - אמות - אַרְבַּע עָשָׂרָה - אמות - רחב, רבוע - בצורת ריבוע, אַל אַרְבַּעַת - וְ- 4 הצלעות של - רְבָעִיו - של הריבוע - היו 12 אמות.

(יז) וְהָעֶזְרָה - הגדולה (הסובב) - שבלט מסביב ראש המזבח - אמה לכל צד) היתה - אַרְבַּע עָשָׂרָה - אמות - אַרְבַּע עָשָׂרָה - אמות - רחב, אַל אַרְבַּעַת רְבָעִיָּה - וכן היה בְּ- 4 צלעות הריבוע של הסובב (14 אמות כל צד), וְהַגָּבֹל - המדף שבהמשך הסובב להילוך הכהנים, היה - סָבִיב אוֹתָהּ - מסביב לעזרה - חָצִי הָאֶמָּה - "צִרְתִּי" (ולכן אורכו ורוחבו היה 15 אמות לכל צלע), וְחָחִיק לָהּ - היסוד שלה { של העזרה הגדולה

(של הסובב) { היה בולט מהסובב - אֶמָּה סָבִיב, (ולכן אורכו ורוחבו של החיק - היסוד, היה - 16 אמה) וּמַעַלְתָּהּ - הַכָּבֵשׁ (שהיה מדרום למזבח) שבו עוֹלִים למזבח, לא היה באמצע הצד הדרומי של המזבח, אלא - פְּנוֹת קָדִים - היה פונה וקרוב יותר - לצד מזרח.

(יח) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אֵלֶּה חֲקוֹת הַמְּזֻבָּח בְּיוֹם הָעֲשׂוֹתוֹ - בְּיוֹם חֲנוּכַת הַמְּזֻבָּח.

לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם:

(יט) וַנִּתְּנָה אֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מִזֵּדַע צְדוּק הַקֹּרְבָּנִים אֵלַי נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים לְשָׂרְתָנִי פֶר בֶּן בָּקָר לְחֹטָאת:

(כ) וְלִקְחֹת מִדָּמּוֹ וַנִּתְּנָה עַל אַרְבַּע קַרְנֹתָיו וְאֵל אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֶזְרָה - הַעֲזָרָה הַגְּדוּלָּה.

וְאֵל הַגְּבוּל סָבִיב - הַגְּבוּל שֶׁסָּבִיב הַסּוּבָב.

וְחֹטָאת אוֹתוֹ וְכִפְרָתָהּ - תִּטְהַר אוֹתוֹ:

(כא) וְלִקְחֹת אֵת הַפֶּר הַחֹטָאת וְשָׂרְפוּ בַּמִּפְקָד הַבַּיִת - שֵׁם מְקוֹם (מַחוּץ לַמִּקְדָּשׁ).

מַחוּץ לַמִּקְדָּשׁ:

(כב) וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תִקְרִיב שְׂעִיר עִזִּים תָּמִים לְחֹטָאת וְחֹטָאוֹ אֵת הַמְּזֻבָּח בְּאֲשֶׁר חֹטָאוֹ בְּפֶר - יִטְהַרוּ הַמְּזֻבָּח בַּעֲבוּדַת דָּם הַשְּׂעִיר - כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ, בְּפֶר לְחֹטָאת בְּיוֹם הַרְאֵשׁוֹן:

(כג) בְּכִלְוֹתָיָךְ מִחֹטָא - כְּשֶׁתִּסָּיֵם לְטַהַר הַמְּזֻבָּח בַּשְּׂעִיר לְחֹטָאת.

תִּקְרִיב פֶּר בֶּן בָּקָר תָּמִים וְאֵיל מִן הַצֹּאן תָּמִים:

(כד) וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי ה' וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהִעֲלוּ אוֹתָם עֹלָה לַה':

(כה) שְׂבַעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׂעִיר חֹטָאת לְיוֹם וּפֶר בֶּן בָּקָר וְאֵיל מִן הַצֹּאן תָּמִימִים יַעֲשׂוּ:

(כו) שְׂבַעַת יָמִים יִכְפְּרוּ אֵת הַמְּזֻבָּח וְיִטְהַרוּ אוֹתוֹ וּמְלֵאוֹ יִדְּיוּ - יִחַנְכוּ אֵת הַמְּזֻבָּח (הַרְגַל הַעֲבוּדָה):

(כו) ויכלו את הימים - את עבודת 7 הימים.

והיה ביום השמיני והלאה יעשו הכהנים על המזבח את עולותיכם ואת שלמיכם ורצאתי אתכם - תהיו לפני לרצון.

נאם ה' אלוהים:

סיכום קרבנות המילואים בבית השלישי שיבנה בב"א

פרק מד

(א) וישב אתי דרך שער המקדש החיצון הפנה קדים - שער מזרח לחצר החיצונה.

והוא סגור - וראה את השער סגור:

(ב) ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבא בו כי ה' אלהי ישראל בא בו והיה סגור:

(ג) את הנשיא - רק הנשיא.

נשיא הוא - בגלל חשיבותו כנשיא.

ישב בו לאכל לחם - קדשים.
 לפני ה' מדרך אלם השער - של שער מזרחי לחצר החיצונה.
 יבוא ומדרכו יצא:

(ד) ויביאני דרך שער הצפון אל פני הבית וארא והנה מלא כבוד ה' את בית ה' ואפל אל פני:

(ה) ויאמר אלי ה' בן אדם שים לבך וראה בעיניך ובאזניך שמע את כל אשר אני מדבר אתך לכל חקות בית ה' ולכל תורתיו ושמרת לבך למבוא הבית בכל מוצאי המקדש - כיצד באים ויוצאים מהמקדש:

(ו) ואמרת אל מרי אל בית ישראל - ישראל שמורדים.

כה אמר ה' אלוהים רב לכם מכל תועבותיכם -

מהיום השני עד השמיני	ביום הראשון
שעיר עיזים לחטאת (מתן דמים כמו בפר של היום הראשון)	פר לחטאת (מתן דמים):
פר ואיל - לעולה.	א. 4 נתינות על 4 קרנות המזבח
	ב. 4 נתינות על 4 פינות העזרה הגדולה.
	ג. על הגבול סביב קפא
	שיירי הבשר נשרפים מחוץ למקדש.

הרבתם מספיק תועבות.

בֵּית יִשְׂרָאֵל :

(ו) בְּהֵבִיאֲכֶם בְּנֵי נֹכַר עֲרְלֵי לֵב וְעֲרְלֵי בָשָׂר - שלקחו לעבודה כהנים שהיו מתנכרים (זרים) לה', בכך שהיו ערלי לב או ערלי בשר - שלא מלו.

לְהִיזֹת בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְלוֹ - ובכך עשו את המקדש חול.

אֶת בֵּיתִי בְּהִקְרִיבְכֶם אֶת לַחְמֵי חֶלֶב וְדָם - לחמי הוא : החלבים והדם.

וַיִּפְרוּ אֶת בְּרִיתִי אֵל כָּל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם - נוסף על תועבת העי"ז שלהם :

(ח) וְלֹא שָׁמְרְתֶם מִשְׁמֶרֶת קִדְשִׁי - כפי שצריך לשמור.

וַתִּשְׁמֹן לְשִׁמּוֹן לְשִׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶתִי בְּמִקְדָּשִׁי לָכֶם - שְׁמַתֶּם שׁוֹמְרִים כְּפִי דַעַתְכֶם (כהנים שאינם ראויים) :

(ט) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים כָּל בֶּן נֹכַר עֵרֶל לֵב וְעֵרֶל בָּשָׂר - כל כהן המנוכר

(זר) לעבודתי, כלומר : או ערל לב או ערל בשר.

לֹא יבוא אֵל מִקְדָּשִׁי - לעבוד.

לְכָל בֶּן נֹכַר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

(י) כִּי אִם הַלְוִיִּם אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי - הכהנים משבט לוי שרחקו מה', (אפ"י שעכשיו חזרו בתשובה).

בְּתַעֲוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תָּעוּ מֵעָלַי - יחד עם בני"י שתעו - בעי"ז שלהם.

אֲחֵרֵי גְלוּלֵיהֶם - העי"ז.

וַנִּשְׂאוּ עֹנָם - שלא יקריבו עוד קרבנות :

(יא) וְהָיוּ בְּמִקְדָּשִׁי מִשְׁרָתִים פְּקֻדוֹת אֵל שְׁעָרֵי הַבַּיִת - משרתים בתפקיד שמירת הבית בלבד.

וּמִשְׁרָתִים אֶת הַבַּיִת - בכל ענייני שמירת הבית.

הֵמָּה יִשְׁחֲטוּ אֶת הָעֹלָה - ששחיטה כשרה בזר.

וְאֵת הַזֶּבַח לָעֵם וְהֵמָּה יַעֲמְדוּ לִפְנֵיהֶם לְשָׂרְתָם :

(יב) יַעַן אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גְלוּלֵיהֶם - כל זה, משום שהיו משרתים את בני"י בעי"ז.

וְהָיוּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עֹזֵן עַל כֵּן נִשְׂאָתִי יָדַי עֲלֵיהֶם - נִשְׁבַּעְתִּי לְהִעֲנִישָׁם.
נְאֻם ה' אֱלֹהִים וְנִשְׂאוּ עֹנָם:

(ג) וְלֹא יִגְשׁוּ אֵלַי לְכַהֵן לִי וְלִגְשַׁת עַל כָּל קִדְשֵׁי - לְקֹדְשִׁים קְלִים.

אֶל קִדְשֵׁי הַקִּדְשִׁים - וְלֹא לְקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים.

וְנִשְׂאוּ כָּל־מַתָּם וְתוֹעֲבוֹתֵם אֲשֶׁר עָשׂוּ - יִשְׂאוּ הַבוֹשָׁה עַל תוֹעֲבוֹתֵם שַׁעֲשׂוּ:

(ד) וְנָתַתִּי אוֹתָם שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת לְכָל עֲבֹדָתוֹ וְלִכְלֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בּוֹ:

(ט) וְהִכְהַנִּים הַלְוִיִּם בְּנֵי צְדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת מִקִּדְשֵׁי בְּתוּעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַלֵי הַמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׂרְתָנִי - בְּנֵי צְדוֹק (שֶׁלֹּא חֲטָאוּ עִם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל) - יִקְרְבוּ לְעִבּוֹד בַּעֲבוּדַת הַקְּרִבּוֹת.

וְעָמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

(י) הַמָּה יָבִאוּ אֶל מִקְדָּשִׁי וְהָמָּה יִקְרְבוּ אֶל שְׁלַחְנֵי לְשָׂרְתָנִי - לְסֹדֵר וְלֹאֲכֹל לֶחֶם הַפְּנִים בַּהִיכָל.

וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶתִּי:

(יב) וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל שְׁעָרֵי הַחֲצַר הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פְשָׁתִים יִלְבָּשׁוּ - בְּגָדֵי כְהוֹנָה (שַׁעֲשׂוּיִים מִפְּשֵׁתָן).

וְלֹא יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צִמְרֵי בְשָׂרָתָם בְּשְׁעָרֵי הַחֲצַר הַפְּנִימִית וּבֵיתָהּ - כְּשִׁמְשֵׁרֵתִים מִהַחֲצַר הַפְּנִימִית וּפְנִימָה בְּקוֹדֶשׁ, יִשְׁרָתוּ רַק בְּבִגְדֵי לְבָן (וְלֹא בְּבִגְדֵי זָהָב שֶׁל כַּהֲנָנִים):

(יג) פְּאֲרֵי פְשָׁתִים - מִגְבָּעוֹת.

יְהִיוּ עַל רֹאשָׁם וּמְכַנְסֵי פְשָׁתִים יְהִיוּ עַל מַתְנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בַּיָּזַע - שֶׁלֹּא יִחְגְּרוּ הַאֲבָנִים בְּמַתְנֵיהֶם, שֶׁהוּא מְקוֹם זֵיעָה, אֲלֵא מֵעַל הַמַּתְנֵיִים:

(יד) וּבְצִאָתָם אֶל הַחֲצַר הַחֲצוֹנָה אֶל הַחֲצַר הַחֲצוֹנָה אֶל הָעָם - שֶׁבַחֲצַר הַחֲצוֹנָה - נִמְצָא הָעָם.

יִפְשְׁטוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר הָמָּה מִשְׁרָתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקִּדְשׁ - בְּלִשְׁכוֹת הַחֲמִישִׁים (מִבֵּי, יִדִּי).

וְלִבְשׂוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים - בְּגָדֵי חוּל.

וְלֹא יִקְדְּשׁוּ אֶת הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם - לֹא יִבְאוּ בְּתוֹךְ הָעָם, כְּשֶׁהֵם מְקוֹדְשִׁים - בְּבִגְדֵיהֶם:

(טו) וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלְחוּ - שֶׁלֹּא יִגְלְחוּ רֹאשָׁם בְּכָל עֵת.

וּפְרָע לֹא יִשְׁלְחוּ - אֲךָ לֹא יִגְדְּלוּ שַׁעֲרוֹתָם (יֹוֹתֵר מִ- 30 יוֹם).

כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת רֹאשֵׁיהֶם - יִגְלְחוּ רֹאשֵׁיהֶם - כְּמוֹ "הַכּוֹסְמֵת" - שֶׁרֹאשׁ שַׁעַר אֶחָד מִגִּיעַ לְעִיקָר הַשִּׁיעָר שֶׁמֵעֲלִיו (שִׁיגְלְחוּ פַעַם ב - 30 יוֹם):

(טז) וְיִיזֵן לֹא יִשְׁתּוּ - כְּשֶׁבָאִים לְעִבּוֹד בְּמִקְדָּשׁ.

כָּל כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל הַחֶצֶר הַפְּנִימִית :

(כב) וְאַל־מָנָה - רק כהן גדול (פרי אמור).

וְגֵרוּשָׁה לֹא יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם בְּתוּלַת - רק כהן גדול (פרי אמור).

מְזַרְע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהֵאֱלָמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֱלָמָנָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ - שכהן רגיל מותר באלמנה :

(כג) וְאֵת עַמֵּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדְעִים :

(כד) וְעַל רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ לְמִשְׁפָּט בְּמִשְׁפָּטֵי יִשְׁפֹּטֶהוּ וְאֵת תּוֹרֹתַי וְאֵת חֻקֹּתַי בְּכָל מוֹעֲדַי יִשְׁמְרוּ - ישמרו
ההוראות והחוקים שבקרבת המועדים.

וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ - בקרבת השבת :

(כה) וְאֵל מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטָמְאָהּ כִּי אִם לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבִת לְאָח וּלְאָחוֹת אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה לְאִישׁ יִטְמָאוּ :

(כו) וְאַחֲרֵי טְהִירָתוֹ - וכשיתחיל את טהרתו משנטמא ל - 7 הקרובים (כמו "ביום טהרתו" אצל המצורע ; ויקרא יד' ב').

שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ לוֹ - כפי טהרת טמא מת :

(כז) וּבַיּוֹם בָּאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ אֶל הַחֶצֶר הַפְּנִימִית לְשָׂרֵת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֻטָּאתוֹ - מנחת חינוך - לכהן שמתחיל
בעבודה במקדש (פרי צו).

נְאֻם ה' אֱלֹהִים :

(כח) וְהִיְתָה לָהֶם לְנִחְלָה - הכהונה.

אֲנִי נִחַלְתֶם וְאַחֲזָה לֹא תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזְתֶם :

(כט) הַמִּנְחָה וְהַחֻטָּאת וְהָאֲשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם וְכָל חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל - כל מה שמקדיש אדם בלשון "חרם" - לכהנים.

לָהֶם יִהְיֶה :

(ל) וְרֵאשִׁית כָּל בְּבוּרֵי כָל - ביכורים - לכהנים.

וְכָל תְּרוּמַת כָּל - תרומה גדולה - לכהנים (פרי קרח).

מִכָּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לְכַהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם - חלה - לכהנים (פרי שלח).

תִּתְּנוּ לְכַהֵן לְהִנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ - ה' יברך את הנותנים מתנות כהונה :

(לא) כָּל נְבִלָה וְטָרְפָה מִן הָעוֹף וּמִן הַבְּהֵמָה לֹא יֵאָכְלוּ הַכֹּהֲנִים - הוזהרו יותר (מכל ישראל שאסורים באכילת נבילה וטריפה) - שישמרו טהרתם לעבודה :

פרק מה

(א) וּבַהֲפִילְכֶם אֶת הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה - הפלת גורל.

תְּרִימוּ תְרוּמָה לַה' קֹדֶשׁ מִן הָאָרֶץ - חלק קדוש משאר אי"י.

אָרְךָ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - אורך - ממזרח למערב - 25,000 (קנים, כמו שיבואר בפסוק ג').

אָרְךָ וְרָחֵב עֶשְׂרֵה אֶלֶף - 10,000 קנים מצפון לדרום.

קֹדֶשׁ הוּא בְּכָל גְּבוּלָה סְבִיב :

(ב) יִהְיֶה מְזֶה אֵל הַקֹּדֶשׁ - בתוך שטח זה - יהיה מקום הר הבית - 500 קנים, אורך ורוחב.

חֲמִשׁ מֵאוֹת בַּחֲמִשׁ מֵאוֹת מְרַבַּע סְבִיב וְחֲמִשִּׁים אַמָּה מְגֵרֶשׁ - מגרש להר הבית, 50 אמה מסביב ללא בתים וללא שדות.

לוֹ סְבִיב :

(ג) וּמִן הַמִּדְּבָה הַזֹּאת - מידת הקנים.

(שנמדד הר הבית) תמדוד את השטח לכהנים שבפסוק א'.

תָּמוּד אָרְךָ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרָחֵב עֶשְׂרֵת אֶלֶפִים וּבֹ - בתוך השטח הזה יהיה מקום הר הבית.

יִהְיֶה הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים :

(ד) קֹדֶשׁ מִן הָאָרֶץ הוּא לַכֹּהֲנִים מִשְׁרְתֵי הַמִּקְדָּשׁ - לבני צדוק העובדים במקדש.

יִהְיֶה הַקְּרָבִים לְשֵׁרֵת אֶת ה' וְהָיָה לָהֶם מְקוֹם לְבָתִּים וּמִקְדָּשׁ לְמִקְדָּשׁ - ובתוך שטח זה, מקום קדוש יותר - לבית המקדש :

(ה) וְחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אָרְךָ וְעֶשְׂרֵת אֶלֶפִים רָחֵב וְהָיָה לְלוֹיִם מִשְׁרְתֵי הַבַּיִת לָהֶם לְאַחֲזָה - ומדרום לשטח זה, עוד רצועה כזו (X10,000 25,000) ללוויים (כולל הכהנים שלא מבני צדוק).

עֶשְׂרִים לְשֵׁכֶת - ובצפון רצועה זו של הלוויים 20 לשכות, הקרובות למקום המקדש :

(ו) וְאַחֲזֵת הָעִיר - מדרום לרצועה של הלוויים (לבניי).
קפה

תִּתְּנֵנוּ חֲמִשָּׁת אֲלָפִים רֹחֵב וְאַרְבֵּי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלְף לְעֵמֶת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - כנגד האורך (25000 קנים). של שטח
הכהנים ושטח הלווים (שטח כל הרצועות יחד - 25,000 קנים אורך ורוחב).

לְכֹל בַּיִת יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה:

(י) וְלִנְשֵׂיא מִזָּה וּמִזָּה - ממזרח וממערב לשטחים אלו.

לְתְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - שטח הכהנים והלוויים.

וְלִאֲחֻזַּת הָעִיר - לבניי.

אֶל פְּנֵי תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְאֶל פְּנֵי אֲחֻזַּת הָעִיר מִפְּאֵת יָם יָמָה - ממערב לשטחים - לכיוון מערב.

וּמִפְּאֵת קִדְמָה קִדְמָה - וממזרח - לכיוון מזרח.

וְאַרְבֵּי לְעֵמֹת אֶחָד הַחֲלָקִים - שטח הנשיא ממערב וממזרח, יהיה כנגד החלקים של יהודה ובנימין, שהיו מצפון
ודרום לכל הרצועות.

מִגְּבוּל יָם אֶל גְּבוּל קְדִימָה - ששטחי יהודה ובנימין וכל השבטים, היו כרצועות מהים עד גבול מזרח:

(יג) לְאֶרֶץ יִהְיֶה לוֹ לְאֲחֻזָּה - לנשיא.

בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא יוֹנוּ - מלשון אונאה (שלא יקחו מנחלת בניי).

עוֹד נְשִׂאֵי אֶת עַמִּי וְהָאֶרֶץ יִתְּנוּ לְבַיִת יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהֶם:

(ט) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵים רַב לְכֶם נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל - מספיק גזלתם מבניי.

חָמֵס וְשׂוֹד הִסִּירוּ וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשׂוּ הָרִימוּ גְרֻשְׁתֵּיכֶם - הפסיקו לגרש את בניי מנחלתם.

מֵעַל עַמִּי נֹאֵם ה' אֱלֹהֵים:

(י) מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק - מידת משקל, שקלו בצדק !.

וְאֵיפֶת צֶדֶק - מידת נפח ביבש, תמדדו בצדק !.

וּבֵת צֶדֶק - מידת נפח בלח, תמדדו בצדק !.

יְהִי לְכֶם:

(יא) הָאֵיפָה וְהַבֵּת תִּכֶּן אֶחָד יִהְיֶה - חשבון אחד (כמו: "וְאֵת מִתְכַּנֵּת הַלְּבָנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים", שמות ה', ח'), לאיפה ולבת
(שניהם עשירית מ"חומר").

קפו

לְשֵׂאת מֵעֵשֶׂר הַחֶמֶר - שיתנו מעשר - יתנו עשירית מחומר (כלומר: "איפה", "בת").

הַבֵּת וְעֵשֶׂרֶת הַחֶמֶר הָאֵיפָה אֶל הַחֶמֶר יִהְיֶה מִתְּפִנְתּוֹ - חשבונם - ביחס לחומר:

(יב) וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה - 20 גרה הוא שקל.

עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים עֶשְׂרֵה וְחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל - יהיו משקולות של 15,20,25 שקל.

הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם - כולם יחד - "מנה" - 60 שקל:

(יג) זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּרְיִמוּ - לנשיא.

שִׁשִּׁית הָאֵיפָה מִחֶמֶר הַחֲטִים וְשִׁשִּׁיתֶם הָאֵיפָה מִחֶמֶר הַשְּׂעִרִים - שישיית האיפה, היינו אחד משישים מהחומר:

(יד) וְחֶק הַשְּׂמֹן - החוק לתת מהשמן.

הַבֵּת הַשְּׂמֹן מֵעֵשֶׂר הַבֵּת מִן הַכֹּר - עשירית מהבת - שהבת עשירית מ"כור" שהוא כמו "חומר".

כלומר: אחד ממאה - מהכור, מחומר.

עֵשֶׂרֶת הַבֵּתִים חֶמֶר כִּי עֵשֶׂרֶת הַבֵּתִים חֶמֶר:

(טו) וְשֵׁה אַחַת מִן הַצֹּאן מִן הַמֵּאֲתַיִם - צאן יתנו לנשיא, אחד מ - 200.

מִמִּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל - מהצאן המשובחים.

לְמִנְחָה וְלְעוֹלָה וְלְשֶׁלֶמִים - שיביא הנשיא מכל מה שיקבל מישראל.

לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נָאִם ה' אֱלֹהִים:

(ט) כֹּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לְנִשְׂאֵי בְיִשְׂרָאֵל:

(י) וְעַל הַנְּשִׂאֵי יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲדָשִׁים וּבְשַׁבְּתוֹת בְּכֹל מוֹעֲדֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲשֶׂה אֶת הַחֲטָאֹת וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בַּיִת יִשְׂרָאֵל:

(יח) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ - בֹּא' בְּנִיסוֹן תִּקַּח פֶּר בֶּן בָּקָר תְּמִים.

תִּקַּח פֶּר בֶּן בָּקָר תְּמִים וְחֲטָאֹת - תִּטְהַר,

אֶת הַמִּקְדָּשׁ:

(יט) וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאֹת וְנָתַן אֶל מְזוּזַת הַבַּיִת - עַל מְזוּזַת הַהֵיכָל.

וְאֵל אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֶזְרָה - הַסּוּבָב.

לְמִזְבֵּחַ וְעַל מְזוּזַת שַׁעַר הַחֲצַר הַפְּנִימִית - נְתִינָה עַל שַׁעַר הַחֲצַר הַפְּנִימִית:

(כ) וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַּשְּׁבַעָה בַּחֲדָשׁ - בֹּא' בְּנִיסוֹן גַּם יָבִיא פֶּר לַחֲטָאֹת כִּמוֹ בֹּא' בַּחֲדָשׁ.

מֵאִישׁ שְׂגָה וּמִפְתֵּי - יִכְפֹּר עַל טֹמֵא שֶׁנִּכְנַס לְמִקְדָּשׁ, בְּשִׁגְגָה אוֹ מִתּוֹךְ שְׁטוֹת.

וְכִפְּרָתֶם אֶת הַבַּיִת:

(כא) בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים - חֹג 7 יָמִים.

מִצּוֹת יֵאָכֵל:

(כב) וְעָשָׂה הַנְּשִׂאֵי בַיּוֹם הַהוּא - בַּיּוֹם בְּנִיסוֹן.

בְּעֵדוֹ וּבְעֵד כָּל עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאֹת:

(כג) וְשִׁבְעַת יָמֵי הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַה' שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִים לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאֹת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

(כד) וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה - מִנְחַת נֹסְכִים: אֵיפָה לְכָל פֶּר וּלְכָל אֵיל, וְהֵינן שֶׁמֶן לְכָל

מִנְחָה (שֶׁלֹא כִמוֹ מִנְחַת נֹסְכִים שֶׁבִפְרִי "שֶׁלַח"):

(כה) בַּשְּׁבִיעִי - בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (תִּשְׂרִי).

בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּחֹג - הַסּוּכוֹת.

יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאֹת כְּעוֹלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשֶּׁמֶן:

קרבנות הנשיא ברגלים

לחטאת	פר	ביום א', ז', יד' בניסן
מתן דמים - א) נותן על מזוזת ההיכל. ב) נותן על 4 פינות העזרה		
שעיר עיזים - לחטאת	7 פרים, 7 אילים - לעולה.	ימי הפסח וסוכות

פרק מו

(א) כה אמר ה' אלוהים שער החצר הפנימית הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח - שער מזרח לחצר הפנימית יפתח רק בשבת ובר"ח:

(ב) ובא הנשיא דרך אולם השער מחוץ - אולם השער בחצר הפנימית הוא לכיוון - חוץ.

ועמד על מזוזת השער ועשו הכהנים את עולתו ואת שלמיו והשתחוה על מפתן השער - המפתן שבין מזוזות השער.

ויצא והשער לא יסגר עד הערב - עד שכל ישראל ישתחוו:

(ג) והשתחוו עם הארץ פתח השער ההוא בשבתות ובחדשים לפני ה':

(ד) והעלה אשר יקרב הנשיא לה' ביום השבת ששה כבשים תמימים ואיל תמים:

(ה) ומנחה איפה לאיל - לכל איל - איפת סולת.

ולכבשים מנחה מתת ידו - ולכבשים המנחת נסכים: כפי שמקבל הנשיא מישראל. (שישית האיפה - היינו: אחד משישים בחומר; לעיל מה' יג').

ושמן הין לאיפה:

(ו) וביום החדש פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים יהיו:

(ז) ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה - מנחת נסכים: איפה לכל פר ולכל איל, והין שמן - לכל מנחה (שלא כמו מנחת נסכים שבפרי "שלח").

ולכבשים באשר תשיג ידו - כפי שמקבל מבניי (פרק מה', יג').

ושמן - הין לאיפה - לכל איפה:

בשבת	6 כבשים ואיל אחד - לעולה
בר"ח	פר, איל, 61 כבשים לעולה.

קרבות הנשיא בשבת ובר"ח
 (ח) ובבוא הנשיא דרך אולם השער יבוא וברכפו יצא - בשבת ובר"ח יכנס ויצא דרך אותו שער (שלא כמו במועדים פסי י');
 (ט) ובבוא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחות יצא דרך שער נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה - ולא יכנסו וייצאו באותו שער.
 לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצא - בשער ממול זה שנכנס בו - יצא :
 (י) והנשיא בתוכם - בתוך בניי.

בבואם יבוא ובצאתם יצאו - ולא מאותו שער :
 כניסת הנשיא לחצר הפנימית

בשבת ובר"ח וכשמביא קרבן נדבה	נכנס ויוצא דרך שער מזרח
במועדים	נכנס יחד עם כל ישראל דרך שער צפון ויוצא מזרח, או להיפך.

(יא) ובחגים ובמועדים תהיה המנחה איפה לפר ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו ושמן הין לאיפה:
 (יב) וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים נדבה להי ופתח לו את השער הפנה קדים - כשיביא הנשיא נדבה, יפתחו בשבילו את שער המזרחי לחצר הפנימית.

ועשה את עלתו ואת שלמיו באשר יעשה ביום השבת ויצא וסגר את השער אחרי צאתו :
 (יג) וכבש בן שנתו תמים תעשה עולה ליום - קרבן תמיד.
 להי בבקר בבקר תעשה אתו :
 (יד) ומנחה תעשה עליו בבקר בשית האיפה - היינו : אחד משישים בחומר (לעיל מהי יג).
 ושמן שליטת ההין,
 לרס את הסלת - לשפוך ולערבב עם הסולת.
 מנחה להי חקות עולם תמיד :
 (טו) יעשו את הכבש ואת המנחה ואת השמן בבקר בבקר עולת תמיד :

(ט) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים כִּי יִתֵּן הַנְּשִׂיא מִתְּנָה לְאִישׁ מִבְּנָיו - כשיתן מתנה לאחד מבניו - תהיה הנחלה להם (שלא חוזר ביובל).

נחלתו היא לבניו תהיה אחזתם היא בנחלה:

(י) וְכִי יִתֵּן מִתְּנָה מִנְּחֻלָּתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו - כשיתן מתנה לאחד מעבדיו - הנחלה הזו תחזור לנשיא ביובל. וְהִיְתָה לוֹ עַד שְׁנַת הַדְּרוֹר - שנת היובל.

ושבת לנשיא - ישוב לנשיא.

אך נחלתו בניו להם תהיה:

(יח) וְלֹא יִקַּח הַנְּשִׂיא מִנְּחֻלַּת הָעָם לְהוֹנֵתָם - מלשון אונאה.

מאחזתם מאחזתו ינחל את בניו למען אשר לא יפצו עמי איש מאחזתו:

(יט) וַיְבִיאֵנִי בַּמְּבֹאֵ - מהמקום שבאים ממזרח.

אשר על כתר השער - שער מזרח לחצר הפנימית.

אל הלשכות הקדש - לשכות הכהנים.

אל הכהנים הפנות צפונה - שהפתח אליהם מצד צפון, (מי מו).

והנה שם מקום בירכתים ימה - בסוף הלשכה - בצד המערבי שלה:

(כ) וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ שָׁם הַכֹּהֲנִים אֶת הָאֵשׁ וְאֶת הַחֹטְאֹת אֲשֶׁר יֵאָפוּ אֶת הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה לְקֹדֵשׁ אֶת הָעֵם - שלא יוציאו הבשר המקודש להיות בפנים - אל העם הנמצא בחצר החיצונה:

(כא) וַיֹּצִיאֵנִי אֶל הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִירֵנִי אֶל אַרְבַּעַת מְקוֹצְעֵי הַחֹצֵר - אל 4 פינות החצר החיצונה.

והנה חצר במקצע החצר, חצר במקצע החצר - בכל פינה בחצר החיצונה היתה חצר קטנה:

(כב) בְּאַרְבַּעַת מְקוֹצְעוֹת הַחֹצֵר חֲצֵרוֹת קְטָרוֹת - חצרות ללא תקרה.

ארבעים ארף ושלשים רחב מדה אחת לארבעתם - כולם 40 אורך, ו - 30 רוחב.

מהקצעות - לחצרות הקטורות שבמקצועות - בנזיות החצר:

(כג) וְטוֹר סָבִיב בָּהֶם - טור אבנים מסביב החצרות הקטורות.

סביב לארבעתם ומבשלות עשוי מתחת השירות סביב - וכעין חורים, בטורי האבנים, לשים הקדירות לבשל: קצא

(כד) וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱלֹהֵי בַּיִת הַמְבֻשָּׁלִים אֲשֶׁר יְבֻשְׁלוּ שָׁם מִשְׁרָתֵי הַבַּיִת אֶת זִבַּח הָעֵם - יבשלו שם את הקדשים (קדשים קלים) בשביל העם:

פרק מז

(א) וַיִּשְׁבְּנִי אֶל פֶּתַח הַבַּיִת - החזיר אותי לפתח ההיכל.

וַהֲנִה מַיִם יֵצְאוּ מִתַּחַת מִפְתָּן הַבַּיִת קָדִימָה - ראה שייצאו מים מתחת למפתן ההיכל.

כִּי פָנֵי הַבַּיִת קָדִים וְהַמַּיִם יֵרְדוּ מִתַּחַת מִכְתָּף הַבַּיִת הַיְמָנִית מִנְּגִבַּת לַמְּזֻבָּח - מפתח ההיכל המים "פָּנֵי" ימינה - לדרום המזרח:

(ב) וַיִּזְצְאֵנִי דֶרֶךְ שַׁעַר צְפוֹנָה - מהחצר הפנימית.

וַיִּסְבְּנִי דֶרֶךְ חוּץ אֶל שַׁעַר הַחוּץ דֶּרֶךְ הַצְּפוֹנָה קָדִים - ממזרח לחצר החיצונה.

וַהֲנִה מַיִם מִפְּסֵי מִן הַכְּתָף הַיְמָנִית - מזרח לחצר:

(ג) בַּצֵּאת הָאֵיִשׁ קָדִים וְקָן בְּיָדוֹ - האיִשׁ יצא ובידו פתיל הפשתים (פרק מ') למדוד מרחקים גדולים.

וַיִּמְד אֶלְף בָּאַמָּה - מדד 1000 אמה ע"י הפתיל.

וַיַּעֲבֵרֵנִי בַּמַּיִם מִי אֶפְסָיִם - המים היו בגובה עד כף רגלו:

(ד) וַיִּמְד אֶלְף וַיַּעֲבֵרֵנִי בַּמַּיִם מִיִּם בְּרַכָּיִם - ועוד 1000 אמה היו בגובה עד הברכיים.

וַיִּמְד אֶלְף וַיַּעֲבֵרֵנִי מִיִּם מִתְּנָיִם - ועוד 1000 אמה היו בגובה עד המתניים:

(ה) וַיִּמְד אֶלְף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוֹכַל לַעֲבֹר - ועוד 1000 אמה, היו בגובה שלא יכל לעבור.

כִּי גָאוּ הַמַּיִם - שהמים עלו מאוד.

מִי שָׁחוּ - גובה, שצריך לשחות בו כדי לעבור.

נַחַל אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹר - מבלי לשחות:

(ו) וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרֵאִיתָ בֶּן אָדָם וַיִּזְלַכְנִי וַיִּשְׁבְּנִי עַל שִׁפְתַּת הַנַּחַל:

(ז) בְּשׁוֹבְנִי - שיצאתי מהמים.

וְהָיָה אֵל שְׁפַת הַנְּחֹל עֵץ רַב מְאֹד מְזָה וּמְזָה - בשפת הנחל, משני צדדיו היו עצים רבים :

(ח) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקֶּדְמוֹנָה - המים יוצאים אל המחוז המזרחי (מירושלים).

וַיֵּרְדוּ עַל הָעֲרֶבָה וּבָאוּ הַיַּמָּה - למישור, עד הכנרת.

אֶל הַיַּמָּה הַמוֹצְאִים - משם ילכו המים לים המלח, ומשם לים הגדול היוצא סביב העולם (ע"י זכריה יד' ח').

וַנִּרְפוּ הַמַּיִם - כל המים ימתקו - ממליחותם :

(ט) וְהָיָה כָּל נֶפֶשׁ תְּחִה אֲשֶׁר יִשְׂרָעַן אֶל כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחֲלִים - כל מקום שיבואו שם מי הנחל ההוא - ימתקו מימיו.

יְחִיָּה וְהָיָה הַדְּגָה רַבָּה מְאֹד - וירבו שם הדגים מאוד.

כִּי בָאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וְחִי כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁמָּה הַנְּחֹל :

(י) וְהָיָה עֲמֻדוֹ עָלָיו דְּוָגִים - יעמדו ליד הנחל דייגים.

מֵעֵין גְּדִי וְעַד עֵין עֲגָלִים - שמות מקומות.

מִשְׁטוֹחַ לַחֲרָמִים יִהְיוּ - מקום שפורשים שם הדדיגים הרשתות.

לְמִינָה תִּהְיֶה דְגָתָם - הרבה מיני דגים יהיו שם.

כְּדָגַת הַיָּם הַגְּדוֹל רַבָּה מְאֹד - כמו בים הגדול :

(יא) בְּצִאֲתָיו וּגְבָאָיו - הביצות שליד הים, והבורות שבים.

וְלֹא יִרְפְּאוּ - לְמַלַּח נִתְּנוּ - הם לא ימתקו - שמשם יקחו מלח :

(יב) וְעַל הַנְּחֹל יַעֲלֶה עַל שְׁפָתוֹ מְזָה וּמְזָה כָּל עֵץ מֵאֲכָל לֹא יִבּוֹל עָלָהוּ - העלים שבעצים לא יבלו.

וְלֹא יִתֵּם פְּרִיָּו - לא יגמרו פירותיהם.

לְחֻדְשָׁיו יִבְכֶּר - כל חודש יוציאו פירות חדשים.

כִּי מִיָּמָיו מִן הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיָה פְּרִיז לְמֵאֲכָל וְעֹלָהוּ לְתִרְוָפָה - הפירות יאכלו, והעלים ישמשו לרפואה:
(ג) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים גְּה גְבוּל - זה גבול.

אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ אֶת הָאָרֶץ לְשָׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים - 12 שבטים (בלי לוי), שיוסף (מנשה ואפרים) יקח שני חלקים:

(יד) וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ כְּאָחִיו - כל הנחלות בגודל שווה.

אֲשֶׁר נָשְׂאתִי אֶת יָדֵי לְתַתָּהּ לְאַבְתִּיכֶם וְנִפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה:

(טו) וְזֶה גְבוּל הָאָרֶץ לְפֶאת צְפוֹנָה - גבול צפון.

מִן הַיָּם הַגָּדוֹל הַדְּרָךְ חֲתֹלֶן לְבוֹא צְדָדָה - מהים התיכון מזרחה לכיוון חתלון וצדדה:

(טז) חֲמַת בְּרוֹתָהּ סְבָרִים אֲשֶׁר בֵּין גְּבוּל דְּמֶשֶׁק וּבֵין גְּבוּל חֲמַת חָצַר הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֶל גְּבוּל חוֹרֵן חַמַּת בְּרוֹתָהּ, סְבָרִים, חַמַּת, חָצַר הַתִּיכוֹן, חוֹרֵן - כל אלו מקומות בגבול צפון:

(יז) וְהָיָה גְבוּל מִן הַיָּם חָצַר עֵינֹן גְּבוּל דְּמֶשֶׁק - התיכון שבמערב.

וְצִפּוֹן צְפוֹנָה וּגְבוּל חֲמַת - וכן עד חמת שבצפון.

וְאֵת פְּאֵת צְפוֹן - וזה גבול צפון:

(יח) וּפֶאת קָדִים - גבול מזרח.

מִבֵּין חוֹרֵן וּמִבֵּין דְּמֶשֶׁק וּמִבֵּין הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אָרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן מִגְּבוּל עַל הַיָּם הַקָּדְמוֹנִי - ים המלח.

תְּמַדּוּ וְאֵת פְּאֵת קָדִימָה - זה גבול מזרח:

(יט) וּפֶאת נֶגֶב תִּימָנָה - גבול דרום.

מִתְּמַר עַד מִי מְרִיבוֹת קָדָשׁ נַחֲלָה אֶל הַיָּם הַגָּדוֹל - עד נחל מצרים שזורם לים הגדול.

וְאֵת פְּאֵת תִּימָנָה נֶגְבָה - זה גבול דרום:

(כ) וּפֶאת יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד נֶכַח לְבוֹא חֲמַת זֹאת פְּאֵת יָם - גבול מערב הוא הים התיכון, מנחל מצרים בדרום, עד לבוא חמת בצפון.

(כא) וְחִלְקֶתֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:

(כב) וְהָיָה תַפְלוּ אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה לְכֶם וְלַהֲגָרִים הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם - וגם נחלה לגרים.
אֲשֶׁר הוֹלְדוּ בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לְכֶם כְּאֶזְרַח בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתֶכֶם יִפְלוּ בְּנַחֲלָה בְּתוֹךְ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל:
(כג) וְהָיָה בְּשִׁבְטֵי אֲשֶׁר גָּר הֵגֵר אִתּוֹ שָׁם תִּתְּנוּ נַחֲלָתוֹ - היכן שגר הגר - שם תהיה נחלתו.
נְאֻם ה' אֱלֹהִים:

פרק מח

(א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבִטִים מִקְצֵה צְפוֹנָה - מגבול צפון.
אֶל יַד דְּרָךְ חֲתָלָן לְבֹא חֲמַת חֶצֶר עֵינָן גְּבוּל דְּמִשְׁק צְפוֹנָה אֶל יַד חֲמַת וְהָיוּ לוֹ פְּאֵת קָדִים הַיָּם דָּן אֶחָד -
מהקצה במזרח עד הים - נחלה אחת לדן:
(ב) וְעַל גְּבוּל דָּן - ליד נחלת דן (מדרום לה).
מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָמָה אֲשֶׁר אֶחָד - מהקצה במזרח עד הים - נחלה אחת לאשר:
(ג) וְעַל גְּבוּל אֲשֶׁר מִפְּאֵת קָדִים יָמָה וְעַד פְּאֵת יָמָה נִפְתְּלֵי אֶחָד:
(ד) וְעַל גְּבוּל נִפְתְּלֵי מִפְּאֵת קָדְמָה עַד פְּאֵת יָמָה מְנִשָּׁה אֶחָד:
(ה) וְעַל גְּבוּל מְנִשָּׁה מִפְּאֵת קָדְמָה עַד פְּאֵת יָמָה אֶפְרַיִם אֶחָד:
(ו) וְעַל גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאֵת קָדִים וְעַד פְּאֵת יָמָה רְאוּבֵן אֶחָד:
(ז) וְעַל גְּבוּל רְאוּבֵן מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָמָה יְהוּדָה אֶחָד:
(ח) וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה - ליד נחלת יהודה (מדרום לה).

מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָמָה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה - ממזרח למערב תהיה הרצועה לכהנים, ללוויים ולאחוזת העיר (פרק מהז').

אֲשֶׁר תְּרִימוּ - שבנ"י יתרמו לשלושת הרצועות.

חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רְחָב - רוחב רצועת הכהנים, רוחב רצועת הלוויים ורוחב אחוזת העיר - יחד - 25,000 קנים.

וְאֵרָךְ - אורך הרצועות (ממזרח למערב).

בְּאַחַד הַחֲלָקִים - היתה כנגד האורך של החלקים שקבלו השבטים (יהודה ובנימין).

מִפְּאַת קְדִימָה עַד פְּאַת יָמָה - שאורך הנחלות היה גם ממזרח למערב.

וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכוֹ - בתוך הרצועות שתרמו:

(ט) הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ לַה' לכהנים.

אֵרָךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים:

(י) וְלֵאלֹהֵי תְהִיָּה תְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹהֲנִים - ואלו הגבולות של רצועת הכהנים.

צְפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - מצפון 25,000 קנים.

וְיָמָה רֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים - ורוחב הרצועה ממערב 10,000 קנים.

וְקִדְמָה רֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים - ורוחב הרצועה ממזרח 10,000 קנים.

וּנְגִבָה אֵרָךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - ואורך מדרום 25,000 קנים.

וְהָיָה מִקְדָּשׁ ה' בְּתוֹכוֹ - בתוך רצועת הכהנים:

(יא) לְכֹהֲנִים הַמִּקְדָּשׁ מִבְּנֵי צְדוֹק - לכהנים המקודשים - מבני צדוק.

אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמֵרְתֵי אֲשֶׁר לֹא תָעוּ בְּתַעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - שלא תעו יחד עם בניי - בעיזו שלהם.

בְּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם - כמו שתעו שאר הכהנים מבני לוי עם כל בניי (עי' מדי' יי- טו'):

(יב) וְהִיתָה לָהֶם תְּרוּמָה - תרומה.

מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ אֶל גְּבוּל הַלְוִיִּם - ליד (מצפון) לתרומה ללוויים:

(יג) וְהַלְוִיִּם לְעַמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים - כנגד ומדרום לרצועת הכהנים.

חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אַרְבָּע - מצפון 25,000 קנים.

וְרֹחַב עֲשָׂרֵת אֶלֶפִים - ורוחב הרצועה ממערב 10,000 קנים.

כָּל אַרְבָּע חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - ואורך מדרום, 25,000 קנים.

וְרֹחַב עֲשָׂרֵת אֶלֶפִים - ורוחב הרצועה ממזרח 10,000 קנים :

(יד) וְלֹא יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יִמְרוּ - לא ימכרו או יחליפו עם בניי - מרצועות אלו.

וְלֹא יַעֲבִיר רֵאשִׁית הָאָרֶץ - ולא יעבירו שטח זה, שהוא "ראשית" - תרומה.

כִּי קֹדֶשׁ לַה' :

(טו) וְחֲמִשָּׁת אֶלֶפִים הַנּוֹתֵר בְּרֹחַב עַל פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף - ו - 5000 הקנים שנשארו, מרוחב כל הרצועות יחד (פס' ח').

חֵל הוּא לְעִיר לְמוֹשֵׁב וְלַמְגֵרֵשׁ וְהִיְתָה הָעִיר בְּתוֹכוֹ - רצועה זו היא לעיר (לישראל) :

(טז) וְאַלֶּה מְדוֹתֶיהָ - של העיר עצמה (בתוך הרצועה).

פְּאֵת צִפּוֹן חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֶלֶפִים וּפְאֵת נֶגֶב חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֶלֶפִים וּמִפְּאֵת קְדִים חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֶלֶפִים וּפְאֵת יָמָה חֲמִשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֶלֶפִים - 4500 קנים מכל צד :

(יז) וְהָיָה מְגֵרֵשׁ לְעִיר - מסביב העיר היה מגרש 250 קנים מכל צד.

צִפּוֹנָה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתֵים וְנֶגְבָּה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתֵים וְקְדִימָה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתֵים וְיָמָה חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתֵים :

(יח) וְהַנּוֹתֵר בְּאַרְבָּע לְעַמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - מה שנותר מהאורך של אחוזת העיר (25,000 קנים), אחר שמחסרים את ה - 5000 קנים של העיר עצמה (כולל המגרש).

עֲשָׂרֵת אֶלֶפִים קְדִימָה וְעֲשָׂרֵת אֶלֶפִים יָמָה - ממזרח וממערב לעיר נשאר - 10,000 קנים כנגד (ומדרום) לרצועת הלוויים.

וְהָיָה לְעַמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - כנגד ומדרום לרצועת הלוויים.

וְהִיְתָה תְּבוּאָתוֹ לְלֶחֶם לְעַבְדֵי הָעִיר - התבואה שגדלה במזרח ובמערב לעיר - שייכת לעובדי העיר :

(ט) וְהַעֲבַד הָעִיר יַעֲבֹדוּהוּ מִכָּל שַׁבָּטֵי יִשְׂרָאֵל - העובדים בעיר יהיו מכל שבטי ישראל :

(כ) כָּל הַתְּרוּמָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֵלֶּף בְּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֵלֶּף רְבִיעִית תָּרִימוּ אֵת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - כל התרומה יחד - מרובעת (25,000 X25,000 קנים).

אֶל אֶחָזֶת הָעִיר - עם אחוזת העיר :

(כא) וְהַנּוֹתֵר לְנָשִׂיא מְזֵה וּמְזֵה - ממזרח וממערב ל"תרומה" יהיה לנשיא.

לְתְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלְאַחָזֶת הָעִיר אֵל פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֵלֶּף תְּרוּמָה עַד גְּבוּל קְדִימָה וְיָמָה - ממזרח וממערב עד הגבול.

עַל פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֵלֶּף - כנגד 25,000 קנים שבמזרח ובמערב.

עַל גְּבוּל יָמָה לְעֵמֶת חֲלָקִים לְנָשִׂיא - כנגד החלקים של השבטים (יהודה מצפון, ובנימין מדרום).

וְהִיְתָה תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּמִקְדָּשׁ הַבַּיִת בְּתוֹכוֹ :

(כב) וּמֵאַחָזֶת הַלְוִיִּם וּמֵאַחָזֶת הָעִיר בְּתוֹךְ אֲשֶׁר לְנָשִׂיא יִהְיֶה - רצועות הלוויים והעיר יהיו בין שטחי הנשיא שממזרח וממערב.

בֵּין גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין גְּבוּל בְּנִימִן לְנָשִׂיא יִהְיֶה - שטח הנשיא יהיה בין יהודה ובנימין מצפון ודרום :

(כג) וְיִתֵּר הַשְּׁבָטִים - שינחלו מדרום ל"תרומה".

מִפְּאֵת קְדִימָה עַד פְּאֵת יָמָה בְּנִימִן אֶחָד :

(כד) ועל גבול בנימן מפאת קדימה עד פאת ימה שמעון אחד:

(כה) ועל גבול שמעון מפאת קדימה עד פאת ימה יששכר אחד:

(כו) ועל גבול יששכר מפאת קדימה עד פאת ימה זבולן אחד:

(כז) ועל גבול זבולן מפאת קדמה עד פאת ימה גד אחד:

(כח) ועל גבול גד אל פאת נגב תימנה - נחלת גד, תגיע עד גבול דרום של א"י.

והיה גבול מתמר מי מריבת קדש נחלה על הים הגדול:

(כט) זאת הארץ אשר תפילו מנחלה לשבטי ישראל ואלה מחלקותם - וכך תהיה החלוקה ביניהם.

נאם ה' אלוהים:

(ל) ואלה תוצאות העיר מפאת צפון - השערים ("תוצאות" - שבהם יוצאים) מצפון לעיר.

חמש מאות וארבעת אלפים מדה - במידת ה-4500 של צפון העיר:

(לא) ושערי העיר על שמות שבטי ישראל - כל שער יקרא על שם שבט אחד.

שערים שלושה צפונה - שלושה שערים מצפון.

שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד:

(לב) ואל פאת קדימה חמש מאות וארבעת אלפים ושערים שלשה - וממזרח שלושה שערים.

ושער יוסף אחד שער בנימן אחד שער דן אחד:

(לג) ופאת נגבה חמש מאות וארבעת אלפים מדה ושערים שלשה - במידת ה-4500 של דרום העיר - 3 שערים.

שער שמעון אחד שער יששכר אחד שער זבולן אחד:

(לד) פאת ימה חמש מאות וארבעת אלפים שעריהם שלשה - 3 שערים ממערב.

שער גד אחד שער אשר אחד שער נפתלי אחד:

(לה) סביב שמנה עשר אלף - הקף העיר 18,000 קנים (4500 X קנים).

ושם העיר מיום ה' שמה - מאותו יום, תקרא העיר: "ה' שמה.

קצט

תושלבי"ע

